საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია
ქ. ქეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი

ად-გუსთანი

X საუკუნის სინური ხელნაწერის მიხედვით

არაბული ტექსტი ქართული თარგმანითა და გამოკვლევით გამოსცა

რუსუდან გვარამიამ

გამომცემლობა „მეცნიერება"
თბილისი
1965

II (Араб)
892.7
ა 45

წიგნში პირველად ქვეყნდება ქრისტიანული არაბული ლიტერატურის აღრეული პერიოდის ძეგლი „ალ-ბუსთანი“. ძეგლს მნიშვნელობა აქვს არაბულენოვანი ქრისტიანი მოსახლეობის ლიტერატურული მემკვიდრეობისა და ენის შესწავლისათვის. ამავე დროს იგი წარმოდგენას იძლევა არაბულენოვან ქრისტიანთა და სხვა ქრისტიან ხალხთა, კერძოდ, ქართველებსა და ბერძნებს შორის არსებულ ლიტერატურულ კონტაქტზე.

რედაქტორი: გ. წერეთელი

ს ა რ ჩ ე ვ ი

წინასიტყვაობა 7
I. ხელნაწერის აღწერილობა და მისი დაწერის დრო . . 9
II. არაბული „ალ-ბუსთანი“ და სირული ნუსხა 12
III. სირული „ალ-ბუსთანისა“ და ქართული „სამოთხის“ ურთიერთმიმართება 40
IV. ხელნაწერის ორთოგრაფიული და ენობრივი თავისებურებანი 53
ქართული თარგმანი 75
არაბული ტექსტი ٣
საძიებელი ٦١

წინასიტყვაობა

„ალ-ბუსთანი“ ბერძნული აპოთეგმატური თხზულების, „ლიმონარის“ არაბულ ვერსიას წარმოადგენს. იგი მნიშვნელოვანი ძეგლია ადრეული არაბული ქრისტიანული მწერლობისა და, როგორც მოღწეულ ხელნაწერთა რაოდენობის მიხედვით ირკვევა, საკმაოდ გავრცელებული ყოფილა არაბულ ენაზე მოლაპარაკე ქრისტიანთა შორის. ამასთან „ალ-ბუსთანის“ მნიშვნელობა მხოლოდ ქრისტიანული არაბული ლიტერატურის საკითხთა სფერო ოთი არ განისაზღვრება. ერთი მხრივ, სხვა ვერსიათა გვერდით, მას გარკვეული წვლილი შეუძლია შეიტანოს ბერძნული „ლიმონარის“ შედგენილობის კვლევის საქმეში; მეორე მხრივ, მის გარეშე ვერ გადაწყდება „ლიმონარის“ ქართული ვერსიის — „სამოთხის“ წარმომავლობის საკითხი. მაგრამ ეს ძეგლი ჯეროვნად შესწავლილი არ არის. ამის მთავარი დამაბრკოლებელი მიზეზი ისაა, რომ მის ხელნაწერთაგან არც ერთი არ არის გამოცემული, ხოლო მათი აღწერილობანი, უმეტეს შემთხვევაში, ძალზე ძუნწი და ზოგჯერ არაზუსტიც არის. ამდენად, „ალ-ბუსთანის“ ხელნაწერთა გამოცემა ამჟამად საშურო საქმედ უნდა ჩაითვალოს.

ჩვენ ვაქვეყნებთ „ალ-ბუსთანის“ ტექსტს ცნობილ ხელნაწერთაგან ყველაზე ადრინდელი და სრული, X საუკუნის ნუსხის — Sin. 549 — მიხედვით. ვურთავთ თარგმანსა და გამოკვლევას, რომელშიც ხელნაწერის აღწერა-დახასიათების შემდეგ, არაბული „ალ-ბუსთანის“ ზოგადი ხასიათისა და ქართულ-არაბულ ვერსიათა მიმართების საკითხებთან დაკავშირებით, ვიძლევით მის შეპირისპირებას ბერძნულ და ქართულ ტექსტებთან. ვეხებით აგრეთვე ხელნაწერის ენობრივ თავისებურებებსაც იმდენად, რამდენადაც ამ მხრივ სინური „ალ-ბუსთანი“ ტიპიური ძეგლია ადრეული ქრისტიანული არაბული მწერლობისა.

სასიამოვნო მოვალეობად მიგვაჩნია მადლობით მოვიხსენიოთ ის პირები, რომელთაც წარმართეს ჩვენი მუშაობა სინურ „ალ-ბუს-

თანზე“: ინტერესი ამ ძეგლისადმი პროფ. ილ. აბულაძის დაკვირვებათა შედეგად აღგვეძრა, რომელმაც ყურადღება მიაქცია ქართული „სამოთხის“ თხრობებში ადრეული პერიოდის ქართული ორიგინალური და ბერძნულიდან ნათარგმნი ძეგლებისათვის უჩვეულო არაბული ლექსიკისა და საკუთარ სახელთა არაბიზებული ფორმით ხმარების შემთხვევებს. პროფ. გ. წერეთლის რჩევითა და დახმარებით შევუდექით არაბული ტექსტის შესწავლისა და გამოცემის საქმეს. არაბული ტექსტის ძიებაში დახმარება აღმოგვიჩინა პროფ. G. Garitte-მა. მან გამოგზავნა მიკროფილმი ამ მნიშვნელოვანი სინური ხელნაწერისა.

I

ხელნაწერის აღწერილობა და მისი დაწერის დრო

არაბული სინური „ალ-ბუსთანი“ წარმოადგენს ნაწილს არაბული ხელნაწერი კრებულისა, რომელიც დაცულია სინას მთაზე წმ. ეკატერინეს მონასტერში. მისი შიფრია — Sin. 549.

M. Dunpol Gibson-ის სინურ ხელნაწერთა კატალოგში ამ კრებულის შედგენილობა შემდეგნაირადაა წარმოდგენილი: اقوال من القديسين باسليوس وانسطاسيوس وغريغوريوس ونونس وفم الذهب وانطونيوس وماراقرام والبسطان (sic) الذى كتبه سفرونيوس بطريرك بيت المقدس. والخ[1]. აქედან ჩანს, რომ ხელნაწერი პატრისტიკული ხასიათისაა და მასში „ალ-ბუსთანი“ სულ ბოლოსაა მოქცეული. დამატებით ცნობებს ამ ხელნაწერის შესახებ M. Dunpol Gibson-ის კატალოგი არ შეიცავს.

წმ. ეკატერინეს მონასტრის არაბულ ხელნაწერთა მიკროფილმების კატალოგში შემდგენელს—Aziz S. Atiya-ს Sin. 549 დახასიათებული აქვს, როგორც პატრისტიკული ძეგლი და მოცემული აქვს მისი სავარაუდო თარიღი—X საუკუნე. იგი აღნიშნავს, რომ ხელნაწერი შეიცავს სოფრონის „მამათა სამოთხეს“, ადგილებს აპოფთეგმატადან, სიტყვებსა და ქადაგებებს ეკლესიის მამებისა: იოანე ოქროპირის, ბასილის და სხვ. სოფრონის „მამათა სამოთხის“ იდენტიფიკაციას იგი არ იძლევა[2].

G. Graf-ს ხელნაწერი Sin. 549 შეტანილი აქვს „ალ-ბუსთანი“-ს ხელნაწერთა სიაში[3]. უფრო დაწვრილებითი ცნობები ამ ნუსხის შესახებ ლიტერატურაში ცნობილი არ არის.

G. Garitte-ს თავაზიანი დახმარებით ჩვენ ხელთ გვაქვს მიკროფილმი ამ სინური ხელნაწერი კრებულის, საკუთრივ, ბუსთანისეული ნაწილისა. შევეცდებით წარმოვადგინოთ მისი ტექნიკური აღ-

[1] Studia Sinaitica, III, გვ. 116.

[2] Aziz S. Atiya. The Arabic Manuscripts of Mount Sinai, Baltimore, 1955, გვ. 22. წმ. ეკატერინეს მონასტრის მიკროფილმირებულ ხელნაწერთა საერთო კატალოგში არაბულ ხელნაწერთა განაკვეთი Aziz S. Atiya-ს მიერ მომზადებული აღწერილობების მიხედვითაა წარმოდგენილი. Sin. 549-ს მიმართ აქ მხოლოდ დარგია ზოგადად მითითებული—„Patristica“ და მოცემულია მიახლოებითი თარიღი—X ს. იხ. Checklist of Manuscripts on st. Catherine's Monastery Mount Sinai, Washington, 1952, გვ. 36.

[3] G. Graf, Geschichte der christlichen arabischen Literatur, B. I, Studi e Testi 118, Vatican, 1944, გვ. 383.

წერილობა, რამდენადაც ამის შესაძლებლობას მოგვცემს მიკროფილმი.

კრებულში „ალ-ბუსთანს“ უკანასკნელი გვერდები 273r — 347v; ქაღალდის ზომა, როგორც Aziz S. Atiya-ს კატალოგის მიხედვით ირკვევა, ყოფილა 16 × 13,5. სტრიქონთა რაოდენობა მერყეობს 15-სა და 17 სტრიქონს შორის. ტექსტი ბოლონაკლულია — წყდება უკანასკნელი თხრობის დაუმთავრებელ ფრაზაზე. შიგ ტექსტშიც 337-ე ფურცლის შემდეგ აკლია ფურცელი (ერთ დაუმთავრებელ თხრობას მოსდევს მეორე თხრობის დასასრული), მაგრამ პაგინაციაში ეს ასახული არ არის. დაცულობა ძირითადად კარგია. გამონაკლისს წარმოადგენს ზოგიერთი ადგილი და ფურცელი, სადაც მელანი გადაშლილია. ძალიან ცუდად იკითხება ფურცლების 290r და 308r დასაწყისი სტრიქონები. 308-ე ფურცლის ქვედა ნაწილი ისეა დაზიანებული, რომ ტექსტი სრულებით არ ჩანს. აგრეთვე, ცუდი ფოტოგრაფირების გამო, ცალკეული ადგილები ძალიან ძნელი გასარჩევია, მაგალითად, ნაწილი გვერდებისა 343v, 344r, 325v, 326r, 343v, 344r.არეებზე ზოგან მიწერილია ტექსტში ჩასამატებელი სიტყვები. ჩასამატებელ სიტყვებსა და ადგილებთან უმეტეს შემთხვევებში ჯვრებია დასმული. დასაწყისი სამი სტრიქონი—სამების ფორმულა, მითითება სათაურზე და ავტორზე დაწერილია სინგურით. ფრაზები ერთმანეთისგან გამოყოფილია სინგურშემოვლებული მსხვილი წერტილებით. თხრობათა გამყოფს წარმოადგენს ოთხი წერტილი, რომელთა შორის სინგურის წერტილია. ასეთი გამყოფი ზოგჯერ ფრაზებს შორისაცაა გამოყენებული. გახმოვნება არ არის. დიაკრიტიკული ნიშნების დარღვევის შემთხვევები ხშირია. თვ მარბუტას წერტილები, ჰამზა და თაშდიდი სრულებით არ არის წარმოდგენილი.

„ალ-ბუსთანის“ მთელი ხელნაწერი, გარდა უკანასკნელი ფურცლისა, დაწერილია ერთი ხელით. უკანასკნელი ფურცლის ხელი საკმაოდ ჩამოყალიბებული ნასხია, ოღონდ ადრეული ტიპისა. დანარჩენი ფურცლების, ფაქტიურად მთელი ტექსტის ხელიც ნასხია, მაგრამ თავისებური. იგი გამოირჩევა გარკვეული კუთხოვანებითა და მოუქნელობით. მაგალითად, კუთხოვანია ჰ უფრო მეტად სიტყვის თავსა და შუაში. ص, ض დაბალ, გაგრძელებულ ტრაპეციას მოგვაგონებს. ხ და ẖ რამდენადმე მომრგვალებულია და მარცხენა კუთხით წაკვეთილი, რადგანაც მისი ზემოთა ხაზი შეუერთებია — მარჯვნივაა გადახრილი. ზოგჯერ ع და ء სიტყვის ბოლოს კუთხოვანია. ي და ى ჩვეულებრივ ძალიან მოუქნელია. ხშირად თავისებური დაწერილობა აქვს სიტყვის ბოლოს ك ით—

მარჯვნივ შებრუნებული გაშლილი კუთხით. ﻙ, ﺕ, ﺏ მარცხნივ მოუმრგვალებელი გაშლილი ხაზის სახითაა წარმოდგენილი. ალიფი ხაზს ქვემოთ ჩამოდის. ﻩ სიტყვის დასაწყისში და შუაში ერთნაირად იწერება. სიტყვის ბოლოს და ცალკე მდგომი ﻩ, ﺓ, ﺔ ჩვეულებრივ ნაკლებ არის მომრგვალებული.

თავისი ძირითადი ხასიათით სინური „ალ-ბუსთანის“ ხელს შეიძლება მიუდგეს ის კვალიფიკაცია, რომელსაც H. L. Fleischer-ი აძლევს ზოგიერთი ადრეული არაბული დამწერლობის ნიმუშებს: „ქუფთან ახლოს მდგომი მოუქნელი ნასხი“[4]. ასეთი დამწერლობის გამოქვეყნებული ნიმუშებიდან, რომლებთანაც სინური ნუსხა ამჟღავნებს მსგავსებას, შეიძლება დავასახელოთ VIII საუკუნის ბერძნულ-არაბული კოდექსის ფრაგმენტი F. Tischendorf-ის კოლექციიდან, რომლის აღწერილობა და ნიმუში გამოცემული აქვს H. L. Fleischer-ს[5]; 885 წლის სინური ხელნაწერი, რომლის ნიმუში შეტანილია W. Wright-ის პალეოგრაფიულ ალბომში[6]; IX საუკუნის პირველი ნახევრის ბერძნულ-სირიულ-არაბული ფსალმუნის ფრაგმენტი ნ. პიგულევსკაიას მიერ გამოქვეყნებული[7].

„ალ-ბუსთანის“ სინური ნუსხა ამ ადრეულ ხელნაწერთა რიგში დგება, მაგრამ მათგან განსხვავებით ქუფური ელემენტი მასში რამდენადმე შერბილებულია. ეს გარემოება მის თარიღს ცოტა გვიან უნდა სწევდეს. ძალზე დიდ მსგავსებას სინური „ალ-ბუსთანი“ ამჟღავნებს IX საუკუნის მიწურულის ხელნაწერთან, რომელიც დაცულია ლენინგრადში სალტიკოვ-შჩედრინის ბიბლიოთეკის ფონდში. ეს ხელნაწერია პავლე მოციქულის ეპისტოლე 279/892—893 წწ.— Ар. Н. С. 327. ქუფური ელემენტი აქაც შერბილებულია და ცალკეულ ადგილებში ამ ორი ხელნაწერის დაწერილობაში თითქმის ზუსტი იგივეობა შეიმჩნევა.

ძეგლის ქრონოლოგიური ჩარჩოს მოხაზვისას პალეოგრაფიულ მონაცემებს მხარს უჭერს ენობრივი მონაცემებიც. მასში გვხვდება ის ენობრივი თავისებურებანი, რომელნიც დადასტურებულია ად-

[4] H. L. Fleischer, Zur Geschichte der arabischen Schrift, ZDMG, 1864, XVIII, გვ. 289.

[5] H. L. Fleischer. Ueber einen griechisch-arabischen Codex, rescriptus der Leipziger Universitäts-Bibliothek, ZDMG, 1847, I, გვ. 216.

[6] The Paleographical Society, Oriental Series, p. II, London, 1877, plate XX.

[7] Н. В. Пигулевская. Греко-сиро-арабская рукопись IX в. Палестинский сборник, 1954, в. I, გვ. 88 — 89.

რეული, VIII—X საუკუნეების, ქრისტიანული არაბული მწერლობის ძეგლებში[8].

ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით ხელნაწერის დათარიღება დაახლოებით X საუკუნით, რომელიც მოცემულია Aziz S. Atiya-ს მოხსენიებულ კატალოგში, საესებით საფუძვლიანად უნდა იქნეს მიჩნეული. „ალ-ბუსთანის" მეტ-ნაკლებად აღწერილ ხელნაწერთაგან უადრესი ხელნაწერი თარიღდება 1243 წლით[9]. ამგვარად, Sin. 549 ყველაზე ადრეული ნუსხაა ამ ძეგლის ცნობილ ხელნაწერთა შორის.

II

არაბული „ალ-ბუსთანი" და სინური ნუსხა

„ალ-ბუსთანი" არის სირიულ-პალესტინური წარმოშობის არაბული ვერსია ბერძნული „ლიმონარისა". „ლიმონარი" (λειμών, λειμωνάριον — მდელო[10]) აპოვთეგმატური ხასიათის ნაწარმოებია. იგი წარმოადგენს კრებულს წმ. მამათა ცხოვრების ამსახველი დიდაქტიკურ-სულისმარგებელი ხასიათის თხრობებისა, რომლის ავტორია VI—VII საუკუნეების მოღვაწე იოანე მოსხი[11]. „ლიმონარი" ძალზე პოპულარული ძეგლი იყო ბიზანტიურ მონაზვნობაში[12] და დღემდის იგი მრავალი ხელნაწერის სახითაა მოღწეული[13]. მაგრამ მისი გავრცელების არე მხოლოდ ბიზანტიის ფარგლებით არ

---

[8] სინური ნუსხის ენობრივი თავისებურების შესახებ იხ. ნაშრომის IV თავი.

[9] ეს ხელნაწერი დაცულია ლიბანში aš-Šir-ის მონასტერში. იხ. G. Graf, დასახ. ნაშრომი, იქვე.

[10] ცნობილია ამ ძეგლის სხვა სახელწოდებანიც: *νέος παράδεισος, νέον παραδείσον* იხ. O. Bardenhewer, Geschichte der altkirchlichen Literatur, B. V, Darmstadt, 1962, გვ. 132; აგრეთვე: *λειμών πνευματικός*, იხ. И. М. Смирнов, Синайский патерик—*λειμών πνευματικός*—в древнеславянском переводе, М., 1917, გვ. 6.

[11] ხელნაწერები ზოგჯერ „ლიმონარის" ავტორად ასახელებენ სოფრონ პალესტინელს, იხ. O. Bardenhewer, დასახ. ნაშრომი, იქვე. ასეთივე ცნობაა დაცული არაბულ ხელნაწერებში. მაგ., Sin. 549-273 r, Vat. ar. 77-3 v. მაგრამ მეცნიერებაში ი. მოსხის ავტორობის ავთენტურობის საკითხი ეჭვს არ იწვევს.

[12] O. Bardenhewer, დასახ. ნაშრომი, გვ. 133.

[13] Jean-Claude Guy, S. J., Recherches sur la tradition grecque des Apopthegmata Patrum, Bruxelles, 1962, გვ. გვ. 18, 63, 74, 88, 96, 101, 102, 124 და სხვ.

განისაზღვრებოდა. იგი ცნობილი იყო საერთოდ შუა საუკუნეების ქრისტიანულ სამყაროში სხვადასხვა ვერსიების სახით, კერძოდ, ქართული[14], ძველი სლავური[15] და არაბული ვერსიებით. მისი კვალი სომხურ ლიტერატურაშიც ჩანს[16].

ქრისტიანულ არაბულ ლიტერატურაში „ლიმონარი" „ალ-ბუსთანის" სახელწოდებით არის შესული. აქ მის გავრცელებაზე მეტყველებს მისი ნუსხების სია, რომელიც წარმოდგენილი აქვს G. Graf-ს „ქრისტიანული არაბული ლიტერატურის ისტორიაში"[17]. G. Graf-ის მიერ ფიქსირებულია „ალ-ბუსთანის" ოცამდე ხელნაწერი, რომელნიც გაბნეული არიან როგორც არაბული აღმოსავლეთის, ასევე ევროპის, უმეტესად, ვატიკანისა და პარიზის სიძველეთსაცავებში. მათგან დღესდღეობით არც ერთი არ არის გამოცემული. მთლიანობაში ამ ხელნაწერების შესახებ ზოგადი მსჯელობის შესაძლებლობაც ნაკლებად არის. კატალოგებში დაცული ცნობები ძალზე ძუნწია. ძეგლის შედგენილობის შესახებ მათთან, ჩვეულებრივ, არაფერია აღნიშნული. თანაც ეს ცნობები, როგორც G. Levi Della Vida აღნიშნავს, „არაზუსტი და რიგ შემთხვევებში არასწორიც არის"[18].

G. Graf-ს მოცემული აქვს ზოგადი მიმოხილვა არაბული პატრისტიკული კრებულებისა, რომელთაგან ნაწილი შეიცავს „ალ-ბუსთანს"[19]. ცალკე აქვს მას გამოცემული Kaufmann-ის ხელნაწერის აღწერილობა[20]. საკუთრივ „ალ-ბუსთანთან" დაკავშირებით იგი უთითებს გვერდებზე, რომელნიც „ალ-ბუსთანს" ხელნაწერ კრებულში უჭირავს და აღნიშნავს ხელნაწერის თარიღს. სხვა ცნობებს ამ ძეგლის შესახებ მასთან ვერ ვხვდებით. შედარებით დაწვრილებითაა აღწერილი G. Levi Della Vida-ს მიერ რამდენიმე ვატიკანური ნუსხა: Vat. ar. 77, Vat. ar. 552, Vat. ar. 460 და ერთი ფრაგმენტი ნიუ-ბრუნსვიკის ხელნაწერისა[21]. G. Graf-ის ცნობე-

---

[14] იოანე მოსხი, ლიმონარი, ტექსტი გამოკვლევითა და ლექსიკონით გამოსცა ილ. აბულაძემ, თბილისი, 1960.

[15] И. М. Смирнов, დასახ. ნაშრომი.

[16] Bousset, Apopthegmata, Tübingen, 1923, გვ. 21.

[17] G. Graf, დასახ. ნაშრომი, იქვე.

[18] G. Levi Della Vida, Sulla versione araba di Giovanni Mosco e di pseudo-Anastasio Sinaita secondo alcuni codici Vaticani, Studi e Testi 123, Vatican, 1946, (ამონაბეჭდი), გვ. 5.

[19] G. Graf, დასახ. ნაშრ., გვ. 381.

[20] G. Graf, Arabische Apopthegmensammlung, Oriens Christianus, N. S., 1915, B. V, გვ. 614—616.

[21] G. Levi Della Vida, დასახ. ნაშრ., გვ. 1—3.

ბისა და G. Levi Della Vida-ს აღწერილობათა მიხედვით, „ალ-ბუსთანის“ შემცველი ხელნაწერების გარკვეული ჯგუფის შესახებ იქმნება ზოგადი შთაბეჭდილება, რომელიც შეიძლება შემდეგნაირად ჩამოყალიბდეს:

არაბული „ალ-ბუსთანი“ დამოუკიდებელი ხელნაწერის სახით არ არის წარმოდგენილი. იგი მეტ-ნაკლები ოდენობით შედის პატრისტიკულ კრებულებში. ამ ოდენობის მიხედვით პატრისტიკული კრებულების ორი ჯგუფი განირჩევა:

1) ხელნაწერები, რომლებშიაც შეინიშნება ცდა მასალის სისტემატიზაციისა ავტორთა მიხედვით. აქ ერთგვაროვანი მასალა ჩვეულებრივ ერთადაა თავმოყრილი და სხვა ნაწილებისაგან საგანგებო ტიტრითაა გამოყოფილი. ამ ხელნაწერებში „ალ-ბუსთანი“ რამდენადმე სრულად და ერთობლივადაა წარმოდგენილი.

2) ხელნაწერები, რომელნიც შერეული კოლექციის სახეს ატარებენ. აქ ერთმანეთში არეულია სხვადასხვა წარმომავლობის თხრობები. რაიმე გამიჯვნა-სისტემატიზაცია ნაკლებად შეიმჩნევა. ამ ხელნაწერებს G. Graf-ი აკუთვნებს აპოვთეგმატური ტექსტების კომპილაციურ ტიპს[22]. ესენია Kaufmann-ის ხელნაწერი და მისი იდენტური ნუსხა Vat. ar. 460 (XIV — XV სს.). აქვე უნდა იყოს შესაძლებელი ვატიკანის მეორე ხელნაწერის — Vat. ar. 552-ის დასახელებაც. ამ ხელნაწერებში სხვადასხვა ადგილას შერეულია „ლიმონარის“ თითო-ოროლა თხრობა. აღნიშნული ხასიათისა და „ლიმონარის“ თხრობათა ოდენობის გამო ეს ხელნაწერები არაბული „ალ-ბუსთანის“ სახის ამსახველად ვერ ჩაითვლება.

ამ მხრივ გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანია პირველი ჯგუფის ხელნაწერები. მათი რიცხვი არ არის მცირე, მაგრამ ისინი ყველა შესაძლოა ერთ ხელნაწერამდე დავიდნენ, სახელდობრ, ვატიკანის ხელნაწერამდე — Vat. ar. 77. ამ ხელნაწერის კოპიოა: Borg. ar. 62 (1743 წ.) და Vat. ar. 944 (XVIII — XIX სს.); მისი იდენტური ნუსხებია: Bodl. ar. Christ. Uri 881(668/69 წწ.), Bairut 491(1960 წ.); მის ნაწილს წარმოადგენს: Bairut 492 (XVI — XVII სს.), Sbath. 90 (1688 წ.), 182 (1685 წ.), 787 (XVII)[23].

ხელნაწერთა ამ ჯგუფს ვაკუთვნებთ ჩვენ სინური ნუსხასაც — Sin. 549. დანარჩენი ნუსხების შესახებ მსჯელობის შესაძლებლობა

---

[22] G. Graf, დასახ. ნაშრ., გვ. 616.

[23] ყოველივე ეს იხ. G. Graf, Geschichte..., I, გვ. 381; G. Levi Della Vida, დასახ. ნაშრომი, გვ. 4.

არ არის. მათი შესწავლა მოცემულ კლასიფიკაციას შეავსებს და აუფიქრებელია დააზუსტებს კიდეც. შესასწავლ ხელნაწერთაგან საინტერესო ჩანს aš-Šir-ის მონასტრის ადრეული ხელნაწერი (1243 წ.), აგრეთვე პარიზის ხელნაწერი: Par. ar. 4703 (1799 წ.)[24] და სხვ.

ამრიგად გამოდის, რომ ვატიკანური ნუსხის — Vat. ar. 77-ის მიხედვით შესაძლებელი ხდება არაბული „ალ-ბუსთანის" საკითხებისათვის საგულისხმო და ხელშესახები ხელნაწერების გარკვეული ჯგუფის შესახებ მსჯელობა. ჩვენ გვინდა ერთმანეთს შევუჯეროთ „ალ-ბუსთანის" ვატიკანური და სინური ნუსხები, რათა გაირკვეს უკანასკნელის მნიშვნელობა და ადგილი ამ ძეგლის შესწავლილ ხელნაწერთა შორის. ამოსავლად ვიღებთ ამ ნუსხათა საკუთრივ ბუსთანისეულ განაკვეთებს[25].

Vat. ar. 77 გვიანდელი ნუსხაა. მისი ზუსტი თარიღია 1684 წ.[26] ნუსხის გვიანდელობა აშკარად ელინდება მის პალეოგრაფიაში, რომელიც მშვენივრად გაფორმებული ნასხის ნიმუშს წარმოადგენს. გვიანდელობას ავლენს აგრეთვე სინურ ნუსხასთან და საერთოდ ქრისტიანული არაბული ლიტერატურის ადრეულ ნიმუშებთან შეფარდებით მისი ენობრივი მხარეც. აქ ძირითადად გასწორებულია აღნიშნული ნიმუშებისათვის ნიშანდობლივი ენობრივი თავისებურებანი ან, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, კლასიკური გრამატიკუ-

---

[24] G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 383.

[25] ხელნაწერ კრებულში Vat. ar. 77 „ალ-ბუსთანი" დასაწყისშია მოქცეული 3v — 25 r; უძღვის შემდეგი სათაური: كتاب البستان في اخبار الرهبان تاليف القديس صفرونيوس بطريرك اوروشليم. ფურცელზე 25r თხრობა კოლოფონის სახითაა დამთავრებული და ბოლოს უწერია ﻣﺮ; მოშდევნო სამ ფურცელზე ტიტრის გარეშე წარმოდგენილია სხვა თხრობათა ჯგუფი, სრულიად უცნობი როგორც სინური „ალ-ბუსთანისათვის", ასევე „ლიმონარის" ბერძნული ტექსტისათვის. შემდეგ იწყება ანასტასი სინელის თხრობათა ნაწილი: هذه قصص ابات اخبرها القديس انسطاسيوس ريس طور سينا. ამ განაკვეთში ანასტასი სინელს მიეწერება აგრეთვე „ლიმონარის" ერთი თხრობა № 127.

საკუთრივ ბუსთანისეულს ვუწოდებთ ჩვენ 23v-25r-ზე მოთავსებულ ტექსტს.

[26] G. Levi Della Vida, დასახ. ნაშრომი, გვ. 4. ჩვენ ხელთ გვაქვს ნაწილი ამ ხელნაწერი კრებულისა —3v—80 r. ამ ნაწილში დამთავრიღებელი წარწერა არ არის.

ლი ნორმების დარღვევაზე დაფუძნებული შეცდომები. მაგრამ ამ „შეცდომათა“ ცალკეული შემთხვევები მაინც შენარჩუნებულია. მაგალითად, გვხვდება ფორმები: ولقيوه (6r 13) ნაცვლად ولقوه-სი; رأى ზმნის IV თემაა اورى (11r 17), يورينى (6v 17), scriptio plena-თია წარმოდგენილი ფორმა قاول (8v 18) და სხვ.

მსგავსი მაგალითები ხელნაწერში მისი ადრეული დედანის კვალს ავლენს. აქ საინტერესო ხდება ვატიკანური და ადრეული სინური ნუსხების რედაქციული მიმართების საკითხი.

ამ თვალსაზრისით ეს ორი ნუსხა ერთმანეთთან ძალიან ახლოა. ვატიკანურ ნუსხაში არ არის არც ერთი თხრობა, რომელიც სინურ ნუსხაში არ დასტურდება. თხრობათა თანმიმდევრობა ერთნაირია. თხრობის ძირითადი ხაზი ორივეგან ერთია. ამ ხაზიდან რაიმე არსებითი გადახვევა არ შეინიშნება. ხშირად მთელი ფრაზები სიტყვა-სიტყვით მისდევს ერთმანეთს. მაგრამ მთლიანობაში ვატიკანური ნუსხა სინურთან შედარებით მოკლეა. მოკლეა იგი თხრობათა ოდენობის თვალსაზრისით. ბოლონაკლულ სინურ ნუსხაში 105 თხრობაა. ვატიკანური ნუსხა შეიცავს 72 თხრობას. რამდენადმე შემოკლებულია თვით თხრობებიც ვატიკანურ ნუსხაში. ეს გარემოებაც, თხრობათა ნაკლებ ოდენობასთან ერთად, ისახება ფურცელთა რაოდენობაში. „ალ-ბუსთანს“ სინურ ხელნაწერში უჭირავს გვერდები: 273r—347v; ვატიკანური „ალ-ბუსთანი“ კი თავსდება გვერდებზე: 3v—25r. შემოკლებანი დაფუძნებულია გარკვეულ ტექსტოლოგიურ ცვლილებებზე, რომელნიც სხვადასხვა ხასიათისაა, სახელდობრ: ვატიკანურ ნუსხაში ხშირად აზრი გაცილებით უფრო ლაკონიურად, სინური ნუსხისთვის რამდენადმე ნიშანდობლივი მრავალსიტყვაობის გარეშეა გადმოცემული, მაგალითად:

Sin. 549	Vat. ar. 77
كل من احب واراد فهو يسرج قنديله ومن لا يشا ولا يريد لا يسرج قنديله (305v 7—9)	كلمن اراد فقنديله يسرج (16r 17—17)
ყველას, ვისაც სურს და ნებავს, მისი სანთელი ინთება; ხოლო ვისაც არა სურს და არ	ყველას, ვისაც ნებავს, მისი სანთელი ინთება.

ნებავს, მისი სანთელი არ ინთება.

Sin. 549

فاستيقظ الاقنوم برعدة وفزع وهو متعجب جدا فبعث ناس فى طلب الراهب وقال لهم انظروا حيث ما كان فجونى به

(340 v 2—4)

და გაიღვიძა იკონომოსმა შიშითა და ძრწოლით. ამასთანავე იგი ძალზე იყო განცვიფრებული. და გაგზავნა მან ხალხი მონაზვნის საძებრად და უთხრა მათ: „ნახეთ [იგი], სადაც არ უნდა იყოს და მომიყვანეთ“.

Vat. ar 77

فاستيقظ الاقنوم وهو فزعا متعجبا ووجّه خلف الراهب

(23r 12 — 13)

და გაიღვიძა მონაზონმა შეშინებულმა, განცვიფრებულმა და უკან დაადევნა [მავანი] მონაზონს.

Sin. 549

فنقصه نفقة لحاجة الجسد فقعد مهتم حزين لا يدرى ماذا يصنع

(339v 8 — 9)

და შემოაკლდა მას სახარჯო თანხა ხორცთა სახმარი და იჯდა იგი დაფიქრებული, დაღონებული—არ იცოდა, რა ეღონა.

Vat. ar. 77

فعازه نفقة فكان لذلك حزينا

(22v 16 — 17)

და შემოაკლდა მას სახარჯო თანხა და იყო იგი ამის გამო შეწუხებული.

Sin. 549

وكان يسكن قرب هذه الشيخ اخ من اهل فاران

(335r 8—9)

და ცხოვრობდა ამ ბეჭის მახლობლად ვინმე ძმა ფარანის მოსახლეთაგან.

Vat. ar. 77

كان اخ فارانى

(20 v 16)

და იყო ძმა ფარანელი.

ვრცელი ადგილის უფრო მოკლედ და სხარტად გადმოცემისათვის თხრობა ხშირად მესამე პირშია გადატანილი, მოშლილია დიალოგური სტილი, მაგალითად:

Sin. 549

فجا والدى اليه وقال له يابونا قد فرغ القمح وليس لنا شى

(284v 9--10)

და მივიდა მასთან მამაჩემი და უთხრა მას: „მამაო ჩვენო, უკვე გათავდა ხორბალი და არაფერი არა გვაქვს“.

Vat. ar. 77

ففرغ القمح واعلمه بذلك

(8r 8)

და გათავდა ხორბალი და აუწყა მას ამის შესახებ.

Sin. 549

فلما تباعد قدر رمية حجر قال لنفسه ارجع اخذ بركة من القديسين

(296v 7—8)

და როდესაც განშორდა ქვის გასროლის მანძილით, თქვა თავის გულში: „დავბრუნდები, მივიღებ კურთხევას წმიდანთაგან“.

Vat. ar. 77

ولما تباعد منه مقدار رمية حجر رجع لتبارك من قبر القديس

(12v 17—17)

და როდესაც განშორდა მას ქვის გასროლის მანძილით, დაბრუნდა, რათა მიეღო კურთხევა წმიდანის საფლავისაგან.

Sin. 549

فابصرت الاقنوم يبكى فقلت له لما تبكى يابتاه

(275v 16—276r 1)

და ვნახე იკონომოსი ტირის. და ვკითხე მას: „რატომ სტირი, შამაო?“

Vat. ar. 77

ابصرت الاقنوم يبكى فسالته عن سبب بكاه

(4v 16—17)

ვნახე იკონომოსი ტირის და ვკითხე მას ტირილის მიზეზის შესახებ.

მსგავს შემთხვევებში ფრაზა ზოგჯერ უფრო დახვეწილი და გამართული გამოდის, მაგალითად:

Sin. 549

وقال له في شان الحب يابتاه اسلك لما جيت معي الى البيت لكيما تصلي على امرتي لانها عاقر حتا يرزقني الله ولد

(309r 13—16)

და უთხრა მას: სიყვარულის გულისათვის, მამაო, მე გთხოვ შენ იმის გამო, რომ წამომყვე სახლში, რათა ილოცო ჩემი ცოლისათვის, რამეთუ იგი უშვილოა, რათა მომცეს ღმერთმა შვილი.

Vat. ar. 77

فطلب اليه رجل شاب يصير معه الى منزله ليصلي على مراته لانها كانت عاقر

(18r 18—19)

და სთხოვა ყმაწვილმა კაცმა წაჰყოლოდა სახლში, რათა ელოცა მისი ცოლისათვის, რამეთუ იგი უშვილო იყო.

ხშირად მთელი ფრაზებია გამოტოვებული, რომელნიც მხოლოდ დანამატია ძირითადი აზრისა—ხაზს უსვამენ მას, ანდა უფრო თვალნათლივ წარმოაჩენენ სიტუაციას, მაგალითად:

Sin. 549

فابصرت هنالك اجساد موتا متماسية منتنة جدا لا يقدر ان يشتم رايحتها

(280r 11—13)

და ვიხილე იქ მიცვალებულთა გვამები — დამპალი, ძალზე აყროლებული; შეუძლებელი იყო მათი სუნის ყნოსვა.

Vat. ar. 77

وظهر من تحتها اجساد موتى كثيرة منتنة جدا

(6v 16—17)

და გამოჩნდა მის (მიწის) ქვეშ მიცვალებულთა მრავალი გვამი, ძალზე აყროლებული.

Sin. 549

لحقته امراة زانية بكلما كان عندها من حلى تصيح به

(343r 3—4)

Vat. ar. 77

فتبعه (sic) امراة زانية تصيح

(24r 16)

დაეწია მას ერთი მეძავი ქალი [შემკული] ყოველივე იმით, რაც ჰქონდა სამკაულთაგან, რომელმაც დაუძახა.

და გაჰყვა მას მეძავი ქალი, რომელმაც დაუძახა.

ამ თხრობაში სამკაულებზეა გაკეთებული აქცენტი, ვითარცა მეძავი ქალის ცოდვათა საფასურზე.

Sin. 549

فقال له رجل نعما قلت ونعما اوصيت ولاكن كيف اصنع يا سيدى لا الطريق إعرف ولا المدينة

(343v 13—16)

Vat. ar. 77

فقال له يا سيدى ما اعرف لا الطريق ولا المدينة

(24 v 14)

და უთხრა მას კაცმა: კარგად უბნობ და კარგადაც მარიგებ, მაგრამ როგორ მოვიქცე, ჩემო ბატონო? მე არც გზა ვიცი და არც ქალაქი.

და უთხრა მას: ჩემო ბატონო, მე არც გზა ვიცი და არც ქალაქი.

Sin. 549

وطرح نفسه على وجهه على الارض قدام الشاهد وجعل يقول ويلى ان كان هذا منجل خطاياى لم اكن استاهلك يا قديس الله وكان يتنهد وحزين جدا

(333r 9—13)

Vat. ar. 77

فخر حينيذ الريس على وجهه على الارض قدام جرن الشاهد قايلا ويلى يكون هذا من اجل خطاى ايا قديس الله

(20r 10—12)

პირქვე დაემხო [ქალაქის თავი] მიწაზე მოწამის წინაშე და მოჰყვა გოდებას: „ვაი, რომ ჩემ ცოდვათა გამო მოხდა ეს, არა ვარ მე შენი ღირსი, ო წმიდა-

მაშინ პირქვე დაემხო [ქალაქის] თავი მიწაზე მოწამის კუბოს წინაშე, ამბობდა რა: „ვაი მე, ჩემ ცოდვათა გამო მოხდა ეს, ო წმიდანო ღვთისა!“

ნო ღვთისა!“ იგი გმინავდა და ძალზე იყო შეწუხებული.

ხშირია ვატიკანურ ნუსხაში გამოთქმათა გამარტივების შემთხვევები, მაგალითად:

Vat. ar. 77	Sin. 549
شيخ صالح	شيخ مزين بجميع الفضايل
(7r 10)	(281v 8)
ბერი კეთილი.	ბერი შემკული ყოველგვარი ღირსებებით.
انسان بيا	انسان حسن الجمال
(6v 17)	(280r 13)
კაცი ლამაზი.	კაცი მშვენიერი სილამაზისა.
الموكل بالباب	الذى على الباب
(19r 9)	(322v 7)
კარების მცველი.	ის, რომელიც კარებთან იყო.
عملى	عمل يدى
(3r 6)	(278v 1—2)
ჩემი ნაშრომი.	ჩემი ხელის ნაშრომი.

ზოგჯერ საწინააღმდეგო მოვლენაც შეინიშნება. სინურისგან განსხვავებით ვატიკანური ნუსხა უმატებს ცალკეულ ფრაზებს. მაგალითად, ბერის უმკაცრესი წესის დახასიათებისას ვატიკანურ ნუსხაში დამატებულია: ولا لبس حذاء في رجليه (7r 9) — „და არ იცვამდა იგი ფეხსაცმელს ფეხებზე“. სინურ თხრობაში იოანე ნათლის-მცემლის შეკითხვაზე ბერი პასუხობს, რომ იგი მიდის სინას მთაზე სალოცავად, ვატიკანურ ნუსხაში კი იგი დასძენს: ان احب الله (3v 16) — „თუ ინებებს ღმერთი“ და სხვ. მაგრამ ასეთი შემთხვევები ხელნაწერში იშვიათია. აღნიშნულ განსხვავებათაგან

გამომდ ინარე, ჩვენ ხელნაწერს Sin. 549 მივიჩნევთ „ალ-ბუსთანის“ ვრცელ რედაქციად, ხოლო ხელნაწერს Vat. ar. 77—„ალ-ბუსთანის“ მოკლე რედაქციად.

რედაქტორის მიზანი ვატიკანურ ნუსხაში გამოკვეთილია. იგი ცდილა არაარსებითი დეტალებისა და ფრაზებისაგან განეტვირთა თხრობა, მოკლედ და სტილისტურად დახვეწილი ფორმით გადმოეცა სხვათა სულთათვის სასარგებლო ეპიზოდები წმ. მამათა ცხოვრებიდან. შედეგად მიღებულია სასიამოვნოდ საკითხავი თხრობები, ანდა ნოველები, როგორც მათ განსაზღვრავენ ილ. აბულაძე[27] და ს. ყაუხჩიშვილი[28]. მაგრამ რედაქტირებით გამართლებულ ჩარხვას ტექსტისა ეწირება გარკვეული ზომით მისი ადრინდელი ფრაზეოლოგიურ-კომპოზიციური წყობა, რომელშიც ისახებოდა კავშირი არაბული „ალ-ბუსთანისა“ ბერძნულ „ლიმონართან“ და მის სხვა ვერსიებთან, კერძოდ, ქართულთან. ამ გარემოებას თვალნათლივ ავლენს ქართულ-არაბულ ტექსტებთან მიმართების თვალსაზრისით ვატიკანური და სინური ნუსხების დაპირისპირება. მოვიტანთ რამდენიმე მაგალითს.

ვატიკანურ ნუსხაში არ არის სინურისათვის ნიშანდობლივი ქართულ-ბერძნული ტექსტების ზოგიერთი სპეციფიური, საგულისხმო დეტალი, მაგალითად: არ არის ليلو; იგი ყველგან ليل-ით არის შეცვლილი. არ არის حصير; არ არის دوطرار[29]; არ გვხვდება სინურ ნუსხაში დადასტურებული Migne-ს ტექსტის ბერძნიზმები: اسكيم-تό σχῆμα—هاب باسكيم تشبه الشيطان (320v 17-321r 1); ამ ფრაზის ნაცვლად გვაქვს პირდაპირ—هاب براهب تشبه الشيطان (18v 11). ارسفر-ή προσφορά — ارسفر البرسفر رفع (334v 1)-ს ნაცვლად ნახმარია ამ ფრაზის შინაარსის შემცველი ფართო მნიშვნელობის სიტყვა قدّس فيه (20v 9) და სხვანი.

ხშირ შემთხვევაში ბერძნული ტექსტის ცალკეული მონაკვეთების საერთო სახე, ან მათი კომპონენტები ნაკლებად ისახება ვატიკანური ნუსხის გადამუშავებულ ფრაზებში, მაგალითად: Γέγονέ

---

[27] ი. მოსხი, ლიმონარი, გვ. 08.

[28] ს. ყაუხჩიშვილი, „მეშვიდე საუკუნის ნოველისტი იოანე მოსხი, ცისკარი, № 1, 1958.

[29] ამ მაგალითების შესახებ იხ. ნაშრომის III თავი.

τις φιλόχριστος σχολαστικὸς ἐν Ἀσκάλονι· ἔχων παρὰ Θεοῦ τὸ χάρισμα τῆς φιλοξενίας καὶ τῆς ἐλεημοσύνης. (Révue de l'Orient Chrétien X, 1905, გვ. 39)

იყო ვინმე ქრისტესმოყვარე სქოლასტიკოსი ასკალონში, რომელიც ღმრთისაგან გასაკითხს იღებდა ყარიბთა მისაღებად და მოწყალებისათვის.

Sin. 549

كان انسان من اهل عسقلان قد اعطى من الله عطية قبول الرهبان والغربا والرحمة

(341r 5—6)

კაცი ვინმე ასკალონის მოსახლეთაგან ღმრთისაგან გასაკითხს იღებდა მონაზვნებისა და ყარიბების მისაღებად და მოწყალებისათვის.

Vat. ar. 77

كان انسان من اهل عسقلان كثير الرحمة

(23v 5—6)

იყო კაცი ვინმე ასკალონის მოსახლეთაგან მრავალმოწყალე.

Ἀλλ' ὁ τὸν πόλεμον ἐμβαλὼν αὐτῷ διάβολος, αὐτὸς καὶ τὴν εὐκαιρίαν ἐποίησεν. Τοῦ γὰρ πατρὸς τῆς κόρης ἀπελθόντος εἰς Ἀσκάλωνα διά τινας ἀναγκαίας χρείας, καὶ εἰδὼς ὁ ἀδελφὸς ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐστὶν εἰς τὸν οἶκον εἰ μὴ αὐτὸς καὶ ἡ κόρη, 'απῆλθεν πρὸς αὐτήν. (Pt. gr. t. LXXXVII, თხრ. XXXIX, გვ. 2892)

მაგრამ ეშმაკმა, რომელმაც მას [ბიწიერი] მღელვარება აღუძრა, შექმნა ხელსაყრელი შემთხვევა: როგორც კი ქალიშვილის მამა გადაუდებელი საჭიროების გამო ასკალონს წავიდა და ძმამ დაინახა რომ მისი და ქალიშვილის მეტი სახლში არავინ იყო, მივიდა მასთან.

Sin. 549

وان الشيطان الذى زرع فيه القتال السو جعل لابوها سبب ان يذهب الى عسقلان فى حاجة فلما ابصر الراهب ان الجارية خالية دخل اليها

(285r 16—285v 2)

Vat. ar. 77

فعرضت لابوها حاجة الى عسقلان فلما وجد الراهب خلوة دخل الى الجارية

(8v 1—2)

და ჭეშმარიტად, ეშმაკმა, რომელმაც მას ბიწიერი მღელვარება ჩაუნერგა, გამოუჩინა მამამისს მიზეზი, რათა იგი საპიროების გამო ასკალონს წასულიყო. და როდესაც ნახა მონაზონმა, რომ ქალიშვილი მარტოა, შევიდა მასთან.

და გამოუჩნდა მამამისს საპიროება ასკალონში. და როდესაც ნახა მონაზონმა თავისუფლება, შევიდა ქალიშვილთან.

და ა. შ.

მსგავსი მაგალითების საფუძველზე აშკარა ხდება, რომ ტექსტოლოგიურ საკითხებთან დაკავშირებით ვატიკანური ნუსხა სინურ ნუსხასთან შედარებით ნაკლებ მნიშვნელოვანია.

ამ ორი ნუსხის აღნიშნულ მსგავსებათა და განსხვავებათა ხასიათით ვატიკანური ნუსხის წარმომავლობის კვალს თითქოს სწორედ სინურ „ალ-ბუსთანთან" მივყავართ, მაგრამ ვატიკანური ნუსხის მომდინარეობა სინური ნუსხიდან არ არის სავარაუდო. ვატიკანურ ნუსხაში ვხვდებით სინური ნუსხისთვის უცნობ ისეთი სახის ჩანართებს, რომლებიც არ შეიძლება რედაქტორისა თუ გადამწერის ფანტაზიით აიხსნას. ისინი ბერძნულ ტექსტში დასტურდება და ამდენად მათი მოხვედრა ვატიკანურ ნუსხაში „ალ-ბუსთანის" ისეთი ნუსხით უნდა იყოს გაპირობებული, რომლებშიაც აღნიშნული ადგილები გადმოყოლილი იყო ბერძნული ტექსტიდან. მაგალითად: სინურ თხრობაში ძმები პოულობენ ადრე განსვენებული ბერის ცხედარს—فاصبنا جسد القديس (293v 5—6) „და ვპოვეთ წმიდანის ცხედარი", მაგრამ როგორ მდგომარეობაში იყო იგი, არ არის აღნიშნული. ვატიკანურ ნუსხაში კი განმარტებულია: و هو سالم بجملته (11v 5); ბერძნულშიც ასეევა: ძმები პოულობენ უვნებლად დაცულ ცხედარს — εὕρομεν τὸ λείψανον σῶον (LXXXIV გვ. 2941).

ბერძნულ თხრობაში აღნიშნულია, რომ ძმებმა ბერთან სარგებლობა პოვეს „განსაკუთრებით მისი მორჩილებით, სიმშვიდით, სიღატაკითა და სიყვარულით, რომელიც ყველას მიმართ ჰქონდა" — μάλιστα ἐπὶ τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἀκτημοσύνῃ, καὶ ἀγάπῃ, ᾗ εἶχεν πρὸς πάντας (CXII გვ. 2976). ვატიკანურ ნუსხაში ბერის თვისებებს ძირითადად ასეთივე განმარტება აქვს მოცემული: وكان متضع كثير الحب (17v 10) — „და იყო იგი მოკრძალებული, ძალზე მოყვარული". სინურ ნუსხაში ბერის თვისებებზე საერთოდ არ არის ლაპარაკი.

ვატიკანურ ნუსხაში ერთ შემთხვევაში ბერძნული გამოთქმაა ტრანსკრიფციით წარმოდგენილი: اجيّس تيس اجيّا ⳓ (20v 10) შდრ. τά ἅγια τοῖς ἁγιοῖς (?) — „წმიდათა წმიდა“ (სწორი იქნებოდა—τὰ ἅγια τῶν ἁγίων). ამ ადგილს სინურ ნუსხაში ვერ ვხვდებით.

ერთგან სინურ თხრობაში ცუდად არის გადმოღებული ბერძნული ტექსტი. მღვდელი კონონის შესახებ, რომელსაც გამოეცხადა იოანე ნათლის-მცემელი, აღნიშნულია: فقال له القسيس لا حقا ارجع لا بغضب (275r 2—3) „არა, ნამდვილად, არ დაებრუნდები გაბრაზების გამო“, ანდა „გაბრაზებული“. უკანასკნელი სიტყვის თარგმნა ჭირს. აშკარაა, რომ იგი თავის ადგილას არ არის. გაუგებრობა ადვილად იხსნება ბერძნული ტექსტით. იქ სიტყვა „გაბრაზება“ „თქმას“ უკავშირდება, ისე რომ, აზრი სავსებით გასაგებია: Ὁ ἀββᾶς Κόνων λέγει αὐτῷ μετ' ὀργῆς (III, გვ. 2856)—„ანბა კონონმა უთხრა მას გაბრაზებით“. ვატიკანურ ნუსხაშიც სიტყვა „გაბრაზება“ „თქმას“ უკავშირდება, აქ ფრაზა ზუსტად ბერძნულისებურადაა გამართული: فاجابه القسيس بحرد (4r 2—3) „და მიუგო მას მღვდელმა გაბრაზებით“.

მეორე მხრივ, ვატიკანურ ნუსხაში ვერ ვხვდებით სინური თხრობების ბოლოს დამატებულ ფრაზებს, რომელნიც თითქოს მეტ მხატვრულ ემოციურობას აძლევენ თხრობას, ან მის არსს უსვამენ ხაზს. მაგალითად, უმკაცრესი ცხოვრების წესის შესახებ, რისთვისაც ბერმა ეპისკოპოსობა დათმო და უდაბნოში სამუდამოდ მძოვრობას ეზიარა, სინური თხრობის დასასრულს ხატოვნადაა თქმული: „და იჯდა იგი მსგავსად მოწაფისა [მიწიერი] სურვილების აღკვეთით“—وجلس مثل تلميذه بقطع الهوا (299 v 16—17). ასეთი ფრაზა ვატიკანურ ნუსხაში არაა. ერთგან ძმათა უღირსი საქციელის შესახებ მთხრობელი დასასრულს დასძენს: فلما علمت انا بهذا انبا جرجي راس الدير انتهرت الاخوة وشكتهم وسبحنا الله (297v 19—12) „როდესაც შევიტყე ამის შესახებ მე, ანბა გიორგიმ—მონასტრის მამასახლისმა,შევრისხე და გავკიცხე ძმები და [შემდეგ] ვადიდეთ ჩვენ ღმერთი“. ეს დასასრული ვატიკანურ ნუსხაში არ არის წარმოდგენილი.

სინურ თხრობაში, წინააღმდეგ ვატიკანური თხრობისა, ბოლოს მთელი აბზაცი აქვს დათმობილი შეკერა-გახსნის შესახებ მსჯე-

ლობა-შეგონებას, რომლის ირგვლივაც თვით თხრობაა აგებული:
فالان ياخوة اما الملايكة كما قال الشاهد فليس يستطيعوا يحلوا
شى ربطوه الكهنة فماذا نريد الان نقول لرجال علمانين نراهم
معترفين بالخطايا ونراهم يستجرون على الحرم ويبطوا كلام هذا القديس
ويصيروا انفسهم فوق الكهنة ويحقروهم ولا يبالوا بهم ولم يامرهم الله
بذلك ولا القوانين ولا السنودس (334r 1—9)

„ახლა, ძმანო, ანგელოზებს რაც შეეხება. როგორც მოწამემ თქვა, მათ არაფრის გახსნა არ შეუძლიათ, რასაც მღვდლები შეკრავენ. და რატომ უნდა ვუთხრათ ახლა ჩვენ ერისკაცებს, რომ ვხედავთ მათ მომნანიებლად ცოდვებისა და ვხედავთ, რომ ისინი ითხოვენ შველას აკრძალვის მიმართ; მაშინ, როდესაც ისინი აქარწყლებენ ამ წმიდანის სიტყვებს, თავიანთ თავს მღვდლებზე მაღლა [მდგომად] ხდიან, ეზიზღებათ ისინი და არაფრად აგდებენ მათ. და ეს კი მათთვის არც ღმერთს, არც კანონებსა და არც სინოდს არ უბრძანებია“.

ამ, ასე ვთქვათ, ეპილოგთა გამოტოვება ნუსხის გამჩარხავისათვის არც მხატვრული და არც ეთიკური თვალსაზრისით არ უნდა ყოფილიყო თითქოს გამართლებული. საერთოდ, მოტანილი მაგალითები გვაფიქრებინებენ ვატიკანური ნუსხის მომდინარეობას სინურთან ახლოს მდგომი, მაგრამ მისგან რამდენადმე განსხვავებული სხვა ადრინდელი ნუსხიდან.

ამგვარად ვატიკანური ნუსხის ჩვენებები, ერთი მხრივ, მანიშნებელია „ალ-ბუსთანის“ ადრინდელი, დღემდე შეუსწავლელი ნუსხის არსებობისა. მეორე მხრივ, ისინი მოწმობენ ვატიკანურ ნუსხაზე სინური ნუსხის უპირატესობას თხრობათა მეტი სისრულითა და არქაული, ბერძნულთან უფრო ახლოს მდგომი ფორმით წარმოდგენის თვალსაზრისით. აქედან გამოდის, რომ Sin. 549 შესწავლილ ხელნაწერთა შორის ყველაზე ადრინდელი და „ალ-ბუსთანის“ საკითხებისათვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ნუსხაა.

* * *

არაბული „ალ-ბუსთანის“ შესახებ საბოლოოდ შემუშავებული აზრი ამჟამად არ არსებობს. G. Graf-ი და G. Levi Della Vida რამდენადმე განსხვავებულ მოსაზრებებს გამოთქვამენ ამ ძეგლის თაობაზე. G. Graf-ი „ალ-ბუსთანს“ ბერძნული „ლიმონარის“

არაბულ გადამუშავებად მიიჩნევს[30]. G. Levi Della Vida კი დასახელებული ვატიკანური ნუსხების შესწავლის საფუძველზე, მისი ბერძნულიდან თარგმნის საკითხს თითქოს ეჭვის ქვეშ არ აყენებს, მაგრამ გამოთქვამს ვარაუდს, რომ ბერძნული „ლიმონარის“ სრული არაბული თარგმანი შესაძლოა არც არსებობდა არასდროს[31].

აღნიშნული საკითხების კვლევა, ბუნებრივია, ბერძნულ ტექსტზე დაყრდნობით არის შესაძლებელი. ეს უკანასკნელი კი მხოლოდ Migne-ს გამოცემითაა ხელმისაწვდომი[32]. მაგრამ Migne-ს გამოცემა, შემდგარი 219 თხრობისაგან, მექანიკურია შეერთება და გადაბეჭდვაა ადრე არსებული გამოცემებისა: Duce-სი[33] და Cotelerius-ისა[34]. იგი არ არის კრიტიკული გამოცემა და ვერ გაიგივდება მოსხისეულ თავდაპირველ „ლიმონართან“. ამასთან დაკავშირებით შეიძლება გავიხსენოთ ის ფაქტი, რომ Th. Nissen-მა ბერლინისა და ვენის ხელნაწერებში, Philipp. 1624 (B) და Cod. Hist. gr. 42(V), მიაკვლია და გამოსცა „ლიმონარის“ მანამდე უცნობი 14 თხრობა[35].ასეთი შესაძლებლობა, „ლიმონარის“ კრიტიკულად შეუსწავლელი ხელნაწერების არსებობის გათვალისწინებით, სავარაუდოა, არც მომავალში იყოს გამორიცხული. მაგალითად, K. Krumbacher-ი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებდა X საუკუნის ხელნაწერს— Cod. Marcianus class. 2,21[36]. მისი შესწავლა და გამოცემა კვლავაც სასურველი რჩება.

საერთოდ, ბერძნულ „ლიმონართან“ დაკავშირებული სირთულე მისი შედგენილობის საკითხში მდგომარეობს. ჯერ კიდევ პატრიარქ ფოტის დროს ყოფილა „ლიმონარის“ ისეთი ხელნაწერები, რომელთაგან ზოგი შეიცავდა 304-ს, ზოგი კი 342 თხრობას[37]. K. Krumbacher-ი აღნიშნავდა, რომ ამ ძეგლს მრავალგზის განუცდია შევსება და გადამუშავება[38]. ნაწარმოების ხასიათიდან გამომ-

---

[30] G. Graf, დასახ. ნაშრომი. გვ. 383.

[31] G. Levi Della Vida, დასახ. ნაშრომი, გვ. 5.

[32] Migne, Patrologiae graeca, t. LXXXVII გვ. 2845—3116.

[33] Duce, Biblioth. Vet. Patrum, t. II, Paris, 1624.

[34] Cotelerius, Ecclesiae Graeca monumenta, t. II, 1681.

[35] Th. Nissen, Unbekannte Erzählung aus dem Pratum Spirituale, Byz. Zeitschrift, XXXVIII, 1938, გვ. 351—376.

[36] K. Krumbacher, Geschichte der byzantinischen Litteratur, B. I, New-York, zweite Auflage, გვ. 188.

[37] ეს ცნობა დაცულია ფოტის „ბიბლიოთეკაში“—Bibl. cod. 199. იხ. O. Bardenhewer, დასახ. ნაშრომი. გვ. 133.

[38] K. Krumbacher, დასახ. ნაშრომი, იქვე.

დინარე, ეს სავსებით კანონზომიერი ფაქტია. პატრისტიკული ძეგლები, რომელნიც სამონასტრო ზნეობის მრავალ სხვადასხვა მხარეს ეხებოდნენ, შეიცავდნენ, ასე ვთქვათ, მორალურ კოდექსს ბერ-მონაზვნური ცხოვრებისა და ამავე დროს მარტივად და ცოცხალ ფერებში გადმოსცემდნენ საინტერესო ეპიზოდებს წმ. მამათა ცხოვრებიდან, მისაწვდომი იყვნენ ფართო ქრისტიანი მკითხველისათვის და მის სულიერ ინტერესებს ეხმაურებოდნენ. იქმნებოდა სხვადასხვაგვაროვანი მასალისა და სხვადასხვა მეთოდით შედგენილი პატრისტიკულ-აპოთეგმატური ძეგლების გამაერთიანებელი უამრავი კრებული. არსებული საერთო განწყობისა, თუ შემდგენელ-გადამწერლების გემოვნება-მოსაზრებიდან გამომდინარე, ამ კრებულების ცალკეული შემადგენელი ნაწილები სისტემატურ გავრცობა-შემოკლებას განიცდიდნენ. როგორც W. Bousset აღნიშნავდა, ამ კრებულებში ხანგრძლივი გადამუშავების პროცესი ისახებოდა[39]. ასეთი ხვედრის განსაკუთრებით ისეთი პოპულარული ძეგლები უნდა ყოფილიყო, როგორიც იყო იოანე მოსხის „ლიმონარი“.

იოანე მოსხს თავისი ნაწარმოები პალესტინის, სირიის, ეგვიპტის, მცირე აზიისა და სხვა ადგილების უდაბნოთა და სავანეთა მონახულების დროს შეგროვილი მასალის საფუძველზე აუგია[40]. აღწერილ ამბავთა თვითმხილველი და მსმენელი იგი თვითონ ყოფილა. მაგრამ Migne-ს მიერ გამოცემულ „ლიმონარში“ ი. სმირნოვმა, სლავური „ლიმონარის“ მკვლევარმა, გამოჰყო აშკარად არაორიგინალური, სხვა პატრისტიკული ძეგლებიდან ნასესხები თხრობები. ასე მაგალითად, 6 თხრობა, №№ 203, 211, 212, 216, 218 და 219 ნასესხები ყოფილა ზოსიმე პალესტინელის Διαλογισμοί-დან[41], 2 თხრობა — №№ 361 და 210—ე. წ. ფოტის პატერიკიდან[42]. ი. სმირნოვი ეჭვის ქვეშ აყენებს აგრეთვე კიდევ სხვა თხრობების მოსხისეულ წარმომავლობას[43]. მისი ვარაუდით დასახელებული თხრობე-

---

[39] W. Bousset, დასახ. ნაშრომი. გვ. 71.

[40] K. Krumbacher, დასახ. ნაშრომი, გვ. 187.

[41] И. К. Смирнов, დასახ. ნაშრომი, გვ. 88.

[42] იქვე, გვ. 68; ამ პატერიკის ნამდვილი სახელწოდებაა *'ανδρῶν ἁγίων βίβλος*. იგი თავის „ბიბლიოთეკაში“ მოხსენიებული აქვს პატრიარქ ფოტის, რის გამოც გავრცელდა ფოტის პატერიკის სახელწოდებით. იხ. Wijk, Das gegenseitige Verhältnis einiger Redaktionen der *'ανδρῶν ἁγίων βίβλος* und der Entwicklung des *μέγα λειμωνάριον*, Amsterdam, 1933.

[43] И. К. Смирнов, დასახ. ნაშრომი, გვ. 93.

ბი თვით მოსხის მიერ უნდა ყოფილიყო „ლიმონარში“ ჩართული[44]. ამ თხრობების არსებობა Migne-ს „ლიმონარში“, ვფიქრობთ, გვიანდელი კომპილატორის ღვაწლსაც შეიძლება მიეწეროს. ყოველ შემთხვევაში, აშკარა ხდება ამ მხრივ ძეგლის შესწავლის აუცილებლობა.

მოსხის „ლიმონარის“ შედგენილობის საკითხისათვის მნიშვნელოვანია ამ ძეგლის სხვა ენებზე გავრცელებული ვერსიების ჩვენებანი. ამ მხრივ აღსანიშნავია ძველი სლავური და ქართული ვერსიები. ძველი სლავური ვერსია ე. წ. „სინური პატერიკი“ დამატებით შეიცავს Migne-ს გამოცემისათვის უცნობ 35 თხრობას[45]. მათგან ერთი № 309[46] ნამდვილად „ლიმონარის“ თხრობა აღმოჩნდა. იგი დასტურდება Th. Nissen-ის მიერ გამოცემულ თხრობათა შორის[47]. ამ ფაქტის გათვალისწინებით კატეგორიულად ვერ გამოირიცხება ძველი სლავური ვერსიის დანარჩენ დამატებით თხრობათა მოსხისეული წარმომავლობა და ამდენად ამ ვერსიის ჩვენებაში შესაძლოა დავინახოთ მინიშნება მოსხის „ლიმონარის“ დღემდე უცნობი თხრობების არსებობის შესახებ. ამ საკითხთან დაკავშირებით ერთი თხრობის შესახებ ქვემოთ გვექნება საუბარი.

განსაკუთრებით საგულისხმოა ლიმონარის ქართული ვერსიის—„სამოთხის“—მონაცემები. „სამოთხის“ ხელნაწერებში გამოიყოფა ყველა ნუსხისათვის საერთო ძირითადი ტექსტი, მინისეულ 91—92 თხრობათაგან შემდგარი. ამ ნაწილში მხოლოდ ერთი არამინისეული თხრობა გვხვდება—ჯ[48]. ძირითად ტექსტს ერთვის დამატებითი თხრობების ორი ჯგუფი: ათონური (№ 9) და სინური (№ 68). დამატებით თხრობებში შედის 23 მინისეული თხრობა[49]. ათონურ დამატებას ახლავს წარწერა, რომელშიც აღნიშნულია, რომ „ესე თავები“ არის არა „სამოთხე“, არამედ „მიმსგავსებული სამოთხესა“. აქედან გამოდის, „რომ სამოთხედ იწოდება ყველა ნუსხისთვის საერთო ნაწილი,—91/92 თავი, და რომ დანამატი სა-

---

[44] იქვე, გვ. 67—68.

[45] იქვე, გვ. 283.

[46] იქვე, გვ. 290.

[47] Th. Nissen, დასახ. ნაშრომი, გვ. 358, თხრ. № 5.

[48] ლიმონარი, გვ. 72.

[49] იქვე. დამატება II, გვ. 119—141; ეს თხრობებია: №№ 2(19), 3(21), 4(25), 5(30), 6(36), 7(194), 8(208), 9(105), 10(127), 11(119), 12(160), 13(161), 14(47), 15(60) 16(70), 18(9), 21(167), 22(16), 23(56), 25(42), 24(56), 26(5). 27(3); ფრჩხილებში მითითებულია მინისეული თხრობების ნომრები.

მოთხის თავები კი არაა, არამედ მიმსგავსებული სამოთხესა, ე. ი. სამოთხისებურად არის გაკეთებული“[50].

ამ ცნობის უტყუარობა გამოავლინა კ. კეკელიძემ. მან დამატებით თხრობებში მოსხის შემდეგდროინდელი ისტორიული პირებისა და ფაქტების მოხსენიების საფუძველზე დაამტკიცა მათი გვიანდელი არამოსხისეული წარმომაელობა[51]. ასე რომ, როგორც ილ. აბულაძე აღნიშნავს, ქართული ვერსიის ჩვენებას „უსათუოდ უაღრესი მნიშვნელობა ენიჭება ი. მოსხის ნაწარმოების ადრინდელი სახისა და მოცულობის აღსადგენად“[52]. კონკრეტულად კი ეს ჩვენება, ერთი მხრივ, ამტკიცებს Migne-ს გამოცემისთვის უცნობი მოსხისეული თხრობის არსებობას („სამოთხის“ ძირითადი ნაწილის XII თხრობა), ხოლო, მეორე მხრივ, იგი დამატებით თხრობებში დადასტურებულ 23 მინისეული თხრობის ორიგინალობას საეჭვოს ხდის.

ყოველივე აღნიშნული ავლენს ბერძნულ ტექსტთან დაკავშირებით არსებულ ვითარებას და ცხადყოფს, რომ Migne-ს პატროლოგიის „ლიმონარი“ არ შეიძლება წარმოადგენდეს ე. წ. textus receptus-ს ამ ძეგლის სხვა ვერსიათა, კერძოდ, არაბული ვერსიის რაობის საბოლოო გადაწყვეტისათვის. მაგრამ ამჟამად ხელმისაწვდომი ბერძნული ტექსტები არაბული „ალ-ბუსთანის“ ზოგად თავისებურებათა მოხაზვის საშუალებას იძლევა. ჩვენ გვინდა „ალ-ბუსთანის“ სინური ნუსხა არქიტექტონიკისა და ცალკეულ თხრობათა მიმართების თვალსაზრისით შევაჯეროთ ბერძნულ ტექსტთან.

არქიტექტონიკის თვალსაზრისით მიმართების მხრივ ამ ხელნაწერში შემდეგი ვითარებაა: მისი 105 თხრობიდან უმეტესი ნაწილი, სახელდობრ, 77 თხრობა Migne-ს „ლიმონარის“ თხრობათა შორის დასტურდება. ერთ თხრობას Th. Nissen-ის მიერ გამოცემულ თხრობებში ეძებნება შესატყვისი. დანარჩენი თხრობები აღნიშნული გამოცემისათვის უცნობია*. „ალ-ბუსთანის“ მინისეული თხრობები ორი ასეულის, ან. მიღებული ტერმინით, ორი Hekatonta-ს[53]

---

[50] იქვე, გამოკვლევა ილ. აბულაძისა. გვ. 09.

[51] К. Кекелидзе, Грузинская версия „Лимонаря“ и ее значение для славянской истории, საბჭოთა საქართველოს 40 წელი, თბილისი, 1961, გვ. 334—335.

[52] ლიმონარი, გვ. 010.

* ამ თხრობებს სიმარტივისათვის ვუწოდებთ „უცნობს“.

[53] ბერძნულ ხელნაწერებში „ლიმონარის“ თხრობები ასეულების მიხედვითაა გამოყოფილი, მაგალითად, მოსკოვის ისტორიული მუზეუმის ხელნაწერში Гр. 163 საგანგებოდაა აღნიშნული Ἑκατοντὰς β (250r—282r), Ἑκατοντὰς γ (282r—312v).

ფარგლებში თავსდება. მინისეულ თხრობათა თანმიმდევრობა დასაწყისში უფრო ზუსტადაა დაცული. 29-ე თხრობამდე (ჩათვლით) არც ერთი თხრობა არ არის გამოტოვებული. გამოტოვებულ თხრობათა ოდენობა იზრდება IV, განსაკუთრებით კი V ათეულის შემდეგ. მთელი თხრობები „ალ-ბუსთანისა“ შეიძლება ორ ჯგუფად დაიყოს: მინისეულ თხრობათა ნაწილი №№ 1—82 (273r—327v) და შემდეგ მასზე დართული უცნობ თხრობათა ნაწილი №№ 83—105 (327v—347v). მაგრამ ასეთი გამიჯვნა არ არის ზუსტი. მინისეულ ნაწილში დასასრულისკენ შერეულია ხუთი უცნობი თხრობა. ხოლო უცნობ თხრობათა ნაწილში გვხვდება ერთი მინისეული თხრობა № 200 და ერთი ნისენისეული თხრობა № 5.

თვალსაჩინოებისათვის წარმოვადგენთ სქემას, რომელშიც არაბული ციფრებით აღვნიშნავთ არაბულ თხრობებს, ხოლო რომაულით—მათ შესატყვის ბერძნულ თხრობებს.

1(I)	24(XXIV)	47(XC)
2(II)	25(XXV)	48(XCI)
3(III)	26(XXVI)	49(XCII)
4(IV)	27(XXVII)	50(XCIII)
5(V)	28(XXVIII)	51(XCIV)
6(VI)	29(XXIX)	52(XCV)
7(VII)	30(XXXV)	53(XCVI)
8(VIII)	31 (XL, მეორე ნაწ.)	54(XCVII)
9(IX)	32(XLVI)	55(XCVIII)
10(X)	33(XLVII)	56
11(XI)	34(XLIII)	57
12(XII)	35(XLIX)	58(XCIX)
13(XIII)	36(LXXVI)	59(C)
14(XIV)	37(LXXVII)	60(CV)
15(XV)	38(LXXIX)	61(CVIII)
16(XVI)	39(LXXX)	62(CXII)
17(XVII)	40(LXXXIII)	63(CXIII)
18(XVIII)	41(LXXXIV)	64(CXIV)
19(XIX)	42(LXXXV)	65
20(XX)	43(LXXXVI)	66
21(XXI)	44(LXXXVII)	67
22(XXII)	45(LXXXVIII)	68(CXIX)
23(XXIII)	46(LXXXIX)	69(CXXVII, მეორე ნაწ.)

70(CXXVIII)	83	96
71(CXXX)	84	97
72(CXXXI)	85	98(CC)
73(CXXXII)	86	99
74(CXXXIII)	87	100 (ნისენის თხრ.
75(CXXXV)	88	№ 5)
76(CXLI)	89	101
77(CXLIX)	90	102
78(C)	91	103
79(CIV)	92	104
80(CLIV)	93	105
81(CLXXV)	94	
82(CLII)	95	

სინური ნუსხის მიხედვით აშკარა ხდება, რომ არაბულად მინისეული „ლიმონარის“ უფრო მეტი თხრობა ყოფილა წარმოდგენილი, ვიდრე ეს აქამდე იყო ცნობილი, კერძოდ, ვიდრე ამას ვარაუდობდა G. Levi Della Vida ვატიკანური ნუსხების მონაცემების გათვალისწინებით. სინური ნუსხის 17 მინისეული თხრობა არ დასტურდება არც Vat. ar. 77-ის ჩვენ ხელთ არსებულ ნაწილში და არც სხვა ვატიკანური ხელნაწერების G. Levi Della Vida-ს მიერ ჩამოთვლილ თხრობათა შორის.

არქიტექტონიკის თვალსაზრისით „ალ-ბუსთანის“ ბერძნული „ლიმონარის“ არაბულ გადამუშავებად მიჩნევის შემთხვევაში აღნიშნული უცნობი თხრობების წარმომავლობის საკითხი დადგება: სახელდობრ, წარმოქმნილი არიან ისინი არაბულ ნიადაგზე თუ ბერძნული წყაროდან მომდინარეობენ.

ამ საკითხთან დაკავშირებით პირველ რიგში ხაზი უნდა გავუსვათ იმ გარემოებას, რომ მინისეულ თხრობებზე უცნობ თხრობათა დართვა, როგორც აღნიშნული იყო, „ლიმონარის“ სხვა ვერსიებისთვისაც არის დამახასიათებელი და ამ მხრივ არაბული გამონაკლისს არ ქმნის. პირიქით, არაბული ვერსიის ჩვენებებით ეს ფაქტი კიდევ უფრო საგულისხმო ხდება.

სინური ნუსხის უცნობ თხრობათა ნაწილში, თუმც მკრთალად, მაგრამ რამდენადმე მაინც, შეიმჩნევა მინისეულ „ლიმონარში“ გატარებული მასალის შერჩევის პრინციპი. როგორც ეს ცხადყო ი. სმირნოვმა, Migne-ს „ლიმონარში“ გვხვდება თხრობები ფოტის პატერიკიდან, მაგრამ იქ ვერ ვხვდებით მასალას მოსხის

სიცოცხლეში უკვე ცნობილი პატერიკიდან ე. წ. ლავსაიკონიდან (Παλλαδίου Ἐπισκόπου Ἑλενουπόλεως ἡ πρὸς Λαῦσον ἱστορία, περιέχουσα βίους ὁσίων πατέρων), რომლის გამოყენება „ლიმონარისთვის“ ისევე მოსალოდნელი იყო, როგორც ფოტის პატერიკისა[54]. ასევეა სინურ „ალ-ბუსთანშიც“. ჩვენ მასში ვერ ვხვდებით თხრობებს ლავსაიკონიდან, მაგრამ ფოტის პატერიკის ოთხი თხრობა აქ დასტურდება, სახელდობრ, თხრობები №№ 82, 83, 87, 91[55].

ბერძნულ პატრისტიკულ კრებულებში „ალ-ბუსთანის“ სხვა თხრობებსაც ეძებნება შესატყვისი. მაგალითად, წმ. დანიელის ციკლიდან ორი თხრობა №№ 64 და 66 გვხვდება ბერლინის ხელნაწერში—Berl. Cod. Philipp. 1624[56]. თხრობები ალექსანდრიელი სქოლასტიკოსის—№ 86, კედრებისა და ლერწმების—№ 101, 12 ყაჩაღის—№ 104, ქალის ვნებათ ღელვის გასაქარვებლად ჭაბუკის დამახინჯებისა—№ 105 და ასკალონელი სქოლასტიკოსის შესახებ—№103 გვხვდება პარიზის ხელნაწერში Cod. Par. 1596[57]. კედრებისა და ლერწმების შესახებ თხრობას შეიცავს სინური ხელნაწერი—Sinai 448[58]; თხრობები ჭაბუკის დამახინჯების შესახებ, ალექსანდრიელი სქოლასტიკოსისა და სიტყვის გამტეხი ზარაფის შესახებ—№ 57 დასტურდება ხელნაწერში Coislin 126[59]. ასკალონელი სქოლასტიკოსის შესახებ თხრობა გვხვდება აგრეთვე მოსკოვის ისტორიული მუზეუმის ხელნაწერში Гр. 163 (294v). დასახელებული ხუთივე ბერძნული ხელნაწერი შეიცავს „ლიმონარს“.

---

[54] И. А. Смирнов, დასახ. ნაშრომი, გვ. 73.

[55] ფოტის პატერიკის ერთადერთი ბერძნული ხელნაწერი დაცულია მოსკოვის ისტორიული მუზეუმის ფონდში—Гр. 451. დასახელებულ არაბულ თხრობათა შესატყვის თხრობებს ხელნაწერში უპირავს გვერდები 62v, 101r, 161v—163r. რუსული თარგმანის მიხედვით ეს თხრობებია: თ. VII § 54, თ. X § 162, თ. XVII § 27, § 30. იხ. Древний патерик, изложенный по главам (перевод Рождественского), М., 1891.

[56] ამ ხელნაწერის მიხედვით წმ. დანიელის შესახები თხრობები გამოქვეყნებული აქვს L. Glugnet-ს, Révue de l'Orient Chrétien, 1900; თხრობები №№ 65 და 67 იხ. გვ. 254—261 და 66—67.

[57] ამ ხელნაწერის აღწერილობა და ნაწყვეტები ცალკეულ თხრობათაგან გამოცემული აქვთ F. Nau და L. Glugnet-ს, R. O. Chr., VII, 1902; თხრობები №№ 101, 104, 105, იხ. გვ. 607. მთლიანად ზოგიერთი თხრობა ამ ხელნაწერისა გამოცემული აქვს L. Clugnet-ს, R. O. Chr., X. 1905; თხრობა № 103 იხ. გვ. 39—40.

[58] Jean-Claude Guy, S. J. დასახ. ნაშრომი, გვ. 96.

[59] ამ ხელნაწერის თხრობათა ნაწილი გამოცემული აქვს F. Nau-ს, R. O. Chr., XII, 1907; თხრობა № 87 იხ. გვ. 176—177, № 86—გვ. 176, № 105—გვ. 66—68.

თუმც ყველა უცნობ არაბულ თხრობას ვერ დაეუძებნეთ ბერძნული შესატყვისი, მაგრამ, ვფიქრობთ, არაბული „ალ-ბუსთანის“ არქიტექტონიკაში ვლინდება არა არაბული, არამედ წმინდა ბერძნული ტრადიცია. უფრო კონკრეტულად რომ ვთქვათ, აშკარა ხდება არაბული „ალ-ბუსთანის“ წარმომავლობა „ლიმონარის“ შემცველი ბერძნული პატრისტიკული კრებულებიდან.

შესაძლოა არაბული „ალ-ბუსთანი“ სხვადასხვა ბერძნულ პატრისტიკულ კრებულს კი არ ეყრდნობოდეს, არამედ ბერძნულადვე გაფორმებული ერთი გარკვეული კრებულიდან მომდინარეობდეს. ასეთი ვარაუდის ნაწილობრივ საფუძველს სინური და ვატიკანური ნუსხების შეჯერება იძლევა. არსებით განსხვავებათა გვერდით, მათი მრავალმხრივი დამთხვევები, განსაკუთრებით არქიტექტონიკაში, მანიშნებელი უნდა იყოს მათთვის ერთი საერთო ბერძნული წყაროს არსებობისა. საბოლოოდ კი არაბული „ალ-ბუსთანის“ ბერძნულ წყაროთა თუ წყაროს საკითხი მთელი არაბული ნუსხების შესწავლის შემდეგ გაირკვევა.

ძალზე საგულისხმო ჩანს არაბული ვერსიის ჩვენება ერთ თხრობასთან დაკავშირებით. ეს არის პირველი ნაწილი № 103 თხრობისა ასკალონელი სქოლასტიკოსის ქველმოქმედებათა შესახებ. გარდა „ალ-ბუსთანის“ სინური ნუსხისა, იგი გვხვდება სხვა არაბულ ნუსხებშიც: ვატიკანურ ნუსხაში Vat. ar. 77 (23v — 25r) და ერთ ფრაგმენტში ნიუ-ბრუნსვიკის ხელნაწერისა, რომელიც აგრეთვე შეიცავს „ლიმონარის“ ორ თხრობას[60]. იგივე თხრობა მიჰყვება ძველი სლავური „სინური პატერიკის“ მინისეულ თხრობებს[61]. ასეთი დამთხვევა დამაფიქრებელია, მით უფრო, როდესაც ანალოგიური მდგომარეობა ვლინდება ბერძნულ ხელნაწერებშიც. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ეს თხრობა „ლიმონართან“ ერთად შედის პარიზის ხელნაწერში Cod. Par. ar. 1596 და მოსკოვის ისტორიული მუზეუმის ხელნაწერში l'p. 163. ე. ი. იგი „ლიმონარის“ როგორც ბერძნულ, ასევე სხვა ვერსიათა ხელნაწერებში დაბეჭდითებით თავსდება „ლიმონართან“ ერთად. ვფიქრობთ, ამ თხრობის საკითხი მისი მოსხისეული წარმომავლობის სასარგებლოდ უნდა გადაწყდეს.

ცალკეულ თხრობათა ფარგლებში ბერძნული „ლიმონარისა“ და სინური „ალ-ბუსთანის“ ტექსტების მიმართების მხრივ შემდეგი

---

[60] იხ. G. Levi Della Vida, დასახ. ნაშრომი, გვ. 3.

[61] იხ. И. К. Смирнов, დასახ. ნაშრომი., გვ. 291, თხრ. № 310.

ვითარებაა: არაბულში ბერძნული ტექსტი ადექვატურად გადმოსული არ არის. გვხვდება მისი დაძატებანი, გაცილებით უფრო ხშირად კი შემოკლებანი. შემოკლებანი სხვადასხვაგვარია. წინააღმდეგ ბერძნულისა ხშირ შემთხვევაში თხრობა უშუალოდ ამბის გადმოცემით იწყება, თხრობის მორალისთვის ნაკლებმნიშვნელოვანი წიაღსვლები შემცირებულია. გამოტოვებულია ხოლმე მოქმედების ადგილის განსაზღვრა-დახასიათება, მაგალითად:

Ἀπήλθομεν ἐν μιᾷ εἰς τὸν οἶκον Στεφάνου τοῦ σοφιστοῦ, ἐγὼ καὶ ὁ κύριος Σοφρόνιος, ἵνα πράξωμεν· ἦν δὲ μεσημβρινόν. Ἔμενεν δὲ εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, ἣν ᾠκοδόμησεν ὁ μακάριος πάπας Εὐλόγιος, τὴν ἐπονομαζομένην τῆς Δωροθέας.

(LXXVII, გვ. 2929)

مررت انا والقديس سفرونيوس الى بيت الحكيم الذى كنا نتعلم عنده الحكمة مع نصف النهار

(290 v 9—11)

ერთხელ მივედით მე და უფალი სოფრონი სტეფანე სოფისტის სახლში, რათა გვემეცადინა. შუადღე იყო. იგი ცხოვრობდა წმ. ღვთისმშობლის ტაძართან, ე. წ. დოროთეასთან, რომელიც ააგო ნეტარმა მამამ, ევლოგიმ.

წავედით მე და წმ. სოფრონი ბრძენის სახლში, რომელთანაც ჩვენ სიბრძნეს ვსწავლობდით, შუადღისას.

ხშირად მოქმედ პირთა დახასიათებასაც ნაკლები ყურადღება ეთმობა. ზოგჯერ მათი სახელებიც კი გამოტოვებულია, მაგალითად:

Τινὰ νύκτα οὖν ἔρχεται κατὰ τοὺς ὕπνους, καὶ φαίνεται τῷ νῦν Πατέρι ἡμῶν, τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ ποιμένι ἀββᾷ Ἰουλιανῷ.

(LXXXIV, გვ. 2941)

فاوى لراس الدير فى روا الليل

(293r 15—16)

ერთ ღამეს გამოეცხადა ძილში ჩვენს ახლანდელ მამას, ღირსეულ და კეთილ მოძღვარს—ანბა იულიანეს.

და გამოეცხადა ღამე ძილში მონასტრის მამასახლისს.

ცალკეული ადგილები სხვა სიტყვებით, ზოგჯერ უფრო მხატვრულად, ან უფრო მოკლედაა გადმოცემული, მაგალითად:

ἡ κακή μου πρᾶξις λέγει μοι:... (LXXVII, გვ. 2932)

ولم يتركني رغبتي وشرة نفسي فقلت... (291r 16)

ჩემმა ცუდმა ჩვევამ მიკარნახა მე...

არ მომასვენა გულისწადილმა ჩემმა და უკეთურებამ ჩემი სულისა და ვთქვი...

ან უფრო მოკლედ გადმოცემის მაგალითი:

Καὶ ὀὴ ἀπερχόμενοι κατὰ τὴν ἔρημον, ἐπλανήθημεν τὴν ὁδὸν, καὶ περιεφερόμεθα ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τοῦ οὖν ὕδατος ἡμῶν ὀαπαγηθέντος, καὶ μὴ εὑρ:σκόντων ἡμῶν ὕδωρ ἐπὶ ἡμέρας, ἠρξάμεθα ἀπὸ ὀ:ψης. (XVI, გვ. 2864)

فطلنا وتقصنا الما حتا كدنا نموت من العطش (279r 3—4)

წავედით რა უდაბნოში, გზა აგვებნა და უდაბნოში დავიწყეთ ხეტიალი. როდესაც წყალი შემოგველია და დღეების განმავლობაში ვერ აღმოვაჩინეთ წყალი, წყურვილმა გვძლია.

[გზაში ყოფნა] გაგვიხანგრძლივდა და წყალი შემოგველია. ისე რომ, კინაღამ დავიხოცეთ წყურვილისაგან.

რიგ შემთხვევაში იცვლება ცალკეული დეტალი, მაგალითად, ბერების დაყუდების წლების განსაზღვრა და სხვ. დამატებანი უმთავრესად თხრობის ბოლოსაა წარმოდგენილი. მაგალითად, დამატებულია შემდეგი ადგილი: وانصرفنا نحن نسبح الله على كثرة رحمته ومواهبه للذين يحبوه (299r 9—10) „წავედით ჩვენ და თან ვადიდებდით ღმერთს მისი მრავალი კურთხევისა და წყალობის გამო მათ მიმართ, რომელთაც იგი უყვართ“ და ა. შ.

დაახლოებით ასეთი ხასიათი აქვს არაბულში ბერძნული ტექსტის ცვლილებებს. ეს ცვლილებები არც თუ ძალიან ხშირია და, რაც მთავარია, ისინი არსებითი ხასიათისა არ არის. ბერძნული

ტექსტი არაბულად გადმოღებულია თავისუფალი თარგმანის ტრადიციის მიხედვით, რომელიც დამკვიდრებული იყო შუა საუკუნეების მწერლობაში და რომლის გამტარებლებსაც, ეფრემ მცირის სიტყვები რომ განვაზოგადოთ ექვთიმე მთაწმიდლის მიმართ თქმული, ჰელენოფებოდათ „მადლითა სულისა წმიდისაჲთა... შემატებაჲცა და კლებაჲცა“[62].

მაგრამ მთარგმნელის თავისუფლება სინურ „ალ-ბუსთანში“ შეზღუდულია. შემატება-კლებანი აქ აზრობრივ ცვლილებებს არ იწვევენ. არსი თხრობისა და ამბის გადმოცემის თანმიმდევრობა არაბულ თხრობაში ისეთივეა, როგორც ბერძნულში. ძალიან ბევრი ადგილი თითქმის სიტყვა-სიტყვით მისდევს ბერძნულ ტექსტს. სანიმუშოდ მოვიყვანთ ერთს მცირე მოცულობის თხრობას თაეიდან ბოლომდე:

Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ὀλύμπιον τὸν πρεσβύτερον τῆς λαύρας τοῦ ἁβᾶ Γερασίμου, λέγων· Εἰπόν μοι ῥῆμα. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Μὴ καθίσῃς μετὰ αἱρετικῶν, καὶ κράτει γλώσσης καὶ κοιλίας, καὶ ὅπου κάθῃ, συνεχῶς λέγε. ὅτι Ξένος εἰμί.

(XII, გვ. 2861)

اخ سال لانبا البيدس قسيس القلمون وقال له قول لى يابا كلمة فقال لـه الشيخ لا تحسن الارطقيين وامسك لسانك وبطنك وحيث ما جلست يقول انما انا انسان غريب

(278r 6—9)

ძმამ სთხოვა ანბა ულუმპიას — ანბა გერასიმეს ლავრის ხუცესს — და უთხრა: „მითხარი სიტყვა!“ მან მიუგო: „ნუ დაუახლოვდები ერეტიკოსებს, დაიოკე ენა და მუცელი და სადაც არ უნდა იყო, თქვი მუდამ: „მე უცხო კაცი ვარ“.

ძმამ სთხოვა ანბა ულუმპიას — კალამონის [ლავრის] ხუცესს — და უთხრა: „მითხარი, მამაო, სიტყვა!“ მიუგო მას ბერმა: „კეთილად ნუ მოექცევი ერეტიკოსებს, დაიოკე ენა და მუცელი და სადაც არ უნდა იყო, თქვი: „მე მხოლოდ უცხო კაცი ვარ“.

არაბულ ტექსტში გვხვდება აგრეთვე ბევრი ბერძნული სიტყვა. ეს სიტყვები ძირითადად საეკლესიო კულტთან დაკავშირებული ტერმინებია. საგულისხმოა ის გარემოება, რომ უმეტეს

[62] კ. კეკელიძე, მთარგმნელობითი მეთოდი ძველ ქართულ ლიტერატურაში და მისი ხასიათი, ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან, I, თბილისი, 1956, გვ. 185.

შემთხვევაში არაბულში ნახმარ ბერძნულ საეკლესიო ტერმინს პარალელურ ბერძნულ ტექსტში ზუსტად იგივე სიტყვა შეესაბამება. ანალოგიური მდგომარეობა ვლინდება აგრეთვე არასაეკლესიო ტერმინებთანაც. ასე მაგალითად, ბერძნულ-არაბული თხრობების ერთსა და იმავე ადგილას გვხვდება ميمس (287v 5)—ὁ μῖμος (XLVII, გვ. 2901); برفير (286 v 13)—ἡ πορφύρα (XLVI, გვ. 2900) და სხვ.

საინტერესო შემთხვევა დასტურდება ما ფორმასთან დაკავშირებით: دميانى ما (321r, 7)—„დედა დამიანე". ما სირიული 'emā'-ს გადმოცემაა, მაგრამ არაბულ თხრობაში იგი უშუალოდ ბერძნული ტექსტიდან უნდა იყოს მოხვედრილი. საერთოდ ბერძნულში, განსაკუთრებით კი აპოვთეგმატურ ტექსტებში, ეს სიტყვა დამკვიდრებულია[63]. კონკრეტულ შემთხვევაში იგი გვხვდება არაბული თხრობის შესატყვის თხრობაში და თანაც ზუსტად იმავე ადგილას—ἡ ἀμμὰ Δαμιανή (CXXVII, გვ. 2988).

ზოგ შემთხვევაში არაბულში გამოთქმებიც ბერძნულიდანაა ნასესხები. გვხვდება ზუსტი გადმოღება ბერძნული მიმღეობიანი კონსტრუქციებისა და სხვ., მაგალითად:

Διηγήσαντο δὲ ἡμῖν καὶ τοῦτο, λέγοντες...	اخبرونا ايضا وقالو لنا...
(LXXXV, გვ. 2941)	(293v 7—8)
Διηγήσατο δὲ ἡμῖν ὁ αὐτὸς Πατὴρ ἡμῶν Γεώργιος λέγων...	اخبرونا جرجى هذا القديس وقال...
(XCIII, გვ. 2952)	(298v 1—2)
ἦλθέν μοι φωνὴ λέγουσα...	جانى صوت يقول لى...
(CV, გვ. 2964)	(306r 4—5)
ἦλθεν εἰς ἑαυτὸν.	رجع الى نفسه
(XXVI, გვ. 2874 და სხვ.)	(283v 9 და სხვ.)
Ποίησον ἀγάπην.	اصنع حب
(XVI, გვ. 2864 და სხვ.)	(2797r 7—8 და სხვ.)

[63] E. A. Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods, New-York.

Πίστευσόν μοι, δέσποτα, τιποτοῦν ἔχεις ἐν τῇ ψυχῇ σου. حصدقنى ايه السيد ان لك قصة فى نفسك

(XLIX, გვ. 2904) (289r 2—3)

ერთგან ბერძნული გამოთქმაა არაბული ტრანსკრიფციით წარმოდგენილი: ارينى ايسا (332v 17), რაც შეესაბამება ბერძნულ εἰρήνη πᾶσι-ს. როგორც ჩანს, ეს არ იყო იმდენად გავრცელებული გამოთქმა, რომ ფართო მკითხველისათვის ყოფილიყო გასაგები. ამიტომ ერთვის გლოსა: وتفسير هذه الكلمة السلام مع كلكم —„ამ სიტყვის განმარტებაა: მშვიდობა თქვენდა ყველას“.

არის შემთხვევები, როდესაც ბერძნული ტექსტის გარეშე არაბული ფრაზის გაგება ჭირს. ამის ერთი მაგალითი ზევით გვქონდა მოტანილი. დავუმატებთ კიდევ რამდენიმეს. ერთ-ერთ თხრობაში აღნიშნულია, რომ პატრიარქმა ბრძანა ბერის ცხედრის გამოსვენება მის წინაშე კითხვით: ويقرون بين يديه...ان...فامر (295v 11). აზრი დაუსრულებელი ჩანს. ბერძნული ტექსტით ირკვევა, რომ აქ ფსალმუნთა კითხვაზეა ლაპარაკი, შდრ.: καὶ ἐποίησεν πᾶσαν τὴν πόλιν... μετὰ ψαλμῳδίας καταγαγεῖν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς ἐκείνου (LXXXVIII, გვ. 2945).

ერთგან ბერის შესახებ ნათქვამია: هو يقوم فى اسفل الكنيسة (300r 9). გაუგებარია, სახელდობრ, სად დგება ბერი. ბერძნული თხრობის მიხედვით, ბერი ეკლესიის კედელთან დგება: πλησίον τοῦ κατὰ ὀσμὰς τοίχου τῆς ἐκκλησίας (XCVI, 2956). ამ დეტალის გათვალისწინებით არაბული ფრაზის აზრი გასაგებია. გამოდის, რომ იგი დგება „ყველაზე ქვედა კედელთან ეკლესიისა“.

ორი ძმის შესახებ აღნიშნულია: فكانوا يعملوا فى البزنطية لانا كانت فى تلك الايام تبنا (301r 1—2) „მუშაობდნენ ისინი ბიზანტიურში, რამეთუ იგი იმ დროს შენდებოდა“. მხოლოდ ბერძნული ტექსტის მოშველიებით ხდება შესაძლებელი გარკვევა, თუ რას წარმოადგენდა ეს „ბიზანტიური“ — μοναστήριος τὸ ἐπιλεγόμενος τῶν Βυζαντίων (XCVII, გვ. 2956)—„მონასტერი, წოდებული ბიზანტიურად“.

აღნიშნულ შემთხვევებში სიტყვათა გამოტოვება მექანიკური ხასიათისაა, რასაც არაბულ თხრობებში ბერძნულ ტექსტთან ზედმიწევნითი მიდევნების დროს შეიძლებოდა ჰქონოდა ადგილი. ისე რომ, მთლიანად არაბულ თხრობებში დაცულია ბერძნულ თხრო-

ბათა ძირითადი არსი, თხრობის თანმიმდევრობა და რამდენადმე გადმოცემის თავისებურებაც. სინური „ალ-ბუსთანის“ მთარგმნელს კვლავ შეიძლება მივუყენოთ ეფრემ მცირის სიტყვები, რომ „მისი თარგმანი „მასვე პირსა იტყოდა“, რაც დედანში იყო მოცემული“[64].

ყოველივე აღნიშნულის შემდეგ, „ალ-ბუსთანის“ ბერძნული „ლიმონარის“ არაბულ გადამუშავებად მიჩნევისათვის არც შედგენილობისა და არც ცალკეულ თხრობათა მიმართების თვალსაზრისით, ვფიქრობთ, საფუძველი არ რჩება.

სინური ნუსხის ჩვენებათა მიხედვით, არაბული „ალ-ბუსთანის“ შესახებ დასკვნა შესაძლოა შემდეგი სახით ჩამოყალიბდეს: არაბული „ალ-ბუსთანი“ ბერძნულიდან თარგმნილი ძეგლია. იგი მომდინარეობს „ლიმონარის“ შემცველი ბერძნული პატრისტიკული კრებულებიდან და ძირითადად Migne-ს პატროლოგიის „ლიმონარის“ თხრობათაგან შედგება. ხოლო რა ზომით შეიცავს იგი საკუთრივ მოსხისეულ ნაწარმოებს, ეს ამ ძეგლის ბერძნული ტექსტის დადგენის შემდეგ გაირკვევა.

III

სინური „ალ-ბუსთანისა“ და ქართული „სამოთხის“ ურთიერთმიმართება[65]

ქართული „სამოთხის“ ტექსტზე მუშაობისას ილ. აბულაძემ გამოავლინა მასში არაბული სიტყვების (ბურნუსი, დუქანი, კოშკი, შურტა, ფუნდუკი) და სახელების არაბიზებული ფორმით (ჯერაკუმია, ევარჯენე, ევლოჯი, ევსტრაჯი, სერჯი, ჯერასიმე) ხმარების შემთხვევები. მან ეს ფაქტი „სამოთხის“ წარმოშობის საკითხებს დაუკავშირა და აღნიშნა ის მნიშვნელობა, რომელიც შეიძლება ჰქონდეს ამ საკითხების კვლევისას „ლიმონარის“ ქართულ-არაბულ ვერსიათა შეჯერებით შესწავლას[66].

ჩვენი მიზანია, სინური „ალ-ბუსთანისა“ და ქართული „სამოთხის“ უშუალო მიმართებიდან გამომდინარე, თვალი გავადევნოთ

---

[64] კ. კ ე კ ე ლ ი ძ ე, დასახ. ნაშრომი, გვ. 189.

[65] ეს თავი ცალკე სტატიის სახით—„ქართული „სამოთხისა“ და არაბული „ალ-ბუსთანის“ ერთი სინური ნუსხის მიმართებისათვის“—დაიბეჭდა კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტის მოამბეში, ტ. IV, 1962, გვ. 97—109.

[66] ი. მ ო ს ხ ი, ლიმონარი... გვ. 012—015, 024.

ქართული ტექსტის არაბიზმს. ვატიკანურ ნუსხას მხოლოდ ზოგჯერ მოვიშველიებთ, რადგანაც ეს გვიანდელი სტილისტურად დამუშავებული ნუსხა ქართულ ტექსტთან შეპირისპირებით ნაკლებ საინტერესოა.

სინური „ალ-ბუსთანი“ და „სამოთხე“, როგორც ნაწილობრივ უკვე აღნიშნული იყო, მსგავსებას ამჟღავნებენ არქიტექტონიკაში. „ალ-ბუსთანში“ დაახლოებით ისევე, როგორც „სამოთხეში“, შეიძლება გამოიყოს ჯერ მინისეულ თხრობათაგან შემდგარი ძირითადი ჯგუფი და შემდეგ არამინისეული დამატებითი თხრობების ჯგუფი. ოთხი უცნობი თხრობა ორივე ვერსიაში საერთოა. კერძოდ, „ალ-ბუსთანის“ თხრობები №№ 85, 104, 105 დასტურდება „სამოთხის“ პირველ დამატებაში: №№ 3, 6, 7, ხოლო 103-ე თხრობა გვხვდება მეორე დამატებაში—№ 17. არც ერთ ვერსიაში არ გვხვდება თხრობები მესამე Hekatonta-დან; მთელი მინისეული თხრობები ორივეგან ორი Hekatonta-ს ფარგლებში თავსდება. როგორც არაბულ, ისე ქართულ თხრობებში აღსანიშნავია დასაწყისში უფრო ზუსტი მიდევნება მინისეული თხრობებისა, დასასრულისკენ კი მინისეულ თხრობათა გამოტოვება დიდი შუალედებით. მინისეულ თხრობათა თანმიმდევრობა არაბულშიც და ქართულშიც დარღვეულია დასაწყის და ბოლო თხრობებში. დასაწყისში თანმიმდევრობა ორივეგან ერთნაირადაა დარღვეული: მინისეულ მე-5 თხრობას მოსდევს მე-7 და მერე კი მე-6, ე. ი. V, VII, VI. ზუსტად ასევეა დარღვეული თანმიმდევრობა ვატიკანურ ნუსხაშიც. აღნიშნული მონაცემების მიხედვით შესაძლებელია ითქვას, რომ ქართულ-არაბულ ვერსიებში შედგენილობის რამდენადმე ერთნაირი პრინციპია დაცული.

ცალკეულ თხრობათა მიმართების თვალსაზრისით, პირველ რიგში შეიძლება აღინიშნოს ქართულ ტექსტში საკუთარი სახელების არაბიზებული ფორმით ხმარება. მათგან ზოგიერთი აღნუსხული აქვს ილ. აბულაძეს, სახელდობრ, „ევლოჯი“ (პა, გვ. 164), შდრ. არაბ. اوجلا (3i2r 11) და ბერძ. Εὐλόγιος (CXLVIII, გვ. 3012); „ევარჯენე“ (კა, გვ. 10). ამ სახელის შესაბამისად სინურ ტექსტშია اورحنيوس (283r 13)—ქართულისებური მეტათეზისით, შდრ. ბერძნ. Εὐάγριος (XXVI, გვ. 2873). ჯ-თან წერტილის უქონლობა შემთხვევითი ხასიათის უნდა იყოს, რადგან ქრისტიანულ არაბულ მწერლობაში ეს სახელი اورجنيوس ფორმითაა გავრცელებული. მაგალითად, ასეთი ფორმა აქვს დადასტურებული H.L. Fleischer-ს მოხსე-

ნიებულ ბერძნულ-არაბულ კოდექსში[67]. ამ რიგის სახელებს შეიძლება კიდევ დავუმატოთ „ევტუში“ (ზ, გვ. 5), შდრ. არაბ. اوطوشيوس (283r 12) და ბერძნ. Εὐτύχιος (VIII, გვ. 2857); „იფრიკეთი“ და „იფრიკია“ (ივ, გვ. 7; ჲ, გვ. 37), შდრ. არაბ. افريقية (291r 2) და ბერძნ. ἡ Ἀφρικης (XX, გვ. 2868; XXVII, გვ. 8932).

გრაფიკული არაბიზმი გვაქვს სახელში „ლულიანე“ (იზ, გვ. 45), შდრ. ბერძნ. Ἰουλιανός (XCVI, გვ. 1958). არაბულ ტექსტში ამ სახელს დაგრძელებული აქვს პირველი „იოტი“ და დაკარგული აქვს მასთან წერტილები, ისე რომ, გამოდის „იოტის“ ნაცვლად „ლამი“ და იკითხება لولس (299r 11, 300r 2)—ზუსტი შესატყვისი ქართული „ლულიანესი“.

უცნაურია ქართული ფორმა „ბარსაბა“ (თ, გვ. 5), შდრ. ბერძნ. Βαρνάβης (X, გვ. 2860) და არაბ. برنبا (277r 7). თეორიულად იგი გრაფიკული არაბიზმით, „ნუნ“-თან ზედმეტი წერტილების ამოკითხვით, შეიძლება აიხსნას—برثبا; ზედმეტი წერტილების დასმა არაბულ ხელნაწერებში და, კერძოდ, სინურ „ალ-ბუსთანში“ დიაკრიტიკული პუნქტუაციის დარღვევის ერთ-ერთი ჩვეულებრივი სახეა.

არაბული გაფორმების დანახვის შესაძლებლობაა ლავრის სახელწოდებაში „ნია“, „რომელ არს საყოფელი წმიდისა ღმრთის მშობელისაჲ“ (ვ, 4). თავისთავად „ნია“, როგორც ამას ს. ყაუხჩიშვილი აღნიშნავს, აშკარა ბერძნიზმია[68] (ე. ი. აქ მოსალოდნელი იყო სიტყვა „ახალის“ ხმარება ბერძნული νέα-ს შესატყვისად). ასეთივე ბერძნიზმი გვაქვს არაბული ტექსტის შესაბამის ადგილას. მაგრამ აქ ხმოვანი „ე“, როგორც მოსალოდნელი იყო არაბულში მისი უქონლობის გამო, სხვა საშუალებითაა გადმოცემული, კერძოდ, „იოტით“. ამრიგად, გვაქვს النية (276v 1)—ქართულისებური ფორმა.

ამ სიტყვასთან დაკავშირებით უფრო საყურადღებო ჩანს შემდეგი გარემოება: ეს ლავრა, ἡ νεά λαύρα, ბერძნულში რამდენჯერმეა მოხსენიებული (VI, გვ. 2857; V, გვ. 2856 და ა. შ.). ქართულში იგი ხან „ნიად“ გადმოდის, ხან კი ითარგმნება—„ახლისა ლავრისა“ (გ, გვ. 3; დ, გვ. 3). ასეთივე მდგომარეობა, თანაც ზუსტად იმავე ადგილებში, გვაქვს არაბულში: ერთი მხრივ-دير النية، მეორე მხრივ კი السيق الجديد (275v 6) და السيق الحديث (275r 15).

[67] H. L. Fleischer, დასახ. ნაშრომი, გვ. 153.

[68] ს. ყაუხჩიშვილი, დასახ. ნაშრომი, გვ. 103.

ზოგჯერ ქართული ტექსტი გეოგრაფიული ადგილის იმ ვარიანტულ სახელწოდებას ხმარობს, რომლითაც იგი არაბულ ტექსტშია მოხსენიებული და არა იმას, რაც მის აღსანიშნავად ბერძნულ ტექსტში დასტურდება. მაგალითად, ბერძნულ Σκυθόπολις-ს (L, გვ. 2905) არაბულში, როგორც სინურ, ისე ვატიკანურ ნუსხებში შეესატყვისება بيسان (Sin. 549—343v 11; Vat ar. 77—24v 13); ასევე, ქართულ თხრობაშიც ეს ქალაქი არაბულისებურად „ბეჲსანად“ იწოდება (ლ, გვ. 25).

ბერძნულ Βόστρα-ს (XCIV, გვ. 2952) არაბულ-ქართულ თხრობებში შეესაბამება ამ ქალაქის სახელწოდების ადგილობრივი ვარიანტი بصرا (299r 12) და ბუსრა (ჲზ, გვ. 45).

ასევე, ერთი მხრივ, გვაქვს ბერძნ. ἡ Ὦασις (CXII, გვ. 2976) და, მეორე მხრივ, ქართული „უსან“ (ოდ, გვ. 54—55) და არაბ. اوسو (308r 12). ძნელი გასარკვევია, რა გეოგრაფიულ ადგილზე უნდა იყოს მინიშნება ქართულ-არაბულ თხრობებში, მაგრამ ბერძნული ტექსტის ἡ Ὦασις-გან ისინი საკმაოდ არიან დაშორებული.

ანალოგიური ვითარებაა პიროვნების აღმნიშვნელ სახელთანაც. იოანე მახარებელი, როგორც λόγος-ის ღვთაებრიობის დამცველთა მეთაური, ცნობილია აგრეთვე ღვთისმეტყველის ეპითეტით—Ἰωάννης Θεολόγον[69]. ასეა იგი მოხსენიებული ბერძნულ თხრობაში (XCIV, გვ. 2901). მაგრამ შესატყვის ქართულ-არაბულ თხრობებში ვხვდებით არა მის ეპითეტს, არამედ ძირითად სახელს—იოვანე მახარებელი (ლე, გვ. 21) და يحنا صاحب الانجيل (286v 16—17).

ყურადღებას იმსახურებს ქართულ თხრობაში ნახმარი „სირა“, ვარიანტული ფორმით „ასირა“: „მიწვა მოწაფემ იგი სირასა ზედა“ (ვ, გვ. 45) ან „ასირასა“ (იქვე, შენიშვნა 3ა). სიტყვა „სირა“ არ ყოფილა უცნობი ძველი ქართულისათვის. იგი ხშირად იხმარება „მამათა ცხოვრებაში“ და ნიშნავს „თოკს, ბაწარს“. ეტიმოლოგიურად უკავშირდება იმავე მნიშვნელობის ბერძნულ სიტყვას ἡ σειρά.[70] მაგრამ ამ შემთხვევაში ჩვენ ქართულისათვის ცნობილ „სირასთან“ არ უნდა გვქონდეს საქმე, ვინაიდან, ჯერ ერთი, გაუგებარია ვარიანტული ფორმის „ასირას“ ხმარება და, მეორე მხრივ, შინაარსობრივად გაუმართლებელია თოკზე დაწოლა. მით უფრო,

---

[69] E. A. Sophocles, დასახ. ლექსიკონი.

[70] ეს ცნობები მოგვაწოდა ილ. აბულაძემ.

თუ გავითვალისწინებთ, რომ ბერძნული ტექსტის შესაბამის ადგილას გვხვდება არა ἡ σειρά, არამედ ἡ ψιάθος (XCIII, გვ. 2952), რაც ნიშნავს ლერწმისაგან დაწნულ საგებს, ჭილობს[71].

ქართული „სირა-ასირას“ გააზრების საშუალებას როგორც შინაარსის, ისე ფორმის მხრივ იძლევა შესატყვისი არაბულ ტექსტში ნახმარი حصير (299r 8), რომელიც იმავე მნიშვნელობისაა, რაც ἡ ψιάθος[72].ქართული „ასირა“ არაბულ حصير-თან შედარებით ამცდავნებს უმნიშვნელო განსხვავებას, კერძოდ, მას აქვს დასაწყისში „ჰაე“, მაგრამ ეს კანონზომიერად უნდა ჩაითვალოს, თუ გავითვალისწინებთ „ჰაეს“ დაკარგვის ტენდენციას საერთოდ ქართულში და, კერძოდ, არაბულიდან ქართულში გადმოსულ სიტყვებში, მაგალითად, „უჯრა“, შდრ., حجر; „არამი“, შდრ. حرم[73] და სხვ. ქართული „ასირა“ ფორმის ბოლოს არ არის წარმოდგენილი არაბულის მდ. სქესის სუფიქსი „თ“. მაგრამ უნდა აღინიშნოს, რომ ამ სიტყვას არაბულშივე აქვს ტენდენცია „თ“-ს დაკარგვისა. حصير-თან ერთად გვხვდება حصر ფორმაც[74]. არაბულიდან გადმოსულ სიტყვებში კი ამ თანხმოვნის დაკარგვის შემთხვევები თითქმის ჩვეულებრივია, მაგალითად, „ბარაქა“, შდრ. بركة, „ულუფა“, შდრ. علوفة[75] და სხვ. ისე რომ, ქართული „ასირა“ არაბული حصير-ის გადმოცემად შეიძლება ჩაითვალოს იმავე გახმოვნების შენარჩუნებით.

არაბულ-ქართულ თხრობებში ხშირია ბერძნიზმების ხმარების შემთხვევები, მაგალითად: „მეტანია“ (ო, გვ. 50)—مطانية (304v 5), „კუნკული“ (დამ. II, თხრ. 17, გვ. 133)—قوقولية (346v 4), „პორფირი“ (ლე, გვ. 21)—برفير (286v 13) და სხვ. მათ შორის გვხვდება ისეთებიც, რომელნიც ბერძნულ ტექსტში სხვა სიტყვებით არიან გადმოცემული. ამ მხრივ უნდა დავასახელოთ ქართ. „დევტელარი“ (ლზ, გვ. 23—24) და არაბ. دوطرار, შდრ. ბერძნ. ὁ σταυροφύλαξ (XLIX, გვ. 2904—2905). არაბულ دوطرار-ს ახლავს გლოსა: صاحب المقبرة والذى كان يحفظ الصليب (288v 11—12) „პატრონი საფლავისა და ის, ვინც იცავს ჯვარს“. ამ გლოსით დაკონკრეტე-

---

[71] И. Х. Дворецкий, Древнегреческо-русский словарь, М., 1958.

[72] შდრ. E. W. Lane, Arabic-Englisch Lexicon, B. I, P. 2, London, 1865.

[73] გ. წერეთელი, არაბულ-ქართული ლექსიკონი, თბილისი, 1951.

[74] E. W. Lane, დასახ. ლექსიკონი.

[75] გ. წერეთელი, დასახ. ლექსიკონი.

ბულია ὁ δεύτεραρίος-ის რამდენადმე ზოგადი მნიშვნელობა: „მეორე, ეკლესიის მეორე მოხელე“[76] და დაყვანილია ὁ σταυροφύλαξ-ის ცნებამდე, რაც ნიშნავს „ჯვრის მცველს“, უფრო კონკრეტულად, „ქრისტეს სამარის მცველს“[77].

ასეთივე ვითარებაა სიტყვა „სტოვასთან“ დაკავშირებით. ქართულ თხრობაში ვკითხულობთ: „ვიხილე კაცი ერთი მდგომარე გარეშე კართა ეკლესიისათა, სტოვასა“ (ოა, გვ. 50). არაბულ თხრობაშიც სტოვაში მდგარი ძმის ხილვაზეა ლაპარაკი: واقف خارج في اسطوا (306r 11). ბერძნულში კი „სტოვას“ ნაცვლად, მისი ცნების გამომხატველი მთელი ფრაზაა ნახმარი: ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ μεσαυλίου τοῦ ἁγίου σταυροῦ (CV, 2964).

ვერ დავიწყებთ მსჯელობას იმის შესახებ აღნიშნული ბერძნიზმები იყო თუ არა ოდესმე მოსხისეულ „ლიმონარში“. რომელიმე ქრისტიანი ერის ლიტერატურულ ძეგლებში საეკლესიო კულტთან დაკავშირებული ბერძნული ტერმინების ხმარება, მათი მოქალაქეობრივი უფლების გამო, წერილობითი წყაროს გარეშეც დასაშვებია. მაგრამ ამ ტერმინების ხმარება სხვადასხვა ქრისტიანი ხალხის, ამ შემთხვევაში არაბებისა და ქართველების ერთსა და იმავე ლიტერატურულ ვერსიაში და რაც მთავარია ერთსა და იმავე ადგილას უკვე საგულისხმო ხდება. ძნელია ამ ფაქტის შემთხვევითობასთან დაკავშირება.

ასევე, ქართულ ტექსტში ზევით დამოწმებული არაბიზმების ხმარების კონკრეტული შემთხვევები კონტექსტით შეპირობებული ჩანს და არა მათი მოქალაქეობრივი უფლებით. ყოველ შემთხვევაში, „ლულიანესთან“ დაკავშირებით ეს უკანასკნელი სავსებით გამორიცხულია. ასეთი სახელი არ არსებობს არც არაბულში და არც საერთოდ. იგი წმინდა გრაფიკულ ნიადაგზეა გაჩენილი და ქართულ თხრობებში მხოლოდ წერილობითი წყაროდან შეიძლებოდა მოხვედრილიყო.

ქართულ ტექსტზე არაბულის გავლენის სხვა რიგის მაგალითებიდან შეიძლება მოვიტანოთ ფრაზეოლოგიურ-სინტაქსური დამთხვევის რამდენიმე ნიმუში: ვინმე ბერი ეუბნება ძმებს, რომლებსაც მისი მამასახლისად დანიშვნა უნდათ: „მაცადეთ უკუე სამ დღე და ვილოცო ქრისტჱს ღმრთისა ჩემისა მიმართ და ნებაჲ მისი

---

[76] E. A. Sophocles, დასახ. ლექსიკონი.

[77] იქვე.

იყავნ“ (ე, გვ. 4). არაბულშიც ასევე იგი ხაზს უსვამს, რომ აღსრულდება ნება ღვთისა—يكون الله هو (276r 12). ბერძნულში კი ბერი ჰპირდება, რომ თვითონ შეასრულებს იმას, რაც სურს ღმერთს: καὶ εἴ τι θέλει ὁ Θεὸς, ποιῆσαι ἔχω, (VII, გვ. 2857).

ვინმე ძმა, ხედავს რა მეორეს მოსწრაფედ თავისი სულის ცხონებისათვის, შეაქებს მას. არაბულ თხრობაში მეორე ძმის პასუხი სპეციფიური არაბული ფრაზაა—ნაწილი დაუმთავრებელი რთული მიზეზის გარემოებითი წინადადებისა: اموت الان لاني اعلم (275v 11—12) „ო, მამაო, რამეთუ მე ახლა მოვკვდები“. ასეთივე ხასიათის ფრაზაა ქართულში: „ჰე მამაო, რამეთუ მოახლებულ არს სიკუდილი ჩემი“ (დ, გვ. 4). ბერძნულში კი პასუხი ჩვეულებრივი გამართული ფრაზაა: Κῦρι ἀββᾶ, ἄρτι ἔχω ἀποθανεῖν (V, გვ. 2856).—„უფალო მამა, მე ახლა მოვკვდები“.

ერთი ბერძნული თხრობა იწყება შემდეგნაირად: Διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Λεόντιος τοῦ κοινοβίου... (IV, გვ. 2856)—„მოგვითხრო ჩვენ ანბა ლეონტიმ მონასტრისა (წმ. თევდოსისა)“... არაბულში ეს ფრაზა თითქოს უფრო გამართულია მიმართებითი ნაცვალსახელის ჩართვით: „მოგვითხრო ლეონტიმ, რომელიც იყო მონასტრისაგან...“ حدثنا لينطس الذى من الدير... (275r 14), ასევეა ეს ფრაზა გამართული ქართულში: „გჳთხრობდა ამბა ლეონტი, რომელი იყო მონასტრისაგან...“ (გ, გვ. 3).

ქართულ-არაბულ თხრობათა შინაარსობლივი მიმართებიდან აღსანიშნავია მათი ერთნაირი დამოკიდებულება ბერძნულ ტექსტთან, ერთნაირი ცვლილებანი მის მიმართ. ეს ცვლილებანი სხვადასხვა ხასიათისაა. უპირველეს ყოვლისა, გვინდა განვიხილოთ ისეთი ცვლილებები, სადაც არაბული ტექსტი აერთიანებს ბერძნულ-ქართულ თხრობათა ცალკეულ, ერთმანეთისაგან რამდენადმე განსხვავებულ დეტალებს, წარმოადგენს, ასე ვთქვათ, შუალედურ საფეხურს შინაარსობლივი ნიუანსების ცვლისას.

ბერძნულ თხრობაში ერთ-ერთი ბერის ცხოვრების წესის დახასიათებისას აღნიშნულია, რომ იგი „არც ღვინოს სვამდა და არც საჭმელს ჭამდა“—μήτε οἶνον πίνων, μήτε ἄρτον ἐσθίων (XVII, გვ. 2865). ქართულში ღვინის ნაცვლად ნახმარია „სასუმელი“, „სასუმელი არა სუა“ (იზ, გვ. 8). არაბულში კი ამ ადგილას გვაქვს სიტყვა شراب (279 v 2), რომელსაც ორივე აღნიშნული მნიშვნელობა აქვს—„ღვინო“ და „სასმელი“[78].

[78] E. W. Lane, დასახ. ლექსიკონი. B. I, P. 4, 1872.

ორი ძმა ქირით (მიზდით) მუშაობდა მშენებლობაზე. ერთ ძმას, რომელსაც „ბრძოლა-სცა... სიძვისა ეშმაკმან ძლიერად“, ორივეს მონაგები ფული მიჰქონდა ქალაქში „და წარაგის იგი მეძავთა თანა“. მეორე ძმა კი უხმოდ აკეთებდა თავის საქმეს, მარხულობდა და „დაუცადებელად ფსალმუნებდა“. თავისი საქციელი მან შემდეგნაირად ახსნა: „მე მისთჳს ვიჯირვი, რაჲთა იხილოს ღმერთმან შრომაჲ ჩემი და იჳსნეს ძმაჲ იგი ჩემი ამის წარწყმედილებისაგან“ (თ, გვ. 48). ბერძნულ ტექსტში „შრომის“ ნაცვლად ნახმარია ἡ θλῖψις (XCVII, გვ. 2957), რაც ნიშნავს შ ე ვ ი წ რ ო ე ბ ა ს, ს ი ძ ნ ე ლ ე ს, ს ი რ თ უ ლ ე ს, ტ ა ნ ჯ ვ ა ს, დ ა რ დ ს.[79] არაბული ტექსტის შესაბამის ადგილს ორივე სიტყვასთან ეძებნება საერთო: كَبَدَ ٱللهِ (301r 12)—„ს ი მ ძ ი მ ე ჩ ე მ ი შ რ ო მ ი ს ა“. არაბულში, ქართულის მსგავსად, აქცენტი შრომაზეა გაკეთებული. მაგრამ, ვინაიდან სიტყვა „შრომა“ ٱللهِ-თან არის დაკავშირებული, ამიტომ აქ ლაპარაკია არა ჩვეულებრივ შრომაზე, არამედ რთულ, დამტანჯავ შრომაზე, რაც ფაქტიურად იმავე ცნებას გამოხატავს, რასაც ბერძნული ἡ θλῖψις.

ბიწიერი ცხოვრების გამო ღმერთმა დაასნეულა ერთი ძმა. სწორი გზის ჩვენებისათვის იგი მადლიერი დარჩა ღვთისა და თქვა: „ღმერთმან სახიერებითა თჳსითა მომივლინა მე სწავლაჲ ესე, რაჲთა იჳსნეს სული ჩემი საუკუნოჲსა მისგან სატანჯველისა“ (იგ, გვ. 7). ბერძნულ ტექსტში იგი ა ვ ა დ მ ყ ო ფ ო ბ ი ს — ἡ νόσος (XIV, გვ. 1861), მოვლინებაზე ლაპარაკობს. ეს სიტყვა კონტექსტისათვის თითქოს უფრო ლოგიკურია. არაბულში ამ ადგილას წერია كَبِدَ (278v 9)—ზუსტი შესატყვისი ქართული „სწავლაჲ“-სი. მაგრამ ამ სიტყვას სხვა მნიშვნელობაც გააჩნია, სახელდობრ, „დასჯა“[80], რაც კონკრეტულ შემთხვევაში νόσος-ის ცნებას უახლოვდება და მასავით ლოგიკურია კონტექსტისათვის.

ბერძნულ თხრობაში ვინმე ძმის შესახებ აღნიშნულია, რომ იგი მუშაობდა ფ ა ს ი ლ ა ი დ ში: εἶχεν δὲ διακονίας Φασιλαΐδα (XCII, გვ. 2949). არაბულ თხრობაში „ფასილაიდის“ შინაარსი განმარტებულია: „და მსახურობდა იგი მ ო ნ ა ს ტ რ ი ს ყ ა ნ ა შ ი, რ ო მ ე ლ ს ა ც ეწოდება ფასილაიდი“— وكان يخدم في مزرعة للدير يقال لها فاسيلا (297v 3—4). ქართულ თხრობაში ბერის სამსახურის ადგილის აღსანიშნავად მხოლოდ ეს არაბული განმარტებაა მოცემული: „და იყო იგი მსახურებასა ა დ გ ი ლ ი ს ა ს ა ა გ ა რ ა კ ს ა ე რ თ ს ა“ (ჲგ, გვ. 43).

[79] И. Х. Д в о р е ц к и й, დასახ. ლექსიკონი.

[80] გ. წ ე რ ე თ ე ლ ი, დასახ. ლექსიკონი.

ზოგიერთ შემთხვევაში ქართულ-არაბულ თხრობებში წარმოდგენილი ბერძნული ტექსტის ცვლილებები რედაქციულ ხასიათს ატარებს. ასე მაგალითად, წმ. ევქარისტის სასწაულმოქმედი ძალის შესახებ ბერძნულ თხრობაში ნათქვამია, რომ „მხილველნი ყოველგვარ აზრზე, გონებასა და წარმოდგენაზე აღმატებული და საშინელი სასწაულისა გახდნენ არა ორნი ან სამნი, მცირე ჯგუფი ან ცალკეული პირნი, არამედ ყველა შეკრებილნი, ქალაქის მცხოვრებნი და მკვიდრნი, ადგილობრივნი და შორით მოსულნი, რომელთაც ხმელეთი გადმოიარეს და ზღვა გადმოცურეს, კაცები და ქალები, მოხუცნი და შუა ხნისანი, ახალგაზრდანი და ხანშიშესულნი, ბატონნი და მსახურნი, მდიდარნი და ღარიბნი, მმართველნი და ქვეშევრდომნი, ბრძენნი და უმეცარნი, სამღვდელო პირნი, უბიწონი, მოწამენი, ქვრივნი, არაქვრივნი, მქონებელნი, განმგებელნი“—Τοῦτο δὲ τὸ μέγα καὶ φοβερὸν, τὸ ὑπὲρ πάντα λόγον, καὶ πάντα νοῦν καὶ πᾶσαν ἐνθυμησιν θαῦμα, οὐχ οἱ δύο, οἱ τρεῖς ἐθεάσαντο, οὐδὲ ὀλίγοι καὶ εὐαρίθμητοι μόνον, ἀλλὰ ὅλη ἡ ἐκκλησία, πολῖται, καὶ ἐγχώριοι, αὐτόχθονες, ἐπιξενούμενοι, ὅσοι τὴν ἤπειρον ὁδεύουσιν, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν πλέυσιν, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ ἀφῆλικες, νέοι [καὶ πρεσβύτεροι, δεσπόται καὶ οἰκέται, πλούσιοι καὶ πένητες, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, σοφοὶ καὶ ἰδιῶται, οἱ ἐν κλήρῳ, οἱ ἐν παρθενίᾳ, οἱ ἐν ἀσκήσει, οἱ ἐν χηρείᾳ, οἱ ἐν σεμνῷ γάμῳ, οἱ ἐν ἐν ἐξουσίαις, οἱ ἐν ὀυναστείας (LXXIX, გვ. 2937).

ქართულში ეს გრძელი ტირადა მოკლედაა გამოთქმული: „და ესე სასწაული საშინელი იხილეს ყოველთა მკჳდრთა ქალაქისათა და სხჳთ მოსრულთა“ (ჲბ, გვ. 42). ასევეა არაბულში: „ეს სასწაული იხილა მთელმა მრევლმა და უცხოელებმა“ هذا العجب ابصره جميع اهل الكنيسة والغربا (292r 14—15).

ქართულ-არაბული პირველი თხრობა თავდება იქ, სადაც ამ თხრობის ლოგიკური წერტილია. ერთ-ერთ გამოქვაბულში ავადმყოფობის გამო დროებით დასადგურებულ ბერს განკურნავს იოანე ნათლის-მცემელი. ამის შემდეგ იგი სამუდამოდ რჩება ამ გამოქვაბულში: „მან ყო ქუაბი იგი ეკლესია ქრისტჱსა... და ადგილსა მას ეწოდების საფსაფას“. აქ წყდება ქართულ (ა, გვ. 3)-არაბული (274r 9—10) თხრობები, ხოლო ბერძნულში ამ ადგილს კიდევ რამდენიმე ფრაზა მოსდევს (I, გვ. 2853).

ერთ შემთხვევაში კი, პირიქით, თითქოს მეტი მხატვრული ემოციისათვის, ქართულ-არაბულ თხრობებს ბოლოს ერთი ფრაზა აქვს დამატებული. ბერძნული თხრობა თავდება ასე: „კვირას დი-

ლით [მოხუცი] მიიცვალა"—Καὶ τῇ κυριακῇ ὄρθρου ἀνεπάη (VII, გვ. 2857). ქართულში კი: „და დღესა კჳრიაკესსა განთიად აღესრულა ბერი და ღმრთისა მივიდა" (ე, გვ. 4). ასეთივე დასასრულია წარმოდგენილი არაბულ ტექსტშიც: الى وانصرف تنيح الاحد ويوم الرب (276r 13—14).

ასევე, ქართულ-არაბულ თხრობებში, ბერძნულისაგან განსხვავებით, მთელი აბზაცია ჩამატებული. მამა გიორგის, რომელიც ეკლესიის საძირკვლის თხრას იწყებს, ძილში გამოეცხადება მონაზონი და უსაყვედურებს: „ვითარ დაჯერებულ იქმენ, შემდგომად ეგოდენთა ღუაწლთა და შრომათა ჩემთა დამიტეო მე გარეშე ტაძრისა ამის, რომლისაჲ გეგულების შენებაჲ" (ჲე, გვ. 43—44). ამის შემდეგ ბერძნულ თხრობაში მამა გიორგი დაინტერესდება მონაზვნის ვინაობით: „ჰეშმარიტად, უფალო, შენ ვინა ხარ?"-Ὄντως γὰρ σὺ, κύριε, αὐτὸς τίς ὑπάρχεις (XCII, გვ. 2952); ქართულ-არაბულ თხრობებში კი ამ შეკითხვის დასმამდე, მამა გიორგი ჯერ თითქოს მობოდიშებას ცდილობს, მაგრამ მონაზონი ხაზს უსვამს მის დანაშაულებრივ საქციელს: „და ვარქუ მას: არა, უფალო, ნუ იყოფინ ჩემდა, ვითარმცა ესე ვყავ. ხოლო მან მრქუა მე: ჰე ჰეშმარიტად, რამეთუ გიყოფიეს ესე" (ჲე, გვ. 44). ასევეა არაბულში: „და ვუთხარი მას: მომიტევე, მამაო, რაც გავაკეთე. ხოლო მან მომიგო: ჰეშმარიტად შენ გაგიკეთებია [ეს]"—وقلت له حاش يابتاه ما فعلت هذا فقال لى حقا انك قد فعلت (298r10—12).

ზოგჯერ ქართულ-არაბულ თხრობებში დასტურდება ბერძნული ტექსტის ცალკეული შინაარსობლივი დეტალების ცვლის შემთხვევები, მაგალითად: ბერძნ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος (I, გვ. 2852), შდრ. ქართ. „პატრიაქი" (ა, გვ. 2) და არაბ. بطريرك (273r 15). ბერძნ. ὁ ὀρακονάρις—„მეომარი" (XX, გვ. 2868), შდრ. არაბ. جندى من الفرسان (281v 5)—„მეომარი მხედართაგანი" და ქართ. „მჴედართაგანი" (ით, გვ. 8).

ქართულ-არაბულში: „ბერმან ჰრქუა მას სუეტით გარდამო" (კდ, გვ. 12)—فقال له الشيخ من العمود (284v 11); ბერძნულში კი პირდაპირ: Ἀπεκρίθη ὁ γέρων (XXVIII, გვ. 2876)—„მიუგო მოხუცმა".

ბერძნულ ტექსტში ბერს სამსახურის გაწევა უნდა მათხოვრისათვის: Θέλων δὲ ὁ γέρων ἀποθεραπεῦσαι αὐτὸν πιάσας αὐτὸν τῆς χειρὸς... (IX, გვ.2860); ქართულ-არაბულში კი მისი დარწმუნება სურს: „და უნდა ბერსა, რაჲთამცა დაარწმუნა მას,

უპყრა ჴელი მისი...“ (დამ. II, თხრ. 18, გვ. 135)— واخذ الشيخ بيده ... لكيما يقنعه (277r 1)—„და ხელი მოჰკიდა ბერმა...რათა დაერწმუნებინა იგი“.

ქართულ-არაბულ თხრობებში ბერმა იხილა ძმის გვამი „მდებარჱ ცხედარსა ზედა ეკლესიასა შინა“ (ი, გვ. 6)—موضوع على السرير في الكنيسة (277v 10); ბერძნულში კი მისი გვამი პირდაპირ ეკლესიაში დევს: κείμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (XI გვ. 2860). ქართულ-არაბულ თხრობებში გამოსწორებულია ამ გამოთქმის ერთგვარი უხერხულობა.

ბერძნულ თხრობაში ძმები ერთ-ერთ ძმას, მისი გამოცდის მიზნით, უმალავენ τὸ σπογγίον (XCII, გვ. 2949)—ღრუბელს, ჩვარს. ქართულ-არაბულ თხრობებში კი ცოცხის დამალვაზეა ლაპარაკი. შდრ. ქართ. „საგველნი“ (ჲგ, გვ. 43) და არაბ. مكنسة (297v 7); ეს ძმა იძულებული ხდება, ბერძნულ თხრობაში, ღუმელი გამოგავოს თავისი ზემოთა მოსასხამით, ლაბადით—τὸ ἱμάτιον (XCII, გვ. 2949). ქართულ-არაბულ თხრობებში კი იგი ღუმელს თავისი ტანსაცმლით გვის, სახელდობრ, რა სახის ტანსაცმლით—არ არის დაკონკრეტებული: „გამოგავა იგი სამოსლითა თჳსითა“ (ჲგ, გვ. 43)—بثيابه كنسه (297v9).

ქართულ-არაბულ ტექსტებში ზოგჯერ ერთნაირადაა შეცვლილი რიცხვითი სახელები. მაგალითად, „იყო ყრმაჲ ოცდახუთისა დღისა შობითგან“—ქართულ (ოე, გვ. 57)-არაბული (309v 13) ტექსტების მიხედვით, ხოლო ბერძნულში ყრმა 22 დღისა იყო (XCIV, გვ. 2980); ერთ ბერს დაეყო „სამოცდასამი წელი ქუაბსა შინა“ ქართულ (იბ, გვ. 6)-არაბულში (278r 11), ბერძნულში კი—69 წელი (XIII, 2861); ქართულ (იზ, გვ. 8)-არაბულ (281r 6) ტექსტებში „ბერი ოცდაათსა წელსა დაუცადებელად იქმნა“, ბერძნულში კი—35 წელს (XXII, გვ. 2869).

„სამოთხისა“ და სინური „ალ-ბუსთანის“ ტექსტები ამჟღავნებენ მსგავსებას ბერძნული ტექსტისაგან განსხვავებულ ისეთ ადგილებშიც, რომელთაც შ. ნუცუბიძე გადამწყვეტ მნიშვნელობას ანიჭებს ბერძნულ-ქართული ვერსიების ავტორისეულ, პარალელურ ტექსტებად მიჩნევისათვის. ამის ორი მაგალითია:[81] 1) ქართულ

[81] შ. ნუცუბიძეს სულ სამი მაგალითი მოჰყავს ნათელსაყოფად თავისი მოსაზრებისა, რომ ი. მოსხს, ტომით ქართველს, დაუწერია „ლიმონარი“ ბერძნულ და ქართულ ენებზე. Ш. Нуцубидзе, К происхождению греческого романа „Варлаам и Иоасаф“, Тбилиси, 1956, გვ. გვ. 102—107, 112—114.

თხრობაში კვრიაკოზ ბერს ეუბნება ვინმე თეოფილე: „ჭეშმარიტსა ვიტყვ, მამაო, უკუეთუმცა არა ნესტორი ვიყავ შჯულითა, არამცა განვეშორე სიწმიდისაგან შენისა“ (კა, გვ. 9). ბერძნულ ტექსტში ეს ადგილი შემდეგნაირადაა წარმოდგენილი: Κῦρι ἀββᾶ, ἐγὼ εἰς τὴν χώραν μου τοῖς Νεστοριανοῖς κοινωνῶ, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οὐ δύναμαι· ἐπεὶ μετὰ σοῦ εἶχον μεῖναι (XXVI, გვ. 2872)—„უფალო მამა, ჩემ ქვეყანაში მე ურთიერთობა მჭონდა ნესტორიანელებთან და ამის გამო არ შემიძლია შენთან დარჩენა“. განსხვავების შესახებ შ. ნუცუბიძე აღნიშნავს: „Разница чувствительная: в греческом тексте сказано, что Феофан в своей стране имеет общение с несторианами... Тут два смягчающих обстоятельства: Феофан только в своей стране и то имеет общение и не больше, а как он сам—исповедует несторианство или нет, об этом он молчит. В грузинском же тексте прямо и кратко, без смягчающих вину обстоятельства сказано, если бы я не был несторианцем по исповеданию“[82].

არაბულ ტექსტში თეოფილე აცხადებს, „ჭეშმარიტად ო, მამაო, ჩემ ქვეყანაში მე ნესტორიანელი ვიყავი და ამ მიზეზის გამო არ შემიძლია შენთან დარჩენა“: كنت بحق يابتاه انى بلادى فى نسطورى وبحال هذه العلة لا اقدر اجلس معك (282ᵛ 11—13) ამ განცხადებაში, შ. ნუცუბიძის გამოთქმა რომ ვიხმაროთ, შენარჩუნებულია პირველი „შემარბილებელი გარემოება“—„ჩემ ქვეყანაში“, მაგრამ მოშლილია მეორე, თანაც უფრო მნიშვნელოვანი „შემარბილებელი გარემოება“—„ურთიერთობა მჭონდა ნესტორიანელებთან“. მის ნაცვლად ნახმარია პირდაპირი და ნათელი ქართულისებური გამოთქმა—„ნესტორიანელი ვიყავი“. ასე რომ, ქართულ-ბერძნული ტექსტების განსხვავებანი აქ არაბულის გზით აიხსნება.

2) იერუსალიმის პატრიარქი, ბერძნული თხრობით—არქიეპისკოპოსი, სთავაზობს იოანე ბერს, რომელსაც უნდა სინას მთის მოსალოცად წასვლა, მონასტრის მამასახლისად დადგომას და შემდეგ გამგზავრებას. იოანე ამაზე არ თანხმდება. ბოლოს იგი მაინც მიდის, ოღონდ, ბერძნული ტექსტის მიხედვით, „გაუშვა [არქიეპისკოპოსმა] იგი იმ პირობით, რომ, როდესაც დაბრუნდებოდა, აიღებდა ხელმძღვანელობას“ — ἀπέλυσεν συνταξάμενον, μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἡγεμονίαν καταδέχεσθαι (I, გვ. 2852). ქართულში

[82] Ш. Нуцубидзе, დასახ. ნაშრომი, გვ. 113.

კი პირიქით, იოანე თვითონ დებს პირობას, რომ იგი ჯერ წავა, ილოცებს და როდესაც დაბრუნდება, მერე დაჰყვება მის ნებას: „ოდეს კუალად-ვიქცე, დავემორჩილო ბრძანებასა შენსა“ (ა, გვ. 2). ეს უკანასკნელი ფრაზა ბერძნულ ტექსტში საერთოდ არ არის. შ. ნუცუბიძე ამ განსხვავებას ხსნის ქართულ-ბერძნული ტექსტების განსხვავებული აგებულებითა და ინტენციონალობით[63]. არაბული ტექსტი ისეეა აგებული, როგორც ბერძნული, მაგრამ ეს განსხვავება იქ მაინც არის. ბერი არ დათანხმდა, „მაგრამ აღუთქვა მას (პატრიარქს), რომ, როდესაც დაბრუნდებოდა, დაჰყვებოდა მის ნებას“: ولكن اوعده اذا هو رجع يطيه (273v 2—3).

ამრიგად, სირული ნუსხის ჩვენებათა მიხედვით შ. ნუცუბიძის არგუმენტაციას, ი. მოსხის ბილინგვიზმის თეორიასთან დაკავშირებით, საფუძველი ეცლება.

ბერძნულისაგან განსხვავებულ ზოგიერთ ადგილას ქართული „სამოთხე“ მხოლოდ ვატიკანურ „ალ-ბუსთანს“ უახლოვდება. მაგალითად, ბერძნული და ვატიკანური ნუსხის არაბულ თხრობებში უბრალოდ აღნიშნულია, რომ ანბა გიორგი შევიდა ღუმელში და გამოგავა იგი თავისი ტანსაცმლით: εἰσῆλθεν οὖν, καὶ ἐσφόγγισεν τὸν φοῦρνον εἰς τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ (XCII, გვ. 2949). ქართულ თხრობაში კი განმარტებულია: „იძულა იგი შესლვად ღუმელსა მას განჭურვებულსა“ (ჲგ, გვ. 43). ასევეა ვატიკანურ ნუსხაშიც, ანბა გიორგი გახურებულ ღუმელში შედის: دخل الى الفرن بعد ان حمى وبلغت حموا (13r 1—2).

ბერძნულ და სინურ თხრობებში ბერი თავისთავს მიმართავს: Χριστόφορε (CV, გვ. 2969), اخرسطفر (305v 15) — „ქრისტეფორე!“ ქართულ და ვატიკანურ თხრობებში ბერი ამ მიმართვას დამაკნინებელ ეპითეტს ურთავს: „ჩ საწყალობელო ქრისტეფორე“ (დამ. II, თხრ. 9, გვ. 127)— يا خرسطوفورس المسكين (16v 2).

ვინმე ბერს, ბერძნულ და სინურ თხრობათა მიხედვით, ძილში გამოეცხადება ძალზე ლამაზი ყმაწვილი: νεώτερός τις εὐειδὴς πάνυ (CVIII, გვ. 2969). ქართულში ამ ფრაზის ნაცვლად შემდეგი გამოთქმა გვაქვს: „ჭაბუკი ერთი შუენიერი ხილვითა“ (ოგ, გვ. 53). ზუსტად ასეთი კონსტრუქციის და ასეთი ცნების გამომხატველი გამოთქმა გვაქვს ვატიკანური ნუსხის შესაბამის ადგილას—رجل حسن المنظر (17r 5).

---

[63] Ш. Нуцубидзе, დასახ. ნაშრომი, გგ. 112.

განხილული არაბიზმები „სამოთხისა“ და მათი დამთხვეული არაბულ ტექსტთან სავსებით გამორიცხავს ამ შემთხვევაში მოქალაქეობრიობის უფლებით აღჭურვილი არაბიზმების შესახებ მსჯელობის შესაძლებლობას. ასეთი ძლიერი დაღი არაბულისა მხოლოდ უშუალო ტექსტოლოგიური გავლენით მეიძლება აიხსნას და ამდენად, აშკარა ხდება ქართული ვერსიის არაბული ვერსიიდან მომდინარეობა. რაც შეეხება კონკრეტულად სინურ „ალ-ბუსთანს“, იგი „სამოთხის“ წყაროდ ვერ ჩაითვლება. „სამოთხის“ თხრობებში სინური „ალ-ბუსთანისაგან“ განსხვავებული და ბერძნულ ტექსტთან თანხვედრილი ბევრი ადგილი გვხვდება. მაგრამ ეს გარემოება არ აბრკოლებს საერთოდ არაბულიდან მის მომდინარეობას. არაბული აქ ბუალედური საფეხურია და, როგორც ზემოთ დამოწმებული მაგალითებიდანაც ჩანს, ბერძნიზმები სწორედ მისი საშუალებით უნდა მოხვედრილიყო ქართულ ტექსტში[84].

IV

ხელნაწერის ორთოგრაფიული და ენობრივი თავისებურებანი

სინურ „ალ-ბუსთანში“ კლასიკური გრამატიკის ნორმათა დარღვევის მრავალი შემთხვევა დასტურდება. ამ მხრივ იგი ტიპური ძეგლია ადრეული არაბული ქრისტიანული მწერლობისა[85].

---

[84] 1964 წ. გამოვიდა G. Garitte-ს წერილი: La version géorgienne du „Pré spirituel“, Studi e Testi, 232, გვ. 171—185. ეს წერილი ილ. აბულაძის მიერ გამოცემულ ქართულ „ლიმონარს“ ეხება და სხვა საკითხთა შორის ძეგლის წარმოშობის მხარესაც მოიცავს. ილ. აბულაძის მიერ წარმოდგენილ ქართული ტექსტის არაბიზმებს G. Garitte თავის მხრივ ახალ მასალას უმატებს არაბიზებული ფორმის საკუთარ სახელთაგან და გადაწყვეტილად მიიჩნევს ქართული „სამოთხის“ არაბული „ალ-ბუსთანიდან“ წარმომავლობას.

დასასრულ, დანართის სახით, G. Garitte ჩვენს ზემოდასახელებულ სტატიას იმოწმებს (როგორც ჩანს, ეს სტატია მას გვიან მიუღია). იგი აღნიშნავს, რომ ჩვენი ძიებანი სინური „ალ-ბუსთანისა“ და „სამოთხის“ ურთიერთობის სფეროდან: საკუთარ სახელთა თავისებური ფორმების, არქიტექტონიკისა და რედაქციული მიმართების თვალსაზრისით განხილვის საფუძველზე სავსებით ამტკიცებენ მოსაზრებას „ლიმონარის“ ქართული ვერსიის არაბული ვერსიიდან მომდინარეობის შესახებ.

[85] ადრეული ქრისტიანული არაბული ლიტერატურის ძეგლებში იგულისხმება VIII—X საუკუნის ძეგლები. იხ. G. Graf, Der Sprachgebrauch der ältesten christlich-arabischen Literatur. Ein Beitrag zur Geschichte des Vulgär-Arabisch, Lpz., 1905, გვ. 3.

ეგ. კრაჩკოვსკი აღნიშნავდა, რომ إعراب-ისა და نحو-ის ტრადიციებზე აღზრდილ მართლმორწმუნე მუსლიმ არაბს ქრისტიანული ტექსტების ვულგარიზმები ჭეშმარიტად შეაძრწუნებდა[86]. ეს ფაქტი ზოგჯერ განიხილებოდა როგორც წარყვნა-დამახინჯება კლასიკური არაბული ენისა და ამასთან დაკავშირებით ისმებოდა საკითხი გამოსაცემი ძეგლის ენობრივი თვალსაზრისით შესწორების შესახებ. ამ ხაზის გამტარებლები იყვნენ P. Peeters-ი[87], L. Malouf-ი, K. Bâchâ[88] და სხვანი. მაგრამ ეს შეხედულება არ იქნა გაზიარებული. ქრისტიანული ძეგლების ენობრივი თავისებურებანი დიალექტურ თავისებურებათა რიგში დგება და ისინი საგანგებო კვლევის საგნად არიან გამხდარი.

ქრისტიანული ძეგლების აღნიშნული თავისებურებანი მათი შემქმნელი გარემოს სპეციფიურობითაა გაპირობებული. ქრისტიანულ დოგმებზე აღზრდილი ავტორები სათანადოდ ვერ ეთვისებოდნენ მუსლიმთა ტრადიციულ განათლებას. ჭეშმარიტ მუსლიმთა გაგებით ისინი საერთოდ ნაკლებად განათლებულნი იყვნენ და ასეთი კვალიფიკაციის ერთ-ერთი მთავარი საფუძველი ის იყო, რომ ისინი ფლობდნენ არა კლასიკურ ენას, არამედ ყოველდღიური ურთიერთობის ცოცხალ მეტყველებას. ეს ვითარება მათთვის მით უფრო ბუნებრივი უნდა ყოფილიყო, რომ ხშირ შემთხვევაში არაბული არ წარმოადგენდა მათ მშობლიურ ენას. ისინი იყვნენ სირიელები, კოპტები და სხვები, რომლებიც ისლამის ექსპანსიის შედეგად შექმნილი ისტორიული ვითარების გავლენით იძულებული იყვნენ გადასულიყვნენ არაბულ მეტყველებაზე[89]. ამ „ნაკლებად განათლებულ“ ქრისტიან ავტორებს არ

---

[86] И. Крачковский. Новозаветный апокриф в арабской рукописи 885-886 года по р. Хр., Византийский временник, XIV, в. 2—3, 1908, გვ. 250.

[87] იხ. P. Peeters-ის რეცენზია ნ. მარის შრომაზე—„Крещение армян. грузин, абхазов и аланов св. Григорием“, Analecta Bollandiana, XXVI. 1907, გვ. 117-120; აგრეთვე, მისი შრომა—Une version arabe de la Passion de Sainte Cathérine d'Alexandrie, იქვე, გვ. 5-32.

[88] იხ. უკანასკნელთა მიერ გამოცემული თეოდორე აბუ კურრას ტრაქტატები, რომლებშიც „შესწორებების“ შედეგად ამ ადრეული მწერლის ენობრივ თავისებურებათაგან არაფერია დარჩენილი: لويس معلوف, القول في كلمة الله وتأنس, Al-Mašriq, VI, 1903, გვ. 1014-1023; K. Bâchâ, Majâmir Theodûr abû Qurra. Bairut, 1904.

[89] G. Graf, Geschichte..., I, გვ. 1.

ზღუდავდა ყურანის ტრადიცია და სწორედ ამიტომ, როგორც გ. წერეთელი და ვ. ბელიაევი აღნიშნავენ, ისინი თავისუფლად ასახავდნენ სამწერლობო ენაში ამ ცოცხალი ენის თავისებურებებს [90]. ამგვარად, ქრისტიანულ ძეგლებში ფიქსირებული აღმოჩნდა არაბული ენის ადრეული პერიოდის დიალექტოლოგიური მასალა. ეს გარემოება განაპირობებს ენობრივი თვალსაზრისით ამ ძეგლების შესწავლის მნიშვნელობას [91]. ეგ. კრაჩკოვსკი აღნიშნავდა, რომ „ისინი საშუალებას იძლევიან დადგინდეს გარდამავალი, ან უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, შუალედური საფეხური კლასიკურ ენასა და ხალხურ დიალექტებს შორის" [92]. აქედან გამომდინარე, იგი განსაკუთრებით უსვამდა ხაზს ქრისტიანული ძეგლების თავიანთი პირვანდელი სახით, შესწორებების შეტანის გარეშე გამოცემის აუცილებლობას [93].

ქრისტიანული არაბული მწერლობის ტიპიურ ძეგლებში იგულისხმება ძირითადად სინური და პალესტინური წარმოშობის ძეგლები, რადგანაც ამ ტერიტორიის სავანეებში იყო გაშლილი ქრისტიან არაბთა ინტენსიური მოღვაწეობა და მათ ხელთაგან გამოსული ტექსტების „საერთო ენობრივი თავისებურებანი იძლევიან თითქმის ნათელ სურათს იმ წრის სასაუბრო ენისა, რომელშიც ისინი აღმოცენდნენ" [94].

ქრისტიანული ძეგლების გამოცემისას, გამომცემელნი ჩვეულებრივ მათ ენობრივ მხარესაც ეხებიან ტექსტზე დართული ცალკეული შენიშვნებისა, თუ გამოკვლევების სახით, მაგალითად, ეგ. კრაჩკოვსკი [95], ნ. მარი [96], M. Dunpol Gibson-ი [97], J. Aren-

---

[90] В. Беляев, Г. Церетели, Предисловие к I-му тому избранных сочинений И. Ю. Крачковского, М.-Л., 1955, გვ. 12.

[91] იხ. ამის შესახებ K. Vollers, Volkssprache und Schriftsprache im alten Arabien, Straßburg, 1906, გვ. 82.

[92] იხ. მისი რეცენზია P. Peeters-ის დასახ. ნაშრომზე, И. Ю. Крачковский, Избранные сочинения, т. I, გვ. 345.

[93] იქვე.

[94] G. Graf, Der Sprachgebrauch der ältesten christlich-arabischen Literatur... გვ. 3. იხ. აგრეთვე А. Крымский, Семитские языки и народы, ч. III, Москва, 1908-1912, გვ. 385.

[95] И. Ю. Крачковский, Новозаветный апокриф..., გვ. 268-275.

[96] Н. Марр, Крещение армян, грузин, абхазов и аланов святым Григорием, Записки восточного отделения императорского русского археологического общества, XVI, 1905, გვ. 186-191.

[97] იხ. M. Dunpol Gibson-ის გამოცემები Studia Sinaitica-ში: An

dzen-ი[98], Wolfus de Baudissin-ი[99], K. Römer-ი[100] და სხვანი. ამ ტრადიციის საფუძვლის ჩამყრელად უნდა ჩაითვალოს H. L. Fleischer-ი, რომელიც ჟურნალ ZDMG-ში F. Tischendorf-ის კოლექციის ცალკეულ ხელნაწერთა აღწერილობას მათ ენობრივ მიმოხილვასაც ურთავდა[101]. ქრისტიანული ძეგლების ენობრივ თავისებურებათა სისტემატური შესწავლის ცდა ეკუთვნის G. Graf-ს. ამ საკითხს მან ვრცელი გამოკვლევა მიუძღვნა[102], თუმც მის გამოკვლევას ძალზე მკაცრი შეფასება ხვდა წილად[103].

ჩვენც გვინდა გავყვეთ ტრადიციას და ამ ადრეულ სინურ ტექსტს დავურთოთ მისი ზოგადი ენობრივი მიმოხილვა.

ხელნაწერის ორთოგრაფიულ-ფონეტიკური რიგის თავისებურებათაგან ხმოვნებთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს მათი დაგრძელება-დამოკლების შემთხვევები, ე. წ. scriptio plena et defectiva.

Scriptio plena-ს ნიმუშებია: قاتول (332 r 15) ნაცვლად قتول-ისა; تاام (273 r 13) ნაცვლად تمام-ისა; تاعل (301 v 10) და تاعالى (289 v 14) ნაცვლად تعل და تعالى-სი; سا, მომავლის ნაწი-

---

Arabic Version of St. Paul's Epistles, St. Sin. XI, გვ. 6, 7, 22; An Arabic Version of the Act of the Apostles and the Seven Catholic Epistles, St. Sin. VII, გვ. 59; Apocrypha Sinaitica, St. Sin. V, გვ. XIX—XX.

[98] J. Arendzen, Theodori Abû Kurra de cultu imaginum libellus, Bonnae, 1895, გვ. XV-XVIII.

[99] Wolfus de Baudissin, Textus libri Iob arabicus, Lipsiae, 1870, გვ. 108-110.

[100] K. Römer, Der codex arabicus monacensis aumer 238, Eine spanisch-arabische Evangelienschrift, Lpz., 1905.

[101] H. L. Fleischer, Ueber einen griechisch-arabischen Codex rescriptus der Leipziger Universitäts-Bibliothek, ZDMG, I, 1848, გვ. 155-188; H. L. Fleischer, Zur Geschichte der arabischen Schrift, ZDMG, VIII, 1869, გვ. 290-291.

[102] G. Graf, Sprachgebrauch der ältesten christlich-arabischen Literatur. Ein Beitrag zur Geschichte des Vulgär-Arabisch, Lpz, 1905.

[103] იხ. რეცენზიები: И. Ю. Крачковский, Избранные сочинения, М.-Л., т. I, 1955, გვ. 337-343. I. Goldziher, Deutsche Litteraturzeitung, XXIII, 1905, გვ. 3179-3183; C. Brockelmann, Göttingenische Gelehrtenanzeigen, VII, 1906, გვ. 589-592; ყველაზე ლმობიერი რეცენზიაა L. Cheicho-სი, Al-Mašrig, X, 1906, გვ. 42-43.

ლაკი س, (274 v 7, 316 v 11 და სხვ.); انتى (290 r 2) ნაცვლად انتِ-სა; هونا (326 r 16) ნაცვლად هنا-სი; მტკიცებითი ნაწილაკი لَ (286 r 5) ნაცვლად لَ-სი; قومتَ (301 v 7) ნაცვლად قمتَ-სი; Scriptio plena-ს ჩვეულებრივ ადგილი აქვს სუსტი და ცარიელი ზმნების პირობით და ბრძანებით კილოებში, მაგალითად, حتا اقضى (300 v 5); لم يانى (314 v 2); لم ينطفى (284 r 16); لم ندرى (293 r 14); لم يتجرى (292 r 3;) لم يزال (276 v 2); لم يريد (330 r 13) და სხვ. ბრძანებითის ფორმებია: ادعى (309 v 7); صلى (297 r 5); خلى (300 v 2); قول (320 v 2); قوم (277 v 12) და ა. შ.

ერთი შეხედვით scriptio plena გვაქვს მაგალითში اخراة; მაგრამ, ჩვენი აზრით, აქ ორმაგი მდედრობითი სქესია წარმოდგენილი اخرى ფორმიდან (აქ „ალიფი“ alif maqsūra-ს უნდა გამოხატავდეს), რადგან კონტექსტით იგულისხმება „მეორე“ და არა „უკანასკნელი“. ... واخراة تقول لى ... لى يابتين حبتين واحدة تقول لى (306 v 1-3).

Scriptio defectiva. დასტურდება შემდეგ შემთხვევებში: حرث (296 v 6) ნაცვლად حارث-ისა; وحد (345 v 1) ნაცვლად واحد-ისა; ولدة (283 r 1) ნაცვლად والدة-ისა; قلْ ნაცვლად قالْ - ისა — فاوريت له سيدتنا بالليل وقلت له... (287 v 6-7). يقلون (317 v 2) ნაცვლად يقولون-სი და სხვ.

თანხმოვნებთან დაკავშირებით საყურადღებოა შემდეგი მაგალითები: شضية (277r 8) ნაცვლად شظية-ისა; ذكواة (306 v 16) ნაცვლად زكواة-ისა (ეს ფორმა თავისთავად თავისებურია—ალიფი აქ პლეონასტურია).

ასეთი შემთხვევები თანხმოვანთა ცვლისა სხვა ქრისტიანულ ძეგლებშიც დასტურდება[104] და საერთოდ არაბული დიალექტებისათვის ჩვეულებრივ მოვლენას წარმოადგენს[105].

გაცილებით უფრო ხშირია სხვა რიგის შემთხვევები: باش (335 r 16) ნაცვლად باس - ისა; خمسين (306 r 4) ნაცვლად خمسين-სი და მრავალი სხვა. მაგრამ ძნელია გარჩევა — მსგავს მაგალითებში საქმე გვაქვს თანხმოვანთა ცვლასთან, თუ დია-

---

[104] G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 6.

[105] C. Brockelmann, დასახ. რეცენზია, გვ. 590.

კრიტიკული პუნქტუაციის დარღვევასთან, რადგან ეს უკანასკნელი მოვლენა ჩვეულებრივია „ალ-ბუსთანის“ სინური ხელნაწერისათვის (გვხვდება როგორც წერტილების დაკლების, ასევე ზედმეტი წერტილების დასმის შემთხვევები).

ქრისტიანული არაბული ძეგლებისათვის დამახასიათებელია alif maqsūra-ს ალიფით გადმოცემა[106]. ამ მხრივ სინური „ალ-ბუსთანი“ არ ქმნის გამონაკლისს, მაგალითად, موتا (280 r 11) ნაცვლად موتى-სი; حما (273 v 7) ნაცვლად حمى-სი; شتا (289 v 4) ნაცვლად شتى-სი; قرا (314 v 8) ნაცვლად قرى-სი; اخرا (294 v 1) ნაცვლად اخرى-სი; الا (286 r 7) ნაცვლად الى-სი; زنا (300 v 13) ნაცვლად زنى-სი; صلا (284 v 7) ნაცვლად صلى-სი; يرعا (297 v 13) ნაცვლად يرعى-სი; نخشا (293 v 15) ნაცვლად نخشى-სი და ა. შ.

ზოგიერთ შემთხვევაში alif maqsūra-ს გადმომცემი ალიფი წერია იქ, სადაც არაა მოსალოდნელი, ე. ი. იგი გადაქცეულია ე. წ. პლეონასტურ ალიფად, მაგალითად, لم يرضا (306 v 13); لم ارا (281 r 4); لم يبقا (290 r 12); ბრძ. კილო — ابقا (283 v 2) და სხვ.

დაცვის ალიფი, alif otiosum, ჩვეულებრივ წარმოდგენილია სათანადო შემთხვევებში, მაგრამ მის უგულებელყოფასაც აქვს ადგილი, მაგალითად, وادا (278 v 12); قالو (305 v 10); ابصرو (295 v 2) და სხვ. თავისებურია დაცვის ალიფის გამოყენება و-ით დამთავრებულ ნებისმიერ ფორმებთან, მაგალითად, اعدو (319 r 16); ارجو (320 v 4); ادعو (329 r 7)—მხ. რიცხ. I პ. იმპერფექტი; اضو (323 r 3); اهدو (327 v 1)[107]. ეს ფორმები, როგორც ამაზე ეგ. კრაჩკოვსკი[108] და G. Graf-ი[109] უთითებენ, პერფექტის გარკვეული ფორმის ანალოგიით უნდა აიხსნას.

პროტეთული ალიფი ხშირად ჩნდება რიცხვით სახელთან عشر. عشر-თან ალიფის ხმარების შემთხვევები დადასტურებული აქვთ G. Graf-ს[110], H. L. Fleischer-ს[111]. მაგრამ სინურ „ალ-ბუს-

---

[106] G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 8.

[107] ვინაიდან ხელნაწერში ჰამზა არ არის წარმოდგენილი, ამიტომ ეს ორი უკანასკნელი ფორმაც ა-ით დაბოლოებული გამოდის.

[108] И. Ю. Крачковский, Новозаветный апокриф..., გვ. 269.

[109] G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 8.

[110] იქვე, გვ. 28.

[111] H. L. Fleischer, Ueber einen griechisch-arabischen Codex..., გვ. 156.

თან"ში" საგულისხმოა ის გარემოება, რომ პროტეთული ალიფი აქ გვხვდება არა მარტივ عشر-თან, არამედ მაშინ, როდესაც იგი შედგენილი რიცხვითი სახელის ნაწილია: خمسة اعشر (296 r 9-10); سبعة اعشر (285 v 8); ثمانية اعشر (305 r 6); مائة وثلثة اعشر (299 v 11) და სხვ.

ამგვარი ფორმები რიცხვითი სახელებისა ათიდან ოცამდე დღესაც გვხვდება ზოგიერთ არაბულ დიალექტში, მაგალითად, პალესტინის ფელახების მეტყველებაში ფიქსირებულია ფორმები tlattā'š, arba'tā'š და სხვ.[112]. ასევე ტრიპოლის მეტყველებაში: ṭnâeš, ṭlâṭṭâeš და ა. შ. როდესაც ეს ფორმები წინ უძღვის მხ. რიცხვის არსებით სახელს, მაშინ er კომპლექსი კვლავ აღდგება ხოლმე: səṭṭâešəṛ rəjjāl, seṭṭâešəṛ maṛâ და სხვ.[113]. სინური „ალ-ბუსთანის" მონაცემები მოწმობს, რომ ამ ფორმებს ჰიჯრის ადრეულ საუკუნეებში ჩაეყარა საფუძველი და მათ მყარი დიალექტური სახე მიიღეს.

ﻙ ნაწილაკთან პროტეტული ალიფის გამოყენების შემთხვევა — اكليها ფორმა ფიქსირებული აქვს M. Dunpol Gibson-ს პაველეს ეპისტოლეს არაბულ ვერსიაში—Cod. ar. Sin. 155,2[114]. აქედან ეს მაგალითი G. Graf-მა შეიტანა თავის გამოკვლევაში[115]. მაგრამ, ვინაიდან ეს იყო უპრეცედენტო შემთხვევა, ეგ. კრაჩკოვსკიმ შეუძლებლად ჩათვალა ასეთი ფორმის არსებობა და ეჭვი შეიტანა ტექსტის ინტერპრეტაციის სისწორეში[116]. ზუსტად ასეთი ფორმა გვაქვს სინურ „ალ-ბუსთანში", რითაც დასტურდება ქრისტიანულ მწერლობაში მისი ხმარების ფაქტი. ტექსტის ამოკითხვა, ვფიქრობთ, ეჭვს არ უნდა იწვევდეს—ალიფი წინა სიტყვას ვერ მიეკუთვნება: تنيحا اكليها وذهبوا عند الله (285 r 9).

პროტეტული ალიფი გვხვდება هنا ზმნიზედასთან. კონტექსტები შემდეგია: انا (280 r 1); قريبة منك اهنا في مغارة ان اردتم ان تدخلون اهنا فاذهبوا (323 r 9-10).

---

[112] L. Bauer, Das palästinische Arabisch, Lpz., 1913, გვ. 16.
[113] H. El-Hajje, Le parler arabe de Tripoli, 1884, გვ. 161.
[114] Studia Sinaitica, XI, გვ. 22.
[115] G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 47.
[116] И. Ю. Крачковский, დასახ. რეცენზია G. Graf-ის შრომაზე, გვ. 340.

გვხვდება აგრეთვე იგი بد სიტყვასთან—ابده مد (324 r 5-6). ასეთი ფორმა დადასტურებული აქვს H. L. Fleischer-ს[117].

პროტეტულ ალიფთან დაკავშირებით საწინააღმდეგო მოვლენაც შეინიშნება. არ გვხვდება იგი კლასიკური ორთოგრაფიით დაკანონებულ ადგილებში: بنت له كانت (285 r 12) واحد بن تسع سنين واخر بن خمس سنين (290 r 7-8);

ჰამზა ხელნაწერში არსად არ არის წარმოდგენილი. ზოგ შემთხვევაში მის ადგილას გვხვდება იოტი, მაგალითად, شيث (326 v 2); جيته (298 v 6); جينا (286 v 11); حينيذ (277 v 11) და სხვ. ზოგჯერ იგი უკვალოდაა გამქრალი. უკანასკნელ შემთხვევათაგან ნაწილი გასაგები და ჩვეულებრივი ხდება კლასიკური ორთოგრაფიის ზოგიერთი წესის გათვალისწინებით. სახელდობრ, იმ შემთხვევაში, როდესაც ამ ორთოგრაფიის მიხედვით დასაშვებია ჰამზის დამოუკიდებლად, უსაყრდენოდ წერა, მაშინ ბუნებრივია, რომ ხელნაწერში მისი კვალი არ იქნება წარმოდგენილი. ასე მაგალითად, დასაშვებია īī კომპლექსში მოქცეული ჰამზის უსაყრდენოდ წერა[118]. აქედან გამომდინარე შეიძლება აიხსნას ფორმა: ريس (314 r 5) ნაცვლად رَئِيس-ისა.

īā კომპლექსში მოქცეული ჰამზა თავის თავზე იღებს დამაგრძელებელი ასოს ფუნქციას, კარგავს თავის საყრდენს და იწერება იოტზე, მაგალითად, خَطِية > خَطِيئَة[119]; ამ რიგისა უნდა იყოს مشية (337 v 5) ნაცვლად مَشِيئَة-ისა.

ჰამზა დამოუკიდებლად იწერება სუქუნიანი თანხმოვნის შემდეგ[120]. ამ წესით იხსნება ხელნაწერისთვის ჩვეულებრივი ფორმები: مرة (288 r 14) ნაცვლად مرأة-ისა; يسل (300 r 4)[121] და სხვ.

---

[117] H. L. Fleischer, დასახ. ნაშრომი, იქვე.

[118] W. Wright, A Grammar of the Arabic Language, v. I, Cambridge, 1955, გვ. 18.

[119] იქვე.

[120] იქვე.

[121] კლასიკური ორთოგრაფიის მიხედვით სინისა და ლამის შემაერთებელი ხაზი ამ შემთხვევაში გაგრძელებული უნდა ყოფილიყო (იხ. W. Wright, იქვე). მაგრამ, ხელნაწერის საერთო ორთოგრაფიიდან გამომდინარე, ეს ზედმეტი მოთხოვნა იქნებოდა დამწერისადმი.

ამ წესის შემდგომ განვითარებად და ორ მეზობელ სიტყვაზე მისი გავრცელების ნიმუშად ეგ. კრაჩკოვსკის მიაჩნია منجل ფორმა მიღებული من + اجل ნაწილაკებისაგან[122]. ეს ფორმა ჩვეულებრივია როგორც სინური „ალ-ბუსთანისათვის“ (274 v 6, და სხვ.), ასევე სხვა ქრისტიანული ძეგლებისათვისაც[123].

კონტრაქციის გზით მიღებულია, როგორც ამაზე უთითებს C. Brockelmann-ი, مَيْدَة ფორმა مَائِدَة-გან[124]. ასევე كلاوا-დან კონტრაქციის გზით მიღებული უნდა იყოს ხელნაწერისათვის ჩვეულებრივი ფორმა — كلوا (324 r 15).

აღნიშნულ ფორმათა გვერდით გვხვდება ჰამზიანი სიტყვების სრულიად მოულოდნელი და გაუგებარი, როგორც ჩანს, წმინდა ეულგარული დაწერილობა, მაგალითად, جَتْ (289 v 14) ნაცვლად جَائَتْ-ისა; ريسا (324 v 12) ნაცვლად رُؤْسَا-სი; ريا (273 v 8) ნაცვლად رُؤْيَا-სი.

ხელნაწერში დასტურდება ელიზიის შემთხვევები სახელსა და ნაწილაკს შორის, მაგალითად, ياخي (285 v 16); يانسان (303 v 4); يابوس (343 v 9); يالمسيح (273 r 9) და სხვ. ეს მოვლენა اصاب ზმნასთანაც გვხვდება, მაგალითად, يصابنى (287 r 6); لماصابهم (324 v 1).

სახელთან ნაწილაკის შერწყმის ნიმუშია ايشى (277 v 2), ზოგჯერ ايش (344 v 5) ფორმა, მიღებული شيّ-დან. eš ფორმა დღესაც დასტურდება დიალექტებში, მაგალითად, პალესტინის დიალექტში[125]. ისე რომ, სინურ „ალ-ბუსთანში“ ايشى-ის სახით თითქოს დაცულია გარდამავალი ფორმა კლასიკურ شيّ-სა და დიალექტურ eš-ს შორის.

---

[122] И. Ю. Крачковский, დასახ. ნაშრომი, გვ. 271.

[123] იხ. G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 11; H. Mapp, დასახ. ნაშრომი, გვ. 188; J. Árendzen, დასახ. ნაშრომი, გვ. XVIII, M. Dunpol Gibson, An Arabic Version of. st. Paul's Epistles, St. Sin. XI, გვ. 6.

[124] C. Brockelmann, დასახ. რეცენზია, გვ. 590; G. Graf-ს ეს ფორმა დეფექტური დაწერილობის ნიმუშად აქვს მოტანილი. იხ. G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 7.

[125] L. Bauer, დასახ. ნაშრომი, გვ. 16.

წმინდა გრაფიკული ხასიათისაა შემდეგი ნაწილიკების დაწერილობა: لما (343 r 3) ნაცვლად لما-სი — لما بكلما امرأة زانية لحقته „დაეწია მას მეძავი ქალი ყოველივე იმით, რაც თან ჰქონდა სამკაულთაგან“.

ხელნაწერში არის შემთხვევები პაუზალური ه-ს ხმარებისა, მაგალითად, ماه ايه الشيخ (273 v 8); مغارة بمغارة هاذا دنانير (313 v 6); فاشتكت عينيه (291 r 2). როგორც ჩანს, ანალოგიით პაუზალური ფორმისა هاتا გვხვდება ფორმა هاتاه (321 r 17). აქედან უნდა იყოს ნაწარმოები არაპაუზალური ფორმაც — هاتا (314 v 4).

გვხვდება ერთი შეხედვით ერთნაირი, მხოლოდ პაუზალური ჰა ჰეევზით განსხვავებული ფორმები: بنيا და بنيه; მაგრამ, როგორც ირკვევა კონტექსტების მიხედვით, პირველ შემთხვევაში მიმართვა გამიზნულია ძისადმი — اذهب يا بنيّ (284 v 11), მეორე შემთხვევაში კი ძეთა მიმართ — والاحتمام بالمسكنة عليكم يا بنيه وصدقوني... (309 r 6-7) ე.ი. აქ ერთმანეთს უპირისპირდება ابن და أَبْنَاءٌ ფორმები. أَبْنَاءٌ ფორმაში, ჩვენი აზრით, კონტრაქციას აქვს ადგილი: أَبْنَائِيٌّ (პირველი პირის ნაცვალსახელოვანი სუფიქსით) < ابنيّ და პაუზალური ფორმით أَبْنِيه; უკანასკნელ ფორმაში დაკარგულია პირველი პირის ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი. პაუზალურ ه-თან მისი დაკარგვის შემთხვევები აღნიშნული აქვს G. Graf-ს[126]. აქ იგივე ვითარება უნდა იყოს, რაც مَائِدَةٌ სიტყვასთან დაკავშირებით — مَائِدَةٌ < مِيدَةٌ.

სინურ „ალ-ბუსთანში“, როგორც ზემოთ დამოწმებული ზოგიერთი მაგალითიდან ჩანს, დასტურდება ის ენობრივი თავისებურებანი, რომლებიც ამჟამად არაბულ დიალექ-

---

[126] G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 12.

ტებშია დამკვიდრებული. განსაკუთრებით ეს მორფოლოგიურ თავისებურებათა მიმართ, ძირითადად ნუნაციის და ფლექსიის მოშლის შესახებ ითქმის. ამ მოვლენის ნიშნები ადრეულ ეპიგრაფიკულ ძეგლებში ჩანს[127]. მაგრამ, ასე ეთქვათ, დოკუმენტური მასალა მისი თანდათანობითი დამკვიდრება-გავრცელებისა, დაცულია ადრეული ქრისტიანული მწერლობის ძეგლებში. სინურ „ალბუსთანწმიც“ ეს პროცესი ნათლად არის წარმოჩენილი. მასში, კლასიკურ გრამატიკულ ნორმათა გატარების გვერდით, მრავალგზის დარღვევასაც ვხვდებით. H. L. Fleischer-ის ხატოვანი თქმით, აქ „ჭიდილია გამართული სწორ და არასწორ ფორმათა შორის“[128]. ამ ჭიდილში ხშირად წარმატება არასწორ, კლასიკური ორთოგრაფიისა და გრამატიკის თვალსაზრისით გაუმართლებელ ფორმათა მხარესაა.

ხელნაწერში ნუნაციის მოშლის მანიშნებელია მესამე ძირეულად و-იანი და ى-იანი ზმნების მოქმედებითი გვარის მიმღეობის განუსაზღვრელი ფორმა ბოლოში იოტიანი დაწერილობით წარმოდგენილი, მაგალითად, مختفي (303 r 17) ნაცვლად مختفٍ-ისა; والي (288 v 6) ნაცვლად والٍ-ისა; خافي (281 v 7) ნაცვლად خافٍ-ისა და სხვ.

ნუნაციის მოშლაზე უთითებს აგრეთვე განუსაზღვრელი სახელის აკუზატივის ფორმა, რომელიც ყოველთვის, მცირე გამონაკლისის გარდა, უალიფოდაა წარმოდგენილი, მაგალითად: قد هيا حبل شديد (337 r 10-11); قتلت قتيل (325 r 11); يصيح صياح شديد (330 v 13); اطعمني خبز قليل (314 v 4) და სხვ. გამონაკლისის ხასიათისაა ზოგიერთი მაგალითები: فلم يروا شيا (288 v 15) خمسة وعشرين يوما (290 v 8); ليس ارید انما ارید خبز ثوب (276 v 16); و كان مضيعا قليلا (335 r 9-10).

მაგრამ როდესაც აღნიშნული ფორმები ზმნისართული ხასიათისაა, მაშინ ალიფი ყოველთვის დაცულია, მაგალითად جميعا (299 r 9, 302 v 11); ابدا (287 v 5); جدا (277 r 3) და სხვ.

შეიძლება ითქვას, რომ ნუნაციის მხრივ სინურ „ალ-ბუს-

---

[127] А. Крымский, დასახ. ნაშრომი, გვ. 368, 370.
[128] H. L. Fleischer, დასახ. ნაშრომი, გვ. 155.

თანწში“ დაახლოებით ისეთივე ვითარება შეინიშნება, როგორიც ამჟამად დასტურდება არაბულ დიალექტებში. მაგალითად, ლიბანისა და სირიის მეტყველებაში ნუნაციის კვალი შენარჩუნებულია ზმნისართულ გამოთქმებში: 'abadan, masalan და ა. შ.[120].

ბრუნვათა ფუნქციის და აქედან ბრუნვათა ფლექსიის მოშლის შესახებ მსჯელობა შესაძლებელია ا ტიპის სახელებისა და სწორი მრავლობითი და ორობითი რიცხვების ფორმათა მიხედვით.

ا ტიპის სახელებში წინადადების როგორც მთავარი, ასევე მეორეხარისხოვანი წევრებისათვის დასტურდება სახ. ბრუნვა, მაგალითად: يابو (310 r 5); وصية ابو (294 r 16-v 1); ابوها (285 r 17); اخوه (300 v 2); على اخوه (300 v 10); منجل اخوه (301 r 11) და სხვ.

ორობით და მრავლობით რიცხვებში ასეთი საერთო ფორმაა ნათესაობით-აკუზატივის ფორმა, მაგალითად: كنت انا وسياحين نمشى (281 r 8); هنالك رجلين اعميين جالسين (305 v 1-2); فاتوا اليه اسدين (297 v 14); يديه ممدوتين الى السما (296 r 1) და სხვ.

აღნიშნული თავისებურება ხელნაწერში ყოველგვარი გადახვევის გარეშეა გატარებული. ისე რომ, ბრუნვათა ფლექსიის მოშლა, განსაკუთრებით ორობითსა და მრავლობით რიცხვებში, რომლისადმი მიდრეკილება, თუმც რამდენადმე სუსტი, შეინიშნება ისლამამდელ პერიოდში და ყურანშიც[130], სინური „ალ-ბუსთანის“ შემქმნელ გარემოში უკვე მტკიცედ დამკვიდრებული ფაქტია.

სახელთან დაკავშირებულ სხვა თავისებურებათაგან დასტურდება შემდეგი: status constructus-ში მსაზღვრელი თითქმის ყოველთვის 'ალ არტიკლის გარეშეა წარმოდგენილი, ისეთ შემთხვევაშიც, როდესაც საქმე ეხება სრულ კონკრეტულ განსაზღვრულობას, მაგალითად, [انبا اسطرحيوس] دير راس (273 r 16—v 1); صرة مال (330 r 2); مريض اسد (279 v 5) და სხვ.

სწორ მრავლობითში დასმული ნისბის ფორმის მქონე სახელთან გრაფიკულად ერთი იოტია წარმოდგენილი, მაგალითად, علمانين (273 v 11).

خَيْر-ს აღმატებით ხარისხად გვხვდება اخير (294 r 2) ფორმა.

[120] H. El-Hajjé, დასახ. ნაშრომი, გვ. 159.

[130] А. Крымский, დასახ. ნაშრომი, გვ. 374.

ზმნების დამახასიათებელ თავისებურებათაგან პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს კილოების აღრევა. ـُونَ, ـِينَ დაბოლოებების ხმარებისას თანმიმდევრობა არ არის გატარებული, გრამატიკული ნორმები ხშირად უგულებელყოფილია, მაგალითად, اخبرونا بعض الاخوة الذين كانوا يسكنوا فى برية (334 v 10-12); لماذا تدخلى فقالت لها... [اخوين] كانوا (279 v 16); فقالت لها ايشى تصنعى انت يعملوا فى بزنطية (288 r 10-11); (301 r 1) და სხვ.

მსგავს შემთხვევათა გვერდით გვხვდება ფორმები: ليدخلون (345 r 13-14); ان يموتون (323 r 16); لم يرزون (334 v 8) და სხვ.

თავისებურებას ამჟღავნებენ მესამე ძირეულად სუსტთანხმოვნიანი ზმნები. იმპერფექტში ისინი ჩვეულებრივ „ა“ ხმოვნით არიან დაბოლოებული, მაგალითად, ينبغا (303 v 13) ნაცვლად ينبغى-სა; يقا (277 r 2) ნაცვლად يقو-სი და სხვ.

მესამე ძირეულად იოტიანი ზმნა ინარჩუნებს ء-ს პერფექტის იმ ფორმებში, სადაც კლასიკური ორთოგრაფიის მიხედვით ეს გაუმართლებელია: اوريت (287 v 6); لقيوه (278 v 11); მაგრამ მათ გვერდით დასტურდება ფორმები: شكيتهم (297 v 12) ნაცვლად شكيتهمء-ისა; راتَ (312 r 10) ნაცვლად رايتَ-სი.

ამ ზმნებს ემსგავსებიან ამოსავალ ფორმაში და წარმოებითაც ზმნები, რომელთაც III ძირეულად აქვთ ჰამზა, მაგალითად: فقا (291 v 2) იგულისხმება فقأ; تنزا (287 v 8) იგულისხმება تنزأ; بدت (333 r 1) ნაცვლად بدأت-ისა; رزيتَ (300 v 14) ნაცვლად رزأتَ-სი; خبوا (297 v 6) ნაცვლად اخبؤوا-სი; يهيو (305 v 2) ნაცვლად اهيؤو-სი და სხვ.

უკანასკნელ ფორმებში ჰამზის უკვალო გაქრობა მანიშნებელი უნდა იყოს აღნიშნული რიგის ზმნების გათანაბრებაზე მესამე ძირეულად სუსტ თანხმოვნიან ზმნებთან.

გემინირებულ ზმნებთან ნორმის დარღვევის ერთი შემთხვევა დასტურდება: قلتُ ნაცვლად قلتُ-სი — فانى قد قلت وسق ثقيل (314r 13-14).

თემების წარმოებასთან დაკავშირებით აღსანიშნავია V და VI თემების კლასიკური არაბული ენისათვის უჩვეულო, მაგრამ თანამედროვე დიალექტებში გავრცელებული წარმოების შემთხვევები, სახელდობრ, მათი წარმოებისას „თა“-ს წინ გვხვდება ალიფი: اتراهبت (285 v 7); اتقرب (294 v 9); اتنيح (299 r 8) და სხვ.

მსგავსი ფორმები დასტურდება, მაგალითად, პალესტინის დიალექტში. იქ V—VI თემებთან t-ს გეერდით გვხვდება ʾt პრეფიქსიც[131].

თავისებური, ეულგარული წარმოებისა უნდა იყოს ايرا ზმნის IV თემა— اورى (273 v 10 და სხვ.). შესწავლილ ქრისტიანულ ძეგლებში ამ ფორმის ხმარების მხოლოდ ერთეული შემთხვევები დასტურდება[132]. როგორც ჩანს, ამის გამო G. Graf-ს იგი არ შეუტანია ადრეული ქრისტიანული არაბული ძეგლების ენობრივ მიმოხილვაში[133]. მაგრამ სინური „ალ-ბუსთანისათვის“ اورى ჩვეულებრივი ფორმაა, ايرا თითქმის არ გვხვდება და, ამდენად, მისი უგულებელყოფა, როგორც ქრისტიანული მწერლობისათვის დამახასიათებელი ფორმისა, აღარ არის შესაძლებელი.

სინტაქსური თავისებურებებიდან ყურადღებას იქცევს შეთანხმების დარღვევის სხვადასხვა შემთხვევა.

რიგ შემთხვევაში შეთანხმება ირღვევა რიცხვში სახელსა და ზმნას შორის, ძირითადად ორობით რიცხვში დასმულ სახელთან, მაგალითად, غرابين يطيروا (306 r 12—13);

خرجوا اخوين بالجسد يتراهبوا جميعا (336 r 15 v 1).

რამდენიმე ადგილას შეთანხმება ირღვევა პირში:

انا اذهب الى البرية وتراهب (281 r 3—4);
انا جعل الاسقف يعطيكم دينار (308 v 2—3).

შეთანხმება ირღვევა სქესში სახელსა და ნაცვალსახელოვან ნაწილაკსა და სახელსა და ზმნას შორის:

---

[131] L. Bauer, დასახ. ნაშრომი, გვ. 45-46.

[132] ეს ფორმა დამოწმებული აქვს H. L. Fleischer-ს, დასახ. ნაშრომი, გვ. 156. მისი ხმარების რამდენიმე შემთხვევაზე უთითებს ეგ. კრაჩკოვსკი, იხ. დასახ. რეცენზია P. Peeters-ის შრომაზე, გვ. 348.

[133] ვგულისხმობთ G. Graf-ის დასახ. ნაშრომს.

قد ربطوا [خرقة] على ثلث جمرات من نار فقبلهم الشيخ (284 r 14—15);
اخذن اوليك الخمسة ثيابهم بالسر وانطلقوا لكيما تخرجوا من الباب (324 r 14—16).

ზოგჯერ მსაზღვრელ-საზღვრულის შეთანხმება ირღვევა სქესში და განსაზღვრულობა-განუსაზღვრელობის თვალსაზრისით: الشيخ القديسة (306 v 7—8); بطريرك رومية (325 r 1); وكان هنالك يومئذ البرد شديد (331 v 15—16).

ხელნაწერში ნამყო წინარე წარსულის გამოსახატავად უპირატესობა ენიჭება كان ზმნის قد ნაწილაკით ხმარებას: وكان قد اعطى (341 r 5) და სხვ.

დასტურდება პარონომაზიის ჩვეულებრივი რიგის დარღვევის შემთხვევა, ასე ვთქვათ, ინვერსიული პარონომაზია, სადაც აბსოლუტური ობიექტი წინ უძღვის ზმნას: كم بكا بكيت (285 v 11).

აღსანიშნავია شي სიტყვის ხმარების არის გაფართოება. أَخَرُ-სთან ერთობლიობაში იგი სხვადასხვა მნიშვნელობით გამოიყენება, მაგალითად, اخر شي اقدر انا اذهب الى البرية ليس (300 v 15—16)—„არ შემიძლია ისევ უდაბნოში წასვლა“.
عذبوه عذاب شديد واخر شي ضربوا بالسيف رقبته (332 v 10—11) „აწამეს იგი საშინელი წამებით და კიდევაც დაჰკრეს კისერზე ხმალი“.

ايشي ფორმა ჩვეულებრივ ما ნაცვალსახელის მაგიერ იხმარება, მაგალითად, ايشي انتفعنا الان من هذا التدبير السو (294 r 14—15) ايشي تقول ايه الشيخ (273 v 13) და სხვ.

ما-ს მნიშვნელობით გამოიყენება აგრეთვე ზოგჯერ الذى ნაცვალსახელი: فلما جت قلت لها الذى تفكرت فى قلبى (338 v 9—10) ايشي انتفعت الان الذى ياخى من الخطية (300 v 13-14).

ما-სთან დაკავშირებით აღნიშნული შემთხვევები არ არის საკუთრივ ქრისტიანული ძეგლებისათვის დამახასიათებელი. ისინი საერთოდ არაბულ ხალხურ მეტყველებაში გვხვდება[134] და ზო-

[134] L. Bauer, დასახ. ნაშრომი, გვ. 60.

გიერთი შემთხვევა კლასიკურ პერიოდშიც არის დადასტურებული [135].

დაახლოებით ასეთია სინური „ალ-ბუსთანის“ ორთოგრაფიული და ენობრივი თავისებურებანი. ჩვენ მიზანს არ შეადგენდა ამ თავისებურებათა განხილვა თანამედროვე არაბულ დიალექტებში არსებულ ვითარებასთან შეფარდებით. ამ თვალსაზრისით მხოლოდ ზოგიერთ მომენტზე და ისიც ძირითადად პალესტინური მასალის მიხედვით ვამახვილებდით ყურადღებას. მაგრამ ამ თავისებურებათა ზოგადი ხასიათი მაინც აშკარა ხდება: ხელნაწერში, ერთი მხრივ, შეინიშნება არაბული დიალექტებისათვის დამახასიათებელი საერთო ენობრივი მოვლენები. მეორე მხრივ, კი მასში საკუთრივ ქრისტიანული წრეებისათვის ნიშანდობლივი ვულგარიზმები დასტურდება.

დასასრულ, გვინდა აგრეთვე აღვნიშნოთ ქრისტიანული ტექსტების სხვა სპეციფიური მხარეც, სახელდობრ, ქრისტიანულ რელიგიასთან დაკავშირებული სიტყვებისა და გამოთქმების ხმარების ფაქტი. ზოგიერთი მათგანი ფართოდ გავრცელებული სირიული სიტყვაა, მაგალითად, წმ. მამების აღსანიშნავად ܐ-ს მრავლობითად იხმარება ܐܒܗܬܐ (276 r 7 და სხვ.), შდრ. სირ. *'abāhātā* [136].

ეპითეტ „წმიდას“ გადმოსაცემად გამოყენებულია ფორმები مر (275 r 4 და სხვ.), ماري (298 r 2); მათ გვერდით უცნაური და გაუგებარია ფორმა مرني صهيون—مرني (323 v 5).

ღვთისმშობლის სახელი ჩვეულებრივი مريم ფორმით კი არ გვხვდება, არამედ სირიულის გავლენით تمريم (276 v 1 და სხვ.) ფორმით. მისი მნიშვნელობაა „ქალბატონი (ქართული ტრადიციით—დედოფალი) მარიამი“ [137].

---

[135] К. Крымский, დასახ. ნაშრომი, გვ. 380.

[136] სირიულში მრავლობითის ეს ფორმა მხოლოდ წმიდა მამათა აღსანიშნავად იხმარება, იხ. C. Brockelmann, Lexicon Syriacum, 1928.

[137] ამ ფორმის შესახებ L. Cheicho წერს: هكذا كان يدعوا نصارى المشرق العزراء مريم حتى الملكيون وقد استعاروا هذه اللفظة من السريانية mart mariam اى السيدة مريم, مقالة لبولس الراهب اسقف صيدا الانطاكى المشرق, Al-Mašriq, I, გვ. 841.

სირიული ʾabā, ʾabbā, ბერძნ. ἀββᾶ—„მამა“, რომელიც პატივისცემის აღმნიშვნელ გამოთქმად იყო ქცეული[138], არაბულში ابا (277 v 5 და სხვ.) ფორმით არის წარმოდგენილი.

ბერძნული საეკლესიო ტერმინები არაბიზებული ბერძნული სიტყვებით გადმოიცემა, ანდა მათთვის ადგილობრივ ნიადაგზე დაძებნილი შესატყვისობანი გვხვდება. ჩვენ წარმოვადგენთ ამ სიტყვების სიას შესაბამისი ბერძნულ-ქართული ტექსტებიდან აღებული შესატყვისობებით. იმ შემთხვევებში, როდესაც შესატყვისობები, ან მათი ახსნა აღებულია არა ამ მოხსენიებული ტექსტებიდან, ისინი ფრჩხილებში იქნება მოთავსებული.

ارثدقس 291 v 12—(ὀρθόδοξος, მართლმადიდებელი).

اسطوان მრ. اساطين 305 r 11—(ἡ στοά); სტოვა (პორტიკი).

اسقف მრ. اساقفة 321 v 16—ὁ ἐπίσκοπος; ეპისკოპოსი.

اسكيم 345 v 4, 321 r 1—τὸ σχῆμα; სქემა, შესახედაობა, სამოსელი (მონაზვნისა).

ارطقي 283 r 2, هرطقة 283 r 14—ὁ αἱρετικός, მწვალებელი.

اقنوم მრ. اقانيم 275 v 14, 16—ὁ οἰκονόμος; იკონომოსი (მონასტრის მნე).

بريطاريون 298 r 6—τὸ ἐπιρριπτάριον; კენდონი (მონაზვნის საბეჭური).

برسفر 282 r 11—ἡ εὐλογία, ἡ προσφορά; სეფის-კუერი.

برسقمين 304 r 5, —ἡ προσκομιδέ; ჟამის-წირვა (ლიტურგია).

بركة 294 r 1—ἡ εὐλογία; ევლოგია (წყალობა, ნაკურთხი მოსაკითხი: წყალი, პური, ღვინო და სხვ.).

بطريرك მრ. بطاركة 273 v 4—ὁ πατριάρχης; პატრიაქი.

جليس في عمود 284 r 14, ან صاحب العمود 284 v 4—ὁ στυλίτης; მესუეტე.

---

[138] იხ. გ. წ ე რ ე თ ე ლ ი, უძველესი ქართული წარწერები პალესტინიდან, თბილისი, 1960, გვ. 37.

رارطوذ 288 v 11—დევტელარი; (ὁ δευτεράριος—„ეკლესიის მეორე მოხელე“. არაბულ ტექსტში ეს ტერმინი ὁ σταυροφύλαξ-ის შესატყვისად იხმარება, რის გამოც ერთვის გლოსა: صاحب المقبرة والذى كان يحفظ الصليب—„გამგებელი საფლავისა (იგულისხმება ქრისტეს საფლავი) და ის, ვინც იცავს ჯვარს“. ამ გლოსით رارطوذ დაყვანილია ὁ σταυροφύλαξ-ის ცნებამდე).

ةياقونية 279 r 2—ἡ διακονία; მსახურება (მონასტერში).

ير مრ. تارياد (sic) 278v 3,5, 279 v 13, 343 r 10—τὸ κοινόβιον, ἡ μονή, ἡ λαύρα, τὸ μοναστήριον; მონასტერი.

نوقنيقياذ 282 v 1—τὸ διακονικόν; სადიაკონო.

ير سار 276 r 5— ἡγούμενος, ὁ ποιμήν; მამასახლისი მონასტრისა.

ةقساالا ريس 303 v 14—(ὁ ἀρχιεπίσκοπος; არქიეპისკოპოსი).

ةاوز مრ. ايا ز 323 v 6—ὁ μέσαυλος; (ტაძრის კარიბჭე).

حليس 327 v 4—ὁ ἀπόστολος; მოციქული.

سنودس 334 r 9—ἡ σύνοδος (სინოდი).

حَيَّاح مრ. حُيَّاح 277 r 6, ან حايح 277 r 14 — ἡ ἀναχωρητής; მძოვარი (მეუდაბნოე).

سيق 274 r 13—ჩვეულებრივ, ἡ λαύρα, ზოგჯერ, ὁ κοινόβιος[139]; ლავრა.

شرطونيات 325 r—ἡ χειροτονία; ჭელთ-დასხმა.

---

[139] De Goeje-ს დაკვირვებათა მიხედვით سيق ბერძნული σηκός- ის გადმოცემაა. იხ. Siq von M. J. de Goeje, ZDMG, LIV, 1900, გვ. 337—338. მაგრამ სინურ „ალ-ბუსთანში“ იგი მხოლოდ κοινόβιος და λαύρα-ს შესატყვისად გვხვდება. سيق-ის შესატყვისად λαύρα მოტანილი აქვს აგრეთვე G. Graf-ს. იხ. G. Graf, დასახ. ნაშრომი, გვ. 98.

شمّاسة მრ. شماسة 274 v 13—ἡ διάκονος γυναικός; დედათა დიაკონი.

صاحب الكاس 289 r 11—12—(ὁ διάκονος; დიაკონი).

القدس (sic) صلاوات 300 r 10—ἡ προσκομιδή, ან ἡ ἁγία εὐχὴ τῆς προσκομιδῆς; ლოცვა ჟამის-წირვისა (ლიტურგიისა).

طقس الكنيسة 284 r 2—ἡ τάξις (τῆς ἐκκλησίας); წესი ეკლესიისა.

قبّة بط 282 r 11—ἡ ἁγία ἀναφορά (წმ. ევქარისტი, eucharist- წმ. ზიარების ცერემონიალი).

فصح 291 v 16—τὸ πάσχα; აღსება, აღდგომა.

قانون მრ. قوانين 275 v 8; 284 r 8—ὁ κανών; წესი, ჟამი, გალობაჲ.

قدّاس მრ. قداديس ან قداسات 307 r 7—ἡ προσκομιδή, ზოგჯერ ἡ σύναξις და ἡ ἀναφορά; ჟამის-წირვა (ლიტურგია).

القدس للقدّيسين 334 v 2—(τὰ ἅγια τῶν ἁγίων; წმიდათა წმიდა).

قربان მრ. قربين 291 v 13, 292 r 6—ἡ ἁγία κοινωνία; წმ. ნაწილი.

قسّيس მრ. قسوسة ან قُسُس 275 v 5; 278 v 3; 286 v 10—1. ჩვეულებრივ, ὁ πρεσβύτερος; ხუცესი, მღვდელი, 2. იშვიათად, ὁ διάκονος; დიაკონი.

قلوبة 298 r 5—τὸ κολόβιον; პალეკარტი (უსახელო სამოსი, მოსასხამი).

قلّية მრ. قلالي 327 v 5—ἡ κέλλα, სენაკი.

قوريالايسن 333 r 4-5—Κύριε, ἐλέησον; კირიელეისონი.

قورى 285 r 2—κύρος, ან κυρός; უფალი.

القفولية 345 v 4-5—τὸ κουκούλλιον; კუნკული (მონაზვნის ქუდი).

قير 295 v 10—ὁ κηρός; (თაფლის სანთელი).

الكنيسة المقدّسة الجامعة السليحيّة 288 r 15-16—ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία; წმ. კათოლიკე და მოციქულთა ეკლესია.

مذبح მრ. مذابح 275 v 4—τὸ θυσιαστήριον; საკურთხეველი.

مزمور მრ. مزامير 307 r 2—ὁ ψαλμός; დავითი (ფსალმუნი).

معمودية 275 r 9-10—τὸ κοινόβιον τοῦ βαπτίσματος (სანათლავი).

مطانية 305 r 5—ἡ μετάνοια; ქართულში ჩვეულებრივ არის მეტანია (მონანიება, თაყვანისცემა), მაგრამ ერთ შემთხვევაში თარგმნილია: „მოვიდრიკი“, შდრ. مطانية ... اصنع

معمودية 274 v 12—(τὸ βαπτιστήριον; სანათლავი).

ميرون 274 v 10—τὸ μύρον; მიჰრონი.

نسطوري 282 v 12—ὁ Νεστοριανός; ნისტორი, ნესტორი შჯულითა.

يحنا صاحب التوبة 322 v 11—Ἰωάννης τῆς μετανοίας; იოვანე აღმსარებელი.

يحنا صاحب الانجيل 286 v 17—Ἰωάννης Θεολόγον (ზუსტი შესატყვისია—Ἰωάννης Εὐαγγελιστής); იოვანე მახარებელი.

يحنا فم الذهب 322 r 10—Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, იოვანე ოქროპირი.

يحنا المعمدانى 274 r 1, 283 v 13—Ἰωάννης Βαπτιστής; იოვანე ნათლის-მცემელი.

يعقوبى 288 r 12, 291 v 15—ὁ αἱρετικός τῶν Σεβήρου; (მყოფი) შჯულსა ზედა სევეროსის მწვალებლისასა, ან იაკობთა შჯულსა ზედა.

ამ სიას აქვე შეიძლება დავუმატოთ აგრეთვე სხვა რიგის ბერძნიზმებიც—არასაეკლესიო კულტთან დაკავშირებული სიტყვები:

لارناكية 333 r 1—(ἡ λάρναξ; ლარნაკი, კუბო).

اوديقين 334 r 16—(ἡ εὐδοκία; კეთილი სურვილი).

برفير 286 v 12—ἡ πορφύρα; პორფირი.

بسما 325 r 6, 346 v 7—(ὁ βιασμός; ძალადობა, უხეშობა).

سقل 346 r 4—(ἡ σίκλα; სათლი).

ميمر 287 v 4—ὁ μῖμος; (მსახიობი, მასხარა).

ტექსტისათვის

ტექსტს ვაქვეყნებთ ცვლილებების შეტანის გარეშე. აღდგენილია მხოლოდ დიაკრიტიკული პუნქტუაცია და გასწორებულია უნებლიე ორთოგრაფიული შეცდომები ძირითადად თანხმოვანთ

დაკლების შემთხვევებში, მაგრამ ხელნაწერისეული დაწერილობა სქოლიოებში შენარჩუნებულია. აღდგენილი ადგილები მოთავსებულია კვადრატულ ფრჩხილებში. თხრობები, სადაც ეს შესაძლებელია, გამოყოფილია ბერძნულ თხრობათა მიხედვით. თითოეულ თხრობასთან ჯერ მოცემულია მისი რიგითი ნომერი არაბული ციფრით, შემდეგ კი ფრჩხილებში მითითებაა შესაბამის ბერძნულ და ქართულ თხრობებზე. Migne-ს პატროლოგიის თხრობები აღნიშნულია რომაული ციფრებით.

თარგმანისათვის

არაბული ტექსტის ქართულად გადმოღებისას ვითვალისწინებთ შესატყვის ბერძნულ-ქართულ ტექსტებს. ზოგჯერ, კონტექსტიდან და ბერძნული ტექსტიდან გამომდინარე, არაბულ სიტყვას ვთარგმნით ისე, როგორც ეს მხოლოდ მისი ძირითადი მნიშვნელობის გააზრებით არის შესაძლებელი, მაგალითად, محبس თარგმნილი გვაქვს, როგორც „სენაკი“—محبس في احبس قبل من „ვიდრე სენაკში გამოვიკეტებოდი“, შდრ. ბერძნ. πρὸ τοῦ ἐγκλεισθῶ [140]. მსგავს შემთხვევებში შესადარებელ ბერძნულ ტექსტს ვიძლევით სქოლიოებში.

ზოგიერთი გამოთქმა ნასესხები გვაქვს ქართული ოთხთავიდან, მაგალითად, مخلص—„მაცხოვარი“, خلص—„ცხონება“, هلك—„წარწყმედა“, وكيل—„მნე“ და სხვ.

უფრო ხშირად გამოთქმებს ვსესხულობთ „სამოთხიდან“, მაგალითად, سايح—„მძოვარი“, فضل და اعمال الفضايل—„სათნოება, სათნოებანი“, عمل يدين—ხელ-საქმე, عالم—„სოფელი“, قلوبية—„პალეკარტი“, بربطارية—„კენდრონი“, صدقة ან حاجة—„ხორცთა სახმარი“ და სხვ. უკანასკნელი გამოთქმა, რამდენადმე ნაბალადევი ახალი ქართულისათვის, ჩვენი აზრით კონტექსტს ძალიან უდგება, რადგან იგი იხმარება ცხოვრების უმკაცრესი წესით, გაუთავებელი მარხვით ხორცით დაუძლურებული ბერებისათვის მიტანილი მოსაკითხის აღსანიშნავად.

---

[140] სოფოკლეს საილუსტრაციოდ მოტანილი აქვს ეს ფრაზა „ლიმონარიდან“. თარგმანი შემდეგია: „before I became a reclus“, A. E. Sophocles, დასახ. ლექსიკონი.

საკუთარი სახელები უმთავრესად „სამოთხის“ ტექსტში დადასტურებული პარალელების მიხედვით გადმოგვაქვს. ცალკეულ შემთხვევებში, როდესაც ვერ ვძებნით საკუთარ სახელთა ქართულ და ვერც ბერძნულ შესატყვისებს, ვიძლევით მათ პირობით გახმოვანებას.

ზოგიერთი სიტყვის თარგმნისას ერთგვარ თავისუფლებას ვიჩენთ, მაგალითად, كبّ-ს ვთარგმნით როგორც „მღელვარება, ვნებათ ბრძოლა“, الزلّ كبّ—„ბიწიერი ცდუნება“, جسد— „ცხედარი“ და სხვ. كبّ ზმნის თარგმნისას მივყვებით პროფ. გ. წერეთლის მაგალითს და იგი სხვადასხვაგვარად გადმოგვაქვს: „თქვა ჰკითხა, მიუგო“ და სხვ.[141]. ჩვენ მიერ ჩართულ სიტყვებსა და ფრაზებს ვათავსებთ კვადრატულ ფრჩხილებში, ხოლო ნაცვალსახელების ექვივალენტურ სიტყვებს მრგვალ ფრჩხილებში.

---

[141] Г. В. Церетели, Арабские диалекты Средней Азии. т. I, Тбилиси, 1956, გვ. XI.

თარგმანი

სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა ეს არის 273 r
წიგნი, „ალ-ბუსთანად“ წოდებული, რომელიც დაწერა სოფრონიმ, იერუსალიმის პატრიარქმა.

და უწოდა მას „ალ-ბუსთანი“ მხოლოდ იმის გამო, რომ ბუსთანში გადახლართული ხეების მსგავსად გაერთიანა მან ამ წიგნში მამაკაცთა და დედაკაცთა, ერისკაცთა, მონაზონ კაცთა და მონაზონ ქალთა მშვენიერ თავგადასავალთა ქსელი.

ო, მესიავ, იყავი ჩემი შემწე დაწყებისას და დასრულებისას იმ გზაზე, რომელიც შენსკენ [მოემართება], ამინ!

1 (I, ა)

ვინმე ბერი, სახელად ანბა იოანე, დამკვიდრებული იყო ანბა ესტრაჯის* მონასტერში. და ისურვა იერუსალიმის პატრიარქმა დაე- ნიშნა იგი მამასახლისად || მონასტრისა. [ბერი] არ დათანხმდა. 273 v
და თქვა: „მე მინდა ვილოცო სინას მთაზე“. [პატრიარქს] ძლიერ ეწადა დაენიშნა მამასახლისად და იგი შემდგომად ამისა წასულიყო. ბერმა იუარა, მაგრამ აღუთქვა — როდესაც დაბრუნდებოდა, დაჰყვებოდა მის ნებას. მშვიდობა უსურვა მან პატრიარქს და წავიდნენ ის და მისი მოწაფე სინას მთის [მოლოცვის] სურვილით.

როდესაც გასცდნენ იორდანეს ერთი მილის მანძილით, შეიპყრო ბერი ძლიერმა მხურვალებამ ციებ-ცხელებით. და პოვა მან მცირე ქვაბი, შევიდა შიგ და სამ დღეს დაჰყო იქ მხურვალემ. და იხილა მან ძილში ვინმე კაცი, რომელმაც ჰკითხა: „რაო, ბერო, სად მიდიხარ?“ ბერმა მიუგო: „სინას მთისაკენ“. უთხრა მან, რომელიც ეჩვენა: „გთხოვ, ნუ იქმ [ამას] და ნუ წახვალ ამ ქვაბიდან“. მაგრამ ბერმა არ შეიწუნარა მისი სიტყვა და გაუძლიერდა მხურვალება.

შემდეგ კვლავ ეჩვენა [ის კაცი] და უთხრა: „რას იტყვი, კეთილო ბერო? შენ შენი თავის დაშვრობა ნუ კი გწადია, არამედ დამიჯერე მე და ნუ წახვალ!“

მაშინ ჰკითხა ბერმა: „ვინა ხარ შენ?“

---

* შდრ. ხელნაწერში Vat. ar. 77: اسطرجيوس.

274 r მიუგო მან, რომელიც ეჩვენა მას. და უთხრა: „მე ვარ || იოანე ნათლის-მცემელი და იმიტომ გეუბნები — არ წახვიდე, რადგანაც ეს მცირე ქვაბი, რომელშიც შენა ხარ, უფრო დიდია, ვიდრე სინას მთა; რამეთუ მრავალგზის შემოვიდა აქ ჩემთან უფალი იესუ ქრისტე, რათა განემტკიცებინა ჩემში რწმენა. მაგრამ მომეცი სიტყვა, რომ დამკვიდრდები შიგ და მე შენ განგკურნავ“.

ბერმა აღუთქვა, რომ დამკვიდრდებოდა იმ ქვაბში და მყის განიკურნა. წამოდგა იგი და აქცია იგი (ქვაბი) ეკლესიად. შეკრიბა თავისთან ძმანი და იმყოფებოდა იქ, ვიდრე არ წარემართა უფალთან. და ეწოდება იმ ადგილს საფსაფა.

2 (II, ბ)

იყო აგრეთვე სხვა ბერი იმ ადგილას, საფსაფას. სრულყოფილი იქმნა იგი იქ და მიაღწია სათნოებას იმ ზომამდე, რომ ლომები მოდიოდნენ მასთან და ესიყვარულებოდნენ. იგი კი თავის მუხლებზე აძლევდა მათ საზრდოს.

3. (III, დამ. II, თხრ. 1)

წავედით ჩვენ ანბა ათანასესთან მაშინ, როდესაც იგი წმ. საბას მონასტერში იმყოფებოდა. და მოგვითხრო მან, რომ როდესაც იგი
274 v იყო მონასტერში, რომელსაც || ეწოდება ბანდუკლე [და] რომელიც იორდანესთანაა, იმყოფებოდა იქ სანათლავში ერთი ხუცეს-მონაზონი, სახელად ანბა კონონი. და დააკისრეს მას, მისი სიწმიდის გამო, მონათვლა ყველასი, ვინც კი მოვიდოდა. როდესაც მოდიოდა მოსანათლავად ქალი, მას საშინელი [ვნებათ] ბრძოლა იპყრობდა. ამის გამო მან მონასტრიდან წასვლა მოინდომა. და ეჩვენა მას წმ. იოანე და უთხრა: „მოითმინე და ნუ წახვალ, რამეთუ მე აგაცდენ ამ ბრძოლას“.

შემდგომად ამისა მოვიდა ერთი სპარსელი ყმაწვილი ქალი, ძალზე ლამაზი, იმდენად, რომ ხუცესმა ვერ შეძლო მისი გაშიშვლება მირონის საცხებლად. ჰეშმარიტად მან ორი დღე დააყოვნა. და ესმა ამის შესახებ იერუსალიმის პატრიარქს. განცვიფრდა იგი და მოინდომა ამ შემთხვევის გამო სანათლავში დედათ-დიაკონი მონაზვნის დაყენება, მაგრამ ვერა ქმნა, რამეთუ ამ ადგილას ეს არ დაიშვებოდა.

ანბა კონონ ხუცესი სირბილით გაუდგა გზას. როდესაც
275 r ბორცვს მიაღწია, შეხვდა მას წმ. იოანე და უთხრა || მშვიდის ხმით: „დაუბრუნდი შენს ადგილს და მე აგაცდენ ამ ბრძოლას“.

ბერმა მიუგო: „არა, ნამდვილად არ დავბრუნდები გაბრაზების გამ (sic)*, რამეთუ შენ მე აღმითქვი და არ შემისრულე“.

შემდეგ ჰეშმარიტად წმ. იოანემ მოჰკიდა მას ხელი, დასვა ბორცვზე, გადაუხსნა ტანსაცმელი, სამჯერ გარდასახა ჯვარი მის ბიწიერებას და უთხრა: „მერწმუნე, ხუცესო, მე ძალიან მინდოდა ამ ბრძოლისათვის შენ საზღაური გჭონოდა და აი, შენ არ ისურვე. მე იგი (ბრძოლა) უკვე აგაცდინე, მაგრამ ამიერიდან ასეთი რამისათვის შენ საზღაური აღარ გექნება“.

დაბრუნდა მღვდელი სანათლავში, მონათლა ის სპარსელი ასული და აზრადაც არ მოსვლია, რომ [მის წინაშე] ქალის სხეულია**. იმყოფებოდა იქ [ბერი] თორმეტ წელიწადს. ნათლავდა ყველას, ვინც კი მოვიდოდა და აღარ აღელვებდა ბიწიერი ცდუნება, ვიდრემდის არ განისვენა იმ ადგილას.

4 (IV, გ)

მოგვითხრო ლეონტიმ, რომელიც იყო დავაჭისის მონასტრიდან და თქვა, რომ: შემდგომად განდევნისა ხალხისა ახალი ლავრიდან ||275 წავედი და დავმკვიდრდი მასში. მივედი კვირა დღეს ზიარების მისაღებად და ვიხილე ანგელოზი საკურთხევლის მარჯვნივ მდგომარე. შემიპყრო მე შიშმა და დავბრუნდი ჩემს სენაკში. და მოაღწია ჩემამდე ხმამ, რომელიც მეუბნებოდა: „ჰეშმარიტად ამ საკურთხევლის კურთხევის დღიდან მე მასზე ვარ განწესებული, რათა მის მცველად ვიყო მარადის“.

5 (V)

(დ) მომითხრო კვლავ ამ ახალი ლავრის ხუცესმა და თქვა, რომ: როდესაც ვიყავი კოშკების მონასტერში იორდანის მახლობლად, ვნახე იქ ერთი ძმა, რომელიც არ ზრუნავდა თავისი სულის ცხონებისათვის და არც არასდროს მინახავს, რომ მას მთლიანად შეესრულებინა კვირა დღის წესი. და შემდგომად ამისა, რამდენიმე დღის მერე, ვიხილე იგი ფრიად მოსწრაფედ თავისი სულის გადარჩენისათვის და ვუთხარი მას ახლა: „კარგსა იქმ, ძმაო ჩემო, როდესაც შენი სულის ცხონებისათვის ზრუნავ“. ხოლო მან მომიგო: „რამეთუ, მამაო, მე ახლა გარდავიცვალები“. და ასეც მოხდა: სამი დღის გასვლისთანავე იგი აღესრულა.

---

* ვატიკანური ხელნაწერისა და ბერძნული ტექსტის მიხედვით ეს ადგილი შემდეგნაირად უნდა ითარგმნოს: ბერმა მიუგო გაბრაზებით: „არა, ნამდვილად არ დავბრუნდები“. იხ. ტექსტის შენიშვნა.

** შდრ. μὴ θεωρήσας ὅλως ὅτι γυνὴ τὴν φύσιν ὑπῆρχεν.

(დამატ. II, თხრ. 26, ნაწ. I) მიიცვალა აგრეთვე ამ მონასტერში ერთი ძმა. იკონომოსმა თქვა: „ყავ სიყვარული, მოდი გადავიტანოთ ამ ძმის საჭურჭლე შუა ადგილისკენ".

დავიწყეთ მიცვალებული ძმის საჭურჭლის გადატანა და დავი-
276 r ნახე—იკონომოსი ტირის. მე შევეკითხე მას: || „რათა სტირი, მამაო?" მან მომიგო: „დღეს მე გადამაქვს ამ ძმის საჭურჭლე, რამდენიმე დღეში კი სხვები გადაიტანენ ჩემს საჭურჭლეს". ასეც მოხდა, მეორე დღეს იგი მიიცვალა.

6 (VII, ე)

იყო აგრეთვე ერთი ბერი ამ კოშკების მონასტერში. ნახეს ძმებმა, რომ თავისი სიწმიდის გამო იგი ღირსია, რომ იყოს მონასტრის მამასახლისი. სთხოვეს მას ეს, მაგრამ იგი არ დაეთანხმა მათ და თქვა: „მომიტევეთ, მამანო ჩემნო, მაცადეთ, რათა ვიტირო ჩემი ცოდვის გამო. ჰეშმარიტად მე ჯერ არ მიმიღწევია [ისეთი] სრულყოფისათვის, რომ სხვების სულები განვაგო; რამეთუ ვისაც სურს სულები განაგოს, ხამს იყოს მსგავსი წმიდა ანტონისი, პახუმისი, თევდორესი, პეტრესი(?)".

მამები დაჟინებით თხოვდნენ. მაშინ მან უთხრა მათ: „მაცადეთ სამი დღე, რათა ვილოცო და დაე, აღსრულდეს ნება ღვთისა!"* იმ დღეს პარასკევი იყო. კვირა დღეს კი იგი მიიცვალა და უფალთან წარემართა.

7 (VI, ვ).

276 v მოგვითხრო ამ წმიდანმა, რომ მან მოისმინა || ანბა კონსტანტინესაგან, წმიდა მარიამის [მონასტრის] წინამძღვრისაგან, რომელიც ჰყვებოდა ერთერთი ძმის შესახებ, [რომ] აღესრულა იგი იერიქოს და განუწყვეტლივ სდევდა მას ვარსკვლავი, ვიდრე ჩვენ იგი არ მივაბარეთ[ო] მიწას.

8 (VIII)

იყო ამ კოშკების მონასტერში ვინმე ბერი, რომელმაც იმდენად დამჭანცავი შრომა იტვირთა, რომ წყლით მანკიერი იქმნა. და

---

* ამ ფრაზას ასე ვთარგმნით ქართული ტექსტის ანალოგიით: „მაცადეთ უკუე სამ დღე და ვილოცო ქრისტჱს ღმრთისა ჩემისა მიმართ და ნებაჲ მისი იყავნ", მოწოდებული თარგმანისათვის გრამატიკულად გამართლებული იქნებოდა ليكن ფორმა. შდრ., მაგალითად, მათე 6, 9—ليتقدس اسمك ... ابانا „მამაო ჩვენო... წმიდა იყავნ სახელი შენი".

ეუბნებოდა იგი მათ, რომელნიც მოდიოდნენ მის მოსანახულებლად: „ილოცეთ ჩემთვის, მამანო ჩემნო, რათა ჩემი შინაგანი ადამიანი არ იქმნეს წყლით მანკიერი. მე რაც შემეხება, ძლიერ მსურს ოცდაათ წელიწადს მამყოფოს ღმერთმა ამ ავადმყოფობაში“. ესმა მის შესახებ იერუსალიმის პატრიარქს და მოინდომა, რომ გაეგზავნა მისთვის ხორცთა სახმარი. [ბერმა] არ ისურვა, რომ მიეღო მისგან და შეუთვალა: „ილოცე ჩემთვის, მამაო ჩვენო, რათა მიხსნას ღმერთმა საუკუნო სატანჯველისაგან“.

9 (IX, დამ. II, თხრ. 18)

იყო აგრეთვე ამ მონასტერში ერთი კაცი მამათაგანი, ღატაკი. მას არაფერი გააჩნდა, მაგრამ შეწყალების მადლი ჰქონდა [მონიქებული. ერთხელ] მოვიდა მასთან გლახაკი მოწყალების სათხოვრად. ბერს არაფერი გააჩნდა, თვინიერ ერთი პურისა, და გამოიტანა იგი ბერმა, რათა მიეცა გლახაკისათვის. გლახაკმა უთხრა: „პური არ მინდა, მე მხოლოდ ტანსაცმელი მინდა“. || მაშინ მოჰკიდა მას ხელი ბერ- 277 r
მა და შეიყვანა სენაკში, რათა დაერწმუნებინა იგი [რომ სხვა არაფერი ჰქონდა]. და როდესაც ნახა იმ გლახაკმა, რომ [ბერს] არაფერი გააჩნია თვინიერ იმისა, რაც ტანთ აქვს დიდის თანაგრძნობით განიმსჭვალა მისდამი გლახაკი, შეეცოდა იგი, გადმოცალა პურის ტომარა ბერის სენაკში და უთხრა: „აიღე ეს, მამაო, ჩემზე კი სხვა ადგილას მოიღებს ქრისტე მოწყალებას“.

10 (X)

(ი) იორდანეს ქვაბებში იყო ვინმე მძოვარი, სახელად ბარნაბა. წავიდა იგი იორდანეს წყლის დასალევად და შეესო ფეხში ლერწმის ნაჭერი და ფეხშივე დარჩა. მან იგი არც ამოიღო და არც ექიმთან წავიდა. ფეხი დაჩირქდა და იგი იძულებული გახდა კოშკების მონასტერში წასულიყო, რათა იქ კოშკში გაჩერებულიყო. ფეხის [მდგომარეობა] გაუარესდა. და ეუბნებოდა იგი ყველას, ვინც მასთან მოდიოდა: „რამდენადაც იტანჯება გარეგანი ადამიანი, იმდენად ჯანსაღდება შინაგანი“.

(თ) შემდგომად წამოსვლისა ამ წმიდა ბარნაბასი თავისი ქვაბიდან კოშკების მონასტერში, სხვა ვინმე მძოვარი მივიდა მის ქვაბში. და როდესაც შეიდა იგი შიგ, იხილა ანგელოზი უფლისა, || მდგო- 277 v
მარე იმ საკურთხეველთან, რომელიც ბერმა მოაწყო იმ ქვაბში. ბერმა ჰკითხა ანგელოზს: „რასა იქმ შენ აქ?“ ანგელოზმა მიუგო: „მე ანგელოზი ვარ უფლისა და ამ ადგილის კურთხევის დროიდან მასზე მცველად ვარ განწესებული ღმრთის მიერ“.

11 (XI)

(ი) ანბა პეტრე გვითხრობდა ანბა თეოდულის შესახებ, რომ, რო-
დესაც იგი იყო მამასახლისი კალამონის მონასტრისა იორდანესთან,
აღსრულა [იქ] ერთი ძმათაგანი. ბერისთვის არ შეუტყობინებიათ
ეს [ამბავი]. და როდესაც დაირეკა სარეკელი, რათა შეკრებილიყ-
ვნენ დაკრძალვაზე ისინი, რომელნიც გარეთ იყვნენ ქვაბებში, მოვი-
და ბერიც. და როდესაც იხილა მან ეკლესიაში ტახტზე განრთხმული
ძმა, შეწუხდა, რამეთუ არ მოეკითხა იგი მისი აღსრულების წინ. მა-
შინ მიუახლოვდა იგი მიცვალებულს და უთხრა: „ადექ, ძმაო ჩემო,
რათა მოგიკითხო“. და ადგა [ძმა] და მოიკითხა ბერი. და კვლავ უთ-
ხრა მას ბერმა: „აწ განისვენე მშვიდობით, შვილო ჩემო, ვიდრე მო-
ვიდოდეს ქრისტე, ძე ღვთისა [და] აღგადგენდეს!“.

278 r კვლავ ეს ბერი || მიდიოდა იორდანის პირას. იგი ფიქრობდა
და თან სჯიდა: „ხედავ, სად აწყვია ის ქვები, რომელნიც იოსებ
ნავინის ძემ დადო ნაცვლად, რომელნიც წაიღო?“ და როდესაც
თქვა ეს, გადაიხსნა წყალი აქეთ-იქიდან და იხილა ბერმა თორმეტი
ქვა. შემდეგ თაყვანი სცა მან ღმერთს და გაემართა თავისი ქალაქი-
საკენ.

12 (XII, ია)

ძმამ ჰკითხა ანბა ულუმპიას, ხუცესს კალამონისას, და უთხრა: „მაუ-
წყე, მამაო, სიტყვა!“ და უთხრა მას ბერმა: „ნუ მოექცევი კეთილად
მწვალებლებს, დაიოკე ენა და მუცელი და სადაც არ უნდა მოხვდე,
თქვი: „მე მხოლოდ უცხო კაცი ვარ“.

13 (XIII, იბ)

მოგვითხრეს აგრეთვე მარკოზ მძოვარზე და თქვეს, რომ სამოც-
დასამი წლის განმავლობაში იჯდა იგი იორდანეს სანახებში. ნიადაგ
მარხულობდა კვირიდან კვირამდე, ასე რომ ხალხს იგი უხორცო
ეგონა. დღედაღამ იღწვოდა, აძლევდა გლახაკთ [მოწყალებას] და არა-
სდროს არავისგან არაფერს არ იღებდა. ესმა მის შესახებ ღვთისმო-
278 v სავ ხალხს და მოვიდა მასთან, რათა მიეცა მისთვის || ხორცთა სახმა-
რი. ხოლო მან არ ისურვა, რომ მიეღო მათგან და უთხრა: „ჩე-
მის ხელით ნაშრომი საკმარისია ჩემთვის და საკმარისია იმისთვისაც,
ვინც ჩემთან მოდის“.

14 (XIV, იგ)

გვითხრობდა ანბა პოლოხრონიოს ხუცესი, რომ ბანდუკლეს
მონასტერში იყო ერთი ძმა ფრიად მოსწრაფე თავისი სულის ცხონე-

ბისათვის. შეეჯიდა მას სიძვის ეშმაკი და როდესაც აღარ ეყო მას ძალა გამკლავებისა, გავიდა მონასტრიდან და იერიქოს წავიდა, რათა დაეცხრო თავისი გულისთქმა. როგორც კი შევიდა იგი მეძავის სახლში, მყის განკეთროებულ იქმნა. და დაბრუნდა იგი მონასტერში, მადლი შესწირა ამის გამო ღმერთს და თქვა: „ჰეშმარიტად მომივლინა ღმერთმა ეს სწავლება, რათა იხსნას სული ჩემი და არ ჩავვარდე მე ცოდვაში“.

15 (XV, იდ)

თქვეს ამბავი ბანდუკლეს მონასტრის მამასახლისის შესახებ, რომ წავიდა იგი ნამურაინს. შეხვდნენ მას [იქ] ებრაელები და განიზრახეს მისი მოკვლა. იშიშვლეს რა მათ თავიანთი მახვილები მის მოსაკლავად, აპყრობილი დარჩა მათი ხელები — ისინი გამხმარიყვნენ. ისე, რომ აერმა შეიწყალა ისინი, ილოცა მათთვის და განუტევა.

16 (XVI, დამ. II, თხრ. 22)

მოგვითხრო აგრეთვე ბერმა ანბა პეტრეს. მონასტრიდან || და 279 r
თქვა, რომ: ვიჯექი მე რაითის უდაბნოში. [ერთხელ] მე და აგრეთვე ორი ძმა ჩემთან ერთად გაგვგზავნეს ზემო ეგვიპტეს მსახურებისათვის. [გზაში ყოფნა] გაგვიხანგრძლივდა, თან წყალი შემოგვაკლდა. ისე რომ, კინაღამ მოვკვდით წყურვილისაგან. და როდესაც მე მივარდნილი ვიყავი ვითარცა გონამღვრეული*, დავინახე წყლით სავსე ჭა, რომელიც ნაპირებიდან გადმოდიოდა. ორნი იდგნენ მის (ჭის) პირთან. მათ თან ხის ჯამი ჰქონდათ. მე დავუწყე ერთ-ერთ მათგანს თხოვნა და ვუთხარი: „ყავ სიყვარული, ჩემო ბატონო, და მომეცი ცოტა წყალი, რამეთუ ჩვენ უკვე ვიღუპებით წყურვილისაგან“. მან უარი მითხრა მოცემაზე. მეორემ უთხრა: „მიეცი ცოტა!“ [პირველმა] მიუგო და თქვა: „არ მივცემ, რამეთუ იგი ძალზე ზარმაცია და არ ზრუნავს თავისი სულისათვის“. მეორემ უთხრა: „კარგი, კარგი, მართლაც რომ იგი ზარმაცია, მაგრამ მიეცი ცოტა, რამეთუ უცხოელია“. და მომცა მან [წყალი]. მე ამხანაგებს ვუწილადე და დავლიეთ ჩვენ. ძალა მოვიკრიბეთ და ვიარეთ სამი დღე, ვიდრე არ მივაღწიეთ დასახლებულ ადგილს.

17 (XVII, იზ)

თქვეს ამბავი ერთი დიდებული მოხუცის შესახებ, რომელიც ანბა პეტრეს მონასტერში იმყოფებოდა. იჯდა იგი || ქვაბში ორმოცდაათ 279v
წელიწადს. არ უგემია მას არც პური და არც სასმელი და მისი საზრდო იყო მხოლოდ ქატო კვირაში სამჯერ.

* შდრ. ბერძნ. ἐγὼ γίνομαι ἐν ἐκστάσει. ქართ. „დამეცა მე განკჳრვებაჲ“.

18 (XVIII, იე)

აგრეთვე სხვა ვინმე ბერი, რომელიც ამ მონასტერში იმყოფებოდა, დადიოდა იორდანეს პირას. სადაც კი ნახაკდა იგი ლომის ბუნაგს, იქვე დაწვებოდა. ერთ დღეს მოვიდა იგი მონასტერში თავის სამოსელში [გახვეული] ლომის ორი ლეკვით. და უთხრა მან ეკლესიაში ძმებს: „ჩვენ ჩვენი უფლის იესუ ქრისტეს მცნებანი რომ დაგვეცვა—მათ (ცხოველებს) ჩვენი შეეშინდებოდათ, მაგრამ იმის გამო, რომ ჩვენ ცოდვის მონანი ვართ, ჩვენ აღმოვჩნდით მათ მიერ შეშინებულნი“. დიდი სარგებლობა პოვეს [ამ სიტყვებით] ძმებმა და წავიდნენ თავიანთი სენაკებისაკენ.

19 (XIX, დამ. II, თხრ. 2)

მოგვითხრო ანბა ილია მძოვარმა და თქვა, რომ: ვიჯექი მე ქვაბში საჭურისთა მონასტრის მახლობლად. ვერც კი გავიგე შუადღის [მოახლოვება] აგვისტოს თვის საშინელ სიცხეში, ვიდრე ვიღაცამ ჩემს ქვაბს არ მოუკაკუნა. გავედი და ვიხილე ქალი. ვკითხე:
280 r „რას აკეთებ შენ აქ?“ მან მომიგო: || „მე აქ შენ მეზობლად ერთი მილის მოშორებით ქვაბში ვარ. მტკიცედ ვადგევარ შენი ცხოვრების წესს, მაგრამ უდაბნოში მოვდიოდი და ძლიერი სიცხის გამო მომწყურდა. ყავ სიყვარული, მამაო, დამალევინე ცოტა წყალი!“

დავალევინე მე მას წყალი და იგი წავიდა. და როდესაც წავიდა, სიძვის ეშმაკმა ბრძოლა დაუწყო ჩემს ზრახვებს და მე მარცხი განვიცადე ბილწი გულისთქმის წინაშე. ხელი მოვკიდე ჩემ ჯოხს და წავედი მისი ქვაბისაკენ [ისეთი] საშინელი სიცხის დროს, [რომ] თითქოსდა ქვები იწვებოდაო. ერთი მილის მანძილი რომ გავიარე შიგნიდან ვნებით ანთებულმა, გონი ამემღვრა და დავინახე მიწა გადახსნილიყო. ჩავვარდი შიგ და ვიხილე იქ გახრწნილი, ძალზე აყროლებული გვამები. ვერავინ ვერ შეძლებდა მათი სუნის ყნოსვას. ერთმა მშვენიერი სილამაზის კაცმა მიმითითა იქ გვამებზე და მითხრა:
„ეს ქალის გვამია, ეს ყრმის გვამია, ეს კაცის გვამია. შემისრულე შენ
280 v ||ახლა შენი გულისთქმა ორთაგან რაცა გსურს (იმით). ნახე რამდენი შრომა გინდა ახლა დაღუპო ამ აყროლებული ვნებისათვის და აღუკვეთო შენს თავს სასუფეველი ცისა. ფუი, იმ კაცს. რომელიც მოინდომებს მთელი თავისი ღვაწლი წუთიერ ვნებას ანაცვალოს!“

მაშინ დავვარდი მე მიწაზე მყრალი სუნის სიმძაფრისაგან. და მოვიდა ის კაცი, წამომაყენა და იმწამსვე განმშორდა ვნებათ ბრძოლა. და დავუბრუნდი ჩემს ადგილს ღვთის დიდებითა და მადლის

თქმით იმის მიმართ, ვინც მომიტევა სისუსტე და არ მიმიშვა ენებასთან.

20 (XX, იე)

მოგვითხრო ვინმე მამათაგანმა ერთი კაცის შესახებ, რომელმაც უამბო მას, თქვა რა: აფრიკის მხარეს ბრძოლა გავუმართეთ ზანგებს. მათ ჩვენ დაგვამარცხეს, დაგვედევნენ და მრავალი კაცი მოგვიკლეს. მე ერთი მათგანი წამომეწია და შუბი აღმართა ჩემს გასაგმირავად. მე ღმერთს ვედრება დავუწყე და ვთქვი: „უფალო ჩემო || და 281 r
ღმერთო ჩემო, როგორც გამოუჩნდი შენ შენს მხევალს თეკლას და იხსენი იგი, ასევე გადამარჩინე მე ამ განსაცდელისაგან და მიხსენი ამ მწარე სიკვდილისაგან! და წავალ მე უდაბნოში და ბერად აღვიკვეცები". შემდეგ მოვბრუნდი და ველარ ვისილე ზანგი. წამოვედი მაშინ ამ მონასტერში და ბერად შევედექი. და ღვთის მადლით დღეს მე მასში ოცდათხუთმეტი წელი მაქვს გატარებული.

21 (XXI, დამ. II, თხრ. 3)

მოგვითხრო აგრეთვე ამ ადგილების მონასტრის მამასახლისმა და თქვა: კიდრე მამასახლისი გავხდებოდი, მე და ორი მძოვარი მივდიოდით მთაზე მკვდრი ზღვის მახლობლად. და აი, გამოჩნდა აგრეთვე ერთი მძოვარი ზღვის ნაპირას. შევხედეთ თუ არა ჩვენ, მყის გადაეყარნენ მას არაბები. შემდგომად იმისა, რაც მათ ჩაუარეს მას, ერთ-ერთი მათგანი მობრუნდა, დაარტყა თავში ხმალი და მოკლა. ჩვენ კი მთის ზევიდან ვუყურებდით მას. და როდესაც ჩვენ ვტიროდით, გამოემართა ერთი ფრინველი, სტაცა [კლანჭები] იმ არაბს, აიყვანა იგი და ცაში აიტაცა. შემდეგ მიწაზე დაანარცხა და ლუკმა-ლუკმად იქცა [არაბი] ||.

22 (XXII, იფ) 281 v

დავაქისის მონასტერში იყო ვინმე ბერი, სახელად კონონი. ოცდაათ წელიწადს ცხოვრობდა იგი მონასტერში. კვირაში ერთხელ საზრდოდ ღებულობდა პურსა და წყალს. თან მუდამ ჭრიმობდა, ლოცულობდა და ეკლესიიდან არ გადიოდა.

23 (XXIII, ით)

ვნახეთ იქ სხვაც. ერისკაცობაში იგი იყო მეომარი მსედართაგანი. მონასტერში მოსელის დროიდან არასდროს არ შეუწყვეტია მარხვა დღისით, გვერდზე არ დაწოლილა და მუდამ კრძალვით დადიოდა.

24 (XXIV, კ)

იყო აგრეთვე ხუზიბის სენაკში ერთი ბერი, შემკული ყოველგვარი ღირსებებით. გვითხრობდნენ მის შესახებ ამ ადგილის ბერები, რომ თავის სოფელში ყოფნისას ბერად აღკვეცამდის, როდესაც გაიგებდა იგი ვინმე ღარიბი კაცის [ამბავს]. რომელსაც თესლი არ ჰქონდა მიწის დასათესად, წაიღებდა ღამით თესლს, წაიყვანდა ხარებს და გათენებამდე მას (იმ ღარიბს) ნაკეთს დაუთესავდა. როდესაც ბერად აღიკვეცა, [კვლავ] თავის ძველ წესს—შემწყალებლობას დაადგა. გამოვიდოდა იგი იერუსალიმის გზაზე, რომელიც იორდანედან მოემართება, თან პურსა და წყალს წაიღებდა. თუ ნახავდა კაცს, რომელსაც რაიმე მოჰქონდა და უკვე დამაშვრალიყო, ჩამოართმევდა ტვირთს და წაუღებდა, || ვიდრე არ მიაღწევდა ზეთის [სილის] მთას. შემდეგ გამობრუნდებოდა. სხვა მომავალ კაცს თუ შეხვდებოდა, წაიღებდა იმის ტვირთს, ვიდრე იერიქოს არ მივიდოდა. ერთხელ შეიძლებოდა გენახა ეს წმიდანი მხარზე ბავშვი რომ მიჰყავდა. მეორედ კი იმდენად მძიმე ტვირთი მიჰქონდა, რომ ოფლი ჩამოსდიოდა. თუ შეხვდებოდა კაცს, რომელსაც სანდალი ან ფეხსაცმელი გასწყვეტოდა, დაუჯდებოდა, გაუხვრეტდა* და შეუკეთებდა. თუ შეხვდებოდა მშიერს, აჭმევდა და წყალს დაალევინებდა. თუ შეხვდებოდა შიშველს, გაიხდიდა ტანსაცმელს და მას ჩააცმევდა. გზაში მიცვალებულს თუ ნახავდა, დამარხავდა. [ასეთი] იყო მისი ცხოვრების წესი მარადის.

282 r

25 (XXV, დამ II, თხრ. 4)

სხვა ვინმე ძმა იმყოფებოდა აგრეთვე ხუზიბში. მან ზეპირად იცოდა ჟამის-წირვის ლოცვები წმიდისა ევქარისტისა**. გაგზავნეს იგი [ერთხელ], რათა მოეტანა სეფის-კვერები იერიქოდან. როდესაც წამოიღო მან ისინი და ბრუნდებოდა. წარმოთქვა ჟამის-წირვის ლოცვები მსგავსად კაცისა, რომელიც ამ სიტყვას ამბობს ხოლმე. როდესაც მონასტერში მოვიდა, აიღო მღვდელმა სეფის-კვერები და დააწყო საკურთხეველზე, რათა ეკურთხებინა. როდესაც კურთხევა დაიწყო, ვერ დაინახა სული წმიდა თავისი ჩვეულებისამებრ რომ გადმოსულიყო. დიდად დაღონდა [მღვდელი] ამის გამო და დაიწყო თავისთვის ლაპარაკი: „ეგების დღეს რაიმე შევცოდე გულში ჩემდა შეუმჩნეველად [და] ამის გამო || არ გადმოდის სული წმიდა“.

282 v

---

* იგულისხმება სადგისით გახვრეტა. შდრ. ქართ. „და აქუნნ მის თანა პური და წყალი, და სადგისი და ღუედი“. ბერძნულში კონკრეტულად გახვრეტაზე და სადგისზე არაა ლაპარაკი, შდრ., Ἄλλοτε ἐκάθητο, τὰ ὑποδήματα, εἰ ἐκόπη, ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς ποιῶν· ἐ βάστ αζεν γὰρ τὰ ἐπιτήδε:α.

** შდრ. προσκομιδή τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς.

შემდეგ შევიდა იგი სადიაკონოში, ატირდა და პირქვე დაემხო. და ეჩვენა მას ანგელოზი უფლისა და უთხრა, რომ ძმამ, რომელმაც ისინი (სეფის-კვერები) მოიტანა, გზაში წარმოთქვა მათზე ქამის-წირვის ლოცვები და ისინი შეწირული და შეწყნარებული არიან*. იმ დღიდან ბერი უკრძალავდა მსურველთ ქამის-წირვის ზეპირად სწავლას.

26 (XXVI, კა)

ვინმე წმიდანი ბერი იჯდა კალამონში იორდანესთან. მოვიდა მასთან ერთი ძმა, რომელსაც ამ ბერთან ჯდომა უნდოდა. ბერმა მიიღო იგი. ძმამ დაუწყო მას გამოკითხვა სიძვის ზრახვათა შესახებ. და იწყო ბერმა მისი შეგონება სიწმიდისა და სისპეტაკის თაობაზე. და [როდესაც] ძმამ სარგებლობა პოვა [შეგონებისაგან], მაშინ უთხრა ბერს: „ჰეშმარიტად მამაო, ჩემ ქვეყანაში მე ნესტორიანელი ვიყავი და ამის გამო არ ძალმიძს შენთან ჯდომა“. როდესაც მოუსმინა ბერმა, შეწუხდა წარწყმედის გამო მისი სულისა. და არიგებდა იგი მას და სთხოვდა, რომ განდგომოდა ნესტორის ერთგულებას და შეერთებოდა წმიდა კათოლიკე ეკლესიას.

იგი ეუბნებოდა: „არ არის ხსნა თუ არა მათთვის, რომელნიც ნამდვილად აღიარებენ, || რომ წმ. მარიამი ღვთისმშობელია“. 283
მიუგო ძმამ ბერს: „ჰეშმარიტად, მამაო, ყველა მწვალებელი ამგვარად მსჯელობს: „ვინც არ არის ჩვენთან, ჩვენს რწმენაში, არ იქნება მისთვის ცხონება“. მაგრამ მე ჩემის ცხონებისათვის ვისწრაფვი და ვევედრები ღმერთს, მამაო, რომ დამარწმუნოს და მამყოფოს მართალ სარწმუნოებაში“.

გაიხარა ბერმა მისი სიტყვებით და უთხრა: „იჯექი ამ ქვაბში და მე იმედი მაქვს ღვთისა, რომ გამოგიცხადებს იგი შენ ჰეშმარიტებას“. და დატოვა ბერმა იგი თავის ქვაბში და წავიდა მკვდარი ზღვისკენ, რათა ღმერთს შევედრებოდა მის გამო.

მეორე დღეს ექვს საათზე იხილა ძმამ საშინელი შესახედაობის კაცი, რომელმაც უთხრა: „წამოდი, რათა გიჩვენო ჰეშმარიტება“. და მიიყვანა იგი ბნელ აყროლებულ ადგილას, რომელშიც ცეცხლი იყო და უჩვენა იმ ცეცხლში ნესტორი, ევტუში, დიოსკორე, სევეროს, არიოზ, ევარჯენე და სხვანი ერეტიკოსთა მეთაურთაგან. და უთხრა მან, რომელიც ეჩვენა: „ეს ის ადგილია, რომელიც მომზადებულია ყველა იმ განდგომილთათვის, რომელნიც მკრეხელობენ და მიჰყვებიან იმ ჩამოთვლილთ, || რომელნიც ცეცხლში იხილე. შენ 283 v
თუ გსურს ამ ადგილისკენ გამოემართო, მაშინ ღვთის მგმობი ნეს-

* შდრ. ქართულ ტექსტში: „და არიან ეგე შეწირულ და შეწყნარებულ“.

ტორის აღიარებით კვლავ დაადექ იმას, რასაც ადგეხარ ჭეშმარიტების საპირისპიროს. ხოლო თუ გინდა, რომ ცხონდე, მაშინ შეუერთდი წმიდა მოციქულთა კათოლიკე ეკლესიას, რაზედაც გიქადაგებს ის ბერი, რომელთანაც იმყოფები. მე ნამდვილად გეუბნები: თუნდაც რომ ყოველგვარ სათნოებას იქმოდეს ადამიანი და არ იყოს ჭეშმარიტი მისი სარწმუნოება, ამ ადგილას მოვა".

როდესაც მოისმინა ძმამ ეს სიტყვები, გონს მოვიდა. როდესაც მოვიდა ბერი, მოუთხრო მან იმის შესახებ, ვინც იხილა. ბერმა გაუმარტა მას [ყოველივე. ძმამაც] ირწმუნა და დაჰყო შემდგომად ამისა ბერთან ორმოც წელიწადს. შემდეგ მიიცვალა და უფალთან წარემართა.

27 (XXVII, კბ)

სოფელში, რომელსაც ეწოდება მარდადი, იყო წმ. იოანე ნათლის-მცემლის ეკლესია. და იმყოფებოდა იქ ერთი მოხუცი მღვდელი, წესანიშნავი წმიდანი. იმ სოფლის ხალხი მივიდა ეპისკოპოსთან და უთხრა: „მოგვაშორე ეს ბერი, რამეთუ იგი ჩვენ გვაწუხებს". ეპისკოპოსმა ჰკითხა მათ: „და რას აკეთებს იგი, რომ გაწუხებთ თქვენ?" მათ მიუგეს: „ჭეშმარიტად მოდის იგი კვირა დღეს და ხან
281 r || სამ საათზე ასრულებს ჟამის-წირვას, ხან ცხრა საათზე და არ იცავს ეკლესიის წესს".

მაშინ დაიმარტოხელა იგი ეპისკოპოსმა (?)* და ჰკითხა: „კეთილო ბერო, რატომ იქცევი ასე, განა არ ირღვევა შენის მაგალითით ეკლესიის წესი?"

ბერმა მიუგო: „სწორად სჯი, მამაო ჩვენო, და მშვენივრად უბნობ, მაგრამ, მამაო, არ ვიცი როგორ მოვიქცე. [აი] გეტყვი: კვირა დღის ცისკრის კანონს როდესაც შევასრულებ, ვჯდები საკურთხევლის გვერდით და თავს არ ვიღებ ჟამის-წირვის შესასრულებლად, ვიდრე არ შევამჩნევ, რომ სული წმიდა გადმოეფინა საკურთხეველს. მაშინ ვდგები და ვასრულებ ჟამის-წირვას".

განციფრდა მაშინ ეპისკოპოსი ბერის სათნოების გამო. გადაარწმუნა მან თავისი სოფლის ხალხი და განუტევა ისინი მშვიდობით.

28 (XXVIII)

(კგ) ამ წმიდა ბერს გამოუგზავნა ბერმა მესვეტემ ჩვარი, რომელიც სამ ცეცხლოვან ნაკვერჩხალს შემოაკრა. მიიღო ისინი

* იხ. ტექსტის შენიშვნა.

ბერმა ისე, რომ არც ნაკვერჩხალი იყო ჩამქრალი და არც ჩვარი იყო დამწვარი. || გაუგზავნა მას [საპასუხოდ პირველმა] ბერმა ჩვა- 284 v
რი და შიგ წყალი გამოკრა. მანძილი კი მათ შორის ოცი მილი იყო. მეორე [ბერმა] მიიღო ჩვარი ისე, რომ წყალი შიგ იყო.

(კდ) მოგვითხრო აგრეთვე ანბა კვირიაკოზმა, მოწაფემ ანბა ლულიანე მესვეტისა და თქვა, რომ: მე, მამაჩემი და ჩემი ძმა მივედით ჩვენი ქვეყნიდან ანბა ლულიანესთან. შემეყარა მე იმ დროს საშინელი სენი და ვერვინ მკურნალთაგან ვერ შეძლო მისი განკურნება. და ლოცვა ყო ჩემთვის ანბა ლულიანემ და მე განვიკურნე. შემდეგ ჩვენ სამივე მასთან ბერებად შევდექით. დანიშნა [ლულიანემ] მამაჩემი ხორბლის მცველად.

[ერთხელ] გათავდა ხორბალი. მამაჩემი მივიდა მასთან (ლულიანესთან) და უთხრა: მამაო ჩვენო, უკვე გათავდა ხორბალი, არაფერი აღარ გვაქვს". უთხრა მას ბერმა სვეტიდან: „წადი, შვილო ჩემო, და ყველაფერი, რასაც ნახავ, მოაგროვე, დაფქვი და ხვალინდელ დღეზე ნუღარ იზრუნებ, რამეთუ ღმერთი მოიღებს მოწყალებას". თან იცოდა ბერმა, რომ არაფერი იყო დარჩენილი და ამითაც შეაცბუნა ბერმა მამაჩემი.

[მამაჩემმა] გაბრაზებით მოჰკიდა ხელი გასაღებებს და წავიდა ბეღელში, რათა სახლის მტვერი მოეტანა წმიდანისათვის საჩვენებლად. როდესაც საკეტი გააღო, ხელი ჰკრა კარებს, მაგრამ ვერ შეძლო [გაღება]: აი, ავსილიყო სახლი ხორბლით. და მივიდა იგი ბერთან, || მეტანია ყო მის წინაშე, პატიება სთხოვა მას და ადიდეს მათ 285 r
ღმერთი.

29 (XXXV)

როდესაც ანასტასი იმპერატორი გახდა, გააძევა მან უფალი ილია, პატრიარქი იერუსალიმისა, აილში. გააძევა აგრეთვე მან ჩვენი მამა ფლაბიანე, პატრიარქი ანტიოქიისა, რაკაში იმ კრების გამო, რომელიც ქალკედონს შეკრბა. ერთ დღეს ერთთავად მისწერეს პატრიარქებმა ერთმანეთს, რომ: „მოკვდა დღეს ანასტასი და გამოგვევლიან ჩვენ, რათა განვკიცხოთ იგი მესიის წინაშე". და აღესრულა მცირე ხნის შემდეგ ორივე მათგანი და უფალთან წარემართა.

30 (XXXIX, დამ. II, თხრ. 8)

მონაზონი ვინმე გაგზავნილ იქნა თავისი მონასტრიდან მსახურებისათვის ხებრონის მხარეს. [გზად] გაჩერდა იგი ერთ ღვთისმოშიშ გლეხთან. მას ერთი უბიწო ასული ჰყავდა. დედამისი გარდაცვლილი იყო. მონაზონმა მათთან რამდენიმე დღეს დაჰყო. ეშმაკმა

აღუძრა მას ლტოლვა ამ ქალიშვილისადმი. იგი განმარტოებას ეძიებდა, რათა მასთან ცოდვას მისცემოდა. მაგრამ ვერ მოახერხა. და ჭეშმარიტად ეშმაკმა, რომელმაც მას ბიწიერი მღელვარება ჩაუნერგა, გამოუჩინა მამამისს მიზეზი წასვლისა || საჭიროების გამო ასკალონს. მონაზონმა როდესაც ნახა, რომ ქალიშვილი მარტოა, შევიდა მასთან. და ვითარცა იხილა ქალიშვილმა, რომ იგი ცოდვილი ვნებითაა აღგზნებული, უთხრა: „ნუ ღელავ, მამაო ჩემო, რამეთუ მამაჩემი არც დღეს მოვა და არც ხვალ. მაგრამ მომისმინე, რათა გითხრა სიტყვა: როგორც ღმერთი ინებებს და რასაც შენ მოიწადინებ—ყველაფერს გავაკეთებ".

285 v

[ქალიშვილი] ტკბილად და ლმობიერად მოექცა მას და ჰკითხა: „მითხარი, ძმაო ჩემო, რამდენი წელი ხარ მონასტერში შემდგომად ბერად აღკვეცისა?"

[მონაზონმა] მიუგო: „ჩვიდმეტი".

[ქალიშვილმა] ჰკითხა: „დედაკაცი გცოდნია?"

[ბერმა] უპასუხა: „არა".

მაშინ უთხრა ქალმა: „და ახლა ერთი საათის გულისათვის გინდა წარწყმიდო მთელი შენი შრომა, რომელიც ამ წლების მანძილზე გაგიწევია. ტირილით რამდენი გიტირია ღვთის წინაშე, რათა უბიწოებით დაეცვა მას შენი სხეული. ახლა კი გინდა ფუჭი, უწმინდური ვნების გამო დაკარგო მთელი შენი ღვაწლის დრო. მიუხედავად ამისა მე დაგემორჩილები შენ, ვითარცა შენა გსურს, მაგრამ მითხარი, ჩემთან ერთად თუ დაეცემი, გექნება შენ ჩემი მისაყვანი ადგილი და მარჩენ მე?"

ძმამ მიუგო: „არა".

[ქალმა] თქვა: „ნამდვილად გეუბნები, ძმაო ჩემო, შენ თუ შეურაცხმყოფ მე ამ ცოდვით, მაშინ შენ თავს საბაბს შეუქმნი || ურიცხვი ბოროტებისა".

286 r

მონაზონმა ჰკითხა: „როგორ?"

ქალიშვილმა უპასუხა: „რაც შეეხება პირველს, უწინარეს ყოვლისა წარწყმედ შენ თავსა და შენ მონაზვნობას. მეორე, მოგკითხავს მესია ჩემი სულის გამო. ამაშიც გარწმუნებ შენ ფიცითა და ქრისტეს სიმართლით: შენ თუ მე ამას გამიკეთებ, ნამდვილად მაშინვე დავიხრჩობ თავს. ისე რომ, განკითხვის დღეს შენ მრუშში მკვლელის მსგავსად გასამართლდები. ვიდრე შენ თავს მთელი ამ ბოროტების საბაბს შეუქმნიდე, წადი მშვიდობით შენს მონასტერში და ილოცე იმ ადგილისათვის, საითკენაც მიემართები".

როდესაც მოისმინა ამ ძმამ [ეს], გამოეხიზლდა, გონს მოვიდა და წარემართა თავისი მონასტრისაკენ. და არ უცხოვრია შემდგომად ამისა თუ არა სამ თვეს, ვიდრე აღესრულა.

31 (XL, მეორე ნაწილი; ლა)

მოგვითხრო ანბა ბასილმა და თქვა, რომ: მივედი მე ანბა კოზმანთან ფარას მონასტერში. მან მითხრა, რომ დაებადა [ერთხელ] კითხვა—რას ნიშნავს ის სიტყვები, რომელიც უთხრა ჩვენმა უფალმა და მაცხოვარმა ქრისტემ თავის მოწაფეებს: „ვისაც აქვს სამოსელი, გაყიდოს და შეიძინოს დანა!“. და მიუგეს მას მოწაფეებმა: „აქ ორი დანაა“*. როდესაც აღარ მომასვენეს აკვიატებულმა აზრებმა, ამ სიტყვების ახსნა კი ვერ ვპოვე, გავედი შუადღისას ჩემი სენაკიდან კოშკების მონასტერს [მისვლის] სურვილით, || რათა მეკითხა ანბა 268 v
თეოფილესთვის.

როდესაც ამ უდაბნოში კალამონის მახლობლად ვიყავი, დავინახე კალამონის მიმართულებით მთიდან ჩამომავალი ურჩხული. იგი ძალზე გრძელი იყო, იმდენად, რომ თავისი სიგრძით კამარებს აკეთებდა. მე უვნებლად გავიარე მის ერთ-ერთ კამარაში და მივხვდი, რომ მხოლოდ ეშმაკს ეწადა იმ გულმოდგინე ჯაფის გაჭარწყლება, რომელშიც ვიმყოფებოდი, მაგრამ ბერის ლოცვამ მიშველა.

როდესაც მივაღწიე მას (თეოფილეს), ვკითხე იმ სიტყვების შესახებ. მან მომიგო: „ორი დანიდან ერთ-ერთი არის საქმე ღვაწლისა** და მეორე—საქმე რწმენისა***. რაც შეეხება რწმენას, იგია ღმერთისა და მისი საქმეების შესახებ ფიქრი. როდესაც ეს ორივე თვისება ადამიანში [თავმოყრილია], იგი სრულყოფილია.

32 (XLIV, ლე)

მივედით აგრეთვე ჩვენ ანბა კვირიაკოზთან, კალამონის მონასტრის ხუცესთან. მან მოგვითხრო და თქვა, რომ: ვიხილე სიზმარში ჩემი სენაკის წინ ქალი პორფირის ტანსაცმლით მოსილი. მას ახლდა ორი ლამაზი, დიდებული შესახედაობის კაცი. და ვთქვი მე ჩემ გულში, რომ ეს ქალი არის წმ. მარიამი, წმიდანი. კაცთაგან ერთი იოანე ნათლის-მცემელია, მეორე კი იოანე მახარებელი, ჩვენი უფლის ქრისტეს მოწაფე. და გავედი მე || სენაკიდან და შევეგებე მას 287 r
(წმ. მარიამს), რათა შემოსულიყო ჩემს სენაკში და ელოცა ჩემთვის. მან არ ინდომა, რომ ექმნა [ეს]. როდესაც ბევრი ვეხვეწე და ვთქვი—„ნუ გასწირავ შენს მონას, დათანხმდი, მე საწყალობელი ვარ!“—მან შემომყვირა: „ჩემი მტერი შენს სენაკშია და შენ გინდა, რომ შიგ შემოვიდე?!“.

* ლუკა 22, 36—38.
** შდრ. τὸ πρακτικόν.
*** შდრ. τὸ θεορητικόν.

შემდეგ გამომეღვიძა. დიდად დაეღონდი და დაიწყე ფიქრი და გოდება: „ვაი მე, რა მომივიდა! ეგების წმ. დედოფლის მარიამის წინაშე შევცოდე [ან] რაიმე საქმით, რაც არ ვიცი [რაში მდგომარეობს], ანდა რაიმეს გაფიქრებით, რამეთუ სენაკში ჩემს გარდა მაშინ არავინ იყო“. როდესაც გულში ვერავითარი ცოდვა ვერა ვპოვე, მაშინ დიდი მწუხარებისაგან წიგნს მოვკიდე ხელი წასაკითხად, რათა დარდი გამქარვებოდა. მივმართე იერუსალიმის ხუცესის წმ. ევშუსის წიგნს. როდესაც გადავშალე, ვიხილე შიგ ღვთის მგმობი ნესტორის ორი ქადაგება. მივხვდი მაშინ, რომ ამის გამო განრისხდა წმ. დედოფალი მარიამი. ავიღე მაშინვე წიგნი და დავუბრუნე იმას, ვინც მომცა რამდენიმე დღით. მე ვუთხარი მას: „აიღე შენი წიგნი, ჩემო ძმაო, რამეთუ მე ვერ ვისარგებლე მისით იმდენად, რამდენადაც ||
287 v ვიენე“ და ვუამბე მას ეს ამბავი.

მან მაშინვე ამოხია ორივე [ქადაგება] წიგნიდან, დაწვა ცეცხლზე და მითხრა: „დღეიდან არ დავტოვებ ჩემს სენაკში ჩვენი დედოფლისა და ჩვენი ღმრთისმშობლის წმ. მარიამის მტერს“.

33 (XLVII, დამ. II, თხრ. 14)

ჰეშმარიტად იყო აგრეთვე ქალაქ ბაალბექს ერთი ბოროტი მასხარა. იგი მუდამ ყოველ საკრებულოში საჯაროდ კიცხავდა ჩვენ დედოფალს წმ. ქალწულ მარიამს. და ეჩვენა მას ღამით ჩვენი წმ. დედოფალი და უთხრა: „რა არის [ამით] შენთვის ან ჩემთვის* და რა სიბოროტე გაგიკეთე, რომ სადაც [არ უნდა იყო] მასხარად მიგდებ საჯაროდ?“ გამოეღვიძა [მასხარას] და უმატა თავხედობას, სიძულვილს და ლანძღვას ლანძღვაზე. შემდეგ კვლავ მეორედ ეჩვენა მას [წმ. მარიამი] და უთხრა: „მოეხსენ იმ ყოფას, რომელშიც ხარ და ენა დაიოკე! და თუ არა—მაშინ [ისეთ რაიმეს] გადაეყრები, რითაც შენ საძულველი და უბედური გახდები“.

ყური არ ათხოვა [მასხარამ], პირიქით, კვლავ უმატა ბოროტებასა და უდარდელობას. მაშინ მესამედ გამოეცხადა წმ. მარიამი. კვლავ გაკიცხა, მაგრამ მან ვერაფერი შეიგნო. მაშინ [წმ. მარიამი] მივიდა მასთან, მძინარესთან, შუადღისას, არაფერი არ უთხრა და გადაუხაზა თითით ხელები და ფეხის სახსრები. გაეღვიძა საწყალო-
288 r ბელს და აი, მას ხელ-ფეხი || მოჰკვეთია, სხეულს მოშორებია და გვერდით უწყვია. და აღიარებდა იგი საჯაროდ, რომ შეენთხვა

---

* შდრ. „რაჲ ძეს ჩემი და შენი, იესო, ძეო ღმრთისა მაღლისაო?“ ლუკა, 8,28 „რაჲ არს ჩემდა და შენდა?“ იოანე, 2,4 და სხვ.

ეს თავისი სიძულვილისა და ცილისწამების გამო ღვთისმშობელი წმ. მარიამის მიმართ.

34 (XLVIII, ღვ)

მოგვითხრო ანასტასიმ, აღდგომის ხუცესმა, რომ ცოლი ერთერთი რომაელი პატრიკიოსისა მივიდა იერუსალიმს სალოცავად. მას უნდოდა მისულიყო და მარტო შესულიყო კვირა ღამეს ჩვენი უფლის ქრისტეს საფლავში. როდესაც კარებს მიუახლოვდა, პირისპირ შეხვდა წმ. მარიამი. მას თან ქალთა კრებული ახლდა. [წმ. მარიამმა] არ შეუშვა იგი და უთხრა: „შენ ჩვენთაგანი არა ხარ და ჩვენთან რატომ შემოდიხარ? არ ხამს, შენ თავს აქ შემოსვლის ნება მისცე, რამეთუ იაკობიტი ხარ“.

ბევრს ეხვეწა [პატრიკიოსის ცოლი] წმ. მარიამს, რათა ნება დაერთო შესელისა. ჩვენმა წმ. დედოფალმა უთხრა: „ნამდვილად გეუბნები, დედაკაცო, ვერ შემოხვალ შენ აქ, თუ არ ირწმუნე ისე, როგორც ჩვენ გვწამს მოციქულთა წმ. კათოლიკე ეკლესია“.

მაშინ ირწმუნა იმ პატრიკიოსმა [კათოლიკე ეკლესია]. გაგზავნა [კაცი] მღვდლებთან. || და მოუტანეს მას ჯამი და აზიარეს იგი 288 ბ
ჩვენი უფლის წმიდა ხორცს და მის, ჩვენი მაცხოვრის, იესუ ქრისტეს კეთილშობილ სისხლს. შემდეგ შევიდა იგი წმ. საფლავში— ჩვენი უფლისა და ღმერთის, ქრისტეს საფლავში.

35 (XLIX, ლზ)

კვლავ მოგვითხრო აღდგომის ამ ხუცესმა, რომ რომაელთა დროს პალესტინას რომაელი მმართველი განაგებდა. და მოვიდა იგი, რათა ჩვენი უფლისა და ღმერთის, იესო ქრისტეს, აღდგომის გამო ელოცა. და როდესაც მივიდა იგი წმ. საფლავში შესასვლელად, საფლავიდან მას დიდი ვერძი გამოუხტა, რომელიც მზად იყო მისთვის ერქინა და სცემოდა. შეშინდა [მმართველი] და თავისი ხალხისკენ გამობრუნდა .დევტერარმა, პატრონმა საფლავისა და ჯვრის მცველმა, და მათ, რომელნიც მას ახლდნენ მსახურთაგან, ჰკითხეს: „ბატონო, რატომ არ შედიხარ?“

[მმართველმა] ჰკითხა მათ: „რისთვის შემოგიყვანიათ აქ ეს ვერძი?“

ჩაიხედეს საფლავში, მაგრამ ვერაფერი დაინახეს და უთხრეს: „შედი, რამეთუ არ არის იქ ვერძი“. და როდესაც მივიდა იგი შესასვლელად, || ნახა, [რომ] კვლავ ურქინა ვერძმა. მის გარდა კი მას 289 ა
ვერავინ ვერ ხედავდა.

მღვდელმა უთხრა: „მერწმუნე, ბატონო, შენ გულში რაღაც

ამბაი გაქვს და ამის გამო გეკრძალება წმიდა საფლავში შესელა. მაგრამ მე მითქვამს შენთვის: კარგი იქნება, რომ აღიარო, რადგანაც ღმერთი მოწყალეა. მან მოგიწყო ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ გწყალობს და უყვარხარ, როდესაც გიჩვენებს ამ საკვირველებას".

დაიწყო [მმართველმა] თავის ცოდვათა აღიარება და ტირილი. როდესაც იტირა, მივიდა შესასვლელად, მაგრამ ვერძმა [კვლავ] დაუშალა. და უთხრა ჯვრის პატრონმა: „ვფიცავ, შენ თავს რაღაც ამბავია". მაშინ [მმართველმა] თქვა: „ეგების მხოლოდ იმის გამო მეკრძალება შესვლა, რომ იაკობიტი ვარ".

მოვიდა მაშინ დიაკონი და აზიარა იგი ჩვენი უფლისა და ღმერთის—იესუ ქრისტეს სისხლსა და ხორცს. და აღიარა და ირწმუნა მან ჭეშმარიტი სარწმუნოება, დაუბრკოლებლივ შევიდა საფლავში, ილოცა და გამობრუნდა მესიის დიდებით.

36 (LXXVI)

მოგვითხრო პალადიოსმა, რომ ერთმა გემის პატრონმა უამბო
289 v მას და თქვა, || რომ: ვიყავი [ერთხელ] მე გემზე. თან მახლდა მრავალი კაცი და ქალი. როდესაც შუა ზღვაში შევედით, ჩვენთან ერთად მრავალი გემი აღმოჩნდა. ზოგი მათგანი კონსტანტინეპოლს მიისწრაფოდა, ზოგიც სხვადასხვა ადგილისაკენ. ქარი ძალზე ხელშემწყობი იყო და ყველა გემი წავიდა. ჩვენი გემი კი თხუთმეტი დღე იყო გაჩერებული. ჩვენ დიდ საგონებელში ვიმყოფებოდით. მე ღმერთს დავუწყე ლოცვა-ვედრება. და მოაღწია ჩემამდე ხმამ, რომელიც მეუბნებოდა: „გადააგდე მარიამი ზღვაში და შენი გემი წავა".

მე დავიწყე ფიქრი და მსჯელობა: „ვინ არის მარიამი?" როდესაც ვფიქრობდი, აი, კვლავ მოაღწია ჩემამდე ხმამ და მითხრა: „ხომ გითხარი, გადააგდე მარიამი და თქვენ გადარჩებით". მე ერთბაშად დავიძახე და ვთქვი: „მარიამ!" ქალმა მომიგო და მკითხა: „რა გნებავს ბატონო?" მე ვუთხარი: „გაისარჯე ჩემი გულისათვის და მოდი"! როდესაც მოვიდა, დავიმარტოხელე და ვუთხარი: „განა ვერ ხედავ, დაო ჩემო მარიამ, რომ ჩემი ცოდვის გამო თქვენ
290 r ყველანი იღუპებით?" ||

მან ამოიოხრა და თქვა: „ჭეშმარიტად, პატრონო, მე ვარ ცოდვილი". და ვკითხე მე: „რა ცოდვები გაქვს შენ, შენ მხოლოდ ერთი საწყალი ქალი ხარ?

—ვაი მე, მე ისა ვარ, რომელსაც არ დარჩენილა ქვეყნად ცოდვა რომ არ ჩამედინოს და ჩემ ცოდვათა გამო მოხდა ეს უბედურება.

და მითხრა მან: „გიამბობ ბატონო: მე ძალზე უბედური ვარ. მყავ-

და ქმარი, რომლისგანაც ორი ვაჟი მეყოლა. ერთი ძე ცხრა წლისა იყო, მეორე ძე კი ხუთი წლის. ჩემი ქმარი გარდაიცვალა. და მყავდა ერთი მეზობელი — მხედარი მეომართაგანი. და მოვინდომე მე, რომ მას ცოლად გავყოლოდი. გავუგზავნე [კაცი]. მან მიუგო: „ქალს, რომელსაც სხვა კაცისაგან ორი შვილი ყავს, ცოლად ვერ შევირთავ". ეს რომ გავიგე—ორივე ბიჭი მოვკალი და შევუთვალე მას, რომ აღარ დამრჩა შვილი. როდესაც მან შეიტყო, რაც ჩავიდინე, თქვა: „ცოცხალი არს იგი ღმერთი, რომელიც ზეცაშია, მე მასთან არ ვიქორწინებ". მე შემეშინდა, რომ გამომჭლავნდებოდა ჩემი ნამოქმედარი და მოკლავდნენ. გამოვიქეცი და თქვენთან აღმოვჩნდი".

როდესაც მე მის ნაამბობს მოვუსმინე, ვეღარ გავბედე, რომ || შუა ზღვაში გადამეგდო. ეშმაკობა ვიხმარე და ვუთხარი: „მე ჩავალ ამ ნავში და თუ ცოდვა ჩემი მხრიდან არის—გემი წავა". 290 v

ჩავედი ნავში. გემი არ წავიდა. შემდეგ ამოვედი და ვუთხარი: „ახლა შენ ჩადი ნავში". როგორც კი ჩავიდა, ჩაძირა იგი ნავმა. გემმა კი მაშინვე წაგვიყვანა და სამღვენახევარში დაფარა ოცდათხუთმეტი დღის სავალი გზა.

37 (LXXVII, ა)

წავედით მე და წმიდანი სოფრონი შუადღეს ბრძენის სახლისაკენ, რომელთანაც ჩვენ სიბრძნეს ვსწავლობდით. დავაკაკუნეთ კარზე. გამოგვხედა ერთმა ქალიშვილმა და გვითხრა: „ცოტა მოითმინეთ". მაშინ წავედით ჩვენ ალექსანდრიელთა სამრეკლოსაკენ. ამბობენ, რომ იქ დამარხულია იერემია წინასწარმეტყველი. ვერავინ ვერ ვნახეთ იქ, თვინიერ სამი მჯდომარე ბრმისა, რომელნიც საუბრობდნენ. ჩვენ მათ ახლოს ჩამოვსხედით ახალი ამბის მოსასმენად. ერთმა მათგანმა თქვა: „გთხოვთ—მიამბოთ, || როგორ დაბრმავდით?". 291 r

ერთმა თქვა: „მე მეზღვაური ვიყავი. მოვდიოდით ჩვენ აფრიკიდან. [გზაში] თვალებმა ჩხვლეტა დამიწყო და ვერავინ ვპოვე, ვინც განმკურნავდა. მათზე (თვალებზე) ლიბრი გადამეკრა და დავბრმავდი".

მეორემ თქვა: „მე მინაზე ვმუშაობდი და მხურვალებისაგან ცეცხლისა დავბრმავდი".

[პირველმა] ორმა ჰკითხა მესამეს: „ახლა შენ გვიამბე, როგორ დაბრმავდი?"

მან თქვა: „ნამდვილს მოგახსენებთ. როდესაც მე ჭაბუკი ვიყავი, ძალზე მძულდა შრომა. ფუქსავატობა, სიზარმაცე და ხანჯლის [ტრიალი] კი მიყვარდა. მჭირდებოდა ჭამა, სმა, ფუფუნება. ამან ქურდობისაკენ მიბიძგა, რამეთუ არ ვიცოდი, რა გზით მესაზრდოა.

ერთ დღეს დავინახე მომავალი სამგლოვიარო პროცესია. ავედევნე მას, რათა გამეგო—სად დამარხავდნენ მიცვალებულს. როდესაც ხალხი დაიშალა, შევედი საფლავში და გავძარცვე მკვდრის სამოსელი. იგი (სამოსელი) საუცხოო იყო. არ დავუტოვა მას არაფერი, თვინიერ ერთი პერანგისა. როდესაც საფლავიდან დავაპირე გამოსვლა, არ მომასვენა მე გულისწადილმა ჩემმა და უკეთურებამ ჩემის სულისა და ვთქვი: „აიღე დარჩენილი პერანგიც!“ და დავბრუნდი
291 v მე საწყალობელი. || როდესაც შემოვძარცვე ტანსაცმელი, აი ჩემ წინ წამოჯდა მიცვალებული. მან ჩემსკენ თითები გამოიშვირა და თვალები დამთხარა. მაშინ დავტოვე ყველაფერი და გამოვედი იმ საფლავიდან დიდის წუხილითა და გაჭირვებით“.

როდესაც მოვისმინეთ ამ ბრძების ნაამბობი, ჩემმა მეგობარმა მითხრა: „ნამდვილად, ძმაო ჩემო, დღეს აღარ გვინდა არაფრის სწავლა. საკმარისია ჩვენთვის ის სასარგებლო რამ, რაც მოვისმინეთ“.

მე ეს თქვენთვის დავწერე, რათა თქვენც პოვოთ სარგებლობა და იცოდეთ, რომ არ არის ქვეყნად არავინ, ვინც ჩაიდენს რაიმე ბოროტს და [შეძლებს] ღმერთის წინაშე დამალვას.

38 (LXXIX, ბბ)

მივედით ანტიოქიის სელევკიაში. მოგვითხრო ჩვენ მისმა ეპისკოპოსმა და თქვა, რომ აქ ერთი ვაჭარი კაცი იყო, ძალზე ღვთის მოშიში. იგი იაკობიტი იყო და ყავდა მოსამსახურე, მისი ქონების მცველი, მართლმადიდებელი. აიღო იმ მოსამსახურემ წმ. ნაწილი* დიდ ხუთშაბათს თავისი ადათისამებრ და მოათავსა კოლოფში. აღდგომის შემდეგ გაგზავნა იგი იაკობიტმა კონსტანტინეპოლს სავაჭროდ. [მოსამსახურემ] დატოვა სკივრის გასაღებები იაკობიტთან.
292 r ერთ დღეს გააღო || იაკობიტმა სკივრი და ნახა კოლოფი, რომელშიც წმ. ნაწილი იყო. შეწუხდა იგი: არ იცოდა როგორ მოქცეულიყო, რამეთუ იაკობიტი იყო. ზიარება ვერ გაბედა. დატოვა მან იგი [თავის ადგილას] და თქვა: „როდესაც მოვა იგი, ვინც შეინახა—ის აზიარებს“.

დადგა დიდი ხუთშაბათი წლის დასასრულს. მოსამსახურე არ მოვიდა. და მოინდომა იაკობიტმა, რომ ცეცხლში დაეწვა წმ. ნაწილი, რათა კვლავაც არ დარჩენილიყო. გააღო მან სკივრი და როდესაც გარეთ გამოიტანა [კოლოფი] და გახსნა, ნახა—ნაწილი აღმოცენებულიყო და თავთავები გამოეღო. შეკრთა [იაკობიტი], შეშინდა და დიდად განცვიფრდა.

მაშინ გაემართნენ ის და მისი სახლის ხალხი მართლმადიდებელი ეკლესიისაკენ ღვთის დიდებით. შევიდა იგი ეპისკოპოსთან

* შდრ. ქართ. „წმიდაჲ იგი ნაწილი“. ბერძ. ἅγια κοιμωμένα.

და მოუთხრო, რაც მოხდა. აღიარა და ირწმუნა მან მთელ თავის სახლის ხალხთან ერთად მათი, რომელნიც მართლმადიდებელნი არიან. ეს სასწაული იხილეს ეკლესიის მთელმა ხალხმა და უცხოელებმა. ხალხი ადიდებდა ღმერთს და მადლობდა მას მრავალი წყალობისა და ივ სასწაულების გამო, || რომელთა [წარმოდგენაც] გონებას აღემატება. 292 v

39 (LXXX)

ჩავუარეთ ჩვენ ანბა თეოდულის მონასტერს, რომელიც ანტიოქიის უკანაა და ვნახეთ იქ წყარო. მამებმა მოგვითხრეს, რომ იგი იქ [წინათ] არ იყო. იგი მათ მხოლოდ თეოდოსის ლოცვათა გამო ეწყალობათ. მათ თქვეს, რომ ხალხმა ბერთაგან სთხოვა მონასტრის მამასახლისს, რომ მას მათთვის აბანო აეგო. მან არ ინდომა, რომ ექმნა. როდესაც ბევრჯერ და დაჟინებით სთხოვეს, მან დაუთმო მათ. როგორც კი ერთხელ იბანავეს იმ აბანოში, წყარო დაშრა. ჩვენ მრავალგზის შევთხოვეთ[ო] ღმერთს, რათა დაებრუნებინა იგი (წყარო), მაგრამ მან არ გვისმინა. ამასობაში დავანგრიეთ აბანო და მაშინ კვლავ ამოხეთქა წყარომ.

40 (LXXXIII)

კვლავ მოგვითხრეს ჩვენ ამ მონასტრის მამებმა ერთი კაცის შესახებ, რომელმაც ააგო ძალზე დიდი ხომალდი. ორი კვირის განმავლობაში ის და მასთან ერთად სამასი კაცი მიათრევდნენ მას (ხომალდს) ზღვაში ჩასაშვებად, მაგრამ დაძვრაც კი ვერ შესძლეს, რამეთუ იგი ბოროტი ხალხის მიერ იყო მოჯადოებული. პატრონი დიდ დარდსა და მწუხარებას მიეცა. და როდესაც იგი იყო || ამ ყოფა- 293 r
ში, აი, მივიდა იქ ერთი წმიდანი ბერი და უთხრა მას კაცმა: „მამაო ჩვენო, იღოცე ჩემი ხომალდისათვის, რამეთუ იგი მოჯადოებულია და არ იძვრის“.

ბერმა მიუგო: „წადი, საუზმე მომიმზადე და ჰეშმარიტად ღმერთი მოიღებს დახმარებას“. ბერს მხოლოდ ის უნდოდა, რომ ეს კაცი განშორებოდა. ბერი მარტო მივიდა ხომალდთან, სამჯერ შეასრულა მეტანია ღვთის მიმართ და გარდასახა მას ჯვარი ჩვენი უფლის იესუ ქრისტეს სახელით. შემდეგ ხომალდის პატრონის სახლისკენ წავიდა და უთხრა: „წადი ახლა, გაათრიე შენი გემი!“.

წავიდა ხომალდის პატრონი. მას თან ცოტა ხალხიც ახლდა. მან მაშინვე გაათრია იგი [და] ზღვაში შეიყვანა. და განცვიფრდნენ ისინი და ადიდეს ჩვენი უფალი ქრისტე.

41 (LXXXIV)

მოგვითხრეს კვლავ ამ მონასტრის პატრონებმა, რომ: იყო ამ მთებში ერთი მძოვარი—წმიდანი. მრავალი წლის მანძილზე ცხოვრობდა იგი იქ და ბალახით იკვებებოდა. შემდეგ მიიცვალა თავის ქვაბში. ჩვენ კი ვერ შევიტყვეთ და ვფიქრობდით, რომ იგი სხვა ადგილს ან სხვა უდაბნოს შეეფარა. და [ერთხელ] ღამით გამოეცხადა იგი სიზმარში მონასტრის მამასახლისს და უთხრა: „წაიყვანე ძმე-
293 v ბი, ადი || მთაზე და წამოიღე ჩემი ცხედარი“.

ავედით ჩვენ მთაზე. ვეძიეთ იგი, მაგრამ ვერ ვიპოვეთ, რამეთუ ქვაბის კარი დროთა განმავლობაში მიწით ავსილიყო. გამოვბრუნდით, გვინდოდა ძირს ჩამოვსულიყავით და დავიბანეთ ჩვენს ახლოს ირემი, რომელიც ორივე ფეხით მიწას თხრიდა. მონასტრის მამასახლისმა გვითხრა: „ძენო, მერწმუნეთ, იქ არის მონა ღვთისა“. წავედით ჩვენ და ვიპოვეთ იქ წმიდანის ცხედარი. შემდეგ წამოვიღეთ მონასტერში და ჩვენთან დავმარხეთ.

42 (LXXXV)

კვლავ გვიამბეს და გვითხრეს რომ: წესად გექონდა ჩვენ დიდი ხუთშაბათის დღეს ამ მიდამოს ყველა ღატაკისა და ქვრივ-ობლისათვის წყალობა დაგვერიგებინა. ყოველ სულზე განკუთვნილი იყო ნახევარი მოდი ხორბალი, თხუთმეტი პური, ხუთი ფელსი, ერთი ქსესტი ღვინო და ნახევარი ქსესტი თაფლი. ამ სამი წლის წინათ გაძვირდა ხორბალი. როდესაც ხუთშაბათი მოახლოვდა, მამებმა უთხრეს მონასტრის მამასახლისს: „ღატაკთ ნურაფერს ნუ დავურიგებთ, რამეთუ ხორბალი, როგორც ხედავ, გაძვირებულია და ჩვენ გვეშინია, მონასტერი გაღარიბდება“.

მონასტრის მამასახლისმა დაუწყო მათ შეგონება და უთხრა: ||
294 r „ძენო, ნუ ჰოვშლით ჩვენის მამის წყალობას“*, რადგანაც იგი მისი აღთქმაა**. და არ არის ჩვენთვის კარგი მის აღთქმას რომ წინ აღუდგეთ, რამეთუ იგი ის არის, ვინც ამ ადგილისათვის ზრუნავს“.

მონაზვნები არ მოეშვნენ მამასახლისს. მის ნებასაც არ დაყვნენ. მამასახლისი დიდად დაღონდა ამის გამო და უთხრა მათ: „რაც გინდათ, ის ქმენით. მე ამ ცოდვისაგან უბრალო ვარ“.

როდესაც ხუთშაბათი დღე დადგა, არავის არაფერი არ მისცეს. პარასკევ დღეს ბეღლის მცველმა გააღო სახლი და ნახა—მთელ ხორბალს თავთავები გამოეღო და გაფუჭებულიყო. იძულებულნი გახდნენ იგი ზღვაში გადაეყარათ.

---

* შდრ. ἡ εὐλογία.

** შდრ, ἡ ἐντολή.

მონასტრის მამასახლისმა უთხრა მათ: „ეს საზღაურია ყველა იმისა, ვინც თავის მამათა დამკვიდრებულ წესს არ მიჰყვება. კარგი იყო ორმოცდაათი მოდი დაგვერიგებინა. დავამშვიდებდით ჩვენს მამებს ჩვენის მორჩილებით და ვანუგეშებდით ჩვენს ღატაკ ძმებს იმით, რასაც მივცემდით. მაშინ ესეც არ მოგვივიდოდა. იმის გამო, რომ ჩვენ არ მოვიქეცით [წესისამებრ], ხუთასი მოდი ხორბალი გაფუჭდა. რა სარგებლობა ეპოვეთ ახლა ამ უღირსი საქციელისაგან?! პირიქით, ამ ამბის გამო ორი ცუდი რამ გვეწვია. რაც შეეხება პირველს—ვეუ-
რჩეთ აღთქმას || ჩვენი მამისას, რაც შეეხება მეორეს—არ ვირწმუ- 294 v
ნეთ ღვთისა, რომ იგი არის ის, ვინც განაგებს და ასაზრდოებს მთელ ხალხს“.

43 (LXXXVI)

კველავ მოგვითხრეს, რომ ამ მონასტრის მახლობლად იყო ერთი მძოვარი, რომელიც ბალახით იკვებებოდა. კეირა დღეს იგი მიდიოდა, რათა ზიარება მიეღო მონასტერში. [ერთხელ], როდესაც ძმათა შორის იმყოფებოდა, მოიცვა იგი ეჭვმა. ამას რომ მიხვდა. ხუთ კეირას დაჰყო [ისე, რომ] აღარ მისულა თავისი ჩვეულებისამებრ. დაღონდა ამის გამო მონასტრის ხალხი. [შემდეგ], კვირა დღე როდესაც დადგა, იგი მივიდა და, ვითარცა იხილეს იგი ძმებმა, გაიხარეს მის გამო. მეტანია ყველს მისთვის. მანაც მათთვის ყო მეტანია. როდესაც ეზიარა მძოვარი ჩვენი უფლის კეთილშობილ სისხლსა და ხორცს, განირთხა ეკლესიის შუაში და სული განუტევა მაშინ. როდესაც თავიც არ სტკივებია. და მიხვდნენ მამები, რომ როდესაც მან შეიგრძნო თავისი აღსასრული, ისწრაფა ამის გამო და მოვიდა. რათა არ წასულიყო ამ ქვეყნიდან ისე, რომ გულში ვინმეს წინააღმდეგ რაიმე ჰქონოდა.

44 (LXXXVII)

გავემართეთ ერთხელ ჩვენ ქალაქ როსის მახლობელი სოფლისაკენ. და აი, იქ ორი მძოვარი აღმოჩნდა. ისინი სიხარულით შემოგვეგებნენ. მიგვითითეს ეკლესიაში ერთ ლოდზე და გვითხრეს: „ამ ლოდის ქვეშ დიდი მძოვარია“.

ჩვენ შევეკითხეთ: „თქვენ რამ მიგახვედრათ?“

მათ თქვეს: || „[მივხვდით,] რამეთუ შვიდი წლის წინათ მთის 295 r
მწვერვალზე ღამით დავინახეთ ნათელი, თოქოსდა ცეცხლისა. ვიფიქრეთ, რომ ხალხმა მხეცების გამო დაანთო ცეცხლი. რამდენიმე დღის განმავლობაში ვხედავდით ნათელს. შემდეგ ავედით მთაზე, მაგრამ ნიშან-კვალიც ვერ ვნახეთ. არც ცეცხლი იყო და არც ნათელი. შემდგომად ამისა სამი თვის განმავლობაში კვლავ ვხედავდით ღამით ცეცხლს. და ავიღეთ [ერთხელ] იარაღი მხეცების გამო,

აეედით მთაზე იმ ნათელის კვალდაკვალ და დავსხედით მის (ნათელის) ახლოს, ვიდრე არ შემოგვათენდა. [დილით] ვიხილეთ მცირე ქვაბი, შევედით და ვპოვეთ შიგ მკვდარი მძოვარი. მასზე ბეწვის ქსოვილი იყო [გადაფარებული], თან სახარება ჰქონდა, რომელზედაც ვერცხლის ჯვარი იდო და ეწერა აღსრულების დღე. აი. იგი შეიდი წლის [გარდაცვლილი] ყოფილა და ისე იყო, თითქოს იმ დღეს გარდაიცვალაო. მოვასვენეთ ჩვენ იგი ეკლესიაში და შიგ დავმარხეთ".

45 (LXXXVIII)

მოგვითხრეს ანბა თომას შესახებ, რომ აღესრულა იგი წმ. ეფემიას მონასტერში და, რომ იმ ადგილის მღვდლებმა დამარხეს იგი მსგავსად უცხოელისა იქ, სადაც უცხოელებს მარხავენ. მეორე დღეს
295 v ორ საათზე ერთი ქალი გარდაიცვალა. || იგი მის ზემოდან [ანბა თომას საფლავში] დაასაფლავეს. შუადღეს იგი (ქალი) მიწამ ამოაგდო. როდესაც ნახა [ეს] ხალხმა, შეკრთა და განცვიფრდა. საღამოს კვლავ დამარხეს იგი მის ზევით. მეორე დღეს [ქალის] გვამი საფლავის ზემოთ ნახეს დაგდებული. მაშინ იგი სხვა საფლავში დამარხეს. ამის შემდეგ რამდენიმე დღეში კვლავ დაასაფლავეს ანბა თომას ზემოდან ქალი. ისიც ამოაგდო მიწამ. მაშინ მიხვდნენ, რომ [ანბა თომა] ნებას არ რთავდა მის ზევით [რომ] ქალი ყოფილიყო. გაგზავნეს [კაცი] და აუწყეს [ეს ამბავი] ანტიოქიის პატრიარქს. მან უბრძანა ქალაქის ხალხს, რომ გამოსულიყვნენ სანთელ-საკმეველით და წაეღოთ მღვდლის ცხედარი მის წინაშე [ფსალმუნების]* კითხვით. ისინიც ასე მოიქცნენ. ვიდრე ქალაქში არ შეიტანეს [ცხედარი]. შემდეგ წაასვენა იგი პატრიარქმა, მოათავსა მრავალ მოწამეთა გვერდით და მის ზევით ეკლესია ააგო.

46 (LXXXIX, დამ., II, თხრ. 19)

მოგვითხრო აგრეთვე ერთმა კაცმა მამათაგან მაშინ, როდესაც ანტიოქიაში ვიყავით და თქვა, რომ: საჭიროების გამო ავედი მე მთა-
296 r ზე და ვნახე ქვაბში მუხლ||მოდრეკილი ცისკენ ხელებაპყრობილი მძოვარი. მისი თმა მიწას აღწევდა. მე ვიფიქრე, რომ იგი ცოცხალია. მეტანია ვუყავ მისთვის და ვთქვი: „ილოცე ჩემთვის, მამაო!" პასუხი რომ გამცა, შევედი ქვაბში, რათა მომეკითხა. როდესაც დავინახე—მკვდარი იყო, გამოვბრუნდი და ცოტა გამოვიარე. და აი, მეორე ქვაბშიც ბერი აღმოჩნდა. იგი მომესალმა და მკითხა: „შეხვედი იმ ქვაბში, შვილო ჩემო?" მივუგე: „დიახ, მამაო". მან მკითხა: „წამოიღე იქიდან რაიმე?" ვუთხარი: „არა". და მითხრა მან: „თხუთმეტი წელია რაც, გარდაიცვალა ის ბერი, რომელიც იხილე".

* „ფსალმუნის" ვარაუდის შესაძლებლობას იძლევა ბერძნული ტექსტი: μετὰ ψαλμῳδίας καταγαγεῖν.

მე განვცვიფრდი, რამეთუ ისე იყო, თითქოს დღეს განისვენაო. ღლოცა ჩემთვის ბერმა და მე წამოვედი.

47 (XC)

მთაზე, ანბა თეოდულის მონასტრის ზეით. რომელიც ჩვენ მოვიხსენიეთ, იყვნენ მძოვარი და მისი მოწაფე. მიიცვალა ბერი და დამარხა იგი მოწაფემ. შემდგომად ამისა, მოკლე ხანში ჩამოვიდა მო-
წაფე და იხილა გულმოდგინედ მშრომელი კაცი, რომელიც თავის
ნაკვეთს ამუშავებდა. [მოწაფემ] უთხრა: || „უავ სიყვარული. ძმაო 296 v
ჩემო. და გაისარჯე ჩემი გულისათვის—აიღე თოხი და ბარი და გამომყევი!“ როდესაც მთაზე ავიდნენ, მოწაფემ თავისი მოძღვარი მძოვრის საფლავი უჩვენა. შემდეგ უთხრა: „გათხარე აქ საფლავი“. თვითონ კი ლოცვად დადგა. შემდეგ გამოეთხოვა გლეხს, ჩავიდა [საფლავში]. განართხო თავისი სხეული მოძღვრის ზეით და განუტევა სული. დამარხა იგი მიწათმოქმედმა, ადიდა ღმერთი და ჩამოვიდა. როდესაც განშორდა [იქაურობას] ქვის გასროლის მანძილით, გულში თქვა: „დავუბრუნდები, მივიღებ კურთხევას წმიდანთაგან“. დაბრუნდა, მაგრამ საფლავი ვეღარ პოვა.

48 (XCI)

მოგვითხრეს ანბა გიორგი მძოვრის შესახებ, რომ ოცდახუთ წელიწადს იმყოფებოდა იგი უდაბნოში შიშველი. ყავდა მას ერთი მოწაფე და მიიცვალა იგი (მოწაფე). ბერს არაფერი გააჩნდა. რათა [საფლავი] გაეთხარა მის დასამარხავად. ჩაეიდა იგი ზღვის პირას და სთხოვა გემის პატრონს, რომ მას გაეყოლებინა მისთვის ნაწილი მეზღვაურებისა, რათა მასთან ერთად [საფლავი] გაეთხარათ. [გემის პატრონი ასეც] მოიქცა. როდესაც დამარხეს იგი. ერთერთმა მეზღვაურმა მოინდომა ბერთან დარჩენა მისი იმ სათნოების გამო, რომელიც იხილა.

ბერმა უთხრა: „ვერ აიტან || შრომას და ჯაფას“. ძმამ მიუგო: 297 r
„კი, მამაო, მე მწამს და ვიმედოვნებ, რომ ღმერთი შემწე იქნება“. ბერი დაეთანხმა და დაჰყო მან მასთან (მეზღვაურმა ბერთან) ჯერ მარიტად დიდ ჯაფაში ერთ წელიწადს. როდესაც წელიწადი დასრულდა, მეტანია ყო [ძმამ] ბერისათვის და უთხრა: „ილოცე ჩემთვის, მამაო ჩემო, რამეთუ შენის ლოცვის მეოხებით მაკურთხა მე ღმერთმა: ვეღარ ვგრძნობ მე დაღლას, არც სიცხე მაწუხებს, არც სიცივე და ძალზე მშვიდად ვარ“. და დატოვა იგი ბერმა. ორ წელიწადს იმყოფებოდა [ძმა] მასთან. ღმერთმა წყალობა მოიღო მასზე და მან წინასწარ შეიცნო მიტევება ამ ქვეყნისა. მან სთხოვა ბერს, რომ წაეყვანა იგი იერუსალიმს, რათა ელოცა იქ ამ ქვეყნიდან გასვლის წინ.

ბერმა წაიყვანა იგი და გაემართა მასთან ერთად იერუსალიმს. როდესაც იღოცეს და იორდანს ჩავიდნენ, გარდაიცვალა ძმა და დამარხა იგი ბერმა. შემდგომად ამისა მალე აღესრულა ბერიც და და-
297 v მარხა იგი მონასტრის ხალხმა || კოპრათის [მონასტრისა] თავიანთი ეკლესიის ზიგნით.

49 (XCII)

(ად) მოგვითხრო ანბა გიორგიმ, დავაქისის მონასტრის მამასახლისმა. ვინმე ძმის შესახებ, რომელიც მასთან იმყოფებოდა, სახელად აკრეთვე გიორგი. იგი მუშაობდა მონასტრის ყანაში, რომელსაც ეწოდება ფესალაიდი. ერთ დღეს მოინდომეს ძმებმა პურის გამოცხობა. ანბა გიორგი იყო ის ძმა, რომელიც ღუმელს ანთებდა. და დაუმალეს მას ძმებმა განზრახ ღუმელის ცოცხი, რათა გამოეცადათ, [თუ] რას იღონებდა. როდესაც დაძებნა მან ცოცხი და ვერა პოვა, შეიდა ღუმელში და თავისი სამოსით გამოგავა. ცეცხლით კი არა ევნო რა.

როდესაც შეიტყვე ამის შესახებ მე, ანბა გიორგიმ, მონასტრის მამასახლისმა, შევრისხე და დავადანაშაულე ისინი. და [შემდეგ] ვადიდეთ ჩვენ ღმერთი.

(აე) მოგვითხრო ანბა გიორგიმ ამ ძმის შესახებ, რომ მწყემსავდა იგი ღორებს. და მოვიდა მასთან ორი ლომი, რომელთაც ღორების მოტაცება უნდოდათ. [ამ ძმამ] აიღო თავისი კვერთხი და სდია,
298 r ვიდრე მათ არ მიაღწიეს || იორდანეს.

(აე) მოგვითხრო აგრეთვე ანბა გიორგიმ, მონასტრის მამასახლისმა, რომ როდესაც მოინდომა მან წმ. მარკოზის ეკლესიის აგება, რომელიც ამ ყანაშია, ამოთხარა ეკლესიის საძირკველი. როდესაც დაღამდა, ნახა—ეჩვენა მას მონაზონი მოსილი პალმის ფოთლებისაგან [დაწნული] პალეკარტითა* და ბეჭებზეც აგრეთვე ჭილის კენდონით*. მან მშვიდი ხმით უთხრა: „მითხარი, მამაო გიორგი, რამდენად სწორია შენის მხრივ მთელი ჩემი ღვაწლის შემდეგ ეკლესიის საფუძვლის გარეთ რომ მტოვებ?!"

როდესაც ვიხილე მე მშვენიერება მისი გარეგნობისა და ლაზათი მისი მონაზვნობისა, შემრცხვა მისი და ვუთხარი: მომიტევე. მამაო, რაც გავაკეთე ასე". მან მომიგო: „ჭეშმარიტად, გიქმნია შენ [ეს]".

კელავ მივმართე: „რაც შენ მაუწყე, იმის გამო გეკითხები. შენ ვინა ხარ?"

მან მომიგო: „მე ვარ პეტრე მძოვარი, რომელიც იორდანეს პირას ვძოვ".

---

* შდრ. ჭართ. ტექსტში „პალეკარტი" და „კენდონი".

როდესაც გათენდა, გავაფართოვე ეკლესიის საძირკველი || და 298 v
იგი შიგ მოვაქციე.

50 (XCIII, 23)

კვლავ მოგვითხრო ამ წმიდანმა ანბა გიორგიმ და თქვა, რომ: წავედი მე მძოვართან, ანბა სისინთან, რომელიც იყო ნამურანის მახლობლად ექვსი მილის დაშორებით იორდანედან. ეს მძოვარი ამ სოფლად ეპისკოპოსი ყოფილა. შემდეგ დათმო მან ეპისკოპოსობა და უდაბნოში სამუდამოდ მძოვრობას ეზიარა. როდესაც მასთან მივედი, კარებზე დავაკაკუნე. მისმა მოწაფემ გამიღო და მითხრა: „ეშმარიტად, მამაო, ბერი ისე ავადაა, რომ სიკვდილის პირასაა მისული. და შესთხოვა მან ღმერთს, რათა არ გაეყვანა იგი ამ ქვეყნიდან ვიდრე შენ არ მოაღწევდი ამ მხარეს". სწორედ [მაშინ] მე კონსტანტინეპოლს ვიყავი წასული მონასტრის საჭიროების გამო. წავიდა [მოწაფე], რათა ეცნობებინა მისთვის [ჩემი მოსვლა]. დიდხანს დაყოვნდა. შემდეგ მოვიდა და ჩვენ შევედით. როდესაც მასთან მივედით, ბერი უკვე გარდაცვლილი იყო. და მიეხვედი მე, რომ, როდესაც კარებზე დავაკაკუნე და შეიტყო [ბერმა] || რომ მე ვიყავი, მან თავი- 299 r
სი სული ღმერთს მიაბარა. როდესაც მე მოკითხვა დავუწყე მის სხეულს აწ განსვენებულისას, მან მშვიდი ხმით მითხრა: „კეთილი იყოს შენი მოსვლა, მამაო ჩემო!" და კვლავ გაბუტევა სული. გავგზავნე მე [კაცი] და ვიხმე სოფლის ხალხი, რათა იგი ჩვენთან დაემარხათ. როდესაც მოვიდნენ და საფლავი გათხარეს, უთხრა მათ მოწაფემ: „ყავთ სიყვარული და ცოტათი გააფართოვეთ საფლავი იმ ზომით, რომელიც მეც და ბერსაც დაგვიტევეს". როდესაც საფლავს თხრიდნენ, მიწვა მოწაფე ჭილობზე და მიიცვალა. ჩვენ ისინი ორივენი ერთად დავმარხეთ და წავედით, ვადიდებდით რა ღმერთს მისი მრავლი კურთხევისა და წყალობის გამო მათ მიმართ, რომელთაც იგი უყვართ.

51 (XCIV, 24)

კვლავ მოგვითხრო ჩვენ ანბა გიორგიმ ანბა ლულიანეს შესახებ, რომელიც იყო ეპისკოპოსი ბუსრას, რომ ბუსრის ხალხს უნდოდა მისთვის წამალი დაელევინებინა, რათა მოეკლა. მოისყიდეს მათ მისი მსახური და მისცეს წამალი, რომ მას იგი თასში გაეზავებინა*, როდესაც ლულიანე დალევას მოიწადინებდა. [მოსამსახურე] ასეც მოიქცა. როდესაც ეპისკოპოსმა თასი აიღო, ამცნო მას ღმერთმა, რომ შიგ წამალია. მან იგი წინ დაიდგა, არ უთხრა || არაფრი მსახურს, 299 v
გაგზავნა [კაცი] და უხმო ქალაქის თავს. მან აგრეთვე იმათაც

* შდრ. „ყრმამან მან გაზავა იგი კათხასა შინა სასუმელსა".

უხმო, რომელთაც წამალი შეამზადეს. შემდეგ მათ კრებულს უთხრა მშვიდად: „ნუ გგონიათ, რომ მოკლავთ საწყალ ლულიანეს! ამ წამლის დალევას რაც შეეხება, აი, დავლევ მე მას თქვენს წინაშე". სამჯერ გარდასახა მან მას (თასს) ჯვარი და თქვა: „სახელითა მამისათა და სულისა წმიდისათა ვსვამ მე ამ თასს". დალია და არავითარი ვნება არ ეწია. მათ პატივება სთხოვეს და მეტანია ყველს მის წინაშე. და არ გაკიცხა მან ისინი, რომელთაც მისი ცუდი ეწადათ.

52 (XCV)

დავაჭისის მონასტერში იყო ერთი რომაელი ბერი, სახელად ბატრიკი. რომელმაც ასცამეტ წელს მიაღწია. იგი იყო ძალზე წყნარი, სათნო. მის შესახებ ჰყვებოდნენ, რომ იგი იყო მამასახლისი მონასტრისა და შემდეგ დათმო მან თავისი მამასახლისობა. იგი ამბობდა, რომ რომელთაც სურთ მამასახლისად ყოფნა და ქრისტეს მეტყველი ცხვრების მწყსვა, ხამს, რომ იყვნენ დიდნი და მოშიშნი ღვთის სასტიკი განკითხვისა. ამის გამო დატოვა მან თავისი მამასახლისობა, მოვიდა და დაჯდა მსგავსად მოწაფისა [მიწიერი] სურვილების აღკვეთით.

53 (XCVI, ად)

330 r მოგვითხრეს აგრეთვე || იმის შესახებ, რომ დავაჭისში იყო ერთი ბრმა ბერი, რომელსაც სახელად ერქვა ლულიანე. მან ეჰვი მიიტანა იერუსალიმის პატრიარქზე და არ ეზიარებოდა მის წირვას. და წარავლინა მან [კაცი] ანბა სიმეონ განდეგილთან, რომელიც ანტიოქიის მახლობლად იმყოფებოდა, რათა გამოეკითხა მისთვის ამ ამბის თაობაზე. ანბა სიმეონმა შემოუთვალა: „ნუ აირევი და ნუ წამოხვალ შენი მონასტრიდან. ეჰვს ნუ მიიტან და ნუ განუდგები ზიარებას ეკლესიისა, რამეთუ არ არის იქ ბოროტება. ამასთანავე მინდა იცოდე, ძმაო ჩემო, რომ თქვენ მონასტერში არის ერთი ბერი, სახელად ბატრიკი, იგი ეკლესიის ყველაზე ქვედა [კედელთან]* დგება და მთელ ჟამის-წირვის ლოცვებს თვისსა და მის (კედელს) შორის წარმოთქვამს. როდესაც ჟამის-წირვა დგება, იწყნარებს მისგან ღმერთი წირვას. ხოლო ვინც ჟამს სწირავს, იგი არ არის [ჩვეულებრივი] არსება ხალხთაგან".

54 (XCVII, ბთ)

მოგვითხრო ანბა იოანე მძოვარმა, რომ მან მოისმინა—ანბა სტეფანე მოაბელი ჰყვებოდა და ამბობდა, რომ, როდესაც იგი იყო დავაჭისის მონასტერში, იმყოფებოდა იქ ორი ძმა, რომელნიც ერთმანე-

* „კედლის" გარაუდის შესაძლებლობას იძლევა შესაბამისი ქართულ-ბერძნული ტექსტები. შდრ., „მდგომარე არს იგი... უჭუეშოეას კ ე დ ე ლ ს ა თანა დასავალით ეკლესიასა". ὁ γέρον ἵσταται... πλησίον τοῦ κατὰ δυσμὰς τοίχου τῆς ἐκκλησίας.

თში შეთანხმებულიყვნენ და უფლისთვისაც აღთქმა მიეცათ, რომ არ
გაიყრებოდნენ არც სიცოცხლეში და არც აღსასრულში. || ერთხელ 300 r
ერთ-ერთი მათგანი სიძვის მიერ იქნა ძლეული. მან თავის ძმას უთ-
ხრა: „გამიშვი, ძმაო ჩემო, რამეთუ სიძვა მებრძვის და ახლა მე სოფ-
ლად მინდა წასვლა“. ძმამ სთხოვა მას და უთხრა: „ნუ იქმ, ძმაო ჩე-
მო, ნუ წარწყმედ შენ შრომას!“ მეორემ უთხრა: „ან წამომყევი, რა-
თა გულისთქმა დავიცხრო, ან მე გამიშვი“.

როდესაც ნახა ძმამ, რომ მასთან ვერაფერს გააწყობდა, წაჰყვა
ქალაქში—მარტო არ გაუშვა. შევიდა [ვნებით ძლეული] მეძავის სახ-
ლში. მისი ძმა კი კარებთან დაჯდა მოსაცდელად (?)*. იგი იყო და-
ღონებული, გულდაწყვეტილი. დიდი მწუხარებისაგან თავისი ძმის
გამო, იგი მიწას იღებდა და თავზე იყრიდა—სასოწარკვეთილებას
ეყო მიცემული.

როდესაც იმრუშა და გამოვიდა [ვნებით ძლეული], მისმა ძმამ,
რომელიც უბიწო იყო, უთხრა: „რა სარგებლობა პოვე ახლა შენ,
ჩემო ძმაო, ამ ცოდვისაგან? პირიქით, დიდად ივნე, მაგრამ [მაინც]
წამოდი ჩვენთან მონასტერში“.

ძმამ მიუგო: „მე არ შემიძლია ისევ უდაბნოში წასვლა!“ და
დარჩა მასთან || ძმა. ისინი მუშაობდნენ ბიზანტიის [მონასტერ- 301 r
ში]** რამეთუ იგი იმ დროს შენდებოდა. ძმა, რომელმაც იმრუშა,
ყოველდღე იღებდა ორიევს ქირას და საჭმელ-სასმელისათვის ხარ-
ჯავდა. მეორე კი ყოველ დღე მარხულობდა, ფსალმუნებდა, იყო ჯა-
ფაში და არავის ხმას არა სცემდა. როდესაც მშენებლებმა ნახეს—იგი
არც ჭამს და არც ლაპარაკობს, აუწყეს წმ. აბრაამს, რომელიც მშენე-
ბლობის საქმეს განაგებდა. მან მოიხმო იგი თავის სენაკში და ჰკი-
თხა: „საიდან ხარ, ძმაო ჩემო, და როგორია შენი ამბავი? მიამბე, ნუ
გეშინია!“

[ძმამ] მოუთხრო მთელი თავისი ამბავი. აუწყა, რომ ძმის გული-
სათვის იტანს ყოველივე ამას:

— რათა იხილოს ღმერთმა ჩემი შრომისა და ტანჯვის სიმძიმე და
იხსნას ჩემი ძმა.

როდესაც წმიდანმა მოისმინა ეს, თქვა: „იცოდე, რომ ღმერთმა
უკვე მოგიძღვნა შენ შენი ძმა“.

ძმას წმ. აბრაამისგან გამოსვლისთანავე შეხვდა თავისი ძმა. მან
შესძახა და უთხრა: „წამიყვანე, ძმაო ჩემო, და წავიდეთ უდაბ-
ნოში. ეგების მოვინანიო ცოდვა || და ცხონდეს სული ჩემი“. 301 v

---

* იხ. ტექსტის შენიშვნა.

** აქ ბიზანტიის მონასტერი რომ იგულისხმება, ჩანს ქართულ-ბერძნუ-
ლი ტექსტებიდან: „ამბა. აბრაჰამ... იწყო შენებად ბიზანტიისა მონასტერსა“.
μοναστήριος τὸ ἐπιλεγόμενος τῶν βιζαντίων.

წაიყვანა იგი ძმამ, მიიყვანა იორდანის ქვაბში და დააყუდა. შემდგომად ამისა. რამდენიმე ხნის მერე დიდად აამა მან ღმერთს და აღესრულა. მის შემდეგ დარჩა მისი ძმა იმ ქვაბში, რომელშიც მისი ძმა მიიცვალა, რათა დაეცვა ის ფიცი, რომელიც მათ შორის იყო [დადებული].

55 (XCVIII, ბთ)

შემდგომად იმისა, რაც მისი ძმა მიიცვალა, მივიდა მასთან ბერი კალამონის მონასტრიდან და ჰკითხა: „მითხარი, ძმაო ჩემო, ამ წლების მანძილზე, რომელნიც შენ დუმილში, შრომასა და ჯაფაში გაგიტარებია, რას მიაღწიე?“

ბერმა მიუგო: „წადი, ათი დღის შემდეგ მოდი და გაუწყებ“.

ათი დღის გასვლისთანავე, მობრუნდა მასთან ბერი და ნახა— იგი გარდაცვლილიყო. თიხის ნაჭერზე კი ეწერა: „შემინდე, მამაო. რამეთუ არასდროს არ. ეუთმობდი მე გონებას მიწას [მიწიერს] მაშინ, როდესაც ჩემ წესს ვასრულებდი“.

56

კვლავ მოგვითხრო ჩვენ წმიდანმა ანბა კამუილმა, უნდოდა რა ამით ჩვენთვის სარგებლობის მოტანა და თქვა, რომ: ჩვენი ორი მო-
302 r ნაზონი ძმა დაძმობილდა სიყვარულით || სულიერით. ისინი ერთად ცხოვრობდნენ ერთ მონასტერში [და] ერთ სენაკში შეხმატკბილებულად. ერთ დღეს ისინი ერთად მივიდნენ ქალაქში რაღაც საჭიროების გამო, რომელიც მათ გამოუჩნდათ. მტრის მზაკვრობით ერთ-ერთმა მათგანმა დაინახა მეძავი ქალი. ბოროტმა ეშმაკმა აღუძრა მას ზრახვანი მის მიმართ და მისდამი ვნებით აანთო. აუწყა მან ეს ამბავი ძმას. ძმამ დაუწყო მას შეგონება, ღმერთის გახსენება და თხოვნა, რათა არ ჩაედინა ცოდვა და ეშმაკს არ დამონებოდა. [ვნებით ძლეულმა] არ დაუჯერა. შევიდა იგი მეძავთან, მორჩა შეცოდებას და გამოვიდა. და უთხრა მას მისმა ძმამ: „აი, შენ უკვე ჩაიდინე ცოდვა. მომიცადე, რათა აგრეთვე მეც შევიდე და შევცოდო. შემდეგ ერთად წავიდეთ მონასტერში და მოვინანიოთ“.

შევიდა იგი მეძავთან. მისცა მისი გასამრჯელო ისე, რომ არც კი შეხებია. თავი კი [ისე] წარმოადგინა—თითქოს ჩაიდინა [ცოდვა], რათა თავისი ძმისათვის მონანიებაზე გული არ აეცრუებინა და იმედი
302 v არ გადაეწყვიტა. შევიდნენ ისინი ერთად თავიანთ სენაკში || და იწყო იმ ძმამ, რომელიც არ დაცემულა, დღენიადაგ მარხვა, ტირილი, მფარველობის ძებნა და ძალზე გულმოდგინედ შრომა. და ამ ყოფაში იყო, რაც კი იცხოვრა.

როდესაც აღსასრული შეიგრძნო და ამ ქვეყნიდან მისი გასვლის ჟამი დადგა, ხელი მოჰკიდა მან თავის ძმას, რომელმაც შესცოდა და უთხრა: „იცოდე, ჩემო ძმაო, მე იმ ცოდვით შეუბღალავი ვარ, რომელიც შენ გგონია რომ ჩავიდინე. მაგრამ მე შენ გამო ვეწეოდი გულმოდგინედ მთელ ამ შრომას, რათა შეეწყნარებინა ღმერთს შენი სინანული და იცოდე„ ღმერთმა შეიწყნარა იგი და მოგიტევა შენი ცოდვა“. და როდესაც თქვა ეს, წარემართა იმ წამსვე უფალთან. და მოხდა ეს ისე. როგორც თქვა ღმერთმა: ჰეშმარიტად შესაძლოა მიღება მისი სულისა ნაცვლად მისი ძმისა* .

57

მოგვითხრეს აგრეთვე სხვა ორი [ძმის] შესახებ, რომელნიც დაძმობილდნენ ყოველმხრივ—სულიერადაც და ნივთიერადაც. ისინი მეზღვაურები იყვნენ წმ. არკადის გემზე. ერთ ღამეს ეშმაკის მზაკვრობით წავიდნენ ისინი, რათა ერთად მოეპარათ ყურძენი ერთ ვენახში. ერთი მათგანი ვენახში შევიდა, მეორე კი მალულად დადგა. როდესაც შეიცნო [ეს ამბავი] ვენახის პატრონმა, თავს წამოადგა მას (შესულს), მაშინ როდესაც იგი || უჩუმრად იყო მიმალული და ხელი 303 r
სტაცა. მეზღვაური მასზე ღონიერი აღმოჩნდა. მეზღვაურმა აიღო ქვა, დაარტყა ვენახის პატრონს და იგი მყის მიიცვალა. და შეიკრიბნენ მის დასაჭერად ვინც იყვნენ იქ დამსწრენი. [მეზღვაური] გაიქცა და დაიმალა. თავისი ამბავი მან ერთ თავის ამხანაგს შეატყობინა.

მის ძებნაში მის მეგობარს წააწყდნენ, რომელიც ვენახის გარეთ დარაჯობდა. შეიპყრეს იგი და ჰკითხეს: „შენ ხარ ის, რომელმაც ეს კაცი მოკლა?“ მან მიუგო: „დიახ!“ შეიპყრეს იგი, სცემეს და წაიყვანეს გამგებელთან. გამგებელი ყოველ დღე ელოდებოდა მას და აწამებდა სხვადასხვაგვარი წამებით. მისი მეგობარი კი, რომელმაც მოკლა მოკლული, ყოველდღე გზავნიდა თავის ამხანაგს—იმას, რომელსაც თავისი ამბავი შეატყობინა, გასაგებად—[თუ] რას იქმოდა მისი [დაჭერილი] მეგობარი.

იმის გამო, რომ ყოველდღიურად ეწამებოდა ის კაცი და თან ამტკიცებდა, რომ იგია ის, რომელმაც მოკლა მეთვალყურე, გამგებელმა ბრძანა მისი მოკვლა. მისი (დაჭერილის) მეგობრის ამხანაგი წავიდა და აუწყა მას: გამგებელმა ბრძანა შენი მეგობრის მოკვლა და უკვე ძელიც აღმართეს[ო]. როდესაც მოისმინა მან ეს, გამოვიდა თავისი ადგილიდან, სადაც იმალებოდა, || წინ წარსდგა და 303 v

---

* შდრ. იოანე 15, 13.

დაიძახა: „ნუ მოჰკლავთ მას, რამეთუ იგი უბრალოა! ო, ადამიანთა საკრებულოვ, მე ვარ ის, რომელმაც მოკლა მოკლული“.

მისმა მეგობარმა ძელს ზემოდან გადმოხედა მას და წარმოთქვა: „ადამიანო, შეგინდოს შენ ღმერთმა [ისევე], როგორც არ ისურვე, რომ ამეღო სრულად [მოწამის] გვირგვინი. მე ვეწამე. ახლა კი შენ გინდა, რომ მოკვდე?!“.

და მიაღწია ამ [ამბავმა] გამგებლამდე. შეიკრიბა ხალხი. როდესაც მოისმინეს მათი ამბავი, განცვიფრდნენ იმ ამხანაგის გამო, რომელმაც ქრისტეს მცნებისამებრ თავისი მეგობრის მაგიერ გასწირა თავი*. და შეიქმნა ამის გამო მრავალი ძიება და შემოწმება ვალდებულებებსა და კანონებში, გამგებლების, მოსამართლეების, კანონმდებლებისა და თათბირების გადაწყვეტილებებში. ეძიებდნენ წიგნებში, თუ [ვინ] უნდა მომკვდარიყო პირველი.

როდესაც მიაღწია ამ [ამბავმა] არკადიმდე, კიპროსის არქიეპისკოპოსამდე, ბრძანა მან და შეიკრიბნენ მასთან ხალხი, გამგებელნი, და წინამძღვარნი. შემდეგ ჩადგა იგი ხალხის შუაგულში, აღიმაღლა ‖ ხმა და თქვა: „ვინც მოჰკლავს ადამიანს და ამავე დროს [სხვა] ადამიანს იხსნის სიკვდილისაგან, ხამს, რომ თვით იგი იქნას დახსნილი სიკვდილისაგან“. და უბრძანა მაშინ მას, რომელმაც მკვლელობა ჩაიდინა, რომ ბერად აღკვეცილიყო და მოენანიებინა ღვთის წინაშე თავისი ცოდვა. და ბრძანა მისი მეგობრის შესახებ, რომელიც წამებისაგან იყო ღონემიხდილი, რომ იგი ჟამის-წირვაში მოექციათ, განეკურნათ, ეჭმიათ, ესმიათ, ტანთ ჩაეცვათ და უზრუნველეყოთ მისთვის კარგი ყოფა მისი ცხოვრების დარჩენილ დღეთა მანძილზე, რამეთუ იგი იყო ვითარცა ნიმუში ქრისტესთან მიმსგავსებულისა და ჰეშმარიტად იგი იყო წმიდანი ღვთისა.

58 (XCIX)

კვლავ მოგვითხრეს ჩვენ ერთი ბერის შესახებ, რომელიც დავაჭისის მონასტერში იმყოფებოდა, რომ მას ჩვეულებად ჰქონდა მარხვისას უდაბნოში მისვლა. ერთხელ მივიდა იგი თავისი ჩვეულებისამებრ და შეხვდა მას ბოროტი ხალხი. ერთ-ერთმა მათგანმა ხმალი იშიშვლა და ბერისკენ გამოემართა მის მოსაკლავად. ბერმა თვალები ზეცას აღაპყრო და თქვა: უფალო ჩემო, იესუ ქრისტე, დე, აღსრულდეს ნება შენი!“** იმ წამსვე პირი გადახსნა მიწამ და შთანთქა ბოროტი კაცი. ‖

———————

* შდრ. იოანე 15, 13.

** იხ. თარგმანი, თხრ. 6, შენიშვნა*.

59 (C, ო)

კვლავ მოგვითხრეს კოშკების მონასტრის ბერის შესახებ, რო- 304 r
მელსაც ერქვა თეოდორე, რომ მან სთხოვა ერთ ძმას და უთხრა: „ყავ სიყვარული, ძმაო ჩემო და წამომყევი სინას მთაზე, რათა ვილოცოთ“.

— მე წავყევი. როდესაც მდინარე გადავიარეთ, ბერმა მითხრა: „მოდი, ძმაო ჩემო, მეტანია ვყოთ, რათა არა ვჭამოთ არაფერი, ვიდრე სინას მთას არ მივაღწევთ“. მე მივუგე: არა, მამაო, ნამდვილად მე ეს არ ძალმიძს“.

მან მეტანია ყო და არ ჭამა არაფერი, სანამ სინას მთაზე არ ეზიარა. იქ ჭამა. წამოვედით სინას მთიდან და არ უჭამია მას არაფერი, ვიდრე არ შევედით მენა-წმინდას, ალექსანდრიაში. [იქ] ეზიარა და ჭამა .შემდეგ წამოვედით მენა-წმიდიდან და არ უჭამია მას არაფერი, ვიდრე არ მივედით იერუსალიმს.

60 (C V)

(დამ. II, თხრ. 9) იყო აგრეთვე დავაქისის მონასტერში ერთი ბერ-ჭენი ბერი, სახელად ქრისტეფორე. მეტანია ყო მის წინაშე ძმამ და უთხრა: „ყავ სიყვარული, მამაო, და მიამბე როგორი იყო შენი საქმიანობა ახალგაზრდობისას?“. როდესაც შეიტყო || ბერმა, რომ იგი 305 r
ამას მხოლოდ სულის სარგებლობისათვის სთხოვდა, უთხრა: გიამბობ. შვილო ჩემო. ჰეშმარიტად დასაწყისში, როდესაც ბერად შევედექი, მე ფრიად გულმოდგინე ვიყავი. მივდიოდი ღამით სალოცავად წმ. თევდოსის ქვაბში და ყოველ საფეხურზე ასჯერ ვასრულებდი მეტანიას. საფეხური კი თვრამეტი იყო. როდესაც მივაღწევდი უდაბლეს [ადგილს] ქვაბისას, [იქაც] აგრეთვე შევასრულებდი მეტანიას და ვლოცულობდი [ასე], ვიდრე სარეკელს არ დარეკდნენ. როდესაც სარეკელს დარეკდნენ, მამებთან ერთად ვასრულებდი წესს.

ათი წელი გავიდა ამ ყოფაში: მარხვაში, გულმოდგინებაში, სიღატაკეში, მორჩილებასა და დიდ ჯაფაში. ერთ ღამეს, როდესაც მეტანია დავამთავრე, ვიხილე მაღაროს მთელ ფსკერზე კანდელები. ზოგი მათგანი ანთებული იყო, || ზოგი კი ჩამქრალი. და იყო იქ ორი კაცი 305 v
თეთრებში ჩაცმული. ისინი აწყობდნენ ამ კანდელებს. მე შევეკითხე მათ: „რატომ აწყობთ აქ კანდელებს და საწუალებას არ გვაძლევთ, რომ შემოვიდეთ სალოცავად?“

მითხრეს: „ეს მამათა კანდელებია“. და შევეკითხე მე: „რატომ არის ზოგი მათგანი ანთებული, ზოგი კი ჩამქრალი?“

მათ მომიგეს: „ყველას, ვისაც სურს და ნებავს, მისი კანდელი ინთება; ვისაც არ სურს და არ ნებავს, მისი კანდელი არ ინთება“.

მე ვუთხარი: „ყავთ სიყვარული ჩემს მიმართ და გამაგებინეთ— ჩემი კანდელი ანთია?“

მომიგეს: „ილოცე და ჩვენ აგინთებთ მას“.

მე ვთქვი: „მე აქამდე[ც] ვლოცულობდი. მაშ რაღას ვაკეთებდი [ამ] დრომდე?!“

შემდგომად ამისა გამეღვიძა და გონს მოვედი. მიმოვიხედე, მაგრამ ვერავინ ვიხილე და ვთქვი ჩემ გულში: „ქრისტეფორე, შენ თუ
306 r გინდა, რომ ცხონდე, || საჭიროა კვლავ ინდომო შრომა“. როდესაც გათენდა, სინას მთისკენ გავემართე და არაფერი წამიღია თან ამ ქვეყნიდან თვინიერ იმ სამოსლისა, რომელიც ტანთ მჭონდა. სინას მთაზე ორმოცდაათ წელს დავყავი. შემდგომად ამისა მოაღწია ჩემამდე ხმამ, რომელიც მეუბნებოდა: „წადი, დაბრუნდი შენ მონასტერში, სადაც ბერად აღიკვეცე და იღწვოდი, რათა შენს მამებთან აღესრულო“. ეს რომ მიამბო, არ უცხოვრია, თუ არ მცირე ხანს, ეიდრე მიიცვალა.

(ოა) მოგვითხრო ანბა თეოდულმა ამ წმიდანის, ქრისტეფორეს შესახებ, რომ ერთ დღეს წავიდა იგი იერუსალიმს, რათა ელოცა. და იხილა მან ერთი ძმა, მდგომარე წმ. გოლგოთას სტოვასთან. იგი არც შედიოდა და არც გამოდიოდა. და აი, ურცხვად ფრინავდა მის წინ ორი ყვავი. ისინი მას თავიანთ ფრთებს სცემდნენ და არ აძლევდნენ საშუალებას სალოცავად შესვლისა. და მიხვდა წმ. ქრისტეფორე, რომ ისინი ეშმაკნი იყვნენ. მან მომითხრო და თქვა, რომ:
306 v მე ვკითხე მას —„ძმაო ჩემო, რატომ || გაჩერებულხარ [და] არ შედიხარ?“

თქვა: „იმიტომ, მამაო, რომ ორი ზრახვა მაქვს. ერთი მეუბნება: შედი ეკლესიაში, ემთხვიე და თაყვანი ეცი ჯვარს. მეორე კი მეუბნება: წადი შენ საქმეზე და მერე შედი“.

როდესაც მოვისმინე მისი სიტყვები, მოვკიდე ხელი და შევიყვანე ეკლესიაში. განივლტო მისგან ორივე ყვავი. თაყვანი სცა მან ჯვარს და წმ. აღდგომას. ხსნილი იქნა მისი გზა და წარემართა ივი მშვიდობით“.

მომითხრო მე ეს ამბავი წმიდა ბერმა, რამეთუ შემატყო, რომ მე ლოცვისადმი გულგრილობას ვიჩენდი, ხოლო მსახურებისადმი ძალზე გულმოდგინე ვიყავი.

61 (CVIII, ოგ)

მოგვითხრო სამო ქალაქის ეპისკოპოსმა, რომ ერთ სოფელში, რომელიც სამი მილის მანძილით იყო ქალაქიდან დაშორებული, იმყოფებოდა ერთი ღირსეული მღვდელი. აიძულეს იგი მშობლებმა

და შერთეს ცოლი. და არ უნდოდა მას, რომ მხოლოდ თვითონ შეენარჩუნებინა უბიწოება, მიუხედავად თავისი ოჯახური [მდგომარეობისა]* იქამდე, რომ მესიის შეწევნით მან თავისი ცოლიც კი დააჯერა, რათა მათ ერთად დაეცვათ თავიანთი სხეულები სიწმინდით, უბიწოებითა || და თავშეკავებით და არ შეეცნოთ ერთმანეთი. 307 r
მან ასწავლა აგრეთვე მას ფსალმუნები და იგი (ცოლი) მასთან ერთად იყო ხოლმე ეკლესიაში. და უმზაკვრა მას (მღვდელს) ხალხმა ეპისკოპოსის წინაშე. [ეპისპოკოსმა] გაგზავნა [კაცი], შეიპყრო იგი და დააპატიმრა.

როდესაც კვირა დღე დადგა, ეჩვენა მღვდელს ერთი ძალზე ლამაზი ჭაბუკი და უთხრა: „ადექ, მღვდელო, წადი შენს ეკლესიაში და ჟამის-წირვა შეასრულე“. ბერმა თქვა: „არ შემიძლია, რამეთუ დაპატიმრებული ვარ“. ჭაბუკმა მიუგო: „ციხის კარებს მე გაგიღებ. წამოდი, გამომყევი!“ როდესაც გაყვა [ბერი], გაუღო მას კარი [ჭაბუკმა] და წინ წაუძღვა, ვიდრე ერთი მილის სიახლოვეზე არ მივიდნენ სოფელთან.

როდესაც გათენდა, მეციხოვნემ მოაკითხა მღვდელს. ვერ პოვა იგი და აცნობა ეპისკოპოსს. ეპისკოპოსმა იფიქრა, რომ იგი ნამდვილად გაიქცა. გაგზავნა მოციქული, რათა ენახა, იყო თუ არა იგი სოფელში [ოღონდ] ისე, რომ არ გამოლაპარაკებოდა. დაბრუნდა მოციქული და აუწყა ეპისკოპოსს, რომ იგი ჟამს წირავს სოფელში. უფრო მეტად გაბრაზდა და განრისხდა ეპისკოპოსი || და დაიფიცა, რომ 307 v
განუწესებდა მას მეორე დღეს უმზეო საკანსა და ჯაფას.

მეორე ღამესაც გამოეცხადა მღვდელს ის ჭაბუკი და უთხრა: „წამოდი, რათა ისევ იმ ადგილას დაგაბრუნო, რომელშიც ეპისკოპოსმა დაგამწყვდია“.

როდესაც მღვდელი ციხეში შევიდა და ციხის უფროსმა ნახა, რომ იგი მოვიდა და მოულოდნელად შევიდა, მან კი ვერ შეიტყო როგორ, წავიდა ეპისკოპოსთან და აუწყა. [ეპისკოპოსმა] გაგზავნა [კაცი], მოიხმო იგი და ჰკითხა: „როგორ გახვედი და შემოხვედი მეციხოვნის შეუმჩნევლად?“

მღვდელმა მიუგო: ერთმა ლამაზმა ჭაბუკმა მშვენიერი ტანსაცმლით [მოსილმა] — როგორ მაუწყა და თქვა, იგი ეპისკოპოსის მსახურთაგან იყო—გამიყვანა და მანვე დამაბრუნა[ო].

ეპისკოპოსმა ყველა თავისი მსახური იხმო. მღვდელმა ვერც ერთი მათგანი ვერ შეიცნო. მაშინ მიხვდა ეპისკოპოსი, რომ ღვთის ანგელოზი იყო ის, ვინც ეს ჩაიდინა, რათა ეჩვენებინა მღვდლის სათნოება მთელი ხალხისათვის. || და ადიდეს მათ ღმერთი, რომელმაც 308 r

---

* შდრ. καίτοι νέος ὢν καὶ νομίμῳ γυναικὶ συζευχθείς.

თავისი მონა განადიდა. სარგებლობა პოვა მისგან ეპისკოპოსმა, განუტევა იგი მშვიდობით და გაიცხა ისინი, რომელთაც უმზაკვრეს მას მის წინაშე.

62 (CXII, ოდ)

ბერძენთა მეფის, ტიბერიოსის, მეფობის დასაწყისში წავედით უსან ქალაქს და ვიხილეთ იქ ერთი ბერძენი წმიდა ბერი, სახელად ლეონი. ჩვენ შორის სიყვარული დამყარდა. ჩვენ მისგან დიდი სარგებლობა ვპოვეთ. იგი გვეუბნებოდა: „მერწმუნეთ, ძენო ჩემნო, მომავალში მე გავმეფდები“. ჩვენ ვუთხარით: „დაგვიჯერე, მამაო ჩვენო, რომ არავინ კაბადუკიელთაგან არ გამეფებულა და ამაოა ამჟამად ეგ შენი ფიქრი“.

როდესაც მოვიდნენ ბარბაროსნი და ააოხრეს ქვეყანა, უსან ქალაქსაც მოაღწიეს. ნახეს იქ მრავალი მონაზონი, დახოცეს და ტყვედ ჩაიგდეს. შეიპყრეს მათ ანბა იოანე, რომელიც იყო კონსტანტინეპოლ-
308 v იდან, ანბა ესტადი და ანბა თეოდორე. და იყვნენ ისინი || ავადმყოფნი, უძლურნი. ანბა იოანემ უთხრა მათ (ბარბაროსებს): „წამიყვანეთ ქალაქში და მე მოვაცემინებ თქვენთვის ეპისკოპოსს ოცდაოთხ დინარს“. მათ გააყოლეს მას ერთი თავიანთაგანი. ანბა იოანე შეევიდა ეპისკოპოსთან, მოუთხრო თავისი ამბავი ამ შემთხვევითურთ და სთხოვა, რომ ეხსნა მას ისინი ბარბაროსთა ხელთაგან. [ეპისკოპოსს] მხოლოდ რვა დინარი აღმოაჩნდა. მისცეს იგი ბარბაროსს. მაგრამ ბარბაროსმა არ ისურვა, რომ აეღო და თქვა: „ან მომეცით ოცდაოთხი დინარი, ან ჩემი თანამგზავრი დამიბრუნეთ“. მაშინ გამოუყვანეს მას მონაზონი მტირალი.

სამი დღის შემდეგ აიღო ეს რვა დინარი იმ ბერმა, რომელიც ამბობდა, რომ გამეფდება, მივიდა ბარბაროსებთან და უთხრა: „აიღეთ ეს რვა დინარი, მეც მიმაყოლეთ და გაათავისუფლეთ ის ავადმყოფნი, რამეთუ სიარული არ ძალუძთ. თქვენ მაინც მოკლავთ მათ მერე და [ახლა] ტყუილად მოდიან თქვენთან. რაც შემეხება მე, ჯანმრთელი სხეული მაქვს, თანაც თქვენთაგანი ვარ“. [ბარბაროსნი] ასეც მოიქცნენ.

როდესაც იგი მათთან მიდიოდა, კანკალმა აიტანა და ვეღარ შე-
309 r ძლო || სიარული. მათ შეიპყრეს იგი და კისერი მოჰკვეთეს. და აღსრულდა მასზე წერილის სიტყვები, რომელიც ღაღადებს, რომ „თავითვსი დადვა მეგობართა თვსთა ზედა“*. მაშინ მივხვდი, რომ ის მეფობა, რომელსაც იგი გულსიხმობდა, ის იყო, რომ დადო მან თავი თავისი ძმისათვის.

* იოანე, 15, 13,

63 (CXIII)

მიველით ანბა იოანესთან და ვთხოვეთ, რომ ეთქვა ჩვენთვის სიტყვა. ბერმა გვითხრა: თქვენ უნდა იყოთ, ძენო, სიღატაკესა და თავშეკავებულობაში. მერწუნეთ, ეგვიპტის უდაბნოში როდესაც ვიყავით ახალგაზრდობისას, ერთი ძმა მამათაგანი (sic) უჩიოდა ნაღველს. ეძებეს ერთი ყლუპი ძმარი უდაბნოს მთელ ხალხში და ვერა პოვეს. ამგვარი იყო იქ [თავშეკავება] სამი ათას ხუთას [კაცში].

64 (CXIV, ოე)

კვლავ მოგვითხრო ამ ბერმა ანბა დანიელის შესახებ, რომ წავიდა იგი ერთხელ, რათა გაეყიდა თავისი ხელ-საქმე. შეხვდა მას ერთი ყმაწვილი კაცი. მან სთხოვა მას და უთხრა: „სიკეთისათვის, ძმაო, გთხოვ—წამომყვე სახლში იმისათვის, რომ ილოცო ჩემი ცოლისათვის, რათა მიწყალობოს ღმერთმა შვილი, რამეთუ იგი უშვილოა".

ბერი წაჰყვა მას. || ილოცა მისთვის (ცოლისათვის) და იგი იმ წელს 309 v
დაფეხმძიმდა. და აი, ხალხმა, რომელსაც არ ეშინია ღვთისა, შეასაზიზღი გახადა ბერი და თქვა, რომ ჰაბუკი უშვილოა. მას მხოლოდ ბერი ანბა დანიელისაგან უჩნდება შვილი. ბერამდე მიაღწია ამ სიტყვებმა. ბერმა გაგზავნა [კაცი] ჰაბუკთან და უთხრა: „როდესაც ცოლი შვილს გაგიჩენს—მაცნობე". როდესაც [ქალმა] შვა, [ჰაბუკმა] შეატყობინა ბერს. მოვიდა ბერი და უთხრა ჰაბუკს: „გამართე სადილი და მთელი ნათესავები და მეგობრები დაპატიჟე". ჭამად როდესაც დასხდნენ, ბერმა აიყვანა ყრმა და ხელებზე დაიწვინა. შემდეგ უთხრა კრებულის წინაშე: „გვაუწყე, ვინ არის შენი შამა, ყრმაო?" ყრმამ დაილაპარაკა, თითი მამისკენ გაიშვირა და თქვა: „ეს". და იყო ყრმა მხოლოდ ოცდახუთი დღისა. მაშინ განცვიფრდნენ ყველანი, რომელნიც იქ ესწრებოდნენ, ადიდეს ღმერთი და მადლი შესწირეს მას.

65 (R. O. Chr., 1900, გვ. 254—261)

კვლავ მოგვითხრეს ჩვენ || ამ წმიდანის, ანბა დანიელის შესა- 310 r
ხებ, რომ წავიდა იგი სკიტეს უდაბნოდან, რომელსაც ეწოდება ვადი ჰაბიბ. მას თან მისი მოწაფეც ახლდა. მიადგნენ ისინი სოფელს მარეისის მიწაზე და საღამო ხანს მის შუაგულში დასხდნენ. მოწაფემ უთხრა: „რამ დაგვსვა აქ, მამაო ჩვენო, ნეტავ რომელიმე ეკლესიისკენ წავსულიყავით და იქ გაგვეთია ღამე!" ბერმა მიუგო: „აქ გავათენოთ

ღამე". მაშინ მოჰყვა მოწაფე წუწუნსა და ლაპარაკს: „ვერ ავიტან მე ამას. შენ მე მხოლოდ ადგილიდან ადგილზე დამატარებ, ეს კი დამღუპავს და ღმერთიც არ იქნება ამით კმაყოფილი". ბერმა უთხრა: „დაჯექ, შვილო ჩემო, და გაჩუმდი, ნამდვილად კარგი იქნება შენთვის!" მოწაფემ მიუგო: „გეფიცები, ბერო, იცოდე, რომ მე შენის მიზეზით გარდავიცვლები". და გაუბრაზდა მას ბერი, როდესაც იმ
310 v ღამეს იგი მას (მოწაფე ბერს) ძალზე შეედავა || აღელვების გამო.

როდესაც დაღამდა, მოვიდა მათთან ერთი მოხუცი, მაღალი კუზიანი ერისკაცი ჯაღარა თავითა და წვერით. მას თან ლამპარი ჰქონდა შენახული. იგი სოფელს უვლიდა გარს. როდესაც დაინახა ანბა დანიელი, მუხლი მოუდრიკა მას თაყვანისცემით, ემთხვია თავზე, ხელებსა და ფეხებზე დიდის გოდებით და უთხრა მათ: „წამოდით სახლში".

შემდეგ შემოუარა სოფლის დარჩენილ [ნაწილს] და ყოველი უცხოელი, რომელიც იქ ნახა, შინ მიიყვანა. დაბანა მათ ფეხები, დაუდგა მაგიდა და ავახშმა. საახლში მასთან მის გარდა სხვა არავინ იყო. როდესაც ივახშმეს, აიღო მათი ნარჩენები და სოფლის ძაღლებს გადაუყარა გარეთ. იგი ასე მოიქცა, რამეთუ მეტი არაფერი ჰქონდა მეორე დღისთვის გადარჩენილი*. მაშინ დასხდნენ ერთ ადგილას ანბა დანიელი, ის მოხუცი და მოწაფეც მათთან ერთად. და არ შეუ-
311 r წყვეტია ორივეს მთელი ღამე ჩუმად თხრობა ამბებისა || მშვენიერისა, ღვთიურისა, რითაც სული სარგებელს პოვებს და განკუთვნილია მისთვის, ვინც ესავს. დილით თითოეული მათგანი გამოეთხოვა თავის მასპინძელს და ანბა დანიელი სკიტესკენ გაემართა.

როდესაც ისინი გზას გაუდგნენ, მოწაფემ უთხრა თავის მოძღვარს, მოუდრიკა რა მუხლი თაყვანისცემით: „ყავ სიკეთე, მამაო და მაუწყე—ვინ არის ეს მოხუცი, რომელიც თავისთან გაგვიმასპინძლდა, როგორია მისი მდგომარეობა და შენ საიდან იცნობ?" ბერმა არ ისურვა, რომ მოეთხრო რაიმე. მაშინ [მოწაფემ] კვლავ თაყვანისცემით მოუდრიკა მუხლი ბერს, დაუწყო ფეხებზე ამბორი. თხოვნა ლაპარაკი: „მრავალი დაფარული იმისაგან, რაც შენთვის ღმერთს გაუმჟღავნებია, შენ ჩემთვის მოგინდვია. თან მეუბნები, რომ მე ვარ შენი უველაზე საყვარელი და რჩეული მოწაფე. მაშ რად მიმალავ ამ მოხუცის ამბავს?"

გაჯიუტდა ანბა დანიელი, არ ისურვა დალაპარაკებოდა თავის მოწაფეს და არ მოუთხრო მას არაფერი, ვიდრე თავის მონასტერს

---

* შდრ. Οὕτως γὰρ εἶχεν ἔθος ποιεῖν, καὶ οὐκ ἦφιεν ἀπο ἑσπέρα εἰς τὸ πρωϊψιχίον μίαν.

არ მიაღწიეს. ბერს ჩვეულებად ჰქონდა —დროდადრო ეპამა მხოლოდ ის საჭმელი, რომელიც მისთვის მის მოწაფეს მოჰქონდა. მოწაფეს კი ერთი წელი || ყოველ ღამე მზის ჩასვლისას მოჰქონდა მისთვის რა- 311 v
ინც საკვები. შემდეგ ავახშმებდა იმითი ბერს და თავის სენაკში გამობრუნდებოდა. ამის [გამო] იყო, რომ ბერს თავის სენაკში არავითარი საჭმელი არ გააჩნდა, თვინიერ იმისა, რაც მისთვის მოწაფე[ს] მოჰქონდა. იმან კი მიატოვა ბერი იმ დღეს საღამომდე და არ მოუტანა საჭმელი თავისი ჩვეულებისამებრ.

როდესაც ნახა იმ ბერმა, რომ [მოწაფემ] დაუგვიანა და არ მოუტანა ხორცთა სახმარი, წავიდა მასთან სენაკში და უთხრა: „რაა შენს თავს, ძო ჩემო, რატომ გაწირე დღეს მამაშენი შიმშილისაგან სასიკვდილოდ სიბერეში?“

მოწაფემ მიუგო, უთხრა რა: „არა მყავს მე მამა. მე რომ მამა მყოლოდა, მას ნამდვილად ეყუარებოდა თავისი შვილი“. ბერმა უთხრა: „შენ თუ მამა არა გყავს, მაშინ მშვიდობა შენდა!“ და გამობრუნდა თავისი სენაკისაკენ.

დაღონდა მაშინ მოწაფე და გამოვიდა მის საძებრად. მოეხვია მას (ბერს), ემთხვია, იტირა და დაუწყო ლაპარაკი: „ცოცხალი არს იგი, ქრისტე ღმერთი, მე არ მომიხმიხარ, რათა წასულიყავი და ნაშდვილად მიგეტოვებინე, თუ მომითხრობდი მთლიანად იმ მოხუცის ამბავს“. ||

ეს [უთხრა იმიტომ,] რომ მოწაფეს არ შეეძლო ერთი წუთით 312
ენახა თავისი ბერი დაღონებული, რამეთუ მას იგი ძალზე უყვარდა. ბერსაც აგრეთვე ასევე უყვარდა იგი. მაშინ ბერმა უთხრა: „წადი, მომიმზადე რაიმე, რომ ვჭამო. შემდეგ ჭეშმარიტად მე მთლიანად გიამბობ იმ მოხუცის ამბავს“.

მოწაფე წავიდა და მოუმზადა საჭმელი. ბერიც შეექცა თავის ხორცთა სახმარს. შემდეგ უთხრა მოწაფეს: დაჯექი, შვილო ჩემო, რათა გიამბო. მისმინე: ნუ აღმოჩნდები მონის სატანჯველში. ნურც იმას გაუწევ ნურასდროს მეტოქეობას, ვინც შენზე დიდია, მაგრამ გაფრთხილდი. აი, მე გიამბობ შენ, შენ კი არაფის მოუთხრო, ვიდრე მე ცოცხალი ვარ.

შენ ნახე ის კაცი. გაუწყებ, რომ მისი სახელი არის ევლოჯი. იგი ქვის მჭრელია. ყოველ დღე თითო კარატ ოქროს შოულობს თავისი შრომით. მთელი დღე მარხულობს. საღამო ხანს კი იმ კარატით საჭმელს ყიდულობს და შინ მიდის. შემდეგ შემოუელის მთელ სოფელს. ვისაც ნახავს ყარიბს, წაიყვანს თავის სახლში. სტუმრად მიიღებს. ფეხებს დაბანინებს. შემდეგ ავახშმებს და რაც გადარჩება || ეახშამს. იმას 312 v

სოფლის ძაღლებს გადაუგდებს, როგორც შენ უკვე იხილე. ეს არის მისი საქმიანობა დაახლოებით ერთი წლის ასაკიდან. (?) აი მაშინ, ორმოცი წლის წინათ, მე ახალგაზრდა ვიყავი. მივედი მის სოფელში ჩემი ხელ-საქმის გასაყიდად. როდესაც მოსაღამოვდა, აი, უცებ გამოვიდა იგი, წამიყვანა თავის სახლში, გამიმასპინძლდა და იმგვარად მომექცა, როგორც შენ უკვე ნახე [რომ] მოიქცა. როდესაც შევიტყვე მე მთელი მისი ამბავი, განმაცვიფრა მისმა ღვთისნიერმა საქციელმა. როდესაც ჩემ მონასტერში მივედი, გამოვიკეტე სენაკში და დავიწყე შეუწყვეტლივ მარხვა კვირით კვირამდე და შევევედრე ღმერთს გულწრფელი ვედრებით და ვთხოვე, რომ ეწყალობებინა ევლოჯისათვის ბევრი ფული, რათა უფრო მეტად გაეკეთებინებინა მისთვის სიკეთე.

ერთ ღამეს შემდგომად მძიმე მარხვისა და ხშირი უძილობისა, მკვდარივით დავვარდი და დავიძინე. და ვიხილე ძილში ერთი ლამაზი ბერი, რომელიც მოვიდა ჩემთან და მითხრა: „რაა შენ თავს, დანიელ?“ მე მივუგე თავს ძალის დატანებით: „არ ვჭამ, არ ვსვამ.
313 r ოღონდაც მისმინოს || უფალმა და უწყალობოს ევლოჯს ბევრი ფული, რათა მისით ღმერთმა მრავალ ხალხს არგოს“.

მაშინ მითხრა მოხუცმა: „ევლოჯი კარგად არის და დაეხსენ, [იყოს] როგორცაა!“

მე ვთქვი: „არა, უფალო, პირიქით უწყალობე ფული, რათა ბევრ ხალხს არგოს და ადიდონ მათ შენი წმიდა სახელი“.

კვლავ მითხრა: „მე შენ გეუბნები დაეხსენ, რამეთუ იგი კარგად არის*. ხოლო შენ თუ გინდა, რომ მე მას ფული ვუწყალობო, მაშინ თვით მის თავდებად დამიდექ, რომ იგი გაუფრთხილდება იმ ფულს და მე მივცემ იმას, რასაც შენ მისთვის მთხოვ“. მე მივუგე: „ჩემით განიკითხე იგი“.

შემდეგ ვიხილე—თითქოსდა ვიყავი აღდგომის ეკლესიაში და აი, ჭაბუკი ვინმე იჯდა წმიდა ქვაზე, რომელიც წმიდა საფლავის კარებთანაა. ევლოჯი მის მარჯვნივ იდგა. და გამომიგზავნა იმ ჭაბუკმა კაცი თავის გარშემო მყოფთაგან და მკითხა: „შენა ხარ ევლოჯის თავდები?“ მივუგე: „დიახ, უფალო!“ ჭაბუკმა მითხრა: „ჰეშმარიტად შენ მოგთხოვ პასუხს“. ვუთხარი: „კარგი, უფალო, მაგრამ მას ძალზე ბევრი აქვს კურთხევა“. ||

313 v შემდეგ ვიხილე მე: ორი კაცი ევლოჯის ქვებში აურაცხელ ფულსა ცლიდა. ყოველივე, რასაც ისინი ცლიდნენ, ევლოჯის ქვებს მაღლა წევდა და ავრცობდა. და გამეღვიძა მე [და] შემდეგ მადლი ვუძღვენი ღმერთს.

---

* შდრ. καλῶς ἔστιν.

მეორე დღეს წავიდა ევლოჯი ქვების სატეხად. მივიდა კლდესთან და როდესაც დაარტყა, მოესმა, რომ მას ღრმული აქვს. დაარტყა. პატარა ქვა იპოვა. კვლავ უმატა [დარტყმას] და აი, იგი დინარებით აცილ ქვაბთან აღმოჩნდა. შეცბა და განცვიფრდა [ევლოჯი]. შემდეგ თქვა თავის გულში: „ჯერ არს, რომ ეს ფული ისრაელთა ძეთა დროიდან ყოფილიყო, მაგრამ რა გამოსავალი არსებობს ამ ფულთან დაკავშირებით? თუ წავიღებ ჩემს სოფელში—მეშინია, რომ ვალი გაიგებს და წამართმევს. ვეღარც დავიხსნი მისგან ჩემი სურვილისამებრ. არა, უმჯობესია წავიღო იგი სხვა ქვეყანაში, სადაც არ მიცნობენ და იქ ვიყო“. წავიდა ევლოჯი, დაიქირავა სახედრები, ვითომ უნდოდა, რომ ქვები წაეღო და დატვირთა ისინი იმ ფულით. შუაღამეს წაიღო იგი (ფული), მოათავსა გემზე და მიაცურა ბერძენთა მიწაზე. და უარყო მან პატიოსანი შრომა || და ოქროს კარატები. 314 г

შემდეგ იარა მან, ვიდრე კონსტანტინეპოლს არ მივიდა. მაშინ ბერძენთა მეფე იყო ქრისტესმოყვარე იუსტინე. და არ შეუწყვეტია [ევლოჯს] იმ ფულით მოქრთამვა და მაამებლობა მათი. რომელნიც მეფეს იყვნენ შეფარებულნი უფროსთაგან და პატრიკიოსთაგან. მეფეს საჩუქრებს უძღვნიდა, ვიდრე არ გახდა სასახლის ერთერთი დიდებული. შეიძინა მცენარეებით სავსე ადგილები და მრავალი სახნავ-სათესი ეგვიპტურად წოდებული, რამეთუ ევლოჯი ეგვიპტელი იყო და დღემდის ისინი, ასევე, ეგვიპტურად იწოდებიან.

რამდენიმე წლის შემდეგ ვიხილე ძილში, ვითომ ვიყავი აღდგომის ეკლესიაში. და აი, მე აღმოვჩნდი იმ ყმაწვილის წინაშე. [რომელიც] თავის ადგილას იჯდა. მე ვთქვი ჩემს გულში: „ევლოჯი სად არის ?ვეღარ ვხედავ მას, სადაც ვხედავდი ხოლმე მდგომარეს“. ცოტა ხნის შემდეგ ვიხილე ევლოჯი. იგი ამ ჭაბუკის წინ თავის გზას მიჰყვებოდა.

გავიღვიძე მე და დავიწყე გულში ვიშვიში: „ვაი მე, ვაი მე. მე ცოდვილმა რისთვის დავიღუპე თავი?!“ და ავიღე მაშინ ჩემი კვერთხი და ევლოჯის სოფელს მივაშურე. დავჯექი მე ჩემი ჩვეულებისამებრ. || ვიმედოვნებდი, რომ ევლოჯი მოვიდოდა და თანახმად თა- 314 v
ვისი წესისა, სახლში წამიყვანდა. ვიჯექი, ვიდრე არ მოსაღამოვდა. იგი არ მოვიდა. შემდეგ წავედი ერთ მოხუცებულ ქალთან, რომელიც სოფლის განაპირას ცხოვრობდა და ეუთხარი: „დედავ. მომეცი ცოტა პური, რამეთუ დღეს არაფერი მიჭამია“. მან შეასრულა [ჩემი თხოვნა]. როდესაც ვეახშმობდი, მან დამიწყო სასარგებლო ამბების თხრობა, შეგონება და ლაპარაკი: „არ გესმის, ძეო ჩემო, ჭეშმარიტად ახალგაზრდა ხარ. შენ მონაზონი ხარ და არაა საჭირო, სოფლებს გარს უარო. შენ არ იცი, რომ მონაზვნობას ხამს განცალკეევე-

ბა, განმარტოება და ქვეყანასთან ურთიერთობისაგან განშორება?!“

მე ვუთხარი: „რა ვქნა დედავ, ჩემთვის აუცილებელია ჩემი ხელ-საქმის გაყიდვა“. მან მომიგო: „შენ თუ შენი ხელ-საქმის გაყიდვა გსურს, მაშინ ნუ დადიხარ და სოფლებში ღამეს ნუ ათევ. თუ ჭეშმარიტად გინდა, რომ მონაზონი იყო, მაშინ უდაბნოა შენთვის აუცილებელი“. და ვუთხარი მაშინ მე: „მიხსენ ამ შენი ლაპარაკისაგან. ეს გამაგებინე—არ არის შენს სოფელში ის ქრისტესმოყვარე კაცი. რომელიც უცხოელთ იღებს და ღატაკთ აგროვებს?“

315 r მან თქვა: „ო, ვინ არის შენი მონაზონი? რას ლაპარაკობ || მის შესახებ?“* აქ ჩვენთან იმყოფებოდა ერთი კაცი. იგი ქვის მჭრელი იყო. კეთილად ექცეოდა უცხოელებს და თავის სახლში უყრიდა მათ თავს. როდესაც იხილა ღმერთმა მშვენიერება მის მოქმედებისა, წყალობა მოიღო მასზე და ფული მისცა. და გახდა იგი პატრიკიოსი კონსტანტინეპოლს“.

როდესაც მოვისმინე ეს მოხუცისაგან, თავს ზარი დამეცა და ვთქვი: „მე ვარ ის, რომელმაც ჩემ თავს ეს ავუტეხე“. მაშინ წავედი კონსტანტინეპოლს და არ შემიწყვეტია გამოკითხვა, ვიდრე [ევლოჯის] სახლთან არ აღმოვჩნდი. ვიჯექი მის კარებთან, სანამ არ მოვიდა. და ვიხილე იგი განდიდებული დიდ პატივსა და ღირსებაში, მის ირგვლივ მრავალრიცხოვანი ამალა იყო. მე მას ძახილი დავუწყე. ვეუბნებოდი რა: „შემიწყალე, უფალო ჩემო, ჭეშმარიტად თხოვნა მაქვს შენთან, მინდა საიდუმლოდ მოგელაპარაკო“. მომიბრუნდნენ მის გარშემო მყოფნი, გამაგდეს, ახლოს არ მიმიშვეს მასთან და მე მას ვეღარ დაველაპარაკე. შემდეგ წავედი, ღონე მოვიკრიბე და გზაზე გადავუდექი ისე, რომ როდესაც ახლოს მოვიდა, დავუძახე და დახმარება ვთხოვე. ისინი კი, რომელნიც მის გარშემო იყვნენ, მაგდებდნენ.

315 v მცემდნენ, || მასთან დალაპარაკებას მიშლიდნენ, ვიდრე მან არ ჩამიარა. ოთხი კვირა გავატარე ამ ყოფაში—სრულებით ვერ მოვახერხე მასთან ლაპარაკი.

როდესაც ვიხილე ეს, ავღელდი, შევძრწუნდი და გული შემეკუმშა. წავედი ერთ-ერთ ეკლესიაში და წმ. მარიამის ხატის პირდაპირ პირქვე დავემხე. ვიწყე ტირილი დიდის ტირილით, თან ჩემს უფალს შევთხოვდი და ვამბობდი: „უფალო, გამათავისუფლე ევლოჯის თაყვანებობისაგან. თუ არა და, მაშინ მე მივატოვებ მონაზვნობას და ერისკაცობას დაეუბრუნდები“.

როგორც კი ვთქვი ეს, პირქვე ვიქენი დანარცხებული. მომერია ძილი და დამეძინა, თითქოსდა მე [ჩემით დამეძინოს]. და აი, უამრავი სალხის ხმაური შემომესმა, რომელნიც ამბობდნენ: „ეს დედოფალ-

* შდრ. Ὦ τὴ ἐλάλησας.

მოდის!“ (sic) მის წინაშე ათას-ათასნი იყვნენ. მე ხმით შევტირე მას და ვთქვი: „შემიწყალე, ჩემო დედოფალო!“ იგი გაჩერდა და მკითხა: „რა გინდა?“ ვუთხარი: „მე ვარ ევლოჯის, პატრიკიოსთა უფროსის, თავდები და უბრძანე მას, რომ გამათავისუფლოს თავისი თავდებობისაგან“.

მან მომიგო: „მე ვერ შეგიწყალებ და შენ როგორც || გინდა, 316 r
ისე მოექეცი შენს თავდებობას“.

მაშინ გამეღვიძა მე და ვთქვი: „ვაი მე ცოდვილს, დავიღუპე ჩემი თავი!“ და მოვყევი ლაპარაკს: „თუ [ასე] წავიდა ჩემი საქმე, მოვკვდები მის კარებთან, არ წამოვალ, ვიდრე არ დაველაპარაკები“. და კვლავ წაველი და დავჯექი მის კარებთან, სანამ არ გამოვიდა. და დავუწყე მას ძახილი, ვეუბნებოდი რა: „შემიწყალე, ჩემო ბატონო, შემიწყალე!“ მისი მეკარე მომიბრუნდა და არ შეუწყვეტია მას ჩემი ცემა მათრახით, ვიდრე ხორცი არ დამაგლიჯა. მაშინ ავღელდი, გავმწარდი და ჩემ თავს ვუთხარი: „უდაბნოსკენ გაუყევი საცოდავო, ღმერთს თუ სურს ევლოჯის გადარჩენა, გადაარჩენს!“

წაველი მაშინ ზღვის ნაპირისაკენ, შევხვდი გემს აღმოსანდრიიდან [მომავალს] და ჩავჯექი შიგ ჩემს სამყოფელში დასაბრუნებლად. დიდი მწუხარებისა და დარდის გამო გემზე ძილი მომერია და დამეძინა. და ვნახე, ვითომ ვიყავი აღდგომის ეკლესიაში. ის ჭაბუკი თავის ადგილას, წმ. ქვაზე, იყო. მან სასტიკი მრისხანებით შემომხედა. || ჩემდამი მისი შემოხედვის საშინელი ძალისა- 316 v
გან მთელი სახსრები ამომივარდა ბუდიდან, პირი მომეკუმა და შიშისაგან გული გამიქვავდა. მან ბრძანება გასცა ჩემ შესახებ და მე დამიჭირეს, ხელები უკან გამიკრეს, თავქვე ჩამომკიდეს და დამიწყეს წამება და ლაპარაკი: „თავს ნუ იდებ ისეთ რამეს, რაც არ ძალგიძს, და უფალსაც ნუ ეურჩები!“* მე არ შემეძლო დალაპარაკება. როდესაც ჩამოკიდებული ვიყავი აი, ხმამ თქვა: „ეს დედოფალი მოდის“. მაშინ მე ცოტა გავთამამდი, დავუწყე ძახილი, დახმარების თხოვნა და ლაპარაკი: „შემიწყალე, დედოფალო ქვეყნისა!“ მან მკითხა: „კიდევ რა გინდა?“ მე მივუგე: „ევლოჯის თავდებობის გამო კარ ჩამოკიდებული“. მითხრა: „შევავედრებ შენს თავს“.

როდესაც იგი ჭაბუკთან მივიდა, დაუწყო მას ფეხებზე ამბორი და თხოვნა. ჭაბუკმა მითხრა: „კვლავაც აღარ ითავო ისეთი საქმე, რომლის ძალა არ შეგწევს“. მე ვუთხარი: „აღარ ვიქმ, უფალო, რამეთუ მე მხოლოდ ვვარაუდობდი, რომ რატომღაც მისთვის კარგი იქნებოდა, რასაც მე ვფიქრობდი, მაგრამ ცუდი ვქმენ, მომიტევე!“ მაშინ მან უბრძანა || მის გარშემო მყოფთ. მათ გამათავისუფლეს 317 r

---

* შდრ. μὴ ἀντίλεγω τῷ Θεῷ.

და მან მითხრა: „წადი შენს სენაკში, ნუ გადარდებს მისი საქმე. ამიერიდან მე ევლოჯს მის ადრინდელ ყოფას დავუბრუნებ".

გამოვფხიზლდი. ძალზე გავიხარე როდესაც ღმერთმა მიხსნა ევლოჯის თავდებობისაგან და დიდის სიხარულით გავემართე ჩემი სენაკისაკენ. სამი თვის შემდეგ გავიგე, რომ მეფე იუსტინე მიიცვალა და მის ადგილას გამეფდა მისი დისწული იუსტინიანე. მის წინაალმდეგ ამხედრდნენ აბატიუსი, დექსიკრატე, მინი და მათთან ერთად აგრეთვე ევლოჯიც. პატრიკიოსთა უფროსი. ამ [ამბავმა] მეფემდე მიაღწია. მან ბრძანა მოკვლა ყველასი და მათი ქონების მიტაცება. რაც შეეხება სამს, ისინი მოკლეს, მათი ქონება კი წაიღეს. რაც შეეხება ევლოჯს, მისი ქონება მთლიანად მიიტაცეს. იგი კი შუაღამით გაიქცა და თავის სოფელს შეაფარა თავი. მეფემ ბრძანა: სადაც არ უნდა დაეჭირათ იგი—მოეკლათ.

როდესაც თავის სოფელში მივიდა ევლოჯი, თავისი ძველი ტან-
317 v საცმელი ჩაიცვა. როდესაც გაიგო ხალხმა || მისი სოფლისამ, რომ იგი უკვე მოვიდა, გამოვიდა, რათა მოეკითხა იგი. მათ უთხრეს: „გავიგეთ, რომ შენ კონსტანტინეპოლში პატრიკიოსი გამხდარხარ".

მან მიუგო მათ: „მე რომ პატრიკიოსი გავმხდარიყავი, თქვენ არასდროს არ შემოგხედავდით სახეში. მე იგი არა ვარ. ის სხვა ევლოჯია, მხოლოდ ამ ჩვენი ქვეყნიდან. რაც შემეხება მე, მხოლოდ იერუსალიმს წავედი, რათა მელოცა".

თავის გულში დაიწყო მან მაშინ ლაპარაკი: „ევლოჯ, საცოდავო. აიღე შენი სატეხი და წადი—ტეხე ქვები შენი ჩვეულებისამებრ! არ არის აქ მეფის სასახლე. შენთვის იგი (სატეხი) ხმლით თავის მოკვეთაზე უმჯობესია". და აიღო მან თავისი სატეხი. შემდეგ იმ კლდისკენ გაემართა, რომელშიც ფული იპოვა. იგი ფიქრობდა, რომ კვლავ ნახავდა ფულს. ურტყა შიგ დილიდან შუა დღემდე, მაგრამ ვერაფერი ვერ ნახა. და დაიწყო მან გახსენება მშვენიერი საჭმელ-სასმელისა, რომელიც კონსტანტინეპოლს იყო, იმ კრებულისა, რომელიც გარს ეხვია, იმ სიუხვისა, რომელიც იქ სუფევდა. იგი ამბობდა
318 r თავის გულში: „დაადექ || შენს საქმეს, საცოდავო! შენ ეგვიპტეში ხარ და არა კონსტანტინეპოლში. განა შენთვის არაა საკმარისი, რომ თავი შეგრჩა ცოცხალი?!"

ამგვარად ჰაბუკმა და წმ. დედოფალმა მარიამმა დააშოშმინეს* იგი იქამდე, რომ ის თავის ძველ მდგომარეობას დაუბრუნდა. არ არის ღმერთი უსამართლო თავის მონათა მიმართ და არ ივიწყებს იგი მათ წარსულ ღვაწლს.

რამდენიმე ხნის შემდეგ მე ევლოჯის სოფელში მივედი. ჩვეუ-

---

* შდრ. κατέστησεν αὐτὸν.

ლებისამებრ სოფლის განაპირას ვიჯექი, ვიდრე არ მოსაღამოვდა. და აი, [საღამოს] მე ეკლოჯის წინაშე აღმოვჩნდი, რომელიც წარმოსდგა თავისი კეთილი იერით. თავისი წესისამებრ, მან შინ წამიყვანა. როდესაც ვიხილე იგი, მადლი მოვახსენე ღმერთს და ვადიდე იგი. შემდეგ ვთქვი: „რა დიდი არს საქმე შენი, უფალო, რამეთუ შენ ყველაფერს ბრძნულად ქმნი! რომელი დიდი ღმერთია მსგავსი ჩვენი ღმერთისა, რომელიც გლახაკს ნეხვის გროვიდან წამოაყენებს, ღარიბს მიწიდან ააყენებს, აღადგენს და დააყენებს იმას, ვისაც ძალუძს ჩაწვდეს შენ საკვირველებებსა და გადაწყვეტილებებს?! უფალო, მე
ვარ || ცოდვილი, რომელიც ისეთ საქმეს მოვეჯიდე, რომლის ძა- 318 v
ლი არ შემწევდა და თუ არა შენი წყალობა, უფალო, ჩემი სული დამკვიდრდებოდა ყველაზე შორეულ [ადგილას] ჯოჯოხეთისა“.

შემდეგ ჰეშმარიტად ეკლოჯიმ წამიყვანა, ფეხები დამაბანინა და მავახშმა თავისი ჩვეულებისამებრ. ვახშმის შემდეგ მე ვკითხე: „როგორა ხარ დღეს, ეკლოჯ?“ მითხრა: „იღლიც ჩემთვის, მამაო, რამეთუ მე ღატაკი კაცი ვარ, არაფერი გამაჩნია“.

მე ვუთხარი: „ო, ნეტავ რაც გქონდა, ისიც არ გქონოდა!“

მკითხა: „მონაზონო, ბრალს მდებ რამეში?“

მე მივუგე: „რიღასთვის გდებ ბრალს?!“ და დავუწყე მას თხრობა და ვუამბე მთელი ჩემი და მისი თავგადასავალი. მაშინ ვიტირეთ ჩვენ დიდის ტირილით. შემდეგ მადლი მოვახსენეთ უფალს ყველა შემთხვევათა გამო. მან მითხრა: „კიდევ იღლიც ჩემთვის, მამაო, რათა შომცეს ღმერთმა ფული და ამიერიდან მე გამოვსწორდები“.

მე ვუთხარი: „არა და ნამდვილად, ძეო ჩემო, იმედი ნუ გაქვს, რომ უფალი ისევ მოგანდობს რაიმეს ამ ქვეყნად, თვინიერ იმ ოქროს კარატისა, რომელსაც შენ შენი შრომით შოულობ“. და არ შეუწყვეტია || მისთვის ღმერთს მისი სიცოცხლის მთელ დღეთა მანძილ- 319 r
ზე კარატი ოქროს მიცემა და იგი მას იყენებს [ისე], როგორც შენ უკვე ნახე.

ასეა. ახლა მე უკვე იმ მოხუცის მთელი ამბავი გიამბე. შენ არ მოუთხრო მის შესახებ არავის, ვიდრე მე ცოცხალი ვარ. ო, მათ გაუკირდებათ ახლა როგორ წამოაყენებს ღმერთი მცირედის გამო მას, ვინც უყვარს და დაუწესებს იმას, რაც მას არგებს. უხმეთ ღმერთს თქვენ სულთა გამო, რათა არ წარგხოცოთ შეუმჩნევლად. რათა პოვოთ მისი მრავალი წყალობა იმ დღეს, როდესაც წარსდგება ყოველი ადამიანი ანგარიშის საგებლად თავისი საქმიანობის შესახებ. ისწრაფეთ ჩვენი დედოფალი წმ. მარიამისა და ყველა წმიდანისაკენ, რათა გვიშუამდგომლონ ჩვენი უფლის, სიწმინდით ქებული ქრის-

ტეს წინაშე, რამეთუ იგი არის დიდება, კეთილშობილება და ძლიერება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ!

66

კვლავ წავიდნენ ერთ დღეს ეს წმიდანი ანბა დანიელი და მასთან ერთად მისი მოწაფე ალექსანდრიაში. და იყო იქ ერთი კაცი, რომელიც თავის ვაჟიშვილთან ერთად ცხოვრობდა. მის ვაჟიშვილს ახალგაზრდა ლამაზი ცოლი ჰყავდა. სულთა მტერმა ეშმაკმა გააღვივა
319 v || მოხუცის, მამამისის, გულში ლტოლვა ამ ქალისადმი შეცოდების სურვილით. დიდი ვნების გამო, იგი განმარტოებას ეძიებდა, რათა აესრულებინა თავისი ბილწი წადილი.

ერთ დღეს მივიდნენ მეთევზეები, რომელნიც მისი ვაჟის ამხანაგები იყვნენ და უხმეს მას მათთან ერთად ზღვაზე წასასვლელად, რათა ეთევზავათ მეგობრებს, რამეთუ ჰაბუკი მეთევზე იყო. როდესაც ჰაბუკი, მისი ვაჟი, წავიდა, მამა ქალთან შევიდა, ეწადა რა იგი ცოდვისათვის. [ქალმა] ჰკითხა: „ეგ რა მოგინდომებია, რომ ჩაიდინო? პირჯვარი გარდაისახე პირისახეზედაც და გულშიც და ღმერთი ახსენე, რამეთუ შენ ეშმაკეული საქმე გწადია მაშინ, როდესაც ღმერთი [ამას] გიკრძალავს“. მაგრამ [მოხუცი] არ წავიდა, პირიქით დაუჟინა. ქალმა არ ისურვა მისი ბილწი წადილის გაზიარება. საწოლზე მისი (მოხუცის) ვაჟიშვილის ხმალი იყო აღმართული. [მოხუცმა] აიღო ხმალი ხელში, რათა ამით შეეშინებინა იგი. მან გაწმინდა ხმალი და უთხრა: „თუ არ დამნებდები, ამ ხმალს დაგარტყამ“. ქალმა მიუგო: „ნაწილ-ნაწილ რომ დამჭრა, მე შენ ამაზე არ დაგთანხმდები“. მოხუცმა დასცა ქალს ხმალი, დაარტყა ზურგზე და ორად გადაჭრა. და
320 r დაბნელდა მყის || მისი მხედველობა და დააბრმავა იგი ღმერთმა. დაუწყო მან კარს ძებნა და ვერ ნახა.

მოვიდნენ სხვა მეთევზეები, რომელნიც აგრეთვე სათევზაოდ ეძებდნენ ჰაბუკს. მოხუცმა უთხრა მათ: „სათევზაოდაა წასული, მაგრამ მაჩვენეთ კარი, რამეთუ მე ვერა ვხედავ“. უთხრეს: „ეს არის კარი“. შევიდნენ და იხილეს მოკლული ქალი. ჰკითხეს: „ეს რა ამბავია“. მან მიუგო მათ: „დამიჭირეთ, რამეთუ მე მოვკალი მოკლული“. როდესაც მოისმინეს ეს მისგან, შეიპყრეს და ქალაქის მმართველთან წაიყვანეს. მმართველმა გამოჰკითხა მას ამ ამბის თაობაზე. მან მოუთხრო, რაც მოხდა. [მმართველმა] შეიპყრო იგი და დასაჯა იმის გამო, რაც ჩაიდინა.

შეიტყო აგრეთვე ეს ამბავი ანბა დანიელმა. მან თავის მოწაფეს უთხრა: „წავიდეთ, ძეო ჩემო, რათა ვნახოთ იგი (ქალი)“. მივიდ-

ნენ ერთ-ერთ მონასტერში და ანბა დანიელმა თქვა: „ჯერ არს, რომ ეს ქალი მონაზვნებთან იქნეს დასაფლავებული“. ზოგიერთი მონაზონისათვის ეს უსიამოვნო აღმოჩნდა. ანბა დანიელმა თქვა: „ეს ქალი მოწამეა, რამეთუ იგი ღმერთის მცნების შესასრულებლად აღესრულა უბიწოდ“. [მაშინ] შეისმინეს ბერის სიტყვა და დამარხეს იგი მამებთან. და წავიდა ბერი თავისი სამყოფელისკენ .

67 (R. O. Chr., 1900, გვ. 66—67)

ერთ დღეს ერთ-ერთი ძმა ძლეული იქნა სიძვით. მიაშურა მან ანბა დანიელს || და მოუთხრო თავისი [ვნებათ] ბრძოლის შესახებ. 320 v
ბერმა უთხრა: „წადი ამა და ამ მონასტერში, დაემხე მამათა სასაფლაოზე, ილოცე და თქვი: „ო, უფალო თომა*, შემეწიე, განმამტკიცე და მიხსენი ამ ბრძოლის ბოროტებისაგან!“ მე მჯერა და ვიმედოვნებ, რომ ღმერთი აგაცდენს ამ ბრძოლას“. და წავიდა ძმა და მოიქცა [ისე], როგორც უბრძანა ბერმა.

სამი დღის შემდეგ დაბრუნდა იგი ბერთან და აუწყა: „ჰეშმარიტად ღმერთმა შენის ლოცვის მეოხებით მიხსნა იმ ბრძოლისაგან“. ბერმა ჰკითხა: „როგორ?“ და მოუთხრო ძმამ და უთხრა: „წავედი მე, შევასრულე თორმეტი მეტანია და დავიძინე მამათა სასაფლაოზე. და გამომეცხადა ქალიშვილი ერთი და მითხრა: „აიღე ეს ევლოგია** და წადი შენს სენაკში“. ავიღე მისი ევლოგია და მყის გაქრა [ვნებათ] ბრძოლა. არ ვიცი კი, რა იყო მისი ევლოგია“. ადიდა მაშინ ბერმა ღმერთი და თქვა: „ასეთი გულწრფელი დამოკიდებულების*** ღირსნი ისინი არიან, რომელნიც მცნებებს იცავენ ჩვენი უფლის ქრისტეს კურთხევით, რომელსაც აქვს ქება, დიდება და მადლი უკუნითი უკუნისამდე, ამინ!

68 (CXIX; დამ. II, თხრ. 11)

მოგვითხრო ანბა ევსებიმ, რაითის მონასტრის მღვდელმა, რომ ეშმაკმა || მიიღო მონაზვნის შესახედაობა და მიუკაკუნა ერთ-ერთ 321 r
ბერს სენაკში. ბერმა გაუღო მას და მონაზვნების ჩვეულებისამებრ უთხრა: „ილოცე!“ ეშმაკმა თქვა: „აწ და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ!“ ბერმა კვლავ მიმართა მას: „დიდება მამას, ძეს და სული წმიდას აწ და უკუნითი უკუნისამდე მარადის“. როდესაც ბერმა ეს ლოცვა წარმოთქვა, ეშმაკი გაიქცა, ცეცხლივით გაქრა და კვლავაც აღარ გამოჩენილა.

---

* შდრ. ὁ Θεὸς Θωμάϊδος.

** შდრ. ἡ εὐλογία.

*** შდრ. ἡ παρρησία.

69 (CXXII, ნაწილი მეორე)

მოგვითხრო აგრეთვე დედა დამიანემ და თქვა, რომ: ვიდრე სენაკში გამოვიკეტებოდი, ყოველ კვირას მივდიოდი წმ. კოზმან და დამიანეს ეკლესიაში და მთელ ორ ღამეს იქ ვატარებდი. საღამოთი მოდიოდა იქ ერთი მოხუცებული ქალი და გლახაკთ ორ-ორ ფელსს ურიგებდა. მოვიდა ერთხელ სალოცავად ჩემი ნათესავი ქალი მეფე მავრიკის საგვარეულოდან. მე წავიყვანე იგი და მივედით ჩვენ წმ. კოზმან და დამიანეს ეკლესიაში. მე ვუთხარი მას: „ჩემო საყვარელო, აქ ერთი მოხუცი ქალი მოვა, რომელიც ყველას ორ-ორ ფელსს უნაწილებს. შენ ნუ კი იუკადრისებ [ამას] მისგან, არამედ გამოართვი!“

მან მითხრა: „კარგი დედავ, მაჩვენე [ის ქალი], რათა მივიღო მო-
321 v წყალება“. ||

მე მივუგე: „დიახ. გამოართვი მოხუცს მოწყალება, რამეთუ იგი დიდებული ქვრივია, ეშინია ღვთისა და აქვს სათნოებანი. იგი მთელი კვირა მარხულობს და ყველაფერს, რასაც იშოვნის, გლახაკთ უნაწილებს, თანაც ოთხმოცი წლის ქვრივია. მდაბლად მიიღე მისგან და სხვებს მიეცი“ .

როდესაც ჩვენ ვსაუბრობდით, აი, მოვიდა კიდეც მოხუცი და დაურიგა ფელსები ყველას, ვინც კი გამოჩნდა. ჩემ ნათესავსაც მისცა და უთხრა: „აიღე ესენი და ჰამე“. და როდესაც წავიდა, მივხედი მე, რომ ღმერთმა გაუმჟღავნა მას ის, რაზედაც ვსაუბრობდით ჩვენ: მე რომ ვუთხარი ჩემ ნათესავს—„აიღე და სხვებს მიეცი“. აიღო ჩემმა ნათესავმა ის ორი ფელსი, გაგზავნა თავისი ერთ-ერთი მსახური ბიჭი და იყიდა იმით ცერცვი. და აიღო [ნათესავმა] ცერცვი, შეჭამა, კმაყოფილი დარჩა და თქვა: „მე მიმაჩნია, რომ ეს ცერცვი უფრო ტკბილია, ვიდრე თაფლი“. და ვადიდეთ [მაშინ] ჩვენ ღმერთი, რომელიც თავის მართლმორწმუნე მონებს წყალობას უძღვნის.

70 (CXXVIII)

მოგვითხრო ანბა ათანასემ, რომელიც საბას მონასტერში იმყოფებოდა, რომ მან მოისმინა, რაკას ეპისკოპოსი ჰყვებოდა და ამბობდა, რომ: პაპაჩემს ჰყავდა ძმა, ეპისკოპოსი და ჰყავდა აგრეთვე მას
322 r და, || მონაზონი, დედათა მონასტრის წინამძღვარი. და წავიდა მასთან ეპისკოპოსი, რათა მოენახულებინა. როდესაც მონასტერში შევიდა, იხილა იქ ერთი გახელებული მონაზონი. მოუხმო მან თავის დას და უთხრა: „მოგწონს შენ, რომ ეს და ასეთ მდგომარეობაშია? არ იცი, რომ ღმერთი შენ მოგკითხავს მათ სულთა გამო?!“ დამ მიუგო: „და

* შდრ. πρὸ τοῦ ἐγκλεισθῶ.

რა შემიძლია მე, ძმაო ჩემო, ეშმაკთან რომ გავაწყო?!“ ეპისკოპოსმა ჰკითხა: „რაღას აკეთებ აქ ამა და ამ წლიდან?!“ და მოხდა შემდეგ [ის], რომ ადგა მაშინ იგი (ეპისკოპოსი), ილოცა მისთვის და იგი (ხელი) მყის განიკურნა.

კვლავ მოგვითხრო ანბა ათანასემ ამ ეპისკოპოსის შესახებ, რომ იგი ჰყვებოდა და ამბობდა: როდესაც გააძევეს იოანე ოქროპირი, მან ჩვენს ქალაქში გაიარა. ამის გამო მასსა და ჩემ შორის სიყვარული და ვულწრფელი დამოკიდებულება დამყარდა. და როდესაც გზად, საითაც იგი გააძევეს, წმ. იოანე მიიცვალა, მე შევწუხდი დიდის შეწუხებით და ტირილით შევსთხოვე ღმერთს, რათა გაემჟღავნებინა ჩემთვის, თუ იყო იგი პატრიარქებთან ჩარიცხული, რამეთუ მან ნათელი მოჰფინა ამ ქვეყანას, გაამდიდრა ეკლესია და გააცხოველა იგი თავისი ჰეშმარიტი სწავლებით. და მოხდა [კი ისე], რომ იგი განკიცხული მოკვდა.

როდესაც მრავალგზის შევსთხოვე ღმერთს, თითქოსდა || ჩამთვლიმაო [ერთხელ] და ვიხილე ლამაზი, მშვენიერი კაცი, რომელმაც მარჯვენა ხელზე ხელი მომკიდა, მიმიყვანა ერთ განათებულ ადგილას და მაჩვენა მოძღვარნი ეკლესიისა. მე ველოდი, რომ ჩემ მეგობარ ოქროპირსაც მაჩვენებდა. და როდესაც ყველანი მაჩვენა და თითოეული თავისი სახელით მიხსენა, გარეთ გამომიყვანა უვნებლად. მე დაღონებული ვიყავი, რამეთუ ვერ ვიხილე ჩემი მეგობარი მოძღვრებთან. და როდესაც გარეთ გამოვედი, გამაჩერა მან, რომელიც კარებთან იყო და თქვა: „რაა შენს თავს, რათა ხარ შეწუხებული?“ მე არ ვუპასუხე და კვლავ მკითხა მან: „რათა ხარ შეწუხებული? არავინ, ვინც აქ შემოდის და გადის, შეწუხებული არ არის“. 322 ვ

მე მივუგე: „ჩემი წუხილი იმის გამოა, რომ ვერ ვიხილე ჩემი მეგობარი იოანე დანარჩენ ეპისკოპოსებთან“.

მან მკითხა: „ე. ი. იოანე[ში], რომელსაც ეძებ, გულისხმობ მომნანიებელს?“

მე მივუგე: „დიახ“.

მან მითხრა: „ხორციელ ადამიანს არ ძალუძს მისი ხილვა, რამეთუ იგი [იქა] დგას, სადაც უფლის ტახტია“.

როდესაც თქვა ეს, მე გამოვფხიზლდი, მადლი მოვახსენე უფალს და ვერწმუნე იმას, ვინც მეჩვენა.

71 (CXXX)

თქვა ანბა ათანასემ, რომ მომივიდა ერთხელ აზრი, რომელიც მეუბნებოდა: „იცი რაა მომზადებული მათთვის, რომელნიც იღწვიან* მშვიდად, და რა არის მომზადებული მათთვის, || რომელნიც 323 რ

* შდრ. ἀγωνιζόμενος.

არ იღწვიან?“ და როდესაც დავიძინე მე ამაზე [ფიქრით], ვიხილე ვინმე კაცი, რომელმაც მითხრა: „გამომყევი!“ და მიმიყვანა სინათლით აღვსილ ადგილას და დამაყენა კარის წინ, რომელიც არ აიწერება და რომლის სილამაზის მსგავსი არ არსებობს. და გავიგონეთ, იქ შიგნით მრავალი ხმა ღმერთს ადიდებდა. შემდეგ დავაკაკუნეთ ჩვენ კარებზე. ვიღაც ერთმა მოგვიგო შიგნიდან და თქვა: „რა გნებავთ?“ ჩემმა თანამგზავრმა მიუგო: „გვინდა, რომ შემოვიდეთ“. მეორემ უთხრა: „აქ ვერავინ ფუქსავატთაგან ვერ შემოვა, მაგრამ თქვენ თუ გინდათ რომ აქ შემოხვიდეთ, წადით საწყალობელ ქვეყანაში, იყავით მოსწრაფენი, ნუ იქნებით უზრუნველნი და ნურაფერზე ამქვეყნიურ საქმეთაგან ნუ იფიქრებთ“. გამოვეხიზლდი [მაშინ] მე და ვადიდე ღმერთი.

72 (CXXXI)

მოგვითხრო აგრეთვე ვინმე კაცმა, რომელსაც ორი ვაჟი კეისარიაში ჰყავდა, რათა მათ იქ წიგნის კითხვა ესწავლათ. გავრცელდა იქ შავი ჭირი და სიკვდილიანობა. [კაცმა] თქვა: ჩემი შვილების გამო ძალზე ვიყავი შეწუხებული, მეშინოდა—დაიხოცებოდნენ ისე,
323 v რომ ვერც კი || შევიტყობდი. მე ვამბობდი: „თუ გავუგზავნი საძებრად მათ ვინმეს, რათა ჩემთან მოვიდნენ, მაშინ ვერ შევძლებ ღვთის რისხვას რომ ავცდე; რომ დავტოვო, მეშინია მოკვდებიან და ვერ ვნახავ“. გავჩერდი—არ ვიცოდი როგორ მოვქცეულიყავი.

წავედი ანბა ზაქთან წმ. სიონში. მაგრამ ვერ ვნახე. ვიკითხე მის შესახებ და ვიხილე იგი წმ. მარიამის [ეკლესიის] შესასვლელში მდგომარე. მე რჩევა ვკითხე მას. იგი აღმოსავლეთისაკენ მიბრუნდა, მზერა ცას აღაპყრო და ასეთ მდგომარეობაში ორ საათს დაჰყო. მე ხმას არ მცემდა. შემდეგ ჰეშმარიტად მითხრა: „გამაგრდი და ნუ დარდობ, რამეთუ შენი შვილები არ დაიხოცებიან ამ სიკვდილიანობისას. თანაც იცოდე, რომ ეს სიკვდილიანობა ორ დღეში შეწყდება“. და მოხდა ისე, როგორც თქვა ბერმა.

73 (CXXXII)

ამ სიკვდილიანობისას წავედით კეისარიაში. და აი, აღმოჩნდა ქალაქის გარეთ მონასტერში ბერი. მოგვითხრო მან და თქვა: დღეების განმავლობაში ჩემს სენაკში ვიყავი გამოკეტილი, ვლოცულობდი და ღმერთს შევსთხოვდი, რომ სიკვდილიანობა განეშორებინა. და მოაღწია ჩემამდე ხმამ, რომელიც მეუბნებოდა, რომ ამ საქმეში უკვე
324 r გაეწია დახმარება || ანბა ზაქს.

74 (CXXXIII)

მოგვითხრო არაბმა კაცმა კლაზმის მცხოვრებთაგან და თქვა, რომ: წაველი კალფას, სადაც წმ. ანტონი ცხოვრობდა და შევხვდი იქ მთაში მონაზონს. მას თან წიგნი ჰქონდა და კითხულობდა. მე გავეშურე მისკენ მისი ვნებისა და მოკვლის სურვილით. როდესაც მან თავისკენ მიმავალი დამინახა, მარჯვენა ხელი გამომიშვირა, მანიშნა მე და მითხრა: „შედეგ ადგილზე!“ ორი დღე და ღამე ვიყავი [გაჩერებული]—წასვლა არ შემეძლო. შემდეგ ვთხოვე მე მას და ვკითხე: „ღვთის გულისათვის, რომელსაც შენ ემონები, გთხოვ [მითხრა]—არ გამიშვებ?“ მან თითქოსდა შემიბრალა და მითხრა: „წადი მშვიდობით!“ და გამიშვა. მეც გავუდექი ჩემს გზას.

75 (CXXXV)

მივედით ჩვენ საჭურისთა მონასტერში იორდანთან. ანბა ნიკოლა მღვდელმა მოგვითხრო, რომ მის ქვეყანაში არის დედათა მონასტერი ორმოცი მონაზონი ქალით. და შეთანხმდა ხუთი მათგანი, რათა დაბრუნებოდა ქვეყანას და გათხოვილიყო. როდესაც დაღამდა და მონაზვნებმა დაიძინეს, ამ ხუთმა ჩუმად აიღო თავისი ტანსაცმელი და კარებიდან გასასვლელად გაემართა. და დაეუფლა მყის მათ || ბოროტი სულები და ისინი ყველანი გაგიჟდნენ. და როდესაც შე- 342 v
ემთხვათ ეს, მონასტერი ვეღარ დატოვეს. (sic)* მაგრამ ისინი აღიარებდნენ თავიანთ ცოდვებს და მადლს სწირავდნენ ღმერთს, რომელმაც მოუვლინა მათ ეს სასჯელი, რათა ეხსნა მათი სულები.

76 (CXLI)

წავიდა ერთი ძმა ბერთან კალამონის ქვაბებში. და როდესაც მივიდა მასთან და იხილა მისი სამყოფელი, ჰკითხა: „როგორ შეგიძლია, მამაო, იჯდე ამ ქვაბებში და იტანდე კოღოებსა და საშინელ სიცხეს?“. და მიუგო ბერმა: „იმქვეყნიური სატანჯველის გამო ვუძლებ ამას. კოღოს რაც შეეხება, მას ვუძლებ იმისათვის, რათა გავთავისუფლდე იმ მატლისაგან, რომელიც არ ისვენებს. სიცხეს რაც შეეხება, მას ვუძლებ იმისათვის, რათა გავთავისუფლდე ჯოჯოხეთის სიცხისაგან; რამეთუ ეს მცირე ხნითაა, იმას კი დასასრული არა აქვს“.

77(CXLIX)

როდესაც ანბა ამოსი იერუსალიმის პატრიარქი გახდა, ეახლნენ მას მონასტრების მთელი მამასახლისნი, რათა მოეკითხათ იგი. პატ-

---

* შდრ. Καὶ τούτου γενομένου οὐκ ἔτι ἐξῆλθον ἐκ τοῦ μοναστηρίου.

რიარქმა უთხრა მათ: „იღოცეთ ჩემთვის, მამანო ჩემნო. შეჰმარიტად მე მძიმე ტვირთი ავიღე, რადგანაც ეს საქმე არ არის მცირე, რამეთუ რომელთაც სურთ სულები მწყსან, [ხამს] იყვნენ მსგავსნი მოსესი, პეტრესი, პავლესი და სხვების. მე საწყალობელს რაც შემეხება, ჰეშმარიტად ძალზე ვშიშობ კელთ-დასხმის სიმძიმის გამო, რამეთუ
325 r (პგ)* ვნახე დაწერილი, || რომ წმ. ლეონი, რომაელთა პატრიარქი, ორმოცი დღის განმავლობაში ეყენებოდა წმ. პეტრეს მის საფლავთან, რომ ეშუამდგომლა მისთვის ქრისტეს წინაშე, რათა მას (ქრისტეს) მისთვის მისი ცოდვები შეენდო. და გამოეცხადა მას წმ. პეტრე და უთხრა: „ჰეშმარიტად ვითხოვე მე შენი გულისთვის და მოგეტევა კიდევაც შენი ცოდვები თვინიერ იმისა, რაც კელთ-დასხმისაგანაა, რაჲეთუ განიკითხები იმის მიხედვით: აძლევდი შენ მას თავაზიანად, თუ უხეშად“.

78 (C1)

თქვეს ამბავი ერთი ბერძენი მონაზვნის შესახებ, რომელიც სახედრებზე იყო განწესებული დავაქისის მონასტერში. წავიდა იგი იერიქოს. როდესაც სახლში ჩამოხდა, მისდა შეუმჩნევლად, მიეიდა [იქ] ერთი პატარა ბიჭი. ჯორმა გათელა იგი და მოკლა. და მოხდა [ეს] ეშმაკის მეოხებით. ბერი ძალზე შეწუხდა ამის გამო და წავიდა სათანადო მხარეს. იგი დახეტიალებდა, ტიროდა და ამბობდა: „ჰეშმარიტად მე მოვკალი მოკლული“. შემდეგ ხეობაში დასახლდა, რომელშიც ლომი იმყოფებოდა. ბერი ყოველ დღე ლომის ბუნაგში მიდიოდა და აღიზიანებდა მას, რათა მას იგი შეეჭამა. ლომმა კი სრულებით არა ავნო რა. შემდეგ წავიდა [ბერი] და გზაზე ვიწრო ადგილას დაიძინა, რათა [ლომი] ხეობიდან წყლის დასალევად როდესაც ჩამოიელიდა. შეხვედროდა მას და შეეჭამა. მაგრამ, როდესაც ნახა იგი ლომმა, გადახტა, ჩაუარა მას, განწორდა და სრულებით არ ავნო.
325 v დარწმუნდა მაშინ ბერი, რომ ღმერთმა || შეუნდო მას ცოდვა და დაბრუნდა თავის მონასტერში.

79 (C1ვ)

მოგვითხრეს აგრეთვე ერთი ხუცესის შესახებ, რომელიც დავაქისის მონასტერში იმყოფებოდა, რომ ვიდრე ღამე ძელი დაირეკებოდა, ბერი თავის სენაკში განისვენებდა. იგი უსმენდა მას (ხუცესს, რომელიც) ამბობდა: „კირიელეისონ!“ განსხვავებული ხმებით. ბერმა დათვალა მისი ლოცვა და აი, -მან ორას[-ნაირი] ხმით წარმოთქვა ლოცვა.

* „სამოთხეში“ წარმოდგენილია ამ თხრობის ნაწილი. იგი ამ ადგილიდან იწყება.

გადმოიხედა ბერმა თავისი სენაკის სარკმლიდან და დაინახა მუხლმოდრეკილი ბერი. მის თავს ზემოთ ვარსკვლავი ბრწყინავდა. ისე რომ, ამ ვარსკვლავის შუქის სიუხვის გამო, მან გაარჩია ვინ იყო იგი და იცნო.

80 (CLIV)

მოგვითხრო აგრეთვე ჩვენ ანბა გიორგიმ, დავაქისის მონასტრის მამასახლისის მოწაფემ, თავისი მოძღვრის შესახებ, რომ თორმეტი წლის განმავლობაში იგი თვალყურს ადევნებდა მას (მოძღვარს) მის ქვაბში. [ერთხელ] შევხვდით[ო] ჩვენ მასთან ერთ ერისკაცს და დავიწყეთ საუბარი მხოლოდ სულის ცხონების თაობაზე. ანბა ნიკოლაოსმა ამ ერისკაცს უთხრა: „გვითხარი სიტყვა!“.

ერისკაცმა თქვა: „ნეტავი შემეძლოს ჩემ თავს სარგებლობა მოვუტანო! მე საცოდავი, უძლური ერისკაცი ვარ. რა შემიძლია, რომ ვთქვა?!“ ბერმა უთხრა: „კი, უსათუოდ უნდა თქვა [რაიმე]“.

ერისკაცმა თქვა: „თორმეტი წელია მე მზე არ შემსწრებია ჰამის დროს შაბათ-კვირის გარდა. || თხუთმეტი წელი მოსამსახურედ ვი- 326 r
ყავი ერთ საზარელ ხარბ კაცთან. დღე და ღამ ვმუშაობდი. ის კი ჭირას არ მაძლევდა და ყოველ დღე ბევრ წყენას მაყენებდა. მე ჩემ თავს ვეუბნებოდი: „აიტანე ამ კაცთან [ყოფნა] და ნაცელად იმ ჭირისა, რომელიც შენთვის ზიანის მომტანია, იმედი იქონიე სასუფევლისაცისა“. და უბიწოდ შევინახე მე ჩემი სხეული ქალიც [კი] არ ვიცი ბოლო დრომდე“.

როდესაც მოვისმინეთ ჩვენ მისი სიტყვები, სარგებლობა ვპოვეთ და ვადიდეთ ღმერთი.

81 (CLXXV)

თქვა ამბავი ერთმა კაცმა მამათაგან ზენონ-მეფის შესახებ, რომ შეურაცხყო მან ერთი ქალის ასული. ის ქალი აღარ მოეხსნა ღმრთისმშობელი წმ. მარიამის ეკლესიას და ცხარე გოდებით შესთხოვა მას (წმ. მარიამს), რომ მის (ასულის) გამო შური ეძია მეფეზე. როდესაც იგი დღეების განმავლობაში მიმართავდა (sic), ტიროდა და შესთხოვდა, გამოეცხადა მას წმ. მარიამი და უთხრა: „მერწმუნე, დედაკაცო, რომ მე ბევრჯერ მოვინდომე შენს გამო შური მეძია მასზე, მაგრამ მისმა ხელებმა შემაკავეს, რამეთუ ძალზე ბევრი წყალობის [ჩამდენნი] არიან“.

მოგვითხრო ჩვენ ანბა მარკიანემ ერთი ბერის შესახებ, რომელიც თვითონ იყო*, რომ ადგა იგი ღამე თავისი კანონის წასაკითხად. როდესაც კითხვა დაიწყო, ბუკის ხმა შემოესმა. შეცბუნდა ბერი და თქვა: „საიდან არის აქ ბუკი? აქ არც მხედრებია და არც
326 v ბრძოლა“. და მიუგო || ეშმაკმა და თქვა: „კი, ნამდვილად, აქ ბრძოლაცაა და მხედრებიც. შენ თუ არ გინდა, რომ შეგებრძოლო, წადი, დაიძინე“.

თქვა აგრეთვე ბერმა: მერწმუნეთ ძენო, არაფერი [ისე] არ აბნევს ეშმაკთ, ზიანს არ აყენებს, არ თიშავს და არ არცხვენს მათ, როგორც ფსალმუნთა კითხვა. თუმც მთელი წმ. წერილი სასარგებლოა, ეშმაკთათვის კი უსიამოვნების მიმყენებელია, მაგრამ არაფერი არ იწვევს მათ წყენას მსგავსად ფსალმუნებისა, რამეთუ ზოგი მათგანი მათ კრულავს, ზოგი მათგანი კი ჩვენ სულთათვის ლოცულობს, როდესაც ვამბობთ: „მიწყალე მე, ღმერთო, დიდითა წყალობითა შენითა და მრავლითა მოწყალებითა შენითა აჯოცე უსჯულოება ჩემი“**.

რაც შეეხება ეშმაკთა წყევლას, აი ვამბობთ: „აღდეგინ ღმერთი, და განიბნინედ [ყოველნი]*** მტერნი მისნი, ივლტოდეთ მოძულენი მისნი პირისა მისისაგან“****.

აგრეთვე ამბობს: „განაბნიენ წარმართნი, რომელთა ჰნებავს ბრძოლად“*****.

აგრეთვე ამბობს: „ვიხილე მე უღმრთოჲ აღმაღლებული და [აღმატებული] უფროჲს ნაძუთა მათ ლიბანისათა. თანა-წარვჴედ მუნ-თქუესვე, არა იყო [უღმრთოჲ]; ვეძიებდ ადგილსა მისსა და არა ვპოვე“******.

აგრეთვე ამბობს: „მახჳლი მათი განეწონენ გულსა მათსა“*******.
327 r და აგრეთვე: || „ჴნარცუ თხარა, აღმოჰკუეთა, შთავარდა იგი მთხრებ-

---

* შდრ. αὐτὸς δὲ ἦν.

** ფსალმუნნი, 50, 3.

*** ქართული ტექსტი მოგვყავს უცვლელად მ. შანიძის გამოცემის მიხედვით. იხ. ფსალმუნნი, თბილისი, 1960. მხოლოდ იმ სიტყვებს, რომელნიც არაბულ ტექსტში არ არის, ვათავსებთ ფრჩხილებში.

**** იქვე, 67, 2.

***** იქვე, 67, 31.

****** იქვე, 36, 35—36.

******* იქვე, 36, 15.

ლსა მას, რომელცა ქმნა. მიექცა სალმობაჲ მისი თავსა მისსა და [სიცრუე მისი] თხმებსა მისსა ზედა დაუჯდა"*.

თქვა აგრეთვე ბერმა: მერწმუნეთ ძენო, რომ მსგავსად ამისა, როდესაც ბერად შედგება მეფე, დათმობს რა თაეის მეფობას, იგი განდიდებულ და ქებული ხდება; რამეთუ მონაზვნობა უფრო კეთილშობილი და აღმატებულია, ვიდრე ის, რაც მან დასთმო, ასეა. და აუწერელი სირცხვილი მონაზონს, რომელიც მონაზვნობას დასთმობს და მეფე გახდება!

თქვა აგრეთვე: ადამიანი დასაწყისში, ვიდრე ცოდვაში ჩავარდებოდა, ღმერთს ემსგავსებოდა. შემდეგ კი, როდესაც დაეცა, ცხოველებს დაემსგავსა. მაგრამ, ძმანო, თუნდაც რომ ბუნებამ აამოძრაოს ვნებანი, განაგრძეთ ჯაფა მარხვითა და უძილობით. მარხვა ვნებათ მხურვალებას ჩააქრობს.

ნუ გაგიკვირდება—თუმც ადამიანი ხარ, შეგიძლია რომ გახდე ანგელოზი, რამეთუ ჩვენმა უფალმა ქრისტემ აღუთქვა მიმსგავსება ანგელოზებთან მათ, რომელნიც იღწვიან მისი (ღვთის) დიდებით.

არაფერი არ აახლოებს მონაზვნებს ღმერთთან, როგორც უბიწოება, || სიწმიდე და გულმოდგინება სიჩუმესა და ლოცვაში ნებ- 327 v
თის გარეშე და გაქცევა, ჩემო საყვარელნო, ვერცხლის სიყვარულისაგან, რომელიც თავია ყოველგვარი ბოროტებისა, როგორც დაადასტურა სული წმიდამ პავლე მოციქულის პირით**.

83 (ფოტის პატერიკი, თ. XVI, § 27)

კვლავ მოგვითხრეს ჩვენ მამებმა ერთი ძმის შესახებ. რომელიც წმ. ბერის მეზობლად იმყოფებოდა. შეეიდა ეს ძმა ბერის სენაკში და რაც პოვა იქ, მოიპარა. ბერმა შეასწრო მას თვალი და არ გაკიცხა. მაგრამ [ძმა] ძალზე ხშირად სჩადიოდა ამას. [ბერი] კი ამბობდა: „ეგების ძმას ესაჭიროება და ამის გამო აკეთებს ამას". და იღწვოდა ბერი და შრომობდა. გულმოდგინების გამო მას ძალი შესწევდა თავისი სხეულის მდფომარეობის შეტყობისა. და როდესაც დადგა ბერის აღსასრული, შეიკრიბნენ მასთან ძმანი და მათთან ერთად ის ძმაც მოვიდა, რომელიც ბერის ნივთებს იპარავდა. შეხედა მას ბერმა და უთხრა: „მოდი ჩემთან, ძეო!" და როდესაც მიუახლოვდა მას [ძმა]. აიღო ბერმა ძმის ხელები, დაიწყო მათი კოცნა და ლაპარაკი: „მადლობელი ვარ უფლისა და ამ ხელებისა, ძმანო, რომელთა გამოც ციური სასუფევლისკენ მივემართები".||

---

* ფსალმუნი, 7, 16—17.

** I ტიმოთეს მიმართ, 6, 10.

328 r როდესაც ესა თქვა, განუტევა მან სული თავისი და წარემართა მაშინ უფალთან. და დაუფიქრდა ძმა მის ნათქვამს, გული დასწყდა. გონება მოიკრიბა, მოინანია და გამოცდილი მონაზონი გახდა იმის გამო, რა სათნოებანიც ნახა დიდებული ბერისა.

84 (ფოტის პატერიკი, თ. XVI, § 30)

კვლავ მოგვითხრო ერთმა მამამ ვინმე ძმის შესახებ, რომელიც ერთი წმიდა ბერის მეზობლად იმყოფებოდა. წავიდა ის ძმა და გაიკეთა ბერის გასაღების მსგავსი გასაღები. აღებდა იგი ბერის სენაკს და იღებდა ფელსებს, რომელთაც ბერი თავის სარკმელში ათავსებდა. და როდესაც არაერთგზის დაკარგა ბერმა ფელსები, აიღო ფურცელი და ასე დაწერა: „რომელი ძმაცა ხარ, გთხოვ შენ, ძმაო ჩემო, ყავ სიკეთე და კარგად მოიქეც: როდესაც სენაკში შემოხვალ, ნახევარი აიღე, ნახევარი კი დატოვე ჩემი საარსებო საჭიროებისათვის და გაყავი ფელსები ორ ნაწილად“.

შევიდა ის ძმა თავისი ჩვეულებისამებრ სენაკში, ნახა ფურცელი, აიღო იგი და წაიკითხა. და არ შეწუხებულა იგი, ყურადღებაც
328 v არ მიუქცევია, პირიქით აიღო ის ფელსები, რომლებიც ნახა, || მთლიანად და წავიდა.

რამდენიმე წლის შემდეგ ავად გახდა ის ძმა, მძიმე მდგომარეობა შეექმნა და აღსასრული დაუდგა. მისი სული წვალობდა და არ ამოდიოდა. და მოუხმო მაშინ მან ბერს, გამოუტყდა თავის ცოდვაში და უთხრა: „შემინდე, მამაო, და ილოცე ჩემთვის, რამეთუ მე ისა ვარ, რომელიც შენ ფელსებს ვიპარავდი“. ბერმა უთხრა: „რატომ არ მაუწყე ამის შესახებ?“ ძმამ მიუგო: „ცუდად მოვიქეცი, მამაო“. და ილოცა მისთვის ბერმა და მაშინვე განუტევა ძმამ სული თავისი და წავიდა ამ ქვეყნიდან. დიდება უფალს, ამინ!

85

იყო მონაზონი ვინმე და ჰყავდა მას ერისკაცი მეგობარი. მონაზონს საზრუნავი გამოუჩნდა და იგი დაავადდა. და უთხრა მან თავის მეგობარ ერისკაცს: „ილოცე ჩემთვის, ძმაო, და შესთხოვე ღმერთს, რათა განმკურნოს“. და ილოცა მისთვის ერისკაცმა და განიკურნა მონაზონი.

შემდგომად ამისა ავად გახდა ერისკაცი. მან მონაზონს უთხრა: „ილოცე ჩემთვის, მამაო, და შესთხოვე უფალს, რათა განმკურნოს“. ილოცა მისთვის მონაზონმა და ვერ განიკურნა [ერისკაცი]. ||

ერისკაცმა თქვა: „იცოდე, მამაო, ეს ამბავი მე ძალზე მაეჭვებს, რამეთუ ავად როდესაც ვიყავი, შენ მე მთხოვე და მე შენ გამო შევღაღადე ღმერთს. მან ისწრაფა ჩემი შეწყნარება და შენ განიკურნე. შენ რაც შეგეხება, შენ ითხოვე ჩემს გამო და არ იქენი შეწყნარებული“.

მონაზონმა მიუგო: „ძმაო ჩემო, მე რაც შემეხება, როდესაც გთხოვე შენ რომ ჩემთვის გელოცა, მე მწამდა შენი ლოცვისა. შენ კი რაც შეგეხება, როდესაც მთხოვე, რომ შენთვის მელოცა, შენ ჩემი ლოცვისა არა გწამდა და ამის გამო არ ვიქენი მე შეწყნარებული, რამეთუ წერია: მსგავსად შენი რწმენისა, მოგეზღვება შენ*.

86 R. O. Chr., XII, 1907, გვ. 176; სამოთხე, დამ. I, თხრ. 3)

თქვა ამბავი აგრეთვე ერთ-ერთმა ძმამ ალექსანდრიაში მცხოვრები ვინმე მდიდარი კაცის შესახებ. რომ დასნეულდა იგი, შეეშინდა სიკვდილისა და ოცდაათი რატლი ოქრო გლახაკთ უწყალობა. და მოიკრიბა მან ჯანი, განიკურნა და თავი დააღწია ავადმყოფობას. შემდეგ შეიპყრო იგი სინანულმა იმის გამო, რა ფულიც გაიღო სამოწყალოდ. და ჰყავდა მას ერთი მეგობარი, რომელსაც ეშინოდა ღვთისა. შეიტყო მან მისი წუხილისა და სინანულის შესახებ იმის გამო, რაც გასცა სამოწყალოდ და დაუწყო მას ნუგეშისცემა. || შეგონება და ლა- 329 ▼
პარაკი: „შენ, ჩემო ძმაო, ძალზე გახარებული უნდა იყო, რამეთუ ღმერთს მიეცი შენი ფული.' მას კი ძალუძს, რომ უფრო მეტად გიზღას“.

არ შეისმინა [მდიდარმა] მისი სიტყვა. მაშინ უთხრა მას მისმა მეგობარმა: „მე მოგცემ, ძმაო ჩემო, ოცდაათ რატლ ოქროს. წამოდი ჩემთან ერთად მენა-წმიდას და იქ თქვი: „მე არ გამიცია სამოწყალოდ ის ფული, რომელიც გლახაკთ მიევეცი, არამედ ამ ძმამ [გასცა]“.

გაიხარა ამ [სიტყვებით მდიდარმა] და მხიარული წავიდა მასთან ერთად მენა-წმიდას. იგი ისე მოიქცა, როგორც მისმა მეგობარმა უთხრა და მიიღო მისგან ოცდაათი რატლი ოქრო. შემდეგ, როდესაც გამოემართა ეკლესიის კარებიდან გამოსასვლელად, დაეცა იქვე და მოკვდა. და უთხრეს მღვდლებმა ფულის პატრონს: „აიღე შენი ფული“. მან მიუგო მათ: „ღმერთმა დაიფაროს, რომ უკან დავიბრუნო ის, რაც უკვე მივეცი ჩემს უფალს ქრისტეს, პირიქით, გლახაკთ მიეცეს [ეს ფული]“.

* შდრ. გალატელთა მიმართ 3, 11; რომაელთა მიმართ 1, 17.

მაშინ ისინი, რომელნიც დაესწრნენ [ამ ამბავს] და მოისმინეს, შეშინდნენ დიდად. და ადიდეს მათ ღმერთი ამ კაცის რწმენის ჭეშმარიტებისა და მისი განზრახვის სიკეთის გამო. ამის გამოა მადლიერება ღვთისადმი და დიდება მისი. რა დიდი არს ძალი მისი!

87. (R. O. Chr., XII, 1907, გვ. 176—177)

330 r იყო ვინმე ზარაფი || ქალაქში. მივიდა მასთან ერთი უცხოელი კაცი და მიაბარა ფულის ჩანთა, რომელშიც ხუთასი დინარი იყო და უთხრა: „შემინახე ეს ფული, ვიდრე არ დამჭირდება“. და არ ყოფილა ამ დროს მათთან ვინმე დამსწრე. მაგრამ ერთი კაცი, რომელიც თვალ-ყურს ადევნებდა ქალაქს—[თუ] რა ხდებოდა ამ დროს [იქ], იდგა ზარაფის დუქნის კარებთან. მან მოისმინა მათი საუბარი და კაცსაც შეხედა, როდესაც მან ზარაფს ჩანთა გადასცა. ზარაფმა კი ვერ შეიტყო, რომ იმ კაცმა (ქალაქის მეთვალყურემ) ეს ამბავი იცოდა.

ცოტა ხნის შემდეგ მოვიდა ფულის პატრონი ზარაფთან, რათა წაეღო თავისი ფული. ზარაფმა უარი უთხრა. [მან თქვა], რომ მას მისთვის არაფერი არ მიუბარებია. გამოვიდა ეს კაცი დუქნიდან ძალზე აღელვებული. და შეხვდა მას ის კაცი, რომელმაც მათი საუბარი მოისმინა და თქვა: „რა არის, კაცო, რომ გხედავ შენ აღელვებულს?!“. ფულის პატრონს არ უნდოდა მისთვის რომ ეამბნა. კვლავ ჰკითხა მან: „რა არის შენი აღელვების მიზეზი? ეგების მე შევძლო, რომ დაგეხმარო“.

მაშინ მოუთხრო კაცმა თავისი ამბავი. მეორემ (ქალაქის მეთ-
330 v ვალყურემ) ჰკითხა: „გამაგებინე, ნამდვილად || მიაბარე მას ფული, როგორც ამბობ?“

ფულის პატრონმა მიუგო: „ნამდვილად მივაბარე მას ჩანთა, რომელშიც ხუთასი დინარი იყო შესანახად გადადებული. მან კი აღარა მცნო—უარი მითხრა მასზე (ჩანთაზე)“.

იმ კაცმა უთხრა: „წადი და უთხარი მას (ზარაფს)—წამოდი, დამიფიცე წმ. ანდრიას ეკლესიაში“.

წავიდა [ფულის პატრონი] ზარაფთან და სთხოვა მას, რომ დაეფიცა მისთვის წმ. ანდრიას ეკლესიაში. და როდესაც წაჰყვა მას [ზარაფი] დასაფიცებლად, წაიყვანა იმ კაცმა, რომელიც ქალაქს თვალ-ყურს ადევნებდა, თავისი მსახური ბიჭი და მათზე ადრე მიაშურა ეკლესიას. მან უთხრა თავის მსახურს: „ნახავ შენ, რასაც გავაკეთებ მე დღეს. მაგრამ იგი შენ ნუ დაგაღონებს და ნუ შეგაშინებს. პირიქით, მე შენ მხოლოდ სულგრძელს გაგხდი“.

როდესაც ეკლესიაში შევიდა, გაიხადა მან სასწრაფოდ თავისი

ტანსაცმელი, დაიწყო თავის მოგიჟიანება და ყვირილი დიდის ყვირილით. და როდესაც მოვიდა ზარაფი, რათა ფულის პატრონისათვის დაეფიცა, ამ კაცმა გიჟივით დაიწყო ყვირილი და გოდება. მან თქვა: „წმ. || ანდრია, აი მოვიდა ეს საზარელი კაცი, რომელმაც პატრონს 331 r
ხუთას დინარზე უთხრა უარი და [ახლა] უნდა, რომ დაუფიცოს მას მატყუარას სახელით“. მან ხელი დაარტყა ზარაფს, დაუწყო საჩხუბრად გამოწვევა, გიჟივით ცემა, მუქარა და ლაპარაკი: „დაუბრუნე ამ კაცს ის ხუთასი დინარი, რომელიც მოგაბარა“.

მაშინ შეშინდა ზარაფი დიდის შეშინებით და თქვა: „დავუბრუნებ მას ფულს“. მეორემ უთხრა: „არასდროს არ გაგიშვებ, თუ არ მოიტან აქ ფულს“. და გაგზავნა ზარაფი თავის სახლში, მოატანინა ფული, ჩააბარა იგი მის პატრონს და გაუშვა იგი (ზარაფი). მოუბრუნდა მაშინ კაცი ფულის პატრონს, დაუწყო მას ცემა და ლაპარაკი: „ექვსი დინარი წმიდანს, წმ. ანდრიას მიეცი!“ და როგორც უთხრა, ისევე მოიქცა [ფულის პატრონი].

ჯ : შემდეგ, როდესაც დაიშალნენ და წავიდნენ, მოგიჟიანებულმა კაცმა ჩაიცვა კოხტად თავისი ტანსაცმელი, წავიდა და წინ გადაუდგა ზარაფს. დაუწყო მას ზარაფმა ყურება და სახეზე დაშტერება. და ჰკითხა || ჰკვიანმა კაცმა: „რატომ მიყურებ, ძმაო ჩემო, ნამდვილს 331 v
გეუბნები: ქრისტეს წყალობით მე არც გიჟი ვარ და არც ეშმაკი. მაგრამ როდესაც იმ კაცმა ფული მოგცა, მე დუქნის გარეთ ვიყავი და მოვისმინე თქვენი საუბარი. მე რომ შენ წინააღმდეგ მემოწმა, შენ მარტო ჩემ მოწმობას არ მიიღებდი და გიეშმაკე იმით. რაც გავაკეთე, რათა გადამერჩინე შენ ცოდვისაგან, აღარ იმ კაცს თავისი ფული და არ წარგეწყმიდა შენ შენი თავი“. და მადლი მოახსენა მან ღმერთს და წავიდა.

88 (ფოტის პატერიკი, თ. VII, § 54)

კვლავ [იწყო] თხრობა ერთ-ერთმა ძმამ და თქვა. რომ: როდესაც ქალაქ ოქსირინხში ვიყავი, მოგროვდა იქ შაბათ დილას მრავალი გლახაკი, რათა მოწყალება მიეღო. და როდესაც ღამით დაიძინეს, მათ შორის ერთი ძალზე უქონელი ღატაკი აღმოჩნდა. მას არაფერი გააჩნდა თვინიერ ერთი ჭილობისა, რომლის ნახევარი ზემოთ ჰქონდა [გადაფარებული], ნახევარი კი ქვემოთ (დაგებული]. მაშინ იქ საშინელი სიცივე იყო. და წავიდა იგი ღამით წყლის გადასაღვრელად. მე || მესმოდა მისი ხმა: დიდი სიცივის გამო იგი ძალზე კანკალებდა. შემდეგ თავის ადგილას დაბრუნდა, დაწვა და დაუწყო თავის თავს ნუგეშისცემა და ლაპარაკი: „გმადლობ, უფალო, რომ ჩემი თავი მრავალს ამჯობინე. რამდენი მდიდარი ხალხია ციხე-

ში რკინის ბორკილებგაყრილი. ისინი უბედურებასა და გაჭირვებაში არიან. აგრეთვე სხვანიც, რომელთაც ფეხები ფალაკაში* აქვთ და არ შეუძლიათ არც წყლის გადასაღვრელად და არც სხვა რაიმეს გამო გასვლა. ისინი დიდ გასაჭირში არიან. რითი გადაგიხადო შენ წყალობა, უფალო, რაც ისაა, [რომ] აი, მე მოსვენებული მეფის მსგავსად ვჭიმავ ფეხებს, როგორც მინდა და მივდივარ, სადაც მინდა. მადლი შენდა უფალო!". ასე და ამგვარად ის მცირედით კმაყოფილი მადლიერი ღატაკი ინუგეშებდა თავს. და შევედი მე და ვუამბე ძმებს. და როდესაც მოისმინეს მათ, ადიდეს ღმერთი და დიდი სარგებლობა პოვეს.

89 (ფოტის პატერიკი, თ. X, § 162)

მოვიდა ერთი კაცი, რომელიც მკვლელი იყო, რათა ეკითხა
332 v ბერისათვის, თუ შეიწყნარებდა ღმერთი მონანიებას || ცოდვილისა. ბერმა მიუგო მას და თქვა: „დახიე შენი მოსასხამი [და] მყისვე გადააგდე". კაცმა თქვა: „არა, პირიქით, მე მას შევაკეთებ და იგი გამოსადეგი იქნება". და უთხრა მას მონაზონმა: „შენ შენი მოსასხამი თუ გენანება, მაშინ ღმერთიც მოიღებს წყალობას, [რამეთუ] ეცოდება მას თავისი ქმნილება".

90

მოგითხრობთ კვლავ, ძმანო, ვინმე მღვდლის შესახებ, რომელიც ვისმა ეპისკოპოსმა ჩამოაშორა საკურთხეველს. იმ დროს ქრისტიანები მძიმე მდგომარეობაში იყვნენ ჩაყენებული ფეხმრუდე კერპთაყვანისმცემელი მეფეების მიერ. ეს მღვდელი იძულებული გახდა სხვა ქვეყანაში დამალვოდა თავის ეპისკოპოსს. და შეიპყრეს ბერი კერპთაყვანისმცემლებმა იმ შორეულ [ადგილას], აწამეს იგი დიდის წამებით, დაკრეს კიდევაც ხმალი კისერზე და აღესრულა იგი მოწამებრივი სიკვდილით ქრისტეს სახელისათვის. იმ ქალაქის თავმა კი, [სადაც ეს ამბავი მოხდა], გაიღო ქრთამი, წამოიღო მისი ცხედარი და გადამალა.

როდესაც ქრისტიანობა გამოცხადდა, აუგო იმ ქალაქის თავმა მას ეკლესია. ჩადო მისი სხეული მარმარილოს კუბოში და მოათავსა საკურთხეველში. მოიწვია მან ეპისკოპოსი და მთელი იმ მხარის ხალხი ეკლესიის საკურთხებლად. და თქვა მაშინ ეპისკოპოსმა: „ერენე
333 r ბასი"** ამ სიტყვების მნიშვნელობა: || „მშვიდობა თქვენდა ყველას!" დაიწყო ლარნაკმა, იგულისხმება კუბო, რომელშიც მისი ცხედარი იყო, სიარული თავისთავად ისე, რომ გარეთ გავიდა ეკლესიის კარებიდან. და როდესაც ნახეს [ეს] ეპისკოპოსმა, ქალაქის თავმა და

* დასჯის სახეობა; ჯოხს ურტყამენ ჭუსლებზე.

** შდრ. εἰρήνη πᾶσι.

ხალხის კრებულმა, იწყეს ღაღადი: „კირიელეისონ!“ შემდეგ იგი თოკებით ისევ თავის ადგილას საკურთხეველში მოათავსეს. და როდესაც კვლავ დაიწყო მღვდელმა ლოცვის წარმოთქმა, [ლარნაკი] ისევ ეკლესიის გარეთ გაემართა. და განცვიფრდა ხალხი. შეკრთნენ ყველა იქ დამსწრენი. მაშინ ადგა [ქალაქის] ის თავი, რომელმაც ეკლესია ააგო, მოწამის წინაშე მიწაზე დაემხო და დაიწყო გოდება: „ვაი, რომ ჩემ ცოდვათა გამო მოხდა ეს. მე არა ვარ შენი ღირსი წმიდანო ღვთისა!“ იგი გმინავდა და ძალზე იყო შეწუხებული. შემდეგ დატოვა მან ლარნაკი თავის ადგილას ხელუხლებლად.

როდესაც დაღამდა, გამოეცხადა ეპისკოპოსს მოწამე და უთხრა: „გთხოვ, დედის* სიყვარულისათვის, გაგზავნე მავანი ქალაქში ჩემს ეპისკოპოსთან და უთხარი, რომ მომიხსნას || აკრძალვა, რამეთუ 333 v
მან შემკრა ჟამის-წირვისაგან და მე არ ძალმიძს ეკლესიაში ჟამის-წირვის შესრულება, ვიდრე იგი მე არ გამხსნის. რაც შეეხება მოწამებრიობის გვირგვინს, იგი მე ქრისტემ გამომიგზავნა; რაც შეეხება მის სახეს, მე ვერ წარვდგები მის წინაშე და ვერ შევხედავ მას, იმის გამო, რომ აკრძალული მაქვს. ითავე შენ ჩემი გახსნა, რამეთუ ის თუ არ გამხსნის, ვინც შემკრა, ანგელოზიც კი ვერ შეძლებს, რომ ვამხსნას, რადგანაც ყოველთვის, როდესაც მღვდლები მიწაზე კრავენ [ვინმეს], იგი ცაშიც შეკრული იქნება“.

როდესაც გათენდა, ეპისკოპოსი მოჰყვა იმის შესახებ, ვინც ნახა. წავიდნენ მაშინ მოწამის ეპისკოპოსთან და მოუთხრეს ეს ამბავი. და გახსნა მან იგი. აიღო ბარათი და ზედ ასე დაწერა: „ჩემი ენით ქრისტე ლაპარაკობს. მე შენი საცოდავი ეპისკოპოსი ვარ. შენ შენი მოწამებრივი წმიდა ლოცვით განთავისუფლებული იქენი აკრძალვისაგან“. და როდესაც წაიკითხეს ბარათი ლარნაკის წინ, შეიტანეს იგი (ლარნაკი) საკურთხეველში და შეასრულეს ჟამის-წირვა. და იმყოფება ლარნაკი || საკურთხეველში დღესაც. 334 r

ახლა ძმანო, ანგელოზებს რაც შეეხება. როგორც მოწამემ თქვა, მათ არაფრის გახსნა არ შეუძლიათ, რასაც მღვდლები შეკრავენ. და რად გვინდა ახლა ვუთხრათ ერისკაცებს, [რომ] ვხედავთ მათ მომნანიებლად ცოდვებისა და ვხედავთ, რომ ისინი ითხოვენ შველას აკრძალვის მიმართ მაშინ, როდესაც ისინი აქარწყლებენ ამ წმიდანის სიტყვებს, თავიანთ თავს მღვდლებზე მაღლა [მდგომად] ხდიან, ეზიზღებათ ისინი და არაფრად აგდებენ მათ. ეს კი მათთვის არც ღმერთს, არც კანონებსა და არც სინოდს არ უბრძანებია.

---

* შდრ. ἡ ἀμμά.

თქვა ვინმე ძმამ ამ ამბის შესახებ: ჩვენ ვიცით, რომ ძალიან ხშირად ეშმაკებს მღვდლებისაგან განუცდიათ შიში. მაგალითად, ჩემს ქვეყანაში მთის მწვერვალზე ერთი კოშკია. ამ მთაზე მრავალი ეშმაკი იყო. ისინი ქალაქის მიმართულებით ესროდნენ [ქვებს]* მათ, რომელნიც მთასთან ახლოს იყვნენ და ბევრი ხალხი დაჭრეს. და ავიდა
334 v მთაზე ეპისკოპოსი კეთილი განზრახვით || და შეასრულა იქ ჟამისწირვა. როდესაც აიღო მან სეფის-კვერი და მობრუნდა, რათა ეთქვა წმიდათა წმიდა. თქვა, რომ: „ამ წმიდა ხორცით, ხორცით ქრისტესი, ჩვენ გვეძლევა ძალა შევკრათ და გავხსნათ ცასა და მიწაზე და ამიერიდან გიბრძანებთ თქვენ, ო, ბოროტნო სულნო, რომ გადასახლდეთ ამ მთიდან და ამ დროიდან მოყოლებული აღარ ავნოთ არავის მათგან, ვინც ამ ქალაქში ცხოვრობს!“.

ასეც მოხდა. იმ დროიდან დღემდის მათ არავისთვის არ უვნიათ. და ქალაქის მოხუცნი აქამდის შესცქერიან და იხსენებენ მას. და ადიდებენ ისინი ქრისტეს სახელს უკუნითი უკუნისამდე, ამინ!

მოგვითხრეს ჩვენ ზოგიერთმა ძმებმა, რომელნიც რაითის უდაბნოში იყვნენ დამკვიდრებულნი, რომ ერთი მშრომელი ბერი ცხოვრობდა იქ ქვაბებში, რომელიც იმ ადგილის ზემოთაა, რომელსაც ისრაელი ეწოდება. ამ ბერს გონების სისაღე და სიფხიზლე გააჩნდა. და ყოველთვის, როდესაც იგი ერთ ნაბიჯს გადადგამდა, გაჩერდებოდა, შეამოწმებდა თავის ფიქრებს და იტყოდა: „სადა ვართ ჩვენ, ძმაო ჩემო, სადა ვართ?“ თუ ნახავდა, რომ მისი გონება ლოცულობ-
335 r და და ფსალმუნებდა—შეაქებდა მას ამის გამო. თუ || ნახავდა, რომ იგი ამის საწინააღმდეგოს ფიქრობდა — კიცხავდა, საყვედურობდა და ეუბნებოდა: „მორჩილად დაუბრუნდი შენ საქმეს!“ და ყოველთვის ასეთი იყო ბერის სიტყვა: „ო, ძმაო ჩემო, უკვე მოახლოებულია აღსასრულის ჟამი, მე კი შუაში ვერაფერს ვხედავ“.

ერთხელ ეჩვენა მას ეშმაკი და უთხრა: „რისთვის იღწვი, ბერო? ნამდვილად გეუბნები, რომ არ იქნება შენი ცხონება“. ბერმა მიუგო: „ნუ სწუხარ, თუნდაც არ ვცხონდე, შენ თავს ზევით აღმოვჩნდები და სასჯელისაკენ ვუბიძგებ მას.

---

* შდრ. Vat. ar. 77—يرموا حجارة.

93

ამ ბერის მახლობლად ცხოვრობდა ერთი ძმა ფარანის მოსახლეთაგან, რომელსაც სახელად ჰარისი ერქვა. თავისი მონაზვნობისადმი იგი ცოტა გულგრილი იყო. როდესაც აღსასრული დაუდგა, მის გარშემო მამათა კრებული იჯდა. და აი, ნახა იმ ბერმა, რომ მისი (ძმის) სული სიხარულითა და კმაყოფილებით ამოდიოდა. ბერს უნდოდა, რომ ძმათაც ენახათ სარგებლობა და ჰკითხა იმ ძმას: „ჩვენ ვიცით, ძმაო ჩემო, რომ შენ არ იყავი მოსწრაფე, ვითარცა ჯერ არს, შენს მონაზვნობაში და როგორღა მიდიხარ ახლა თამამად უფალთან?“

ძმამ მიუგო: „მართალს ამბობ, მამაო. || [ეს] იმიტომ არის, რომ 335 v
იმ დღიდან, რაც მე მონაზვნად შევდექი, არ მაგონდება ვინმე ცოდვილ ადამიანს [რომ] დავახლოვებოდი, ჩემ დღეში არავინ მძულებია და ამიერიდან ასე მინდა ქრისტეს რომ მივმართო: ო, უფალო ჩემო, შენ თქვი: „ნუ განიკითხავთ და არა განიკითხნეთ; მიუტევეთ და მოგეტევნენ“*.

როდესაც მოისმინეს მათ, რომელნიც ესწრებოდნენ და ამასთანავე მოინანიეს [ცოდვანი]. უთხრა მას ბერმა: „წარვედ, ძეო ჩემო, მშვიდობით, შენ უშრომლად ხარ ცხონებული!“.

ამ ბერს ჩვეულება ჰქონდა: მუდამ თავის სენაკში მოიკრებდა გონებას, შემდეგ დააშტერდებოდა მიწას, გადააქნევდა თავს, ამოიოხრებდა და იტყოდა: „ნახე რა მოხდა!“ შემდეგ გაჩუმდებოდა ცოტა ხანს და იმუშავებდა წარმატებით. შემდეგ გადააქნევდა თავს და იტყოდა: „ნახე რა მოხდა!“ და ამ ყოფაში გაატარა ამ ბერმა მთელი თავისი ცხოვრება: გონების დაძაბვასა და თავის აღსასრულზე ფიქრში.

94

სინას მთის ერთმა მონაზონმა გაგზავნა თავისი მოწაფე ვინმე ძმებთან, რომლებიც ბაღებში იყვნენ, რათა მისთვის ხილი მოეტანა. როდესაც მიაღწია მან ბაღების პატრონს, უთხრა: „შენთან ვარ, მამაო, მომეცი ცოტა ხილი ჩემი მოძღვრისათვის, რამეთუ || მან შენ- 336 r
თან გამომგზავნა“. ბაღების პატრონმა მიუგო: „კარგი, შვილო ჩემო, მოდი—აიღე აქ შენთვის, რაც გინდა“. მოწაფემ უთხრა: „ხედავ, მამაო, აქ ღვთის წყალობაა“. და როდესაც გაიგო ეს ბაღების პატრონმა, განცვიფრდა ძმის სიტყვის გამო და მიწას დაუწყო ყურება. მაშინ კვლავ ჰკითხა მან მოწაფეს: „როგორ თქვი, შვილო ჩემო?“ ძმამ მიუგო: „ვთქვი—ხედავ, აქ ღვთის წყალობაა“. სამჯერ გაუმეორა მან

* ლუკა, 6,37.

კითხვა მას (მოწაფეს). შემდეგ [ის იყო]. რომ ბაღების პატრონმა არ იცოდა მისთვის რა ეპასუხა, მაგრამ [მაინც] ამოიოხრა მძიმედ და თქვა: „ღმერთიმც შეგეწევა, შვილო ჩემო, აიღე, რაც გჭირდებოდა და წადი მშვიდობით!“.

როდესაც მოწაფე წავიდა, ბაღების პატრონი სინანულმა შეიპყრო. მიატოვა მან ბაღები, უდაბნოში წავიდა და დაიწყო თავისთვის ლაპარაკი: „წავიდეთ, მოვძებნოთ ღვთის წყალობა. ეს ბიჭი კითხვას მისვამს, მე კი მისთვის პასუხი ვერ მომიძებნია. რაღა უნდა ვქნა განკითხვის დღეს? ქრისტე როდესაც შემეკითხება, რა პასუხი უნდა გავცე?“

95

36 v განუდგა ორი ძმა სხეულს. რათა || ერთად ბერად აღკვეცილიყვნენ. ეგვიპტის ქვეყანაში ნატრიას მთაზე, ისინი მოწაფეებად დაუსხდნენ ერთ ბერს. ღმერთმა ორივეს ტირილის მადლი მიანიჭა. და იხილა [ერთხელ] ბერმა სიზმარში, რომ თითოეული მათგანი მონდომებით ლოცულობდა თავის საფლავზე. თითოეულთან დაწერილი ქაღალდი იყო და იგი მას თავისი ცრემლებით ასველებდა. ერთი მათგანის წერილი მყის ირეცხებოდა. მეორის წერილი კი თითქოს მელნით იყო დაწერილი და ძნელად იშლებოდა. ბერმა შესთხოვა ღმერთს, რათა მისთვის სიზმარი აეხსნა. და გამოეცხადა მას ანგელოზი ღვთისა და უთხრა: „წერილები, რომელნიც შენ მათთან იხილე, მათი ცოდვებია. რაც შეეხება პირველს, რომლის წერილი სწრაფად იშლებოდა, იგია ადამიანი, რომელიც ისეთ ცოდვებს ჩადის, რომელნიც ადამიანის ბუნებაშია. რაც შეეხება მეორეს, რომლის წერილი არ იშლება სიძნელის გამო, მისი ცოდვები ცილდება ბუნებას—გახრწნილი და ჭუჭყიანია. ამის გამო მას ძალზე ბევრი მართებს შრომა, სინანული და ხშირი მორჩილება“.

ამიტომ ბერი ეუბნებოდა ძმას: „იშრომე და ისწრაფე, შვილო ჩემო,
337 r რამეთუ შენი წერილი || მელნითაა დაწერილი, იგი შრომითა და გულმოდგინებით იშლება და [კვლავაც] ამის მეოხებით წაიშლება“. ბერმა არ აუხსნა მას საქმის ვითარება, რათა მას გულმოდგინება არ შენელებოდა და იმედი არ გადაწყვეტოდა. მაგრამ იგი აქეზებდა მას და ეუბნებოდა: „იშრომე, ძეო ჩემო, იშრომე, რამეთუ შენი წერილი მელნითაა დაწერილი“.

96

შედგა ბერად ვინმე ძმა და აგრეთვე ამ მთაზე დასახლდა. მას გულმოდგინება გააჩნდა: ყოველ დღე თავის ცოდვათა გამო ტიროდა. და ჰყავდა მას ერთი მეზობელი, რომელიც მას უსმენდა. როდესაც [ძმას] აღარ ეტირებოდა, იგი თავის თავს კიცხავდა და ამბობდა: „არა სტირი შენ, უბადრუკო, აღარა გოდებ საცოდავო? ნამდვილად, რადგანაც არა სტირი, მე გაიძულებ, რომ იტირო". მას დიდი თოკი ჰქონდა მომზადებული, რათა მუდამ ეგვემა თავისი თავი, ვიდრე არ ატირდებოდა.

დიდად იყო განცვიფრებული მისით მეზობელი. და შესთხოვა მან ღმერთს, რათა გადმოეხედა მისთვის (ძმისთვის), თუ სიკეთეს იქმოდა, როდესაც იგი თავს იგვემავდა. და იხილა ამ მეზობელმა იგი სიზმარში. იგი (ძმა) მოწამეთა კრებულთან იდგა. და უთხრა მას (მეზობელს) ერთმა კაცმა: „ეს || ღვთის მოწიში მაშვრალია. რომელიც ქრისტეს გულისთვის იტანჯავს თავს. იგი უკვე, როგორც ხედავ, მოწამეებთანაა გვირგვინმოსილი". და სარგებელი პოვა ძმამ და მადლი შესწირა ღმერთს. 337 r

97

თქვა ანბა ზოსიმემ: „ჩვენ გვმართებს, ძმანო, რომ განცვიფრებული ვიყოთ ღმერთის გულუხვობითა და სიკეთით. როგორაა. [რომ] როდესაც ადამიანი დაანახვებს მას მცირეს კეთილ განზრახვათაგან, იგი მაშინვე მიუზღავს მას მდიდრული საზღაურით!"

98 (CC)

ვინმე ყმაწვილი კაცი შეგირდად იჯდა ოქრომჭედელთან. როდესაც მთლიანად დაეუფლა ოქრომჭედლობას, შესთავაზა მას ერთმა კაცმა პატრიკიოსთაგან, რომ გაეკეთებინა მისთვის ჯვარი ეკლესიისათვის და მისცა მას პატიოსანი ქვა, რათა იგი შიგ (ჯვარში) ჩაესვა. ყმაწვილი ძალიან კარგი იყო. მისმა მასწავლებელმა ის ჯვარი მას ჩააბარა გასაკეთებლად. თავის გულში ყმაწვილმა იფიქრა და თქვა: „ეს კაცი მთელ ამ ფულს ჯვრის გამო ღმერთს თუ სწირავს, მაშ მე რატომ არ უნდა შევურიო მას ჩემი ნახელავის საფასური ამ ჯვარში, რათა ისევე შემიწყნაროს იგი მე ღმერთმა, როგორც იმ ქვრივი დედაკაცის ორი ფელსი შეიწყნარა?!" და გადადო მან მისთვის (ჯვრისთვის) თავისი გასამრჯელო—ცვიდი დინარი. ||

[როდესაც დაამთავრა მან ჯვრის კეთება და შიგ მარგალიტების ჩასმამდე ასაწონად წაიღო, ნახა პატრიკიოსმა, რომ იგი (ჯვარი) წონაში მომატებულიყო. ამის გამო მან მას (მოწაფეს) სიყალბეში ცი-

ლი დასწამა, უყვირა და დაემუქრა. და მიუგო მას ძმამ: „უფალმა საიდუმლოთა მცოდნემ უწყის, რომ მე არაფერი ისეთი არ ჩამიდენია, რასაც შენ ამბობ. მაგრამ, როდესაც მე ვნახე, რომ ეს ფული შენ ღმერთს შესწირე, გადავწყვიტე შიგ ჩემი შრომის ნაწილი შემერია, რათა შენთან ერთად მეც მქონოდა წვლილი და ღმერთს იგი ისევე მიეღო ჩემგან, როგორც იმ ქვრივი დედაკაცის ორი ფელსი მიიღო“.

განცვიფრდა პატრიკიოსი მისი კეთილი განზრახვის გამო. შეიწყნარა მისი სიტყვა და უთხრა: „იმის გამო, რომ შენ ეს ჩაიდინე, მე დაგეხმარები, რათა ჩემთან გქონდეს წვლილი. ამიერიდან შენ იქნები შვილი ჩემი და მემკვიდრე“. და თავისთან წილში შეიყვანა იგი პატრიკიოსმა და გახდა იგი მისი ძე.

99

მოგვითხრო ჩვენ აღდგომის მღვდელმა ერთი პატრიკიოსის შესახებ, რომ იქორწინა მან ერთ მშვენიერ მოწყალე ქალთან. და გაატარა ორივე მათგანმა წმიდად, უბიწოდ და გლახაკთ მოწყალებაში სამოცი წელი. შემდეგ ქალი აღესრულა და მოვიდნენ მასთან (კაცთან) მისი ნაცნობ-მეგობრები და დაუწყეს მას ნუგეშისცემა, ეუბნებოდნენ რა: „საჭიროა შენთვის. ჩვენო საყვარელო. რომ გაუმკლავდე ამ
338 r მწუხრებას და დარწმუნდე. რომ იგი წარემართა]* || უფალთან შემკული ქველმოქმედებებით“. აგრეთვე მათ დაუწყეს მას შეგონება: „ეს კი [ისაა], რომ თქვენ მოხუცდით ისე, რომ აღივსეთ ერთმანეთთან ამ ქვეყნად სიხარულითა და მხიარულებით. ვიდრე ნეტარ სიბერეს არ მიაღწიეთ“. და როდესაც უთხრეს მას—„აღივსეთ ამ ქვეყნად“, გაეცინა პატრიკიოსს. შეეკითხნენ მას: „რატომ იცინი?“ იგი გაჩუმდა. მაგრამ არ მოეხსნენ მას და აიძულებდნენ [რომ ეთქვა]. და უთხრა მან მათ: „მხოლოდ ქრისტემ უწყის, როგორც წარუდგა იგი (ჩემი ცოლი) მას უმანკოდ, ისევე წარვემართები მეც მასთან“. და განცვიფრდნენ ყველანი და ადიდეს ღმერთი.

100 (Byzant. Zeitschrift, XXXVIII, 1938, გვ. 358, თხრ. 5).

თქვა ერთმა მამამ: წავედი მე მოწამეთა ეკლესიაში ალექსანდრიაში სალოცავად და ვიხილე იქ ქვრივის ტანსაცმლით მოსილი ქალი. მას თან ახლდნენ მოსამსახურე გოგო-ბიჭები. და ტიროდა იგი ცხარე ტირილით, ხელს ჰკიდებდა და კოცნიდა მოწამეთ და ღმერთს
338 v ეუბნებოდა: „შენ მე მომიშორე**, უფალო || უარმყავი, ყურადღებას აღარ მაქცევ და დამივიწყე. გამიხსენე, უფალო, ნუ გამრიყავ და შემიწყალე ხალხთ მოწყალევ!“ ისე, რომ სიმრავლე მისი ტირილისა და გო-

* იხ. ტექსტის შენიშვნა. თხრ. 98, შენიშვნა*.

** შდრ. ἐγκατέλιπές με.

დებისა ჩემ ლოცვებზე უფრო ჭარბი იყო. და ვთქვი მე ჩემ გულში: „ეგების იგი საცოდავი, გაჭირვებული ქვრივია, ანდა სხვები ავიწროებენ. შევაწევ მის შესახებ სიტყვას მმართველს“. ეს [შესაძლებელი] იყო, რამეთუ ჩვენ ერთმანეთს ვიცნობდით და იგი მე დამეხმარებოდა.

მე მოვიცადე, ვიდრე მან თავისი ლოცვა არ დაასრულა. შემდეგ მოვუხმე მის ერთ-ერთ მსახურ ბიჭს და ვუთხარი: „შენს ქალბატონს გადაეცი — დამელაპარაკოს“. და როდესაც იგი მოვიდა, ვუთხარი, რასაც ვფიქრობდი გულში მის შესახებ. შემდეგ [ის იყო], რომ ამოიგმინა მაშინ მან ტირილით და თქვა: „არ იცი შენ ჩემი ამბავი, მამაო ჩვენო. მე გაუწყებ, რომ ღმერთმა მომიშორა. სწორედ დღეს სამი წელი გახდა, რაც ღმერთმა ავადმყოფობა მომივლინა მაშინ, როდესაც მე არ მიჩივის შვილი, არც ერთი მოსამსახურე ბიჭი, არც ერთი მოსამსახურე გოგო, არც საქონელი იქამდე, რომ ქათამსაც კი არაფერი შემთხვევია [ჩემთან]. ვხედავ მე, რომ ღმერთმა პირი იბრუნა ჩემგან მიზეზით || ჩემის ცოდვებისა და იმის გამო ვტირი, მამაო, 339 r
რათა ღმერთმა წყალობით გადმომხედოს“.

და განცვიფრდი მაშინ მე ქალის გონების სიფხიზლისა და ღვთისადმი მისი სიყვარულის გამო. და ვილოცე მისთვის და გავემართე ღვთის დიდებით.

101 (R. O. Chr, VII, 1902, გვ. 607; სამოთხე, დამატ. I, თხრ. 7)

თქვა ერთ-ერთმა მამამ იგავი სიმდაბლის შესახებ. კვიპაროსის ხეებმა უთხრეს ლერწმებს: „როგორაა რომ, როდესაც დადგება ზამთარი და ძლიერი ქარები, თქვენ არა ტყდებით მაშინ, როდესაც ასე უსუსურნი ხართ. ჩვენ კი ასეთი ძალა გვაქვს და ვიმსხვრევით. ხშირად ჩვენის ძირითგანაც აღმოვიფხვრებით“. და მიუგეს მათ ლერწმებმა და თქვეს: „ჩვენ რაც შეგვეხება, როდესაც მოვა ზამთარი და დაბერავს ძლიერი ქარები, ჩვენ მივიდრიკებით ქარებთან ერთად ასე და ასე, გადავწვებით ან აქეთ და ან აქეთ. ამის გამო არა ვტყდებით. თქვენ რაც შეგეხებათ, თქვენ ქარს ეჩიდებით და ამის გამო გასაჭირს აწყდებით“.

თქვა ჩვენთან ერთმა ბერმა: „ჯერ არს ჩვენდა, რომ, როდესაც ადგილი ექნება ლანძღვა-გინებას, დავას ან ვაჭრობას რაიმეს შესახებ და ჩამოვარდება || უსიამოვნება, ადგილი ვცეთ რისხვას, ვი- 339 v
ყოთ მდაბლად, არ გავწიოთ მტრობა არაფერში და დავიოკოთ ცუდი ზრახვები და აღელვება, როგორც თქვა წმ. პაველმ: „ადგილ-ეც რისხვასა“*.

* რომაელთა 12, 19.

თქვა აგრეთვე წმიდანმა: ქრისტეს [კეთილგანწყობა] რომელთაც მოიპოვეს. ისინი სააქაოსაც და საიქიოსაც დაიმკვიდრებენ, რამეთუ მათ დაიოკეს ის ტკივილები, რომლებიც მათ ღუპავდა.

102

მოგვითხრო მონაზონმა ანტიოქიის მცხოვრებთაგან, ერთმა წუნარმა კაცმა და თქვა, რომ წავიდა იგი იერუსალიმს, რათა ელოცა. შემოაკლდა მას ხორცთა სახმარი და იჯდა იგი შეწუხებული, დაღონებული—არ იცოდა რა ეღონა. და ასეთ მდგომარეობაში როდესაც იყო, დაიძინა ძილით და იხილა მესია, რომელიც ეუბნებოდა: „წადი წმ. აღდგომის [ეკლესიის] იკონომოსთან და უთხარი: „ქრისტემ გამომგზავნა შენთან, მომეცი ერთი დინარი, მე კი ხელწერილს დაგიწერ, რომ მესია როდესაც მოვა, მთლიანად გადაგიხდის“.

როდესაც მონაზონმა გაიღვიძა, ილოცა და ირწმუნა სიზმარი. წავიდა იგი იკონომოსთან და უთხრა ისევე, როგორც ებრძანა. იკო-
340 r ნომოსმა ჰკითხა: „როდის მოვა იესუ || ქრისტე და გადამიხდის მე დინარს?“ მონაზონმა მიუგო: „მე როგორც მოვისმინე, ისე გადმოგეცი და ახლა შენ როგორც გენებოს, [ისე] მოიქეცი“. იკონომოსმა უთხრა: „დამიწერე ხელწერილი“. და დაჯდა მონაზონი და ასე დაწერა: „მე ტომით ანტიოქიელმა აკრაინელმა [კაცმა] გამოვართვი ქრისტეს აღდგომის წმ. [ეკლესიის] იკონომოსს, სტეფანეს, ერთი დინარი, რამეთუ იგი მე მჭირდება. და ვუმოწმებ მას ჩემი ხელწერილით, რომ როდესაც მოვა ქრისტე, გადაუხდის მას“. და აიღო მან დინარი და წავიდა.

შემდეგი ღამე როდესაც დადგა, იკონომოსმა იხილა ძილში კაცი, რომელმაც უთხრა: „აიღე შენი დინარი და მომეცი მონაზვნის წერილი“ იკონომოსმა ყოყმანი დაიწყო და თქვა: „მონაზონმა მითხრა, რომ იესუ მოვა და მოგცემს დინარს“. და უთხრა მან, რომელიც ეჩვენა: „მე ვარ იესუ. მიიღე შენი დინარი და მომეცი წერილი, ანდა
34 v ეგების შენ გინდა || იმაზე მეტი აიღო, რაც გეკუთვნის?! აიღე ახლა, რაც გეკუთვნოდა!“.

შიშითა და კანკალით გაიღვიძა იკონომოსმა. იგი ძალზე იყო განცვიფრებული და გაგზავნა მან ხალხი მონაზვნის საძებრად და უთხრა მათ: „ნახეთ, სადაც არ უნდა იყოს და მომიყვანეთ“. და როდესაც ნახეს იგი და უთხრეს, რომ იკონომოსი გიხმობს(ო), მონაზონი შეშინდა და თქვა თავის გულში: „ნამდვილად მან ინანა და ჩემგან უნ-

და მიიღოს დინარი". და წავიდა იგი მასთან შეშინებული. იკონომოსმა უთხრა: „ნამდვილად, მამაო სადილად გპატიჟებ დღეს ჩემთან". გაუძლიერდა მონაზონს შიში დინარის გამო. როდესაც სადილად დასხდნენ, იკონომოსმა უთხრა: „მამაო, გამომართვი დინარები, რამდენიც გინდა და დამიწერე ხელწერილი". მონაზონმა მიუგო: „მომიტევე, ჩემო ძმაო, მე ამაზე მეტი არა მჭირდება".

მაშინ მოუთხრო მას იკონომოსმა იმის შესახებ, ვინც იხილა და უთხრა: „გამომართვი ათი რატლი ოქრო და დამიწერე ხელწერილი". მონაზონმა მიუგო: „ჰეშმარიტად შენ ვერ გამომართმევ მე [სხვა] წერილს, თვინიერ ამისა. არ უთქვამს ჩემთვის ჩემს უფალ ქრისტეს მე [რომ] შენგან მიმეღო || მეტი. შენ თუ ჰეშმარიტად გწამს ქრისტე, 341 r
მაშინ ბევრ გაჭირვებულს ნახავ, მიეცი მათ და ისინი დაგიწერენ წერილს ამის მსგავსი მოწმობით".

და განცვიფრებული დარჩა ყოველი, ვინც მოისმინა, იმ დაპირების გამო, რომელიც არ არის ტყუილი და ფუჭი [იმის მიმართ], ვისაც ესავს მისი.

103 (R. O. Chr., X, 1905, გვ. 39--40)

ერთმა კაცმა ასკალონის მცხოვრებთაგან ღმერთისაგან გასაკითხი მიიღო მონაზვნებისა და უცხოელების მისაღებად და მოწყალებისათვის, ისე რომ, მისი სახლი მისი მრავალმოწყალების გამო უცხოთ სადგომად იქცა. იღებდა იგი ყოველს, განსაკუთრებით კი მონაზვნებს. ყველაფერს, რასაც კი ფლობდა, მოწყალებისათვის იყენებდა არა მარტო ქალაქში და მის გარშემო მყოფთათვის, არამედ მონასტრებისთვისაც, რომლებიც უდაბნოშია. აგრეთვე გაჭირვებულთ ქვრივობოლთა და გლახაკთაგან იგი კეთილად ექცეოდა და ანუგეშდა. რაც შეეხება მონასტრებსა და მონაზვნებს, იგი ყოველ წელიწადს უგზავნიდა მათ დინარებს და სხვას, რითაც ისინი განმტკიცებოდნენ.

და განვლო ამ [ამბებმა]. დადგა დრო, როდესაც || მას მოწყა- 341 v
ლება უნდა დაეგზავნა, სახარჯო თანხა კი შემოაკლდა. იგი ძალზე სურს". [ასკალონელმა] უბრძანა, რომ ამოსულიყო [ბერი]. და როდესაც იგი დამწუხრებული იჯდა სახლში, მოვიდა მასთან მისი მნე და უთხრა: „აქ არის ბერი, რომელსაც შენთან ლაპარაკი სურს". [ასკალონელმა] უბრძანა, რომ ამოსულიყო [ბერი], და როდესაც იგი ამოვიდა და დაჯდა, ჰკითხა ბერმა: „რათა ხარ ასე დაღონებული?" [ასკალონელმა] მიუგო: „ჩემ ცოდვათა გამო". ეს იყო მუდამ მისი სიტყვა. და უთხრა ბერმა, რომელიც მასთან შემოვიდა: „კარგი, კარგი, მაგრამ შენ სხვა დარდი გაქვს". [ბერმა] სამჯერ გა-

უმეორა ეს სიტყვები: „მე უკვე გითხარი, რომ შენ სხვა დარდი გაქვს. რისთვის დაფიქრებულხარ და შეწუხებულხარ? განა არ იცი, რომ ღმერთი ყოველი სულისთვის ზრუნავს?!“

შემდეგ ჰეშმარიტად მან უბიდან ამოიღო საფულე, გადასცა მას და უთხრა: „აიღე ეს სამასი დინარი, გაეცი შენი ჩვეულებისამებრ და ნუ შეწყვეტ შენს საქმიანობას“. და შემდგომად იმისა, რაც საფულის გადასაცემად შემოვიდა, იგი გავიდა ისე, რომ არავის არ დაუნახავს. და გაუნაწყენდა [ასკალონელი] მათ, რომელნიც სახლში იყ-
342 r ენენ [იმის გამო], რომ მათ მისცეს შესაძლებლობა || ბერს გასვლისა, ვიდრე იგი ლოცვას შეასრულებდა. მათ დაუფიცეს, რომ არავინ უნახავთ მლოცველი. და მიხვდა მაშინ [ასკალონელი], რომ [ეს] ღმერთის მოწყობილი იყო. პირქვე დაემხო იგი ტირილით და დაიწყო მოთქმა და ლაპარაკი: „ვინა ვარ მე, საცოდავი ცოდვილი, უფალო, ამას რომ მიწესებ?! არა ვარ მე [ამის] ღირსი!“.

მეორედაც აგრეთვე ამის მსგავსად შემოაკლდა მას [ხორცთა] სახმარი. და მივიდა მასთან სამი მონაზონი და გადასცა მისთვის საჭირო დინარები. და სთხოვა [ასკალონელმა], რომ მათ ლოცვა შეესრულებინათ და ექმნათ მის მიმართ სიყვარული. მათ მიუგეს: „ეგვიპტელ მოწამეთა ეკლესიაში მივდივართ და [მერე] მოვალთ შენთან“. და როდესაც სავარაუდო დრო დადგა, გაგზავნა [ასკალონელმა] მათ საძებრად და ვერ პოვა ვერავინ. ეკლესიაში ვინც იყო, იმათ ჰკითხა:
342 v „არ გინახავთ აქ სამი უცხოელი მონაზონი?“ || მიუგეს: „ჩვენ არავინ არ გვინახავს“. აგრეთვე ქალაქშიც ეძება, მაგრამ ვერავინ პოვა და მიხვდა კვლავ, რომ ეს ღმერთის მოწყობილი იყო.

აგრეთვე სხვა დროსაც დაიცალა ზეთის ქოთანი. და [უკვე] უნდოდა საწყობის მცველს* ეთქვა მისთვის (ასკალონელისთვის), რათა ეზრუნა ზეთზე. [ერთხელ] შევიდა იგი (საწყობის მცველი) საჭიროების გამო საწყობში** და ნახა, რომ ზეთის ქოთანი, რომელიც უკვე ცარიელი იყო, პირამდე ავსილიყო. და მოხდა ეს არა ერთგზის, არამედ მრავალგზის. და მივიდა საწყობის მცველი და მოუთხრო ამ წმიდა კაცს. [ასკალონელი] ატირდა და შეწუხდა, რომ შეიტყო ვიღაცამ*** [ეს მბავი]. მან თქვა: „ამჟამად შენ ისეთ წყალობას ჰნახავ, რომელიც ღმერთის მიერაა დაწესებული“.

გიამბეთ ეს თქვენ ო, ძმანო ჩემნო, რამეთუ მე განცვიფრებული ვარ ღმერთის სიუხვითა და მისი სიკეთით. როგორ ეძიებს იგი ჩვენის მხრით უმნიშვნელო საბაბს, მაშინ როდესაც თვითონ უზომოდ

---

* შდრ. ὁ κελλαρίτης.

** შდრ. ὁ κελλάριος.

*** καὶ κατανυγεὶς ἐδάκρυσεν. ἐλυπέθη δὲ ὅτι απήγγειλε τινὶ.

აღავსებს [ადამიანთ] ძოწყალებით! კარგი იქნება, რომ შევიწყალოთ ერთმანეთი მთელი ჩვენი შეძლებით, რამეთუ ღმერთი ისაა, ვინც ყოველი ადამიანისადმი გაიღებს მისი განზრახვის შესაბამისად და მოწყალებას მოიღებს მასზე.

მოგვითხრო აგრეთვე ვინმე კაცმა წმიდათაგან ამ ღირსეული
კაცის, ‖ ასკალონელის... (?)* შესახებ, რომ ერთხელ, როდესაც იგი 343 r
უდაბნოში მიდიოდა, რათა თავისი ჩვეულებისამებრ წყალობა დაერიგებინა, შეხვდა ერთი მეძავი ქალი, [შემკული] ყოველივე იმით, რაც გააჩნდა სამკაულთაგან. მან დაუძახა მას (ასკალონელს) და უთხრა: „ღვთის გულისათვის, მომხედე, რათა დაგელაპარაკო!“ და როდესაც მასთან მივიდა, დაემხო მის წინაშე, ატირდა და უთხრა: „შემიწყალე, ჩემო მეუფევ, [რამეთუ] ცოდვილი ვარ. გამომართვი ეს სამკაულები, რომელნიც ჩემ ცოდვათა საფასურია და მომეცი, როდესაც ინებებ. ეგების წაიღოს დრომ ჩემ ცოდვათაგან ის, რაც რამდენადმე მსუბუქია“.

გამოართვა მას [ასკალონელმა] სამკაულები და გაუდგა გზას. მოინახულა მან მონასტრები, რომლებიც მთაშია. შემდეგ იორდანს ჩავიდა. და როდესაც იგი კალამონს მივიდა. დაარიგა [მოწყალება], ანუგეშა ყოველი თავისი ჩვეულებისამებრ და წასვლა მოინდომა. ჰამებმა კითხეს: „გინდა, ძმაო ჩვენო, რომ აქ მძოვრისაგან კურთხევა მიიღო?“ მან მიუგო: „როგორ მოვახერხებ მე ამას? ყავთ სიყვარული, მიმიყვანეთ მასთან!“.‖

როდესაც წავიდნენ, გამოეგება მათ წმიდანი, მუხლი მოუდრიკა 343 v
მას თაყვანისცემით იმ კაცმა [ასკალონელმა] და აკურთხა იგი წმიდანმა, უთხრა რა: „კეთილი იყოს შენი მობრძანება მესიის [სახელით] მოქმედო!“ სარგებლობა პოვა მასთან შეხვედრით [ასკალონელმა] და დიდად ინუგეშა. ამოიღო მან მოწყალება, რათა მიეცა მისთვის, რაც თან ჰქონდა. წმიდა ბერმა უთხრა: „ცოტას იძლევი“. კაცმა იფიქრა. რომ მას ეცოტავა მიცემული და ამოიღო ყველაფერი, რაც თან ჰქონდა, მისცა მას და უთხრა: „ყველაფერი, რაც ჩემთანაა, ღმერთის და შენი უწმიდესობისაა, მამაო ჩვენო!“.

წმიდანმა მიუგო: „ღმერთიმც გაკურთხებს შენ, ძეო ჩემო. მე არაფერი არ მჭირდება აქედან, მაგრამ გულისხმა ყავ: ყველაფერი, რაც მოგცა [იმ დამ]** შემდგომად ასკალონიდან წამოსვლისა, აიღე, ბეისანს წაიღე და მიეცი იქ იმას. ვისაც სჭირდება“.

**** აქ წერია სიტყვა— الاكسهنوخ. მისი იდენტიფიკაცია ვერ შევძელით

* აქ „დის“ ვარაუდის საფუძველს იძლევა კონტექსტი და ვატიკანური ხელნაწერი, რომელშიც ეს ადგილი შემდეგნაირად ითარგმნება: „მაგრამ ყველაფერი, რაც იმ დამ მოგცა“... ولكن كلما دفعت لك تلك الاخت

** აქ „დის“ ვარაუდის საფუძველს იძლევა კონტექსტი და ვატიკანური ხელნაწერი, რომელშიც ეს ადგილი შემდეგნაირად ითარგმნება: „მაგრამ ყველაფერი, რაც იმ დამ მოგცა“... ولكن كلما دفعت لك تلك الاخت

კაცმა მიუგო: „კარგად ამბობ და კარგადაც მარიგებ, ოღონდ როგორ მოვიქცე, ჩემო მეუფევ? მე არც გზა ვიცი და არც ქალაქი. მაგრამ ლოცვა ყავ ჩემთვის, ღმერთს ჩააბარე ჩემი თავი და მე წავალ“. და აღუთქვა ბერმა იგი თავისი ლოცვა-კურთხევით, განუ-
344 r ტევა ||და უთხრა: „ღმერთი, მეუფე ყოველთა, მოგივლენს შენ თავის ანგელოზებს“.

მაშინ უთხრა იმ კაცმა: „მე უკვე გამცნე ბატონო—არ ვიცნობ არც ქალაქს და არც გაჭირვებულ ადამიანს და როდესაც ქალაქში მივალ, როგორ მოვიქცე?“ წმიდანმა უთხრა: „მიმოიხედე, როდესაც ქალაქში შეხვალ, ამა და ამ ადგილას მოძებნე მავანი და მიეცი, რასაც ეძიებს“.

ქალაქს რომ მიაღწია [ასკალონელმა], ნახა ის კაცი [ისე], როგორც წმიდანმა აუწერა და მიესალმა მას. მან არ ინდომა ეპასუხა, რამეთუ ძალზე გაჭირვებული და დამწუხრებული იყო. შემდეგ ჰეშმარიტად კვლავ მიესალმა მას [ასკალონელი]. მაგრამ მან არ ისურვა, რომ ყურადღება მიექცია მისთვის, პირიქით არ სცნო იგი და სახეც მიატრიალა მისგან. და არ მობეზრებია ამ ღირესულ კაცს (ასკალონელს)და არც გაბრაზებულა, არამედ მან თავი შეიკავა და კვლავ თავაზიანად და სულგრძელად მიმართა მას და უთხრა: „მიმიღე, ძმაო ჩემო, რამეთუ ერთმა კაცმა წმიდანთაგან გამომგზავნა შენთან“. და როდესაც გაიგო იმ კაცმა წმიდანის სახელი, ცოტა
344 v მოლბა. || მაშინ შეეკითხა ასკალონელი: „ჩემო ძმაო, რათა ხარ დაღონებული?“ მან არ უპასუხა. სამაგიეროდ ასწია კენდონი, რომელიც მოსურული ჰქონდა, ამოიღო მარცხენა ხელი, ზედ თოკით და უთხრა: „ხედავ ამას? ამის გამო ვარ გულშეღონებული და არ ძალმიძს ლაპარაკი“. და ჰკითხა მას იმ ღირსეულმა [კაცმა]: „და რა არის ეს, ძმაო ჩემო?“ მეორემ მიუგო: „დამტოვე ძმაო, მე წავალ, მოვკვდები და მოვისვენებ იმ დარგებისაგან, რომელნიც შემომაწვნენ. შენ რამ მოგიყვანა ჩემ გასახსენებლად ჩემს მწუხარებაში?“ და მოეხვია მას ის შესანიშნავი კაცი და უთხრა: „ღვთის გულისათვის, ჩემო სულიერო მეგობარო, მიამბე შენი მწუხარების შესახებ. ეგების ღმერთმა გიხსნას ჩემის წყალობით, თუმც მე ამას არ ვიმსახურებ“. მაშინ დაუწყო მან თხრობა და თქვა: „ო, ადამიანო, მე ვარ წარჩინებული გვარის კაცი. ჩემი ცოდვის სიმრავლის გამო ბევრი ვალი დამედო და დამრჩა სამუდამოდ: სრულებით არაფერი მაქვს მის დასაფარავად. მე მრცხვენია იმ ხალხისა, რომელნიც მე მაძლევდნენ, რაც მათ ჰქონდათ, ჩემი გაჭირვების დროს და
345 r [მრცხვენია] სიცოცხლისა. || ეს არის სამწუხარო! აი, მე წავალ [სახლა] და დავიხრჩობ თავს“.

როდესაც მოუსმინა მას იმ ღირსეულმა კაცმა, იტირა და თვალთაგან ცრემლები გადმოაფრქვია მისდამი სიბრალულის გამო და უთხრა მას: „ნუ წუხარ, ჩემო ძმაო და სულიერო მეგობარო, რადგანაც ყველაფერი იმ ქრისტიანეთათვის არის, რომელნიც ქრისტეს კეთილგანწყობით ცხოვრობენ, რამეთუ რაც მათ გააჩნიათ, ერთმანეთისთვის აქვთ. ახლა მითხარი — რამდენი გაქვს ვალი და ღმერთიმც მოიღებს დახმარებას“. როდესაც უთხრა [იმ კაცმა], მისცა მას [ასკალონელმა ფული] და მთლიანად დაფარა მან თავისი ვალი. [ასკალონელმა] აგრეთვე მას გარდა იმ თანხისა [სხვა ფულიც] მისცა და იხსნა იგი სამარცხვინო, უბადრუკი სიკვდილისაგან. და წავიდა იგი თავის ქვეყანაში, ჰქონდა რა თან ის საქონელი, რომელიც არ დაღუპულა.

104 (R. O. Chr., VII, 1902, გვ. 607; სამოთხე, დამ. II, თხრ. 17)

მოგვითხრო ვინმე მამათაგანმა და თქვა, რომ ერთმა სურელმა კაცმა მოუთხრო მას დედათა მონასტრის შესახებ ანტიოქიაში, რომელშიც ასსამოცი მონაზონი ქალი იმყოფებოდა. ეს მონასტერი შემოზღუდული იყო. და განიზრახა თორმეტმა ყაჩაღმა მონასტერში შესვლა. ისინი დასხდნენ, რათა მოეთათბირებინათ ერთმანეთს შორის. და უთხრა მათ მათმა მეთაურმა: „თქვას ყოველმა თქვენგანმა, როგორ შევიდეთ ამ მონასტერში“. და თქვა ყოველმა || მათგანმა თავი- 345 v
სი მოხერხებისდა შესაბამისი. უთხრა მათ მეთაურმა: „თქვენ ვერ ეწევით საქმეს“. უთხრეს: „მაშ, შენ თქვი ახლა, რა ხერხს მიმართავ“. მეთაურმა უთხრა მათ: „მე ავიღებ და ჩავიცვამ მონაზვნის სამოსელს, თმებს კუნკულის ქვეშ დავმალავ, ხმალსაც ტანსაცმლის ქვეშ დავმალავ და როდესაც მოსაღამოვდება, სიბნელეში მივალ კარებთან უცხოელი მონაზვნის მსგავსად, მეკარეს ვთხოვ გამიშალოს ჰილოფი კარების უკან და მე იქ დავწვები. როდესაც ხალხი დაიძინებს, გავაღებ კარებს და თქვენ შემოხვალთ“. უთხრეს მას [ყაჩაღებმა]: „მიგიგნია ხერხისათვის“.

როდესაც მოსაღამოვდა, მან დაუძახა მეკარე ქალს და უთხრა: „ჭეშმარიტად მე უცხოელი მონაზონი ვარ და საღამო ხანის გამო მრცხვენია ქალაქში შესვლა. მაგრამ, ღვთის გულისათვის, ყავ სიყვარული და ნება მომეცი დავიძინო აქ კარების შიგნით, ისე რომ, როდესაც გათენდება, მე ჩემი გზით წავალ“. მეკარემ იფიქრა, რომ იგი წმიდანი კაცი იყო. || იგი სიხარულით წავიდა და მისი სიტყვე- 346 r
ბი მონასტრის წინამძღვარს აუწყა. და უბრძანა მას [წინამძღვარმა], რომ შემოეყვანათ იგი. როდესაც შემოვიდა, შეკრბნენ მთელი მონაზვნები და მივიდნენ მასთან, რათა მისგან კურთხევა მიეღოთ. და

ბრძანა [წინამძღვარმა] და დაუდგეს მას სათლი, რათა მისთვის ფეხები დაებანათ. მის წინ მაგიდები დადგეს, რათა მისი ფეხების ნაბანით კურთხევა მიეღოთ.

მათ (მონაზონთა) შორის იყო ერთი, რომელიც დავრდომილ მონაზონს უვლიდა. და აიღო მისმა მომვლელმა ის წყალი ცოტა, რომლითაც ყაჩაღთ მეთაურს ფეხები დაბანეს, წავიდა დავრდომილთან და უთხრა მას: „ჰეშმარიტად ჩვენ მონასტერში დიდი წმიდანი მოვიდა. ჩვენ მას ფეხები დავაბანინეთ და მისგან კურთხევა მივიღეთ. აგრეთვე შენც გმართებს მიიღო მისგან კურთხევა“. მაშინვე წაისვა [დავრდომილმა] სხეულზე ის წყალი, განიკურნა და თავის მსახურთან ერთად ჩავიდა. და როდესაც შეხედეს მას. განცვიფრდნენ ყველანი, მოუთხრეს მისი ამბავი ყაჩაღთ მეთაურს და ყველამ ერთად ადიდა ღმერთი.

346 v || როდესაც მოისმინა ეს საკვირველება ყაჩაღთ უფროსმა, შეკრთა და განცვიფრდა დიდად. იგი მორჩილი გახდა, ინანა და ღვთისადმი შიშმა შეიპყრო. შემდეგ უთხრა მათ: „ღმერთმა უწყის, რომ მე ცოდვილი ადამიანი ვარ. მე ვარ ყაჩაღთ მეთაური და თორმეტი ყაჩაღი მეგობარი მყავს. ამ ღამეს ისინი აქ თქვენთან მოვლენ, მაგრამ ნუ გეშინიათ, რამეთუ ღმერთმა ეს ამბავი მხოლოდ ჩემს გადასარჩენად ქმნა. მე რაც მინდოდა, რომ ჩამედინა—ძალადობაა, უკუაგდო იგი ღმერთმა და სიკეთედ აქცია“. და ამოიღო მან მაშინვე თავისი ხმალი და მათ წინაშე მიწაზე დაანარცხა. მონაზვნებმა როდესაც მოისმინეს ეს სიტყვები და ნახეს დაგდებული ხმალი, შევიდნენ ეკლესიაში და არ შეუწყვეტიათ [ფსალმუნთა]* კითხვა, ვიდრე არ გაათენეს. და იყვნენ ისინი შიშსა და ძრწოლაში.

როდესაც მოვიდნენ ყაჩაღები, გავიდა მათთან მათი მეთაური, მოუთხრო ეს ამბავი და უთხრა მათ: „ამიერიდან მე იმას კი არ დაეუბრუნდები კვლავ, რაშიც ვიყავი [გარეული]. არამედ მონაზონი გავხდები და შიში მექნება ღვთისა“. და უთხრეს მას მისმა მე-
347 r გობრებმა: „შენ თუ || ბოროტებას ვეღარ აიტან, აღიკვეცე მონაზვნად. აგრეთვე ჰეშმარიტად ჩვენც ბერებად აღვიკვეცებით და შენც მოგვიწონებ ამ საქმეს“.

მადლი მოვახსენოთ ღმერთს და ვადიდოთ იგი, რამეთუ მან მრავალგზის გვიჩვენა, [რომ] არ ვესწრაფვით ჩვენ ჩვენს ცხონებას და გამოგვინახა საშუალება, რათა გავბმულიყავით მის ბადეში მა-

---

* შდრ. ქართ. „დაადგრეს ღამე ყოველ ფსალმუნებასა“.

რადიული ცხოვრებისათვის. ამის გამო ვადიდოთ იგი უკუნითი უკუნისამდე, ამინ!

105. (R. O. Chr., XII, 1907, გვ. 66—68; სამოთხე. დამ. I, თხრ. 6)

იყო ვინმე კაცი მეფის დიდგვაროვანთაგან. იგი იყო ლამაზი ჰაბუკი, ძალზე მშვენიერი სახის. მას ხშირად უხდებოდა მოგზაურობა მეფის საჭიროებათა გამო. კონსტანტინეპოლში მას მეგობარი ჰყავდა და მუდამ მასთან ჩერდებოდა. მეგობარიც აგრეთვე ქალაქის თავთაგან იყო. როდესაც ჩადიოდა [ჰაბუკი] || და მასთან ჩერ- 347 v
დებოდა, უხაროდა [მის მეგობარს] და დიდის სიყვარულით იღებდა. იგი არ შორდებოდა მას და კეთილად ექცეოდა იქამდე, რომ მისადმი დიდი სიყვარულის გამო მან თავისი ცოლი მასთან დასვა ჰამად. და გაძლიერდა მასთან [ყოფნის] სიამოვნება. როდესაც იხილა სახლის პატრონის ცოლმა სილამაზე მისი და მშვენირება. მისგულს მისადმი სიყვარული დაეუფლა. ის ჰაბუკი კი ამ ამბავს არ ცდილა. ქალმა პატიოსნად შეიკავა თავი და არ გაუმჟღავნა [ლტოლვა] ჰაბუკს. როდესაც მორჩა თავის საქმეებს ის ჰაბუკი...

დაიბეჭდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
სარედ.-საგამომც. საბჭოს დადგენილებით

გამომცემლობის რედაქტორი ც. შალამბერიძე
ტექრედაქტორი ე. ბოკერია
კორექტორი დ. წერეთელი

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 20.11.1965; ნაბეჭდი თაბახი 13,88;
საალრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 10,90;
უე 02230; ტირაჟი 1000; შეკვეთა 568;
ფასი 93 კაპ.

გამომცემლობა „მეცნიერება", თბილისი, ძერჟინსკის ქ. № 8
Издательство «Мецниереба», Тбилиси, ул. Дзержинского № 8

გამომცემლობა „მეცნიერების" სტამბა, თბილისი, გ. ტაბიძის ქ. № 3/5
Типография Издательства «Мецниереба», Тбилиси, ул. Г. Табидзе 3/5

АЛ-БУСТАН

ПО СИНАЙСКОЙ РУКОПИСИ X ВЕКА

(На арабском и грузинском языках)

ტაძარი

يحنا، مر، صاحب الانجيل تلميذ سيدنا المسيح 286 v 16—17
يحنا صاحب التوبة 322 v 11
يحنا، مر، فم الذهب 322 r 11
يحنا المعمدانى 274 r 1; 286 v 10
يحنا، مر، المعمدانى 286 v 16
يحنا المعمدانى، كنيسة لمر يحنا المعمدانى 283 v 11
يسوع بن نون 278 r 3
يسوع المسيح 279 v 8; 286r 3, 13; 288r 7; 288v 2, 4, 7; 289r 13, 15; 293r 6, 11; 304 r 14—15; 339 v 10, 13; 339 v 16; 340 r 1, 6, 8, 13—14; 341 r 1
يليا، انبا، سايح 279 v 12
ينه، انبا 309 r 5
ينه، انبا، 309 r 13
ينه، انبا، الذى كان من القسطنطينة 308 r 14
يهود 278 v 11
يوسطين ملك 314 r 2—3; 317 r 5—6

مردادوس، قرية 12 v 283
مرقس، انبا السايح 10 r 278
مرقس، كنيسة مارى مرقس 2 r 298
مرقيان، انبا 14 r 326
مريس، ارض 3—4 r 310
مريم 8, 9, 11, 12, 16 v 289
مصر، بلاد 1, 336 v 2 r 318
مصر، برية مصر 7 r 309
مصرى 7 r 314
موريق الملك 12 r 321
موسى 15 v 324
مر مينا 5, 7 v 329
مر مينا بالاكسندرية 10, 11 v 304
المسيح ob. يسوع المسيح

نسطور 15 v 282
نسطوريوس 13 r 287
نسطوريوس، راس الهرطقيين 11 r 283
نسطور، نسطور المجدف 3 v 283
نسطوريوس المجدف 13—14 r 287
نسطاسيوس قسيس القيامة 4 r 288
نسطاسيوس الملك 2, 7 r 285
نطرية، جبل 2 v 336
نقولوس، انبا 12 v 325
نمرين 11 v 278
نمرين من الاردن 3 v 298
نيقولا، انبا، القسيس 11 r 324

وادى هبيب، برية الاسقيطين 2 r 310

يحنا 10 v 322
يحنا، مر 4 r 275; 6, 15; v 274
يحنا، انبا، شيخ 11 r 273

فاران، اهل فاران 9 r 335
فاسيلاذا، مزرعة للدير 4 v 297
فلسطين 6 v 288

قامويل، انبا، القديس 14 v 301
قبادقيا 10—9 r 308
قبراثا، سيق قبراثا 1 v 297
قبرس، اساقفة قبرس 14 v 303
قرياقوس، تلميذ انبا لوليان صاحب العمود 4—3 v 284
قزما، انبا، فى سيق فاران 12—11 r 286
قزماس، كنيسة مر قزماس ودميانوس 14—13, 9 r 321
قسطنطين، انبا، راس دير النية مر تمريم 1 v 276
القسطنطينة 14; 317 v 7; 315 r 5, 2; 314 r 11; 298 v 6; 291 v 16; 289 v 3;
318 r 2; 347 r 9
القلزم، اهل القلزم 2 r 324
قلف 2 r 324
قلمون 11 r 343; 286 v 1, 3, 11; 282 v 6; 278 r 5
قلمون، دير القامون 6 v 301; 286 v 11—12; 277 v 6
قلمون، مغاير القلمون 4 v 324
قورياقوس، انبا، قسيس فى دير القلمون 11 v 286
قورياقوس، انبا، تلميذ انبا لوليان صاحب العمود 4—3 v 284
قونون، شيخ فى دير الدواكس 1 v 281
قونون، انبا، قسيس 14, 2 v 274
قيسارية 12 v 323

لاون القديس بطريرك رومية 1 r 325
لوليان، شيخ فى الدواكس 2 r 300
لوليان، انبا 8 v 284
لوليان، انبا، اسقف على بصرا 12—11 r 299
لوليان، انبا، صاحب العمود 4 v 284
لوليانى 3 v 299
لينطس من دير الدواكس 14 r 275

رقة 285 r 4; 321 v 15
روسو المدينة 294 v 14
روم 288 r 5; 288 v 6 314 r 2
رومى 288 v 6; 299 v 10; 308 r 5 325 r 7
ريحا 276 v 2; 278 v 6; 282 r 2, 11 325 r 8

زكى، انبا 323 v 5; 324 r 1
زنيون الملك 326 r 7
زوسيما، انبا 337 v 3

سابا، سيق مر سابا 274 r 14
ساموا المدينة 306 v 10
سفرونيوس بطريرك بيت المقدس 273 r 4—5
سفرونيوس القديس 290 v 9
سلوقية انطاكية 291 v 9—10
سمعون، انبا، حبيس 300 r 3
سوريوس، راس الهرطقيين 283 r 13
سيسنى، انبا 298 v 3
سينا، طور سينا 273 v 1, 4, 9; 274 r 3; 304 v 3, 6, 8, 9; 306 r 2, 3—4
335 v 13
الصعيد 279 r 2
صفصافا، موضع 274 r 10
صهيون، مرنى 323 v 5
صور، انسان من صور 345 r 11

طباريوس، ملك الروم 308r 3—4
طور زيتا 282 r 1

عسقلان 285 v 1; 341 r 5; 343 v 11
عسقلانى 343 r 1; 344 v 1
عموص، انبا، بطريرك على بيت المقدس 324 v 11

فاران، سيق فاران 286 r 12

ثوادولس، انبا 306 r 8 ; 277 v 5
ثوما، انبا 295 r 13
ثيادولس، انبا 292 v 4
ثيادولس، دير انبا ثيادولس 296 r 12 ; 292 v 2
ثيذرس، انبا 308 r 15
ثيذرس، شيخ في دير الابرجة 2—1 304 v

جرجي، انبا 299 r 11 ; 297 v 13
جرجه، انبا، السياح 296 v 9
جرجه، انبا، اخ 297 v 3, 6
جرجي، انبا، قديس 298 v 2
جرجي، انبا، اب 298 r 7
جرجي، انبا، راس دير 298 r 1
جرجي، راس دير الدواكس 297 v 2, 11
جرجي، انبا، تلميذ راس دير الدواكس 325v 9

حارث، اخ من اهل فاران 335 r 9

خصيان، دير الخصيان 279 v 13
خلقدونية 285 r 5
الخوزيب 282 r 9
الخوزيب، قلالي الخوزيب 281 v 8

دانيل، انبا، قديس 309r 12; 309v 4; 310r 1; 310 v 4, 14; 311 r 3, 13; 312 v 15; 320 r 10, 13, 17; 319 r 13
دكسعرطس 317 r 8
دميانوس، الكنيسة مر قزماس ودميانوس 321 r 9, 14
الدواكس، دير الدواكس 275r 14; 281v 1; 299v 10; 297 v 2; 300 r 1, 14; 304 r 10; 304 v 13; 325 r 7; 325 v 2, 9

ذياسقروس، راس الهرطقيين 283 r 11

راية، برية راية 279 r 1 334 v 12
راية، دير راية 320 v 16

بصرا 299 r 12
بطرا، دير انبا بطرا 379 r 16
بطرس 324 v 15
بطرس، انبا 277 v 5
بطرس، مر 325 r 2—3
بطرس، السياح الذى كان يرعا على شط الاردن 298 r 13—14
بطرس، سيق انبا بطرس 278 v 15
بطريق، شيخ رومى 299 v 10
بطريقوس، شيخ 300 r 8—9
بعلبك، مدينة 287 v 4
بلاديوس 289 r 16
بنثقلا، دير بنثقلا 274 v 1; 278 v 4, 11
بولاخرونيوس، انبا، القسيس 278 v 3
بولس 324 v 15—16
بولس، مار، السليح 327 v 3, 4,
بيت جبرين 285 r 11
بيت المقدس 273 r 1, 5, 12—13; 274 v 11; 276 v 8; 281 v 5; 285 r 3; 287 r 12; 288 r 6; 297 r 10—11, 300 r 2; 304 v 12; 306 r 10; 314 v 6; 324 v 11, 339 v 8
بيسان 344 v 11

تومانيس 320 v 3
تمريم، مر، والدة اللاه 283 r 1; 286 v 15; 287 r 15; 287 v 5; 3, 288 r 3—4, 8; 315 v 5; 326 r 11
تمريم، دير النية مر تمريم 276 v 1
تمريم، كنيسة مر تمريم 326 r 9
مر تمريم النية (الكنيسة) 323 v 6
توفيل، انبا 286 v 1

ثدوسيوس، مار 276 r 10
ثقله، امة 281 r 1
ثناسى، انباء الذى كان فى سيق سابا 321 v 14; 322 r 9;
ثناسيوس، انبا 322 v 15

اكسيرنخوا، مدينة 331 v 10
الاكسندرية 304 v 10; 319 r 14; 329 r 10; 338 r 12
الاكسنهنذوخ 343 r 1
البيدس، انبا، قسيس القلمون 278 r 6
اليا بطريك بيت المقدس 285 r 2—3
اليون، راهب قديس رومى 308 r 6
امينوس 317 r 8
اندريا، مر، قديس 331 r 1, 12
اندريا، كنيسة مر اندريا 330 v 5—6, 7
انطاكية 285 r 4; 291 v 10; 292 v 2; 295 v 9, 16; 300 r 4; 339 v 7; 345 r 12
الانطاكى، الراهب 340 r 5
انطونيوس، مر 276 r 9—10; 324 r 3
اولاجه 312 v 11; 313 r 1, 11, 14; 313 v 1, 2, 4, 13; 315 v 7; 316 r 9; 316 v 10—11; 317 r 4, 12, 15; 317 v 5; 318 r 6, 8; 318 v 3, 5
اولاجه، راس البطارقة 315 v 14—15; 317 r 9
اولاجه، قطاع الحجارة 312 r 11
اورحانيس، راس الهرطقيين 283 r 13
اوسون المدينة 308 r 4, 11
اوسابيوس، انبا، قسيس دير راية 320 v 17
اوشيسوس، القديس، قسيس بيت المقدس 287 r 12
اوطوشيوس، راس الهرطقيين 283 r 12
اوفيمية، كنيسة مر اوفيمية 295 r 14
ايلة 285 r 3

بادروس، مار 276 r 10
باسيلون، انبا 286 r 11
بحر الميت 281 r 9
بخوميوس، مار 276 r 10
برناباء سياح 277 r 7, 13
بسيلوان، انبا 286 r 11

პირთა, ეთნიკურ და გეოგრაფიულ სახელთა საძიებელი

اباطيوس 317 r 7
الابرامه، انبا، القديس 301 r 7, 15
الابرجة، دير الابرجة 275 v 7; 276 r 4; 276 v 3; 277 r 14; 286 r 17 304 v 1
اثناسى، انبا 274 r 13
احرسطوفرا،شيخ رمى فى دير الدواكس 304 v 14; 306 r 9. 15
اخرصطفرا، شيخ 305 v 15
الاردن 273v 5; 274v 1; 275 v 7; 277v 6—7; 279v 4; 278r 1. 12; 281v 16; 282 v 7; 297 r 13; 298 r 1, 14; 298 v 3; 301 v 2; 304 v 4; 324 r 11; 343r 11
الاردن، مغاير الاردن 301 v 2
ارقاديوس، القديس 302 v 12
ارقاذيوس، القديس، راس اساقفة قبرس 303 v 13—14
ارميا النبى 290 v 14
اريوس، راس البرطقيين 283 r 13
اسرايل، موضع 334 v 13—14
اسطافنا، انبا، المابى 300 r 14
اسطافنا، اقنوم قيامة المسيح المقدس 340 r 5—6
اسطرحيوس، دير انبا اسطرحيوس 273 r 12
اسطونيانوس، ملك الروم بن اخة يوسطين الملك 317 r 6—7
الاسقيطين، برية الاسقيطين 311 r 3
الاسقيطين، برية الاسقيطين الذى يقال وادى هبيب 310 r 2
الاسكندرية 316 r 11
افريقية 280 v 12; 291 r 2
افلابيانوس بطريك انطاكية 285 r 4
اقرانى، الراهب 340 r 5

ذلك | الما بريت ونزلت مع خادمتها فلما نظروا | اليها عجبوا
كلهم واخبروا ريس اللصوص | قصتها فسبحوا الله جميعا. فلما سمع ||
346 v ريس اللصوص هذا العجب اتحير وعجب جدا | وتخشع وندم ويدخله
خوف الله ثم قال لهم | يعلم الله انى انسان خاطى وانا ريس اللصوص |
ولى اصحاب اثنا عشر لص وساياتوكم ||الليلة هونا ولاكن لا تخافون لان
الله انما | دبر هذا الامر منجل خلاصى والشى الذى اردت | ان
افعله بيسما رده الله فطيبه* الى خير واخرج | سيفه من ساعته وطرحه
قدامهم على الار|ض فلما سمعن الرهبانيات هذا الكلام وا||بصروا السيف
مطروح دخلوا الكنيسة | فلم** يزالوا يقروا حتا اصبحوا وهن بفزع |
ورعدة. فلما اتوا اللصوص خرج اليهم ريسهم | وحدثهم الامر وقال لهم انى
من الان ليس ارجع | الى ما كنت فيه شى اخر ولاكنى اكون
347 r راهب | واخاف من الله فقالوا له اصحابه فان || كنت انت (... *** لا
تطاق بالشر تتراهب فنحن | بحق ايضا نترهب وتحب علينا منجبل هذا
الامر. | نشكر الله ونسبحه لانه مرار كثيرة يرانا لا | نطلب خلاصنا
فيحتال لنا بحيل حتى يصيدنا | فى شبكته الى الحياة الدايمة فمنجل
هذا | نسبحه الى الابد امين. |

105 (R. O. Chr., XII, 1907, გვ. 66—68;
სამოთხე, დაბ. I, თხრ. 6)

كان انسان من اشراف الملك وكان شاب | جميل وصبيح الوجه
جدا وكان متردد | فى حوايج الملك وكان له صديق فى القسطنطينة**** |
وكان ابد ينزل عنده وكان صديقه ايضا | من ريسا المدينة وكان اذا عرض ||
347 v ونزل عنده كان يفرح به ويقبله | بمودة كبيرة ويلزمه ويبره حتى | انه
من كثرة حبه له كان يقعد | مرته معه على الطعام ويكثر | انبساطته معه. فلما
نظرت مرة | صاحب المنزل الى حسنه وجماله | اشتعل قلبها بعشقه ولم
يعمل | ذلك الشاب بالامر فضبطت | المرة نفسها بالعفة ولم تخبر الشاب |
فلما قضا حوايجه ذلك الشاب...

---

* ეს სიტყვა ჩამატებულია.
** ხელნაწერშია فلما.
*** შემდეგი სიტყვა გაურკვეველია.
**** ხელნაწერშია القسطنية.

وليس عندى شى اصلا | اقضى ما عليه وانا اخزا من الناس الذين
345 r اقراضونى ما لهم فى وقت حاجتى ومن الحيا || والحزن هو ذا انا
ا ذهب اخنق نفسى فعندما | سمعه الرجل الفاضل بكا ودمعت عينيه من
الشفقة وقال له لا تحزن ياخى وحبيب نفسى لان | كل شى للنصارا
الذين يعيشون برضا المسيح فان | ما لهم لبعضهم بعض فاخبرنى الان
كم عليك | من الدين والله يعين فلما اخبره اخرج واعطاه | فقضا دينه
كله ودفع اليه ايضا سوا ذلك | نفقة وخلصه من الموت السو المضعف
وانصرف الى بلاده ومعه التجارة التى لا تتلف. |

104 (R. O. Chr., VII, 1902, გვ. 607;
სამოთხე, დაბ. II, თხრ. 17)

اخبرنا انسان من بعض الابا وقال ان الانسان من صور اخبره عن
دير رهبانيات فى انطاكية فيه ماية وستين راهبة وكان | الدير محصن
وان اثنا عشر لص هموا ليدخلون الدير فجلسوا يتشاوروا فيما | بينهم
فقال لهم ريسهم يقول كل واحد منكم كيف ندخل هذا الدير فقال
345 v كل || وحد منهم قدر حيلته فقال لهم ريسهم | لم تفعلوا على الامر
فقالوا له فقول انت الان | كيف تحتال فقال لهم ريسهم انا اخذ اسكيم
راهب والبسه واخبا شعرى تحت القفولية واخبا سيفى تحت الكسا فاذا
كان | عشية فى الظلمة ذهبت الى الباب كمثل راهب | غريب واطلب
من البوابة تطرح لى حصيرة ورا | الباب وارقد هنالك فاذا ارقد الناس
فتحت | الباب ودخلتم فقالوا له قد اصبت الحيلة. | فلما كان المسا دعا
البوابة وقال لها انى راهب غريب واستحى ادخل المدينة لحال المسا |
ولاكن اصنعى حب فى شان الله ودعينى ارقد | هونا داخل الباب حتا
اذا كان بكرة ذهبت | الى طريقى فظنت البوابة انه رجل قديس ||
346 r فذهبت فرحة واخبرت ريسة الدير بكلامه | فامرتها يدخلونه فلما دخل
جمعت كل | الرهبانيات وجت اليه ليتبركوا منه وامرت فوضعوا سقل
لكيما يغسلوا رجليه | ووقفنه قدامه سماطين ليتبركوا من | غسل رجليه.
وكانت فيهم وحدة تخدم | راهبة مقعدة واخذت خادمتها من | ذلك
الما الذى غسلوا به رجل ريس اللصوص | وذهبت الى المقعدة وقالت
لها انه قد دخل | الى ديرنا قديس كبير وغسلنا رجليه وتبركنا منه
وقد وجبت* لك انت ايضا لتتبركين | منه فساعة مسحت جسدها من

* ხელნაწერშია .جبت

343 ▼ اليه || فبينما هم منطلقين لقيهم القديس مقبل | *[فخر له ذلك الرجل
ساجد فبارکه قايلا مرحبا | بك يا فاعل المسيح فانتفع من لقاه وتعزا
كثير و] | اخرج الرجل بركة لكيما يعطيه من ما كان معه | فقال
له الشيخ القديس قليل اعطيت فظن | الرجل انه استقل ما اعطاه فاخرج
كل شى كان | معه واعطاه وقال له هذا كل شى معى هو | لله
ولقدسك يابونا فقال له القديس الله | يبارك عليك يابنى ما احتاج الى
شى من هذا | ولاكن انظر كل شى اعطتك بعدما خرجت | من
عقلان خذه واذهب به الى بيسان | واعطيه هنالك للذى يحتاج اليه
فقال له | الرجل نعما قلت ونعما اوصيت ولاكن | كيف اصنع يا سيدى
لا طريق اعرف ولا | المدينة ولاكن اصنع لى صلاة واسلمنى الى |
344 ▼ الله وانا اذهب فزوده صلاته وخلا سبيله || وقال له الله (...** سيد الكل هو
يبعث ملا|كه معك حينيذ قال له الرجل قد اخبرتك ايه | السيد ما||عرف
لا مدينة ولا انسان المحتاج فاذا | ما وصلت الى المدينة كيف اصنع
فقال له | القديس انظر اذا دخلت المدينة فاطلب | فلان فى
موضع كذا وكذا وادفع اليه ما | طلب. فلما بلغ المدينة وجد ذلك
الانسان | كما وصف له القديس فسلم عليه فابا ان | يرد عليه لان
نفسه كانت فى ضيق وغم | جدا ثم انه ايضا زاد فسلم عليه فابا ان | يلتفت
اليه ولاكن ارذله وحول وجهه | عنه فلم يمل الرجل الطيب ولا ضجر
ولا|كنه صبر وزاد ايضا يكلمه برفق وطول | روح وقال له اقبلنى ياخى
فان انسان من | القديسين بعثنى اليك فلما سمع ذلك | الرجل
344 ▼ اسم القديس طابت نفسه قليل || حينيذ قال له العسقلانى ياخى ما لك
حزين | فلم يجبيه ولاكنه رفع قلوبيته التى كانت عليه | واخرج ايده
الشمال وفيها حبل وقال له ترا هذا | منجل ذلك انا صغير النفس لا
اقدر اتكلم فقال | له ذلك الطيب وايشى هذا ياخى فقال له الا|خر
تركنى ياخى اذهب اموت واستريح من ||الغموم التى احدقت بى ايشى
جيت تذكرنى احزا||نى فاعتنقه الرجل الطيب وقال له فى شان | الله يا
حبيب نفسى اخبرنى بحزنك فلعل الله | يفرج لك على يدى وان كنت
انا لا استاهل ذلك. | عند ذلك جعل يخبره ويقول انا ايه الرجل ||نسان
من بيت كبير ولكثرة خطيتى صار على | دين كثير وقد لزمت به

* ცუდი გადაღების გამო ამ ფურცლის დასაწყისი სტრიქონები ძალიან ძნელი გასარჩევია. სტრიქონები გაორებული და გაბუნდოვანებულია. ტექსტის აღსადგენად ვიშველიებთ ვატიკანის ხელნაწერს.

** შემდეგი სიტყვა არ იკითხება.

واعطى كمثل عادتك ولا تقطع خدمتك. | فلما دخل ليرفع الصرة
خرج ولم يجد احد | فجعل يحزن على من كان فى البيت *انهم
تركوا || الشيخ يخرج من قبل ان يصنع صلاة فحلفو | انهم ما 342 r
ابصروا احد اصلا فعرف حينيذ انه | تدبير من الله فطرح نفسه على
وجهه ببكا | وجعل يعج ويقول من انا المسكين | الخاطى يا رب حين
تصنع معى هذا التدبير | وانا ليس بمستاهل. وايضا مرة اخرا | قد عرض
له شبيه بهذا من نقصان الحا|جة فدخلوا اليه ثلثة رهبان واعطوه | حاجته
دنانير فطالب منهم ان يصنعوا | صلاة ويعملوا عنده حب فقالوا له | نحن
نزول فى كنيسة الشهدا المصريين | وسانجيك فلما جا وقت الحاجة
ارسل | فى طلبهم فلم يجد احد فسال من كان | فى الكنيسة ابصرتم
اهنا ثلثة رهبان غربا || فقالوا انا لم نرا احد فطلبهم * ايضا فى مد|ينة 342 v
فلم يجد احد فعرف ايضا انه تدبير من الله. | ومرة اخرا ايضا فرغت
خابية الزيت واراد | الخازن ان يقول له ان يهتم بالزيت فدخل الخزا|نة
فى حاجة فوجد خانية الزيت تفيض التى | كانت قد فرغت وهذا ليس
مرة الا ومرار | كثيرة فجا الخازن فحدث هذا الرجل القد|يس فبكا
وحزن انه اخبر انسان وقال انك | الان قد احبست البركة التى دبرت
من الله. | حدثتكم هذا ياخوتى لانى اعجب من جود | الله وطيبه كيف
يطالب منا اسباب صغار | ويفيض هو بعطاياة فوق القدر نعما | هو الشى
ان نكون نرحم بعضنا بعض من قوتنا | كلها لان الله هو الذى يرزق
كل انسان | بقدر نيته ويهب له عطاياه.

وايضا | حدثنا انسان من القديسين عن هذا الرجل || العسقلانى 343 r
الاكسهندوخ الفاضل انه | مرة وهو مار الى البرية يقسم كعادته صد|قة
لحقته امراة زانية بكلما كان عندها من | حلى تصيح به وتقول فى شان
الله ارفقنى حتا | اكلمك فلما جته سجدت بين يديه تبكى | وتقول
ارحمنى يا سيدى انا الخاطية | خذ منى هذا الحلى الذى هو كرا
ذنوبى واعطيه | حيث ما شيت فلعل اخذ يوم الذين خفة | قليل من
خطاياى. فاخذ الحلى منها ومضا | فى طريقه فافتقد الديارات التى فى
الجبل | ثم انه نزل الى الاردن فلما جا الى القلمون | وقسم وعزا كل
احد مثل عادته واراد الا|نصراف قالوا له الابهات تحب ياخونا | ان
تتبرك من سياح هاهنا فقال لهم | وكيف لى بداك اصنعوا حب وخذونى

---

* ხელნაწერშია მოთხრობა.

340r الكتاب او لعلك تريد || ان تاخذ اكثر من الذى لك فخذ الان الذى
لك. | فاستيقظ الاقنوم برعدة وفزع وهو متعجب | جدا فبعث ناس فى
طلب الراهب وقال لهم | انظروا حيث ما كان فجونى به. فلما وجدوه |
5 قالوا له ان الاقنوم يريدك ففزع الراهب وقال فى نفسه انما ندم وهو
يريد ياخذ الدينار | منى فذهب اليه وهو فزع فقال له الاقنوم | بحق
يابتاه اعزم عليك ان تتغدا عندى اليوم فازداد الراهب فزع لحال الدينار
10 فلما جلسوا | على الغدا قال له الاقنوم يابتاه خذ منى دنانير | ما شيت
واكتب لى خط ايدك فقال له الراهب | اغفر لى ياخى انا ليس احتاج
الى اكثر من هذا | فحدثه الاقنوم بالذى ابصر وقال له خذ منى |
عشرة ارطال ذهب واكتب لى خط يدك فقال | له الراهب بحق انك لا
341r تمسكنى بكتاب سوا | هذا ولا قال لى سيدى المسيح اخذ منك || فضل
فان كنت بالحقيقة تومن بالمسيح | فانت تجد من المحتاجين كثيرين
تعطيهم ويكتبون | لك كتاب باقرار مثل هذا. فعجب كل من سمع | من
موعود الذى لا يكذب ولا يخيب من توكل | عليه.

103 (R. O. Chr., X, 1905, გვ. 39—40)

5 انسان من اهل عسقلان كان قد اعطى | من الله عطية قبول
الرهبان والغربا والرحمة | حتا انه من كثرة رحمته صير بيته منزل
للغربا | يقبل كل احد وخاصة الرهبان وقد صير كل | ما يملكه للصدقة
ليس من حضر فى المدينة | وما حولها فقط الا والديارات التى فى
10 البرية | وايضا والمحتاجين من الارامل واليتاما | والمساكين كان يحسن
اليهم ويواسيهم | فاما الديارات والرهبان كان فى كل سنة | يوجه اليهم
دنانير وغير ذلك مما يتعزون | به. فمره من ذلك وقد حضر الزمان
341v الذى || كان يوجه فيه الصدقة نقصه نفقة وكان | حزين لذلك جدا
ليلا تبطل عطيته فبينما هو | فى بيته جلس حزين طلع اليه وكيله وقال
له | ان هاهنا شيخ يريد كلامك فامره ان يطلع | فلما طلع وجلس
5 قال له الشيخ ما لك هكذا | حزين فقال له منجل خطاياى وهذه
كانت | ابدا كلمته فقال له الشيخ الذى دخل اليه | نعم نعم ولكن لك*
حزن اخر فقال له | الكلمة ثلثة مرار قد قلت لك ان لك حزن اخر |
10 لماذا تهتم وتغم نفسك او ما تعلم ان الله | يهتم بكل نسمة ثم انه
اخرج من حجره صرة | فاعطاه اياها وقال له خذ هذه ثلثماية دينار

---

* لك ხელნაწერში ორჯერ წერია.

101 (R. O. Chr., VII, 1902, გვ. 607;
სამოთხე, დამ. I, თხრ. 7)

قال بعض | الابهات مثل منجل الاتضاع قالت اشجار الارز | للقصب كيف اذا جا الشتا والرياح الشديدة | لا تنكسروا وانتم هكذا اضعاف ونحن | لنا هذه القوة وننكسر وربما ننقلع من ||صولنا فاجابت القصب وقالت اما نحن | اذا جا الشتا وضربت الارواح الشديدة | فنحن نميل مع الرياح كذا وكذا ونرقد اما | هنا واما هنا فمنجل ذلك لا ننكسر فاما | انتم تناصبون الريح فلذلك تلقوا الشدة. |

ومعنا الشيخ يهذ انه ينبغى لنا اذا وقعت | شتيمة او مقاولة او معاملة فى شى ووقع || حزن نكون نجعل للغضب موضع وتتضع و|لا تناصب 339 v الاشيا فنقع فى افكار سو وسجس | كما قال مر بولس اجعلوا موضع للغضب *. |

وقال ايضا القديس الذين قد اقتنوا المسيح | فهو يرثون الدنيا والاخرة لانهم قد غلبوا | الاوجاع التى قد هلكتهم.

102

اخبرنا راهب | من اهل انطاكية رجل وديع وقال انه ذهب | الى بيت المقدس يصلى فنقصه نفقة لحاجة الجسد | فقعد مهتم حزين لا يدرى ماذا يصنع و|فيما كان هكذا اغفا غفوة فابصر المسيح | يقول له اذهب الى اقنوم القيامة القديسة | وقول له ان المسيح بعثنى اليك اعطينى دينار | وانا اكتب لك خط ايدى انه اذا جا المسيح | اوفاك ايه فلما استيقظ الراهب صلا | وصدق بالريا وذهب الى الاقنوم فقال له | كما امر فقال له الاقنوم ومتا يجى يسوع || المسيح ويعطينى الدينار فقال له 340 r الراهب | انا كما سمعت كذلك قلت لك .فانت الان | كما شيت افعل فقال له الاقنوم اكتب | لى خط ايدك فجلس الراهب وكتب هكذا | انا بجنس الانطاكى اقرانى اخذت من اسطا|فنا اقنوم قيامة المسيح المقدسة دينار | لانى احتجت اليه ووثقت له بخط ايدى لكيما | اذا جا المسيح يوفيه اياه فاخذ الدينار و|ذهب. فلما كان من الليلة القابلة ابصر ||الاقنوم فى احلامه انسان يقول له خذ دينا|رك واعطينى كتاب الراهب فاخذ الا|قنوم يتعسر ويقول ان الراهب قد قال | لى ان يسوع يجى ويعطيك الدينار فقال | له ذلك الذى اورى له انا هو يسوع خذ | دينارك واعطينى

---

* რომაელთა, 12, 19.

قبل فلسى الارملة فعجب البطريق من حسن نيته وقبل قوله وقال له من اجل انك فعلت هذا وايدت ان يكون لك معى نصيب فمنذ الان تكون لى ولد ووارث وضمه البطريق اليه وصار ولده.

99

خبرنا قسيس القيامة عن رجل من البطارقة انه اتزوج امراة جميلة رحومة فعاشا كلاهما بالعفة والطهارة ورحمة المساكين ستين سنة ثم تنيحت الامراة فجاووه اخوانه ومعارفه يعزونه قايلين له ينبغى لك يا حبيبنا
338 r ان تعظ نفسك من الحزن وتيقن انها ذهبت] || الى الله مزينة باعمال الحسنات و|جعلوا ايضا يقول له وهذا انكم قد شختم | وتمليتم بعضكم من بعض جميعا بفرح و|سرور فى هذه الدنيا حتا بلغتم كبر صالح | فلما قالوا له وقد تمليتم فى هذه الدنيا | اتبسم البطريق فقالوا له لماذا تبسمت | فسكت فلجوا عليه واكرهوه فقال | لهم يعلم المسيح وحده انها كما دخلت | عليه عذرا كذلك ذهبت اليه فعجبوا | كلهم وسبحوا الله.

100 (Byzant. Zeitschrift, XXXIII, 1938, ßß. 358, ობრ. 5)

قال بعض ||الابهات انى ذهبت الى كنيسة الشهدا فى | الاكسندرية اصلى فابصرت هنالك امراة | لابسة ثياب ارملة ومعها غلمان وجوا[ر] | فكانت تبكى بكا حار وتمسك بيدها | فتقبل الشهدا وتقول لله اسلمتنى يا
338 v رب || ورفضتنى ولم تفتقدنى ونسيتنى فاذكرنى | يا رب ولا ترفضنى وارحمنى يا راحم الناس | حتا كان كثرة بكاها وصياحها اكثر من | صلاتى فقلت لنفسى لعلها ارملة مسكينة | محتاجة او ياذوها اخرين فاكلم لها | الوالى وذلك لانه كان بينى وبينه معرفة | وكانت لى عنده ايد. فوقفت حتا فرغت من | صلاتها فدعيت بعض غلمانها وقلت له | قول لمو|لاتك تكلمنى فلما جت قلت لها | الذى تفكرت فى قلبى لها ثم انها صاحت | حينيذ ببكا وقالت وما تعرف يابونا قصتى | اخبرك ان الله قد اسلمنى وذلك ان لى اليوم | ثلثة سنين ما افتقدنى الله بمرض ولا اشتكا | لى ولد ولا غلام من الغلمانى ولا جارية من جو|ارية ولا دابة حتا ولا
339 r دجاجة اصابها شى | فريت ان الله اصرف بوجهه عنى منجل || خطاياى ولحال ذلك يابتاه انا ابكى لكيما | يفتقدنى الله برحمته. فعجبت انا حينيذ من | انتباه عقل المرة وخب نفسها لله فصليت | عليها وانصرفت اسبح الله.

ليلا يكسر نشاطه ويقطع رجاه ولاكن | كان يحثه ويقول له اتعب يابنى اتعب فان | كتابك بحبر هو مكتوب.

96

اخ اتراهب | وسكن فى هذا الجبل ايضا وكانت له حرارة | فكان يبكى فى كل يوم على خطاياه وكان | له جار يسمعه فاذا لم يجيه البكا كان يوبخ | نفسه ويقول لا تبكى يا شقى الا تنوح يا مسكين | بحق لان لم تبكى لااجعلنك تبكى وكان قد هيا | حبل شديد يضرب نفسه ابدا حتا يبكى. | فعجب منه جاره جدا وطلب من الله ان يريه | ان كان نعما يصنع حين يضرب نفسه فا|بصره جاره هذا فى الريا وهو واقف مع | جماعة الشهدا وانسان يقول له هذا || المجاهد الصالح 337 v الذى يعذب نفسه فى شان المسيح | وهو ذا قد كلل مع الشهدا كما تراه فاستنفع | الاخ وشكر الله.

97

قال انبا زوسيما ينبغى | لنا ياخوة ان نعجب من جود الله وطيبه كيف | اذا اوراه انسان شى قليل من مشية صلاحه | يكافيه من ساعته مكافاة غنية.

98 (CC)

كان | انسان شاب جلس تلميذ عند انسان صايغ فلما | احكم الصياغة اعطاه انسان من البطارقة يعمل | له صليب للكنيسة واعطاه حجارة كريمة | يجعلها فيه وكان الغلام لطيف جدا فاسلم | اليه معلمه ذلك الصليب ليعمله فتفكر الغلام | فى نفسه وقال ان كان هذا الرجل قد قرب لله | هذا المال كله فى هذا الصليب فانا لماذا | لا اخلط معه كرا عمل يدى فى هذا الصليب | حتا يحسبه الله لى كما حسب فلسين تلك الار|ملة وكان قد اعطاه سبعة الدنانير كراه*. || [ولما فرغ عمل الصليب وجاء به يزنه عليه قبل تركيب الجواهر فيه وجده البطريق يزيد فاستغشه فى ذلك وانتهره وتهدده فقال له الاخ الرب عالم السراير يعرف اننى ما فعلت شى مما تقول لكننى لما رايتك قد قربت هذا المال لله نويت ان اخلط من تعبى فيه ليكون لى معك نصيب ويقبله الله كما

* მომდევნო ერთი ფურცელი ხელნაწერს აკლია. ამ თხრობის დასასრული და შემდეგი თხრობის დასაწყისი წარმოდგენილი არ არის, მაგრამ პაგინაციაში ეს არაა ასახული. ხარვეზს ვავსებთ ვატიკანის ხელნაწერის მიხედვით.

ابدا يجمع عقله فى | قليته ثم ينظر الى الارض ويحرك راسه ويتنهد | ويقول ترا ماذا يكون ثم يسكت ساعة ويعمل | بالظفيرة ثم يحرك راسه ويقول ترا ماذا يكون | فعلى هذا الحال اجاز هذا الشيخ جميع حياته | بانتباه عقله واهتمامه باخرته.

94

بعض | رهبان طور سينا بعث تلميذه الى بعض الاخوة الذين يكونوا فى الجنان لياتيه بفا|كهة فلما اتا الجنان قال لصاحب الجنان | عندك يابتاه قليل فاكهة تعطينى لمعلمى فانه || بعثنى اليك فقال له نعم يابنى ادخل خذ لك | هاهنا ما شيت فقال له التلميذ ترا يابتاه | هاهنا رحمة الله فلما سمع هذا صاحب الجنان | بهت من كلمة الاخ واقبل يبصر الى الارض | حينيذ قال للتلميذ ايضا كيف قلت يابنى | فقال له الاخ قلت ترا هاهنا رحمة الله فمكث | يسايله ثلثة مرار ثم ان صاحب الجنان لم | يدرى ماذا يجاوبه ولاكنه تنهد وقال يعين | الله يابنى خذ حاجتك واذهب بسلام. | فلما ذهب التلميذ اخذ صاحب الجنان توابة وخلا الجنان وخرج الى البرية وجعل يقول | لنفسه نذهب نطلب رحمة الله ان كان | هذا الغلام سالنى ولم اجد جوابه فماذا | اصنع يوم القيامة اذا سالنى المسيح وباى | شى اجاوبه.

95

خرجوا اخوين بالجسد يترا||هبوا جميعا وجلسوا تلاميذ عند شيخ فى | جبل نطرية فى بلاد مصر فوهب الله لهما | جميعا موهبة البكا فابصر الشيخ فى النوم | كل واحد منهم يصلى على لحده ومع كل واحد | قرطاس مكتوب ويبله بدموعه فكان كتاب | احدهما يتمحا سريع والاخر كان كتابه لكانه | مكتوب بحبر. وكان بشدة يمتحى فطلب ||الشيخ من الله ان يفسر له الريا فجاه ملاك الله | وقال له ان الكتب التى رايت معهم هى خطا|ياهم فاما الواحد الذى كان كتابه يمتحى | سريع فهو انسان اخطا خطايا فى الطبيعة | واما الاخر الذى كان كتابه لا يمتحى بشدة | فكانت خطاياه خارج من الطبيعة منتنة | وسخة ولذلك هو محتاج الى تعب وتوبة | وكثرة اتضاع اكثر. فكان الشيخ يقول | لذلك الاخ اتعب واحرص يابنى فان كتابك || مكتوب بحبر وبتعب وجهد يمحا وعلى | ذلك هو يمحا ولم يكون يفسر لهم الشيخ الا|مر

الجبل كثير الشيا|طين فكانوا يرمون ناحية المدينة الذين | قريب من
الجبل وجرحوا ناس كثير فطلع | الاسقف الى الجبل واخذ معه
اوديقين || وصنع ثمة قداس فلما رفع البرسفرا وارد | ان يقول القدس 334 r
للقديسين قال ان بهذا ||الجسد المقدس جسد المسيح اعطانا سلطان |
نربط ونحل فى السما والارض ونحن من الان | نامركم يارواح السو ان
تنتقلون من هذا | الجبل ولا ترزون من الان احد ممن يسكن فى | 5
هذه المدينة. وكذلك كان من تلك الساعة | الى يوم الناس هذا لم
يرزون احد ومشيخة | المدينة ابصروه ويذكروه الى الان ويسبحون |
اسم المسيح الى دهر الدهور امين.

92

. اخبر|ونا بعض الاخوة الذين كانوا يسكنوا فى | برية راية انه كان 10
هنالك شيخ عمال يسكن | فى المغاير التى فوق الموضع الذى يقال له
اسرايل وكان للشيخ انتباه وصفاوة عقل | وكان كلما مشا خطوة يقف
ويفتش افكاره | ويقول اين نحن ياخى اين نحن فان وجد عقله | يصلى
ويهذ الزبور حمده على ذلك وان || وجده يتفكر خلاف ذلك كان 335 r
يشتمه وينتهره | ويقول له ارجع صاغر الى عملك وهكذا كان | قول
الشيخ فى كل حين ياخى قد دنت ساعة الخر|وج وليس ارا فى الوسط
شى. فاورى له الشيطان | مرة وقال له لماذا تتعب يا شيخ حقا اقول | 5
لك انك ليس تخلص فقال له الشيخ لا تبالى | وان لم اخلص فانا
اكون فوق راسك واطاه | فى العذاب.

93

وكان يسكن قرب هذا الشيخ | اخ من اهل فاران يقال له الحارث
وكان | مضيعا قليلا لرهبانيته فلما احضره ||الموت كان حوله جماعة من 10
الابهات جلوس | فابصر ذلك الشيخ نفسه تخرج بفرح وتهليل | فاراد
الشيخ ان ينفع الاخوة فقال للاخ نحن | نعلم ياخى بانك لم تكون حريص
كما ينبغى | فى رهبانيتك وكيف تخرج اساعة الى الرب | وانت باس
فقال له الاخ حقا قلت يابتاه || لانى من يوم صرت راهب ما اعلم انى 335 v
دنت احد انسان | خاطى ولا حقدت على احد طول نهارى ومن الان |
هكذا اريد ان اقول للمسيح يا سيدى قلت لا تدينوا | ولا تدانوا اغفروا
ويغفر لكم* فلما سمعوا الذين | حضروا وتابوا عند ذلك قال له الشيخ
اذهب | يابنى بسلام فقد خلصت من غير تعب. | وكانت عادة هذا الشيخ 5

* ლუკა, 6, 37.

فخباه. فلما ظهرت النصرانية بنا له ريس | تلك المدينة كنيسة ووضع
جسده فى جرن | رخام وجعلها فى المذبح ودعا الاسقف وإجميع
اهل الكورة لتقديس الكنيسة فساعة | قال الاسقف ارينى باسى وتفسير
333 r هذه الكلمة || السلام مع كلكم بدت الارناقية اعنى الجرن التى | فيها
جسده يمشى من قبل نفسها حتا خرجت خارج | من باب الكنيسة فلما
ابصرها الاسقف وريس | المدينة وجماعة الناس جعلوا يصيحون قوريا|لايسن
ثم انهم ردوها بالحبال الى موضعه | فى المذبح فلما بدا ايضا
الشماس يقول الصلاة | خرجت ايضا تجرى خارج الكنيسة فعجبوا ||الناس
واتحير كل من حضر هنالك. فقام حينيذ | ذلك الريس الذى بنا الكنيسة
وطرح نفسه | على وجهه على الارض قدام الشاهد وجعل | يقول ويلى ان
كان هذا منجل خطاياى لم | اكن استاهلك يا قديس الله وكان يتنهد |
وحزين جدا فترك الارناقية برا مكانها. | فلما كان الليل اورى الشاهد
للاسقف | وقال له اسلك منجل الحب الاما بعثت الى | مدينة فلانه عند
333 v اسقفى وتقول له ان يحلنى || من الحرم لانه ربطنى من القداس وليس
اقدر | اصنع قداس فى كنيسة حتا يحلنى فاما اكليل | الشهادة فقد بعثه
لى المسيح واما وجهه | فليس اقدر ان ادخل اليه ولا ابصره لحال انى
محروم | واياك ان تتعاطا انت ان تحلنى فانه ان لم يحلنى | الذى ربطنى
ولا ملاك يقدر ان يحلنى لان كلما | ربطوا الكهنة فى الارض فهو مربوط
فى ||السما. فلما اصبح الاسقف اخبر بالذى | ابصر فذهبوا عند ذلك الى
اسقف الشاهد | واخبروه بالامر فحله واخذ بطاقة و|كتب فيها هكذا
يقول المسيح على لسانى | انا اسقفك المسكين بصلاة شهادتك | القديسة
انت محلول من الحرم. فلما قريت | البطاقة قدام الارناقية ادخلوها الى | المذبح
334 r وصنعوا القداس وبقيت الارنا||قية فى المذبح حتا اليوم. فالان ياخوة اما |
الملايكة كما قال الشاهد فليس يستطيعوا | يحلوا شى ربطوه الكهنة فماذا نريد
الان | نقول لرجال علمانين نراهم معترفين* بالخطايا | ونراهم يستجرون على
الحرم ويبطلوا كلام | هذا القديس ويصيروا انفسهم فوق | الكهنة ويحقروهم
ولا يبالوا بهم ولم | يامرهم* الله بذلك ولا القوانين ولا | السنودس.

91

قال اخ من هذه القصة | نعرف ان مرار كثيرة يهابون الشياطين |
من الكهنة وذلك انه كان فى بلادى قصر | على راس جبل وكان ذلك

* هم ორჯერ არის გამეორებული.

عطاك الرجل | المال انا كنت خارج الحانوت وسمعت | كلامكم ولو
انى شهدت عليك ليس كانت | شهادتى وحدى تقبل فاحتلت لك بما
قد | فعلت لكيما اخلصك من الخطية وياخذ | الرجل ماله ولا تهلك
انت نفسك فشكر | الله وانصرف.

88 (ფოტის პატერიკი, თ. VII, § 54)

وايضا اخبر بعض الابا | وقال انى عندما كنت فى مدينة
اكسيرنخوا | اجتمعوا هناك مساكين كثير صباح السبت | لكى ان
ياخذون صدقة فلما رقدوا بالليل | كان فيهم انسان مسكين معدم جدا
ولم | يكون له شى الا حصيرة نصفها فوقه | ونصفها تحته وكان هنالك
يوميذ البرد | شديد فخرج بالليل لهراقة الما وكنت || اسمع صوته 332 r
يرتعد من شدة البرد جدا | ثم انه رجع الى موضعه وانضجع وجعل |
يعزى نفسه ويقول اشكرك يا رب انك قد | فضلتنى على كثيرين كم
اناس اغنيا فى الحبس | مكبلين بقيود الحديد وهم فى شدة وضيق |
واخرين ايضا ارجلهم فى الفلقة ولا يقدرون | يخرجون الى هراقة الما ولا
الى سواه | وهم فى صيق شديد فماذا اكافى احسانك | يا رب الذى
هو ذا انا مثل ملك مستريح | امد رجلى كما اريد واذهب حيث ما
شيت | فلك الشكر يا رب وبهذا ومثله كان ذلك | الفقير القنوع الشكور
يعزى نفسه. فدخلت واخبرت الاخوة فلما سمعوا اسبحوا | الله
وانتفعوا جدا.

89 (ფოტის პატერიკი, თ. X, § 162)

جا انسان كان | قاتول يسل راهب ان كان الله يقبل توبة ||
الخاطى فاجابه الراهب وقال اتخزق رداك | تطرحه من ساعته فقال لا 332 v
ولاكن اصلحه | فينفع فقال له الراهب ان كنت انت تشفق على | رداك
فالله يبارك يشفق على خليقته. |

90

وايضا نخبركم ياخوة عن قسيس احرمه اسقفه من المذبح وكانوا
يوميذ النصارا | يكلفوا من ملوك الحنفا عبادة الاصنام وان | هذا القسيس
غاب عن اسقفه الى بلاد اخرا فى | حاجة فاخذوا القسيس عباد الاصنام
فى ذلك | البعد وعذبوه عذاب شديد واخر شى ضربوا | رقبته بالسيف
واستشهد منجل اسم المسيح | وان ريس تلك المدينة رشا واخذ جسده |

330 r كان انسان صيرفى || فى مدينة فاتا اليه انسان غريب واستودا|عه
صرة مال فيها خمس ماية دينار وقال له ا|مسك لى هذا المال عندك
حتا احتاج اليه ولم | يكن عندهم فى ذلك الوقت انسان حاضر وكان |
انسان من نظر المدينة ما فى ذلك الوقت على باب | حانوت الصيرفى
فسمع كلامهم وابصر الرجل | حين دفع الصرة الى الصيرفى ولم
يعلم الصيرفى | بذلك الرجل انه علم بالامر. فمن بعد زمان قليل | اتا
صاحب المال الى الصيرفى لياخذ ماله | فجحده الصيرفى انه لم يدفع
اليه شى فخرج | الرجل من الحانوت وهو متسجس جدا فلقيه | ذلك
الرجل الذى كان يسمع كلامهم فقال | ما لى اراك ايها الرجل متسجس
فلم يريد صا|حب المال ان يخبره فقال له ايضا ما هو | علة سجسك
لعلى اقدر ان انفعك فاخبره | الرجل بقصته فقال له الاخر اخبرنى
330 v بالحقيقة || دفعت اليه المال كما تقول فقال له صاحب | المال حقا انى
دفعت اليه صرة فيها خمس | ماية دينار وديعة وقد كافرنى | وجحدنى عليها
فقال له ذلك الرجل اذهب | وقول له تعال احلف لى فى كنيسة مر
اند|ريا. فذهب الى الصيرفى وطلب منه ان يحلف | له فى كنيسة مر
اندريا فلما انطلق معه | ليحلف له اخذ ذلك الرجل الذى كان من |
نظر المدينة غلامه وسبقهم الى الكنيسة | وقال لغلامه شى ترانى افعله
اليوم فلا | يكرثك ولا يهولك ذلك ولاكن اطيل روحك | فقظ .فلما
دخل الكنيسة نزع ثيابه بغتة | واقبل يتجانن ويصيح صياح شديد فلما |
جا الصيرفى ليحلف لصاحب المال جعل | الرجل يصيح كمثل مجنون
331 r ويقول قال مر || اندريا هو ذا قد جا هذا الرجل السو الذى | قد
كافر صاحبه على خمس ماية دينار ويريد | يحلف له بسم كاذب وضرب
يده الى الصير|فى وجعل يتلببه ويضربه مثل مجنون ويتهدده | ويقول له
رد الخمس ماية دينار على هذا الرجل | الذى دفع اليك عند ذلك
فزع الصيرفى فزع | شديد وقال انا ارد عليه ماله فقال له | الاخر
ليس اخليك ابدا او تاتى المال هونا | فبعث الصيرفى الى منزله واتا
بالمال ود|فعه الى صاحبه وخلا سبيله حينيذ الر|جل المتجانن التفت الى
صاحب المال وجعل | يضربه ويقول له اعطى القديس مر اندريا | ستة
الدنانير ففعل كما قال له. فلما | افترقوا وذهبوا لبس ثيابه الرجل
المتجانن | حسنا وذهب ووقف قدام الصيرفى فجعل | الصيرفى ينظر
331 v اليه ويتفرس بوجهه فقال || له الرجل الحكيم لماذا تبصر الى ياخى
حقا | اقول لك انه بنعمة المسيح ليس بى جنون | ولا شيطان ولاكن عندما

كان راهب | وله صديق علمانى وان الراهب عرضت له شكاة | ومرض فقال لصديقه العلمانى صلى على ياخى ؛ واطلب الى الله ان يشفينى فصلا عليه العلمانى | وبرى الراهب. ومن بعد ذلك مرض العلمانى | فقال للراهب صلى على يابتاه وسل الرب | ان يشفينى فصلا عليه الراهب ولم يبرا || فقال له العلمانى يابتاه اعلم ان هذا الامر قد | شككنى جدا 329 r لانك حين مرضت انت سالتنى | ودعوت لك الى الله فيسرع اجابتى وبريت | فاما انت دعوت لى ولم يستجاب فقال له | الراهب ياخى اما انا حين سالتك ان تدعوا لى | امنت بصلاتك واما انت حين سالتنى ان | ادعوا لك لم تامن بصلاتى لذلك لم استجاب | لانه مكتوب مثل امانتك يكون لك*. |

86 (R. O. Chr., XII, 1907, გვ. 176; სამოთხე, დამ. I, თხრ. 3)

وايضا اخبر بعض الابا عن رجل كان غنى | فى الاكسندرية وانه مرض وخشى | الموت فصدق على المساكين ثلثين رطل | ذهب فرزق العافية وبرى وقام من مرضه | فاخذته الندامة على ما تصدق من المال. | وكان له صديق يخاف الله فعلم بحزنه | وندامته على ما تصدق فجعل يعزيه || ويعظه ويقول له ينبغى لك ياخى ان تفرح جدا | لانك لله 329 v اعطيت مالك وهو قادر ان يخلف عليك | اكثر منه فلم يقنع بقوله فعند ذلك قال | له صديقه انا اعطيك ياخى ثلاثين رطل ذهب | وتعال معى الى مر مينا وقول هنالك ليس انا | صدقت المال الذى اعطيت للمساكين ولاكن | هذا الاخ. ففرح بذلك وذهب معه الى مر مينا | مسرور وفعل كما قال له صديقه واخذ | منه ثلاثين رطل ذهب فلما جا يخرج من باب الكنيسة وقع هنالك ومات. فقالوا الكهنة | لصاحب المال خذ مالك فقال لهم حاش لله ان | استرد ما قد اعطيت لربى المسيح ولاكنه | يعطا المساكين. حينيذ الذين حضروا وسمعو | فزعوا جدا وسبحوا الله على حسن نية الرجل واصحة** امانته فمنجل هذا تشكر الله وتسبحه | ما اعظم قدرته.

---

* შდრ. გალატელთა მიმართ 3, 11; რომაელთა მიმართ 1, 17.

** ხელნაწერშია صحت.

v 327 الملايكة | وليس شى يقدم الرهبان الى الله مثل العفة || والنقاوة وملازمة
الهدوا والصلاة بلا سجس | والفرار ياحبابى من حب الفضة الذى هو
راس كل | شر كما يشهد روح القدس على فم مر بولس | السليح*.

83 (ფოტის პატერიკი, თ. XVI, § 27)

وايضا اخبرونا الابا عن اخ كان | مجاور شيخ قديس فكان الاخ
يدخل قلية ||الشيخ ويسرق ما وجد فيها من شى فابصره | الشيخ ولم
يوبخه ولاكنه كان يعمل اكثر | ويقول لعل الاخ محتاج ولذلك يفعل هذا |
فكان الشيخ يتعب ويعمل وبالجهد كان يقدر | على خبره لحاجة جسده
فلما حضر وفات | الشيخ اجتمعوا عنده الاخوة ودخل | معهم ذلك الاخ
الذى كان يسرق رحل ||الشيخ فنظر اليه الشيخ وقال اتقدم الى | يابنى
فلما دنا منه اخذ الشيخ ايدى الاخ | وجعل يقبلها ويقول اشكر الرب
r 328 وهذه | اليدين ياخوة التى منجلهم انطلق الى ملكوت السما || فلما قال
هذا اسلم روحه وانطلق الى الرب | عند ذلك. فظن الاخ الى قوله وندم
وتراجع | الى نفسه وتاب وصار راهب مجرب لما ابصر | من فضايل
الشيخ الكبير.

84 (ფოტის პატერიკი, თ. XVI, § 30)

وايضا اخبر بعض | الابا عن اخ كان مجاور شيخ طيب فذهب |
ذلك الاخ فاستعمل مفتاح كمثل مفتاح الشيخ | فكان يفتح قلية الشيخ
وياخذ فلوس كان | الشيخ يصنعها فى كوة كانت له فلما ||فتقد الشيخ
الفلوس غير مرة اخذ قرطاس | وكتب فيه هكذا انه الاخ من كنت
||طلب اليك ياخى ان تحسن وتجمل اذا ما | دخلت القلية فخذ النصف
واترك لى النصف | لحاجة معيشتى وقسم الفلوس بجزوين فد|خل ذلك
الاخ كعادته القلية فاصاب ||القرطاس فاخذه وقراه فلم يكترث ولم | يبالى
v 328 ولاكنه اخذ الفلوس التى اوجد || كلها وذهب. فبعد سنين مرض ذلك
الاخ | وادنف وحضره الموت فكانت نفسه تتذ|نق ليس كانت تخرج
حينيذ دعا الشيخ و||عترف بذنبه وقال له اغفر لى يابتاه وصلى | على
فانى انا الذى كنت اخذ فلوسك فقال له | الشيخ ولماذا لم تخبرنى
بذلك فقال له الاخ | قد اسيت يابتاه. فصلا عليه الشيخ ومن | ساعته اسلم
الاخ روحه وانصرف من هذه | الدنيا وللرب السبح امين.

---

* I ტიმოთეს მიმართ, 6, 10.

حار ان ينتقم لها من الملك. فعندما نوبت (؟)* | ايام تبكى وتطلب اوريت لها مر تمريم وقالت | لها صدقينى ايها المرة انى قد اردت مرار انتقم** | لك منه ولاكن ايده تمنعنى لانه كثير الصدقة | جدا.

82 (CLII)

اخبرنا انبا مرقيان عن شيخ وهو الذى كان | انه قام بالليل يقرا قانونه فلما بدا يقرا سمع | صوت بوق فتعربس الشيخ وقال من اين هونا | بوق وليس هونا فرسان ولا قتال فاستجاب || الشيطان وقال نعم 326 v حقا هاهنا قتال وفرسان فان | انت شيت ان لا اقاتلك اذهب ارقد. وقال الشيخ ايضا | صدقونى يابنيه انه ليس شى يعربس الشياطين ويا|ذيهم ويبددهم ويخزيهم مثل الهذيذ بالمزا|امير مع ان الكتاب القديس نافع كله ويحزن | الشياطين ولاكن ليس شى يبلغ من حزنهم مثل | المزامير لان بعضها يلعنهم وبعضها يصلى | على انفسنا اذا قلنا ارحمنى ياالله كعظيم | رحمتك وكمثل كثرة رافتك امحو | ذنوبى***. واما لعنة الشياطين فاذا قلنا يقوم | الله ويتبددون اعداه ويهربون الذين ابغضوه | من قدام وجهه****. وايضا يقول بدد الامم الذين | يريدون القتال*****. وايضا يقول ابصرت المنافق | يرتفع اكثر من ارز لبنان فمررت فاذا ليس | هو والتمسته فلم اجد له موضع ******. وايضا | يقول حربتهم تدخل فى قلوبهم *******. وايضا || حفر جبا فاعمقه وسقط فى الحفرة التى عمل | يرجع وجعه 327 r على راسه وعلى هامته يهبط | ********. وايضا قال الشيخ صدقونى يابنيه انه مثلما | اذا اتراهب الملك يترك ملكه يمدح ويسبح | لحال ان الرهبانية افضل واشرف مما ترك | كذلك وخزى هو للراهب لا يصف الذى يترك رهبا|نيته ويصير ملك. وقال ايضا كان الانسان | يشبه الله فى البدى من قبل ان يقع فى الخطية | فلما وقع شبه البهايم ولاكن وان كانت|الطبيعة ياخوة تتحرك للشهوات فداوم | التعب بالصوم والسهر والصوم يطفى حمية | الشهوات. ولا تعجب وان كنت انسان انت | تستطيع ان تكون ملاك لان سيدنا المسيح | قد اوعد الذين يحرصون بتسبحه مثل

* ხელნაწერში ეს სიტყვა დიაკრიტიკული ნიშნების გარეშე წერია.
** ხელნაწერშია انتم.
*** ფსალმუნი, 50,3.
**** იქვე, 67,2
***** იქვე, 67,31.
****** იქვე, 36. 35—36.
******* იქვე, 36, 15.
******** იქვე, 7, 16—17; შემდეგი სიტყვა გაურკვეველია.

البغل فقتله وكان من الشيطان فحزن | الشيخ لذلك جدا فانطلق الى
ناحية الموجب يسيح | ويبكى ويقول انى قتلت قتيل فسكن فى وادى
وفيه | أسد فكان الشيخ فى كل يوم يذهب الى مضجع الاسد ويحرشه
لكيما ياكله فلم يرزاه بشى | البتة ثم انه ذهب فرقد فى موضع مضيق
على | طريقه لكيما اذا مر يشرب من الوادى يلقاه فيا|كله فلما لقيه الاسد
وثب وجاز عنه وبعده وإلم يرزاه. عند ذلك استيقن الشيخ ان الله
325 v قد || غفر خطيته فرجع الى ديره.

79 (CIV)

واخبرونا ايضا | عن قسيس كان فى دير الدواكس انه قبل (؟)*
يضرب النا|قوس بالليل كان راهب متضجع فى قليته وهو | يسمعه يقول
قوريالاسن بصوت متمايز فاحصا | دعاه فاذا هو قد قال مايتين** صوت
فاشرف عليه | من كوة قليته فابصر الشيخ ساجد على ركبتيه | وكوكب
فوق راسه يضى حتا تبين من هو وعرفه | من كثرة نور ذلك الكوكب.

80 (CLIV)

وايضا اخبرنا انبا | جرجى تلميذ راس دير الدواكس عن معلمه انه
مكث | اثنا عشر سنة يرصده فى مغارته فاصبنا عنده ||انسان علمانى فجعلنا
نتكلم منجل خلاص النفس | فقط فقال انبا نقولوس لذلك العلمانى قول
لنا | انت كلمة فقال العلمانى ليت انى استطيع ان انفع | نفسى انا العلمانى
المسكين الضعيف وماذا | استطيع ان اقول فقال له الشيخ نعم لا بد
لك | ان تقول. فقال العلمانى لى اثنين وعشرين سنة | ما ابصرتنى الشمس
326 r اكل الا يوم السبت والاحد || وخمسة عشر سنة اجير عند رجل سو
رغيب | عملت الليل والنهار ولا يعطينى كرا وحزنى كل يوم | حزن كثير
فقلت لنفسى اصبر مع هذا الانسان وابدل الكرا الذى يظلمنى ارجوا
ملكوت السما وقد | حفظت جسدى نقى لم اعرف امراة الى هذه الغاية |
وهذا اليوم. فلما سمعنا كلامه انتفعنا وسبحنا | الله.

81 (CLXXV)

حدث انسان من الابهات عن زينون | الملك انه فسق بنت امراة
فكانت تلك المرة | تثابر كنيسة مر تمريم والدة الاله وتطلب منها | ببكا

---

* ამ თხრობის ოთხი სტრიქონი და მომდევნო გვერდის დასაწყისი სტრიქონები მიკროფილმში ძალიან ძნელი გასარჩევია. სტრიქონები გაბუნდოვანებული და გაორებულია.

** ხელნაწერშია ماتين.

75 (CXXXV)

اتينا دير الخصيان | بالاردن فاخبرنا انبا نيقولا القسيس انه | كان في بلاده دير رهبانيات فى اربعين راهبة فاتفقوا خمسة منهم ان يرجعوا الى العالم ويتزوجوا فلما كان الليل ورقدن الرهبانيات اخذن | اوليك الخمسة ثيابهم بالسر وانطلقوا لكيما | تخرجوا من الباب ومن ساعتهم تسلطت عليهم || الارواح السو وتجننوا جميعا فلماصابهم ذلك لم | يرجعو الى (sic) 324 v الدير ولاكن استودوا بخطاياهم وشكرو | الله الذى اتا عليهم بهذا الادب ليخلص انفسهم. |

76 (CXLI)

ذهب اخ الى شيخ فى مغاير القلمون فلما جاه ونظر | الى موضعه قال له كيف تقوا يابتاه تجلس فى هذه | المغاير وتصبر لهذا البعوض والحر الشديد فقال | له الشيخ منجل عذاب الاخرة اصبر لهذا فاما البعوض | فاصبر له لكيما افلت من الدود الذى لا يهذا واما | الحر فاصبر له لكيما افلت من حرارة جهنم لان هذا | الى زمان قليل وذلك ليس له انقضاء.

77 (CXLIX)

عندما | صير انبا عموص بطريرك على بيت المقدس طلعوا | اليه جميع ريسا الديارات ليسلموا عليه فقال لهم | البطريرك صلوا على يابهاتى فانى قد قلت (sic) وسق | ثقيل لان الامر ليس هو صغير لان الذين يريدون | يرعون الانفس يكونوا مثل موسى وبطرس وبوالس ودونهم فاما انا الشقى فانى افزع جدا | من ثقل الشرطونيات لانى (§ϑ)* اوجدت مكتوب || ان 325 r لاون القديس بطريرك رومية مكث اربعين | يوما يطلب الى مر بطرس عند قبره ان يتشفع له | عند المسيح ان يغفر له خطاياه فاورى له مر بطرس | وقال له انى قد طلبت منجلك وقد غفرت لك خطاياك | الا ما كان من الشرطونيات فانك تسال عنها ان | تعطيها نعما او بيسما.

78 (CI)

حدثوا عن راهب | رومى كان على الدواب فى دير الدواكس انه ذهب | الى ريحا فلما نزل الدار اتا غلام صغير بغير علمه | فوطيه

* „სამოთხეში“ წარმოდგენილია ამ თხრობის ნაწილი. იგი ამ ადგილიდან იწყება.

فاجابنا | واحد من جوا وقال ماذا تريدون فقال له | صاحبى نريد ان ندخل
فقال له الاخر ليس يدخل | هاهنا احد من المتوانين ولاكن ان اردتم |
10 ان تدخلون اهنا فاذهبوا الى العالم الشقى | واحرصوا ولا تتوانوا ولا
تتفكروا فى شى من امور هذه الدنيا. فانتبهت وسبحت الله. |

72 (CXXXI)

وايضا اخبرنا انسان كان له ابنين فى قيسا|رية يتعلمون هنالك
قراة المصاحف | فانا ثمة وبا وموت. قال فكنت حزين | منجل اولادى
v 323 جدا اخشا ان يموتون ولا || اعلم بهم فقلت ان ارسلت فى طلبهم | ان
ياتون الى فليس اقدر ان اهرب من رجز الله | وان انا تركتهم واخشا ان
يموتون ولا اراهم | فبقيت لا ادرى ماذا اصنع. فذهبت الى انبا | زكى
5 فى مرنى(sic) صبيون فلم اجده فسلت عنه | فاوجدته فى مر تمريم النية واقف
فى زاوية فا|ستشرته فالتفت الى الشرق ينظر الى السما | ومكث على
ذلك الحال ساعتين ما يكلمنى ثم | انه قال لى ثق ولا تحزن فان بنيك
10 ليس فى هذا ||الموت يتوفوا واعلم ان هذا الموت الى يومين | يكف
وكذلك كان كما قال الشيخ.

73 (CXXXII)

فا|تينا نحن الى قيسارية فى ذلك الموت فاذا | راهب فى الدير
خارج من المدينة فحدثنا وقال | انى حبست نفسى منذ ايام فى قليتى
اصلى | واطلب من الله ان يرفع الموت فجانى | صوت يقول لى ان هذه
r 324 المسلة قد اعا|نت| || لانبا زكى.

74 (CXXXIII)

حدثنا انسان عربى من اهل | القلزم وقال انى ذهبت الى القلف
حيث كان | يسكن مر انطونيوس فاصبت هنالك راهب | فى الجبل ومعه
مصحف وهو يقرا فيه فطلعت | اليه اريد اذاه وقتله فلما رانى مقبل اليه
5 مد | ايده اليمين واشار الى وقال لى قف مكانك | فمكثت يومين
وليلتين لا اقدر ابرح فطلبت | اليه وقلت له اسالك بحق الله الذى تعبده
الا | خليت سبيلى فكانه رحمنى وقال لى انطلق بسلام | فخلا سبيلى
وذهبت الى الطريقى.

70 (CXXVIII)

اخبرنا انبا ثناسى الذى كان فى سيق | سابا انه سمع اسقف زقة
يحدث ويقال | انه كان لجدى اخ اسقف وكانت له اخت ايضا || راهبة 322 r
وريسة دير رهبانيات فذهب الاسقف | اليها يفتقدها فلما دخل الدير ابصر
ثمة راهبة | مجنونة فدعا اخته وقال لها ترضى الا ان هذه | الاخت على
هذا الحال وما تعلمى ان الله يسالك | عن انفسهم فقالت له ياخى وايشى
اقدر انا ان | اصنع بالشيطان فقال لها الاسقف فايشى | تصنعى هاهنا منذ
كذا وكذا سنة ثم انه حينيذ | قام وصلا عليها ومن ساعتها بريت.

اخبرنا | ايضا انبا ثناسى عن هذا الاسقف انه كان يحدث | ويقول
عندما انفى مر يحنا فم الذهب كان | جاز على مدينتنا وبسبب ذلك
جرا بينى وبينه حب | وادلال فلما تنيح مر يحنا فى طريقه حيث انفى |
حزنت حزن شديد وطلبت من الله ببكا ان | يورينى ان كان حسب مع
البطريركين لانه | هو اضا الدنيا واغنا الكنيسة وفرحها بتعليمه | الصواب
وصار انه مات منفى. فلما اكثرت | التضرع الى الله كانى || سبت (؟)* 322 v
فرايت رجل بهى جميل اخذ بيدى اليمين وانطلق بى الى موضع منير
فكان يورينى معلم | الكنيسة وكنت انا اتوقع ان يورينى فم الذهب |
صديقى فلما اورانى كلهم وسما لى كل واحد | باسمه اخرجنى برا
فكنت حزين لانى لم ابصر | صديقى مع المعلمين فلما خرجت خارج
امسكنى | الذى على الباب وقال ما لك ولماذا انت حزين | فلم اجاوبه
فقال لى ايضا لماذا انت حزين | وليس احد يدخل هاهنا
ويخرج حزين فقلت له | حزنى لانى لم ابصر صديقى يحنا مع بقية
الاسا|قفة فقال لى اى يحنا تطلب صاحب التوبة | تعنى فقلت له نعم فقال
لى انسان فى الجسد | ليس يستطيع ان يبصر ذلك لانه واقف حيث |
كرسى السيد فلما قال هذا انتبهت وشكرت | الرب | وقنعت بالذى
اورى لى.

71 (CXXX)

قال انبا ثناسيو|س انه مرة جانى فكر يقول لى ترا ايشى هى
للذين || يحرصون من النياح وايشى الذى يهيا للذين لا يحر|صون فيما 323 r
انا على هذا اسبت فابصرت انسان | يقول لى الحقنى فانطلق بى الى
موضع ملا ضوا | فاوقفنى قدام باب لا يصف شبهه ولا شبه | حسنه
فسمعنا هنالك جوا اصوات كثيرة | يسبحون الله ثم انا ضربنا على الباب

* ეს სიტყვა ცუდად იკითხება.

68 (CXIX; დამ. II, თხრ. 11)

321 r اخبرنا | انبا اوسابيوس قيس دير راية ان الشيطان || تشبه باسكيم راهب فضرب على قلية بعض | الشيوخ ففتح له الشيخ فقال له مثل سنة الرهبان | صلى فقال شيطان من الان والى الابد امين | فقال له الشيخ ايضا التسبحة للاب والابن وروح | القدس الان والى الابد الابد* امين فلما قال الشيخ هذه | الصلاة فر الشيطان وانطفا مثل نار ولم يرا | ايضا.

69 (CXXVII, ნაწილი მეორე)

وايضا اخبرتنا اما دميانى وقالت | انى من قبل احتبس فى محتبس كنت فى كل جمعة | اذهب الى الكنيسة مر قزماس ودميانوس | وامكث هنالك ليلتى كلها فكانت تاتى عجوز | بالعشى وتعطى للمساكين فلسين فلسين وفى بعض الزمان اتت قريبة لى من جنس موريق ||الملك تصلى فاخذتها وذهبنا الى كنيسة مر | قزماس ودميانوس فقلت لها يا حبيبتى انه تاتى | الى هنا عجوز تقسم على كل انسان فلسين فلسين | فلا تستكبرى عنها ولاكن خذى منها | فقالت لى نعم يامتاه ترى لى ان اخذ صدقة ||

321 v فقلت لها نعم خذى من العجوز بركة فانها | ارملة كبيرة وتخاف الله ولها فضايل وهى | تصوم جمعتها كلها وكل شى تعمل تقسمه | على المساكين ولها ثمانين سنة ارملة فخذى | منها باتضاع واعطى اخرين. وفيما نحن نتكلم | اذا العجوز قد اقبلت واعطت كل من حضر | واعطت قريبتى وقالت لها خذى هولا وكلى | فلما ذهبت عرفت ان الله قد اظهرها بما قد | تكلمنا حين قلت لقريبتى خذى واعطى لاخرين | فاخذت قريبتى ذلك الفلسين وبعثت بعض | غلمانها واشترا بهما ترمس واخذت** واكلت واقنعت | وقالت انى وجدت هذا الترمس احلا من العسل. | فسبحنا الله الذى يعطى*** مواهبه لعبيده الصالحين.

---

* ეს სიტყვა ჩამატებულია (sic). შდრ. ქართ. აწ, მარადის და უკუნითი უკუნისამდე; ბერძნ. πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

** ეს სიტყვა ჩამატებულია.

*** ბელნაწერშია يطى.

ليخرج معهم الى البحر ليصطادوا حتان | لان الغلام كان صياد. فلما ذهب الغلام ابنه | قام الاب الى الجارية يريدها بالخطية فقالت له | ما هذا تريد ان تفعل صلب على وجهك وقلبك | واذكر الله فانك تريد امر شيطانى ويزجر الله | عليك فلم يذهب ولاكن جعل يلج عليها فلم | تجيبه الجارية الى هواه السو وكان سيف | ابنه معلو على السرير فاخذ السيف بيده لكيما | يفزعها به فاخترط السيف وقال لها ان لم | تطيعينى ضربتك بهذا السيف فقالت له لو|انك قطعتنى عضوا عضوا لم اجيبك الى هذا | فارخا الشيخ السيف على مرة فضربها على | ظهرها فقطعها باثنين فمن ساعته انطفا ||
320 r بصره واعماه الله فجعل يطلب الباب ولا يجده. | فاتوا صيادين اخرين يطلبوا الغلام ايضا للصيد | فقال لهم الشيخ قد ذهب الى الصيد ولاكن اورونى | الباب فانى ليس ابصر فقالوا له هو ذا الباب | فدخلوا وابصرو المرة مقتولة فقالوا له ما هذا | الامر فقال لهم خذونى فانى قد قتلت قتيل فلما | سمعوا ذلك منه اخذوه وقدموه الى سلطان ا|لمدينة فساله الوالى عن الامر فاخبره بالذى كان | فاخذه وعاقبه على الذى فعل. فعلم بهذا الامر | ايضا انبا دانيل فقال لتلميذه اذهب بنا يا بنى حتا | نبصرها فاتا الى بعض الديارات وقال انه ليس | ينبغى ان تقبر هذه الجارية الا مع الرهبان فاشتد | ذلك على بعض الرهبان فقال انبا دانيل هذه مرة | شاهدة لانها منجل حفظ وصية الله قتلت على | العفة. فقبلوا قول الشيخ وقبروها مع الابهات | وانصرف الشيخ الى موضعه.

67 (R. O. Chr., 1900, 88. 66—67).

وفى بعض الايام | قوتل بعض الاخوة بالزنا فذهب الى انبا دانيل ||
320 v واخبره بقتاله فقال له الشيخ اذهب الى دير | فلان واسجد على مقبرة الابهات وصلى وقول | ياله تومانيس عيننى وقوينى وخلصنى من شر | هذا القتال وانا امن وارجوا ان الله يدفع عنك | هذا القتال فذهب الاخ وفعل كالذى امره ا|لشيخ. ومن بعد ثلثة ايام رجع الاخ الى الشيخ | وقال له ان الله بعون صلاتك قد اعتقنى من | ذلك القتال فقال له الشيخ كيف فاخبره | الاخ وقال انى ذهبت فصنعت اثنا عشر مطا|نية ورقدت على مقبرة الابهات فجتنى جارية | فقالت لى خذ هذه البركة واذهب الى قليتك | فاخذت بركتها ومن حينيذ ذهب القتال ولا ا|درى ايش كانت بركتها. حينيذ الشيخ سبح | الله وقال مثل هذا الادلال يكون للذين يحفظون | الوصايا بنعمة ربنا المسيح الذى له السبح | والمجد والشكر الى الابد امين.

لعبيده او ينسا تعبهم القديم. فبعد | زمان قدمت الى قرية اولاجه فجلست* حتا | كان المسا كالعادة فى ناحية من القرية | فاذا انا باولاجه قد اقبل فى هيته تلك | الحسنة فاخذنى الى منزله كعادته | فلما رايته شكرت الله وسبحته ثم قلت | ما اعظم صنيعك يا رب** لانك خلقت كل | شى بحكمة اى اله عظيم مثل الالهنا الذى | يقيم المسكين من المزبلة ويرفع الفقير من الارض يرفع ويضع من يستطيع | يدرك عجايبك وقضاياك يا رب انا || الخاطى الذى دخلت فى امر لا اطيقه ولو لا رحمتك يا رب لسكنت نفسى فى الجحيم الاقصا. | ثم ان اولاجه اخذنى فغسل رجلى وعشانى | كسنته فبعد العشا قلت له كيف انت | باولاجه اليوم فقال لى صلى على يابتاه فانى | انسان مسكين ليس لى شى فقلت له انا يا | ليت والذى كان لك لم يكون لك فقال لى يا | راهب تتهمنى بشى فقلت له وماذا اتهمك | به فاخذت اقص عليه واخبره بكل قصتى | وقصته عند ذلك بكينا بكا شديد ثم | شكرنا الرب على كل حال فقال لى صلى على | يابتاه ايضا لكيما يرزقنى الله مال ومن الان | استقيم فقلت له لا والحق يابنى لا تراجوا (sic) ان الرب يتمنك شى اخر فى هذه الدنيا | الا على القيراط الذهب الذى تعمل فلم يزال || الله يرزقه كل ايام حياته قيراط ذهب | ويعمل به كما قد رايت فهذا. الان قد اخبرتك كل امر ذلك الشيخ واياك ان تحدث به | احد وانا فى الحياة والان اعجبوا يا هولا | كيف فى قليل يرفع الرب من احب ويضع بما | ينتفعه فادعوا الله لانفسكم ان لا يعدمكم | مخافية لكيما تجدون فى ذلك اليوم كثرة | رحمته حين يقف كل انسان يحاسب بعمله | وارغبوا الى سيدتنا مر تمريم وجميع القديسين | ان يتشفعوا لنا عند ربنا المسيح المسبح | بقديسية لان له التسبحة والكرامة والعز | الى الدهور امين.

66

وايضا طلع هذا القديس انبا دانيل فى بعض الايام وتلميذه | معه الى الاسكندرية وكان هنالك رجل | يسكن مع ابنه وكان لابنه مرة شابة | جميلة فطرح الشيطان عدوا الانفس || فى قلب الشيخ ابوه عشق الجارية بشهوة الخطية فكان يطلب خلوة بشوق شديد | لكيما يتم شهوته السو. وفى بعض الايام | جوا اناس صيادين كانوا اصحاب لابنه فدعوه

* ხელნაწერია فجست.

** ხელნაწერია يا ب.

الملكة مقبلة عند ذلك | استجريت قليل وجعلت اصيح بها واستعينت |
واقول ارحمنى يا سيدة العالم فقالت لى ما|ذا تريد ايضا فقلت لها منجل
كفالة اولا|جه انا معلق فقالت لى سااطلب لك فلما | بلغت الغلام اخذت
تقبل رجليه وتطلب اليه | فقال لى الغلام لا تعود ايضا تتقدم على امر |
لا تقوا به فقلت له ليس اعود يا رب لانى انما | ظننت انه لما هو خير
له فيما كنت احسب | ولاكن قد اسيت اغفرنى عند ذلك امر الذين* ||
كانوا حوله فحلونى وقال لى انطلق الى قليتك | وانا من الان ارد 317 r
اولاجه الى حاله الاول فلا تهمك | امره فاستيقظت وفرحت جدا اذا الله
||عتقنى من كفالة اولاجه فانطلقت الى قليتى | بفرح كثير. فمن بعد ثلثة
اشهر سمعت ان يو|سطين الملك توفى وملك بن اخته اسطو|نيانوس مكانه
فقام عليه اباطيوس ودكسعرطس وامينوس واو|لاجه راس البطارقة معهم
ايضا فبلغ ذلك | الملك فامر بقتلهم جميعا وبنهب ا|موالهم فاما الثلثة
فقتلوا | ونهبوا** اموالهم واما اولاجه فانتهب | ماله كله وهرب هو فى جوف
الليل | فخلص بنفسه الى قريته وامر الملك حيث | ما اخذ يقتل. فلما
دخل اولاجه قريته | لبس لباسه الاول فحين سمعوا اهل || قريته بانه 317 v
قد قدم اقبلوا يسلموا عليه و|يقولون*** له قد سمعنا بانك قد صرت
بطريق | فى القسطنطينة فكان يقول لهم لو انى كنت | انا بطريق ما
كنت انظر فى وجوهكم ابدا | ليس انا هو انما هو اولاجه اخر من
بلادنا هذا | فاما انا فانما كنت ذهبت الى بيت المقدس | اصلى حينيذ جعل
يقول لنفسه اولاجه يا مسكين | خذ مقطعك واذهب اقطع حجارة
كعادتك | ليس هنا بلاط الملك وهو اخير لك من ان يقطع | راسك
بالسيف. فاخذ مقطعه ثم خرج الى | الصخرة التى كان اصاب فيها المال
يظن انه | سايجد مال اخر ايضا فضرب فيها من بكرة | الى نصف النهار
فلم يجد شيا فجعل يتذكر | الطعام والشراب الطيب الذى**** فى
القسطنطينة | والجماعة الذين كانوا حوله والبطنة | التى كان فيها فكان
يقول لنفسه قوم || يا مسكين الى عملك انت فى مصر ليس انت | فى 318 r
القسطنطينة اليس حسبك انك سلمت | براسك حى. وكذلك قومه*****
الغلام ومر تمر|يم السيدة حتا جا الى حاله الاول ولم يكون الله | بظلام

---

* ხელნაწერშია لذين.
** ხელნაწერშია نهب.
*** ხელნაწერშია يقلون.
**** ხელნაწერშია الى.
***** ხელნაწერშია قوومت.

اكلمك فى السر فاقبلوا الذين كانوا | حوله يطردونى ولا يدعونى ادنو
اليه ولا | اكلمه فكنت اذهب اشتد فاقوم على طريقه | حتا اذا هو اقبل
كنت اصيح به واستعينت | وكان كل من حوله يطردونى ويضربونى ||
315 v ويمنعونى من كلامه حتا يجوز عنى فمكثت | بذلك اربع جمع ولم
اقدر اصلا لى كلامه. فلما | رايت ذلك ضجرت وصغرت نفسى وضاق
صدرى فذهبت الى بعض الكنايس فطرحت نفسى | على وجهى مقابل
صورة السيدة مر تمريم وجعلت | ابكى بكا شديد واطلب الى ربى
واقول يا رب | اعتقنى من كفالة اولاجه والا فانا اترك | الرهبانية وارجع
اكون علمانى وفيما | انا اقول هذا وانا ملقى على وجهى اخذنى | سبات
فرقدت كما انا فاذا اسمع جلبة | اناس كثيرين يقولون هو ذا* الملكة
مقبلة | وكان بين يديها الف الف فصرخت بصوتى اليها وقلت ارحمنى
ياسيدتى فوقفت وقالت لى ما تريد فقلت لها انى اكتفلت باولاجه راس
البطارقة فامريه ان يبرينى | من كفالته فقالت لى انا لا ابر بك وكيف ||
316 r شيت اصنع بكفالتك عند ذلك انتبهت | وقلت ويلى انا الخاطى هلكت
نفسى فجعلت | اقول لو صار امرى اقتل على بابه لا ابرح حتا اكلمه |
فذهبت ايضا وجلست على بابه حتا خرج فاقبلت اصيح به قايل ارحمنى يا
سيدى ارحمنى | فاقبل الى حاجبه فلم يزال يضربنى بالسياط | حتا قطع
لحمى عند ذلك ضجرت وصغرت | نفسى وقلت لنفسى امشى يا مسكين
الى البرية | فان اراد الله يخلص اولاجه سايخلصه. فذهبت حينيذ الى
ساحل البحر فاصبت سفينة | من الاسكندرية وركبت فيها رجعا الى |
مكانى فمن شدة غمى وحزنى سبت ورقدت** | فى السفينة فابصر لكانى
فى كنيسة القيامة وذلك الغلام فى مكانه فوق الحجر | المقدس وهو
316 v ينظر الى بغضب شديد || ومن شدة فزع نظره الى كانت مفاصلى
تنخلع كلها | من مكانها واسد فمى وجمد قلبى من الفزع | فامر بى
فاخذونى وربطوا يدى الى خلفى وعلقونى | منكس على راسى واقبلو
يعذبونى ويقولون لى | لا تكون تكفل بما لا طاقة لك به ولا تزداد
الرب | فلم اكون اقدر ان اتكلم فبينما انا معلق اذا | بصوت يقول هذه

---

* ძველი გასაოჩევია ეს ორი სიტყვა ერთად წერია, თუ ცალ-ცალკე. საფიქრებელია ერთად ეწეროს და წარმოადგენდეს هذه -ს შესაბამის არასწორ დაწერილობას. შდრ. 316 v 7: هذه الملكة مقبلة; აგრეთვე ბერძნული: Ἡ Δὐγοῦστα προέρχεται.

** ხელნაწერშია ცდრ.

يزال يرشوا ويصانع | من ذلك المال للذين يلوذوا بالملك من الريسا |
والبطارقة ويهدى للملك حتا صار ريس من | ريسا البلاط واقتنا عقد
ومزارع * كثيرة | يقال لها المصرية لان اولاجه كان مصرى | وحتا اليوم
كذلك تدعا المصرية. فبعد سنين | رايت فى احلامى كانى كنت فى
كنيسة القيا|مة واذا انا بذلك الغلام قاعد فى مكانه | فقلت فى نفسى
اين اولاجه ما اراه حيث كنت | اراه قايما فبعد قليل رايت اولاجه
يساق | على وجهه قدام الغلام. فانتبهت وجعلت | اقول لنفسى ويلى ويلى انا
الخاطى ماذا اصنعت | اهلكت نفسى فاخذت عصاتى عند** ذلك | وانطلقت
الى قرية اولاجه فقعدت كعادتى || اترجا اولاجه ان ياتى فياخذنى الا 314 v
منزله مثل | سنته فجلست حتا كان المسا فلم ياتى ثم | انى ذهبت الى
عجوزة كانت ساكنة فى ناحية من | القرية فقلت لها يامتا اطعمينى خبز
قليل فانى | لم اذوق اليوم شيا ففعلت وفيما انا اتعشا | جعلت تحدثنى
حديث نافع وتعظنى وتقول | ما تعلم يابنى انك شاب وانت راهب وليس |
ينبغى لك تطوف القرا وليس تعلم ان الرهبانية | تنبغى لها العزلة والخلوة
والابتعاد من خلطة | العالم فقلت لها وماذا اصنع يامتاه لا بد | لى من
بيع*** عمل ايدى فقالت لى ان اردت**** ان تبيع | عمل ايدك
فلا تكون تمشى وتبات فى القرا | وان كنت تريد ان تكون راهب
بحق فعليك با|لبرية فقلت لها انا عند ذلك دعينى من | كلامك هذا
اخبرينى ما فى قريتك هذه | رجل يحب المسيح يقبل الغربا ويجمع
المسا|كين فقالت يا لك من راهب وما تكلمت || به قد كان عندنا هنا 315 r
انسان وكان قطاع | الحجارة فكان يحسن الصنيع الى الغربا وا|يجمعهم
الى منزله فلما را الله حسن صنيعه | احسن اليه ورزقه مال وقد صار
بطريق فى | القسطنطينة. فحين سمعت هذا من العجوز | اعطيت الويل
لنفسى وقلت انا الذى صنعت | هذا بنفسى فعند ذلك انطلقت الى
القسطنطينة | فلم ازال اسال حتا وقعت على منزله فجلست | على بابه حتا
خرج قريته فى عظمة وفى شرف وا|خطر عظيم وجماعة كثيرة حوله
فجعلت ||صيح واقول ارحمنى يا سيدى فان لى اليك حاجة | اريد

---

* ხელნაწერშია მიზარგ.
** ხელნაწერშია ად.
*** ხელნაწერშია ბიბგ.
**** ხელნაწერშია არტ.

كنت يوميذ شاب قبل اربعين | سنة اتيت الى قريته لكيما ابيع عمل يدى
فلما | كان عند المسا اذا به قد اقبل فاخذنى | الى منزله واضافنى وصنع
بى كما قد رايته | صنع فعجبت لعمله الصالح عندما بلغنى | خبره كله
فلما انصرفت الى ديرى اعلقت | على قليتى وجعلت اصوم جمعة جمعة |
متوالية وادعوا الى الرب دعا خالصا وا|سله ان يرزق اولاجه مال لكيما
يزداد | يعمله خيرا. فليلة من ذلك بعد الصيام الشد|يد والسهر الكثير
وقعت كالميت ور|قدت فابصرت فى احلامى شيخ جميل اتانى | فقال لى
ما لك يا دانيل فقلت له جعلت | على نفسى انى لا اكل ولا اشرب
313 r حتى يستمع || من الرب ويرزق اولاجه مال كثير لكيما | ينفع الله به
اناس كثير فقال لى الشيخ عند ذلك | اولاجه نعما هو فدعه كما هو
فقلت | كلا يا رب ولاكن ارزقه مال لكيما ينتفع | به اناس كثيرة
ويسبحون اسمك المقدس | فقال لى ايضا انا اقول لك دعه فانه صلح |
فان كنت تريد ارزقه مال فاضمن لى نفسه | انه يحفظ ذلك المال وانا
أعطيه الذى تطالب | له فقلت منى التمس نفسه. فرايت لكانى فى | كنيسة
القيامة واذا غلام قاعد على الحجر | المقدس الذى على باب القبر المقدس
واولا|جه* قايم عن يمينه فبعث الى ذلك الغلام | انسانا ممن كان حوله
فقال لى انت تكفل | باولاجه فقلت له نعم يا رب فقال لى ||الغلام انى
سوف اطلب منك الكفالة فقلت | له نعم يا رب ولاكن اكثر له من
313 v البركة || فريت رجلين يفرغان فى حجر اولاجه مال كثير | وكلما
كانوا يفرغوا كان حجر اولاجه يقبل | ويسع فانتبهت ثم انى شكرت الله.
ومن الغد | خرج اولاجه يريد ان يقطع حجارة فاتا الى صخرة | فلما
ضربها سمع لها جوفا فضرب فوجد | حجر صغير فزاد ايضا فاذاه بمغارة
مملوة | دنانير فبهت وتحير ثم انه قال فى نفسه | ينبغى ان يكون هذا
المال من زمان بنى اسرايل | ولاكن كيف الحيلة بهذا المال ان انا
اخذته | الى قريتى اخشا ان يسمع الوالى فياخذه منى | ولا اخلص منه
كما اريد ولاكنى خير اخذه | الى بلاد اخرا حيث لا اعرف واكون فيها. |
فانطلق اولاجه واكترا دواب لكانه يريد | ان يحمل حجارة فحمل عليها
ذلك المال وانطلق | به فى جوف الليل وصنعه فى سفينة واقلع | به الى
314 r ارض الروم ورفض بعمله الصالح || وبقراط الذهب. ثم انه سار حتا اتا
الى ||القسطنطينة وكان يوميذ ملك الروم يوا|سطين محب المسيح فلم

---

* ხელნაწერშია الاجه.

موضع واحد فلم يزالوا يتحدثون | كلاهما الليل كله فى السر حديث ||
311 r حسن من الله بما ينفع النفس وبالعتيد الذى | يرجا فعند الصباح سلم
احدهما على صا|حبه وانطلق انبا دانيل الى الاسقيطين. | وفيما هم
يسيرون فى الطريق قال التلميذ | لمعلمه وخر له ساجد افعل
خير يابتاه وا|خبرنى من هو هذا الشيخ الذى اضافنا عنده | وايش حاله
ومن اين تعرفه فابا الشيخ ان يخبره | شيا عند ذلك خر للشيخ ساجدا
ايضا وجعل | يقبل رجليه ويطلب اليه ويقول له سراير كثيرة | قد
اطلعتنى عليها مما اظهرك الله وانت | تقول لى انى احب تلاميذك اليك
واثرهم | عندك فلماذا تكتمنى امر هذا الشيخ | فلج انبا دانيل وابا ان
يكلم تلميذه ولم يخبره | شيا حتا انتهو الى ديرهم. وكانت عادة | للشيخ لا
ياكل الا من وقت الى وقت طعام | كان تلميذه ياتيه به وكانت لتلميذه
311 v سنة || ياتيه كل ليلة عند مغيب الشمس بشى من | طعام ثم يعشيه الشيخ
ويرجع الى قليته | وذلك ان الشيخ لم يكون يقتنى فى قليته شى من|
الطعام الا شى ياتيه به تلميذه حتا كان يوم | من ذلك ترك الشيخ حتا
امسا ولم ياتيه بطعا|م كعادته فلما را ذلك الشيخ انه قد ابطا | عنه ولم
ياتيه بحاجته انطلق هو اليه فى | قليته فقال له ما لك يابنى لماذا تركت
ابوك | اليوم يموت من الجوع فى كبره استجاب تلميذه | قايل ليس لى
اب ولو كان لى اب لكان يحب | ولده قال له الشيخ ان كنت ليس
لك اب | فعليك السلام وخرج راجعا الى قليته. | عند ذلك حزن تلميذه
وخرج فى طلبه فاعتنقه | وقبله وبكا وجعل يقول له حى هو ||المسيح
الالهى انى لا ادعك تذهب ولا تفا|رقنى او تخبرنى بامر ذلك الشيخ
312 r كله || وذلك ان التلميذ لم يكن يصبر يرا شيخه حزين | ساعة واحدة
لانه كان يحبه جدا والشيخ | ايضا كان يحبه مثل ذلك فعند ذلك قال | له
الشيخ انطلق اصنع لى شى اكله ثم انى | سااخبرك امر ذلك الشيخ كله
فذهب | وصنع له طعام فتناول الشيخ حاجته ثم | قال لتلميذه اقعد يابنى
حتا اخبرك واسمع | ولا تكون شديد الرقبة ولا تزداد ابد من | هو
اكبر منك ولاكن انظر اذا انا اخبرتك | فاياك ان تخبر انسان وانا فى الحياة.

رات ذلك | الشيخ اخبرك ان اسمه اولاجه وهو قطاع | الحجارة وفى
كل يوم يعمل بقيرط ذهب و|يصوم النهار كله حتا اذا امسا اشترا بذلك |
القيراط طعام وجا الى منزله ثم يدور القرية | كلها فمن وجد فيها من غريب
اتا به الى منزله | واضافه وغسل رجليه ثم عشاه وما فضل || من العشا القاه
312 v الى الكلاب القرية كما | قد رايت فهذا عمله ومنذ قريب من ما | له سنة اذ

واخبرنا ايضا هذا الشيخ | عن انبا دانيل انه طلع مرة يبيع عمل يديه
فلقيه | انسان شاب وطلب اليه وقال له فى | شان الحب يابتاه اسلك لما
جيت معى الى | البيت لكيما تصلى على امراتى لانها عاقر | حتا يرزقنى الله
309 v ولد فذهب معه الشيخ || وصلا عليها وحبلت فى تلك السنة. فاذا |
اناس لا يخافون الله يقرفوا الشيخ ويقولون | ان الشاب هو عاقر
وانما اولد من الشيخ | انبا دانيل فبلغ الشيخ الكلام فارسل | الى الشاب
5 وقال له اذا اولدتك امراتك | فاعلمنى. فلما ولدت اعلموا (sic) الشيخ فطلع |
الشيخ وقال للشاب اصنع غدا وادعى | جميع قرابك واصدقاك. فلما
جلسوا | على الطعام اخذ الشيخ الصبى وحمله | على يديه ثم قال له قدام
10 الجماعة اخبرانا من ابوك ياصبى، فتكلم الصبى واشار | باصبعه الى ابوه
وقال هذا وانما كان | الصبى بن خمسة وعشرين يوم فعجبوا | كل
الذين حضروا هنالك وسبحوا | الله وشكروه.

65 (R. O. Cbr., 1900, 33. 254—261)

310 r وايضا اخبرونا || عن هذا القديس انبا دانيل انه طلع من | البرية
الاسقيطين الذى يقال له وادى هبيب | وكان معه تلميذه فاتا الى قرية فى
ارض | مريس فقعدوا فى وسطها عند المسا | فقال له تلميذه ما يجلسنا
5 هاهنا يابو|انا لو انا ذهبنا (sic) الى بعض الكنايس فبتنا | فيها فقال له الشيخ
هاهنا نبات الليلة | فجعل تلميذه يساجه ويقول له ليس | اصبر على هذا انما
انت تطوفنى من مواضع الى موضع وهذا مما يهلك نفسى | وليس
10 يرضا الله بهذا فقال له الشيخ | اقعد يابنى واسكت فانه خير لك فقال |
له تلميذه بيامنك يا شيخ اعلم ان منجلك | سوف اموت فوجد
310 v عليه الشيخ | عندما كان يقاوله فى تلك الليلة جدا || من الضجر.
فلما اظلموا الليل اذا هم بشيخ | قد اقبل علمانى رجل طويل احدب
ابيض الراس | واللحية ومعه مصابيح فى مخباه وهو | يدور القرية فعندما
5 را لانبا دانيل خر له | ساجدا وقبل راسه وايديه ورجليه ببكا |
كثير وقال لهم ارتفعوا الى المنزل ثم | انه دار بقية القرية وكل غريب
اصابه | فيها اتا به الى منزله فغسل ارجلهم | ووضع لهم الميدة فعشاهم
10 ولم يكون | معه فى منزله احد غيره وحده فلما تعشوا | اخذ فضالتهم فطرحه
لكلاب القرية خارج | وهكذا كان يفعل لانه ليس كان يمسك | للغد شيا
مما كان يفضل حينيذ قعد | انبا دانيل وذلك الشيخ والتلميذ معهم | فى

ويسبحون الله الذى يسبح عبيده فمنع | الاسقف منه وخلا سبيله بسلام 308 r
ولام | الذى محلوا به عنده.

62 (CXII, ოდ)

فى اول ما ملك طبار|يوس ملك الروم ذهبنا الى اوسون المد|ينة
فابصرنا هنالك راهب قديس رومى | يقال له اليون فجرا بيننا وبينه حب
و|انتفعنا منه جدا فكان يقول لنا صد|قونى يابنيه ان مصيرى املك فقلنا
له | صدقنا انت يابونا انه لا يملك انسان من قبا|دقيا ففكرك هذا هو الان
باط[ل? * فاما خرجوا البربر واخربوا البلاد بلغوا الى اوسن المدينة
فوجدوا بها رهبان كثير فقتلوه وسبوا واخذوا انبا ينه الذى كان من القسطنطينية
وانبا اسطاث وانبا ثيذرس وكانو] || مرضا ضعفا فقال لهم انبا ينه خذونى 308 v
الى المدينة | وانا جعل الاسقف يعطيكم اربعة وعشرين | دينار** فارسلوا
معه واحد منهم فدخل انبا|ينه الى الاسقف واخبره خبره بالامر وساله | ان يعتقهم
من يدى البربر فلم يجد عنده الا ثما|نية الدنانير فاعطوها البربرى فابا
ان | ياخذها وقال اما تعطونى اربعة وعشرين | دينار واما تردوا الى صاحبى
فاخرجوا اليه | الراهب وهو يبكى. ومن بعد ثلثة ايام اخذ|الثمانية الدنانير
ذلك الشيخ الذى كان يقول | انه تملك وخرج عند البربر فقال لهم
[اخذوا هذه الثمان دنانير واياى معها وخلوا هولاى المرضى فانهم لا
يقدروا على المشى فمصيركم ان تقتلوهم ويذهبوا منكم باطل وانا صحيح
الجسم واكون منكم واحد منكم ففعلوا ذلك وفيما كان يصير معهم ارتجفت
ولم يقدر] || ان يمشى فاخذوه وضربوا رقبته. فتم عليه | قول الكتاب 309 r
الذى يقول ان اسلم نفسه دون | اصدقاه*** وعرفنا حينيذ ان الملك الذى
كان | يعنى هو هذا انه اسلم نفسه دون اخوته. |

63 (CXIII).

مررنا الى انبا ينه فسلناه ان يقول لنا كلمة | فقال لنا الشيخ يابنيه
عليكم بالمسكنة | والاحتما وصدقونى حيث كنت فى برية مصر | وانا شاب
وان اخ من الابا اشتكا طحالة | فطلب جرعة خل فى جميع اهل البرية
فلم | يجدوا وقد كان هنالك شبيه بثلاث الالف****.|

---

* ამ ფურცელზე ნაწილი ტექსტისა დაზიანების გამო სრულებით არ ჩანს. მის აღსადგენად ვიშველიებთ ვატიკანის ხელნაწერს.

** ხელნაწერშია دينا.

*** შდრ. იოანე 15, 13.

**** ხელნაწერშია الاف.

بوقاحة ويضربوه | باجنحتهم ولا يتركوه يدخل يصلى فعرف | احرسطوفرا
306 v القديس انهم شياطين | فاخبرنى وقال انى قلت له ياخى ما لك || واقف
لا تدخل فقال لان لى يابتاه حسبتين واحدة | تقول لى ادخل الى
الكنيسة قبل واسجد للصليب | واخراة تقول لى اذهب الى حاجتك وبعد
ذلك | تدخل. فلما سمعت كلامه اخذت* بيده و|ادخلته الى الكنيسة
فهربوا الغرابين عنه | فسجد للصليب وفى القيامة المقدسة وخليت | سبيله
وانصرف | بسلام. وحدثنى الشيخ | القديسة (sic)بهذه القصة لانه كان يبصرنى |
متوانى بالصلاة ومجتهد وحريص بالخد|مة.

61 (CVIII, mg)

اخبرنا اسقف ساموا المدينة | انه كان قيس فاضل فى قرية بعيدة
من المدينة | قدر ثلثة اميال فاكرهوه والديه وز|وجوه مرة فلم يرضا ان
يضبط نفسه | بالعفة مع اهله فقط حتا انه بعون المسيح | اقنع امراته
307 r وعلمها ان يحفظوا جميعا | اجادهم بالعفة والذكاوة والا||مساك فلم يكون
احدهما يعرف صاحبه | وايضا علمها المزامير وكانت تكون معه | فى
الكنيسة. فمحلوا به اناس عند الاسقف | فارسل واخذه وحبسه فلما حضر
يوم الا|حد اورى للقيس غلام جميل جدا فقال له | قوم يا
قيس اذهب الى كنيستك واصنع | القداس فقال القسيس ليس
اقدر لانى | محبوس فقال له الغلام انا افتح لك باب | الحبس تعال
الحقنى فلما لحقه فتح له الباب | ومر بين يديه حتا بلغ قرب قريته
بعيل | فلما كان الصبح افتقد السجان للقسيس | فلم يجده فاعلم الاسقف
فظن الاسقف | انه بالحقيقة قد هرب فارسل رسول | ينظر ان كان فى
قريته ولا يكلمه فرجع | الرسول فاخبر الاسقف انه فى قريته | يقدس
307 v فازداد الاسقف غضب وغيظ || وحلف بيمين ليشخصنه للغد بقماه
وتعب. | وفى الليلة الاخرا اورى ذلك الغلام للقسيس | وقال له تعال حتا
اردك الى الموضع الذى | حبسك الاسقف فيه فلما دخل الحبس | ونظر
اليه صاحب الحبس قد اتا ودخل | بغتة ولا يدرى كيف ذهب الى
الاسقف | واعلمه. فارسل دعاه وساله كيف خرجت | وكيف دخلت بغير
علم السجان فقال | له القسيس ان غلام شاب جميل حسن | الكسوة وكما
اخبرنى وقال انه من | غلمان الاسقف هو اخرجنى وهو ردنى. | فدعا
الاسقف غلمانه كلهم فلم | يعرف القسيس احد منهم فعرف حينيذ | الاسقف
ان ملاك الله الذى فعل هذا لكيما | يظهر فضل القسيس لجميع الناس. ||

* ხელნაწერშია .اخت

(დამ. II, თხრ. 9) وايضا كان شيخ رومى فى دير الدواكس |
يقال له احرسطفرا صنع له اخ مطانية | وقال له اصنع حب يابتاه
واخبرنى ايش | كان عملك وانت شاب فلما علم || الشيخ انه انما 305 r
يطلب ذلك لمنفعة | النفس قال له اخبرك يابنى انى اول ما | تراهبت كانت
لى حرارة كثيرة وكنت | اذهب بالليل الى مغارة مر ثدوسيوس | اصلى
فكنت اصنع* على كل درجة ماية مطانية وا|لدرج ثمانية اعشر درجة** 5
فاذا بلغت | اسفل المغارة ايضا كنت اصنع مطا|نيات واصلى حتا يضرب
الناقوس فاذا | ضرب الناقوس صنعت القانون مع | الابيات فمكثت عشرة
سنين على هذا | الحال بصيام وجهاد ومسكنة وطاعة وتعب شديد. وفى 10
بعض الليالى | وانا قد تممت المطانيات فابصرت قعر | المغارة كله قناديل
بعضها تسرج || وبعضها مطفية وكان هنالك رجلين لا|ابسين بياض وهم 305 v
يهيوا تلك القناديل | فقلت لهم لماذا جعلتم هذه القناديل | اهنا ولا تتركونا
ننزل نصلى فقالوا لى | هذه هى قناديل الابيات فقلت لهم | ولماذا بعضها 5
تسرج وبعضها مطفى | فقالوا لى كل من احب واراد*** فهو يسرج |
قنديله ومن لا يشا ولا يريد**** لا يسرج | قنديله فقلت لهم اصنعوا معى
حب | واخبرونى قنديلى انا يسرج فقالو لى | صلى ونحن يسرجه فقلت
انا حتا الان | اصلى فماذا كنت اعمل حتا اساعة. | فبعد هذا انتبهت ورجعت 10
الى نفسى | وتبصرت فلم ارا احد | فقلت لنفسى | اخرسطوفرا ان كنت
تريد تخلص فانت || محتاج تعد الى تعب ايضا تريد فلما اصبحت | 306 r
انطلقت الى طور سينا وليس معى شى من الدنيا | الا الثياب
التى على جسدى فمكثت فى طور | سينا خمسين سنة فبعد ذلك
جانى صوت | يقول لى اذهب ارجع الى ديرك حيث تراهبت | وجاهدت 5
لكيما تتم وفاتك مع اباتك | فبعد انه اخبر بهذا لم يمكث الا ايام
يسيرة | حتا تنيح.

(ოა) واخبرنا انبا ثوادولس عن | هذا القديس احرسطوفرا انه طلع
الى | بيت المقدس فى بعض الايام ليصلى فا|بصر اخ واقف فى اسطوان 10
الجاجلة القدا|يسة لا هو يدخل ولا يخرج واذا غرابين يطيروا على وجهه

---

* ეს ორი სიტყვა ჩამატებულია.

** ხელნაწერშია ჯდ.

*** ხელნაწერშია راد.

**** ხელნაწერშია يريد.

الاكليل تام فقد اضررت من العذاب ¦ وانت الان تريد ان تقتل. فبلغ ذلك الوالى وا|جتمع الناس فلما سمعوا قصتهما عجبوا | من ذلك الصديق الذى اسلم نفسه دون صا|حبه كوصية المسيح* فكان فى ذلك التماس | كثير وفحص فى الفرايض والقضا والحدود | من الولاة والقضاة والفقها والمشو|رات ويفتشون المصاحف ان كان | ينبغا يقتل اولا. فلما بلغ هذا ارقاذيوس | القديس راس اساقفة قبرس امر فا|جتمع اليه الناس والولاة والريسا | ثم انه قام فى وسط الناس فرفع || صوته وقال من 304 r
قتل نفس وانقذ نفس من | القتل فالواجب ان تسلم نفسه من القتل. | حينيذ امر الذى قتل ان يتراهب ويتوب الى | الله منجل ذنبه وامر بصاحبه الذى اجهده | العذاب ان يجعل فى برسقوميون وان | يعالج ويطعم ويسقا ويكسا ويقام | عليه قيام حسن ساير ايام حياته لانه | كمثل المتشبه بالمسيح وقديس الله | بحق هو.

58 (XCIX)

وايضا اخبرونا عن شيخ | كان فى دير الدواكس انه كانت له عادة | ينزل الى البرية فى الصيام ومرة نزل كعا|دته فلقيوه | ناس سو فسل احدهما ¦ سيفه واقبل الى الشيخ ليقتله فرفع | الشيخ عينيه الى السما وقال ربى يسوع ¦ المسيح هوالك يكون فانفتحت الارض | من ساعتها وابتلعت الانسان السو. ||

59 (C, ო)

304 v وايضا اخبرونا عن شيخ فى دير الابرجة يقال | له ثيذرس [انه سال بعض الاخوة]** فقال له اصنع ياخى حب وتعال | معى الى طور سينا نصلى فقال الاخ انى انطلقت | معه فلما جزنا الاردن قال لى الشيخ | تعال ياخى نصنع نتذرا مطانية ان لا نذوق | شى حتا نبلغ طور سينا فقلت له لا حقا | يابتاه ما استطيع انا هذا فصنع هو مطا|نية ولم يذوق شى حتا تقرب بطور سينا فا|كل هنالك وخرجنا من طور سينا فلم | يذوق شى حتا دخلنا مر مينا بالاكسندرية | فتقرب واكل ثم خرجنا من مر مينا | فلم | يذوق شى حتا دخلنا بيت المقدس. |

---

* შდრ. იოანე 15, 13.

** ეს ფრაზა ჩამატებულია.

يعظه ويذكره الله ويطلب اليه ان | لا يفعل ولا يطيع الشيطان فابا عليه | فدخل الى الزانية وفرغ من الخطية وخرج | فقال له اخوه اذ قد عملت انت الخطية فا|رقبنى حتا ادخل انا ايضا فاعملها ثم ننطلق | جميعا الى الدير ونتوب فدخل واعطا الز|انية كراها ولم يمسها وصنع نفسه | انه قد فعل ليلا ياس اخوه من التوبة و|يقطع رجاه. فخرجوا جميعا الى قليتهما || فاخذ الاخ الذى لم يقع يصوم يومين يومين | ويبكى ويحتمى 302 v ويجاهد جدا وعاش فى ذلك ما عاش | فلما حس بالموت وقد بلغ وقت خروجه من | هذه الدنيا اخذ بيد اخوه الذى فعل الخطية | وقال له اعلم ياخى انى نقى من تلك الخطية التى | تظن الى فعلتها ولاكن منجلك جاهدت هذا | الجهاد كله ليقبل الله توبتك واعلم ان الله | قد قبلها وغفر لك ذنبك. فلما قال هذا حينيذ | ذهب الى ربه فهذا كما قال الله بحق يسلم | احد نفسه بدل اخوه*.

57

وايضا اخبرونا | عن اثنين اخرين تواخوا بالانفس والاموال جميعا | كانوا نواتية فى سفينة ارقاديوس القد|يس فمن حبل الشيطان خرجوا فى بعض | الليالى ليسرقون عنب جميعا من كرم واحد | فدخل احدهما الكرم وبقى الاخر واقف | سرا فلما حس صاحب الكرم قبل اليه وهو || صامتا مكتتما فاخذه وكان النوتى اقوا | منه فاخذ النوتى حجر فضرب 303 r به صاحب الكرم | فمات من ساعته فاجتمع عليه من كان هنا|لك حاضر ليخذوه فهرب واختفا واعلم | بامره صديق له. وفيما كانوا يطلبوه اصابوا | صاحبه الذى كان خارج الكرم يحرس فاخذوه ; وسالوه انت الذى قتلت هذا الانسان فقال | لهم نعم فاخذوه وضربوه واتوا به الى | الوالى فكان الوالى يقعد له فى كل يوم فيعذبه | بعذاب شتا وكان صاحبه الذى قتل القتيل | يبعث صديقه كل يوم الذى اعلم امره يتحسس | ماذا يصنع صاحبه فلما مكث ذلك الرجل | يعذب فى كل يوم ويستدوى انه هو الذى قتل النا|طور امر به الوالى ان يقتل فذهب صديق | صاحبه واخبره ان الوالى قد امر بصاحبك | ان يقتل وقد رفعوا خشبة فلما سمع | ذلك خرج من مكانه الذى كان فيه مختفى || واقبل يحضر ويصيح ويقول 303 v لا تقتلوه | فانه برى يا معشر الناس فانا الذى قتلت | القتيل فالتفت صاحبه من فوق الخشبة | وقال يانسان الله يغفرك كما لم تدعنى | ان اخذ

---

* შდრ. იოანე 15, 13.

وهو حزين | مقطوع القلب ومن كثرة حزنه على اخوه | كان ياخذ التراب ويجعله فوق راسه و|يسحق نفسه فلما زنا وخرج قال له ||اخوه الذى كان برا ايشى الذى ||انتفعت الان | ياخى من الخطية بل انك قد رزيت كثير | ولاكن مر بنا الى الدير فقال اخوه ليس اقدر | انا اذهب
301 r الى البرية شى اخر. فجلس معه || اخوه فكانوا يعملوا فى البزنطية | لانها
" كانت فى تلك الايام تبنا فكان الاخ | الذى زنا ياخذ كراهما كل يوم ويتبذخ | به بالطعام والشراب وكان الاخر يصوم | فى كل يوم ويهذ بزاميره وهو فى العمل | ولا يكلم انسان فلما ابصروه البناين | لا ياكل ولا يتكلم حدثوا انبا ابرامه ||القديس الذى كان يلى امر البنيان فدعا الاخ | فى قليته قال له من اين انت ياخى وايشى قصتك | اخبرنى ولا تخشا فاخبره بقصته كلها و|اعلمه انه منجل اخوه يصبر ذلك كله لكيما | يبصر الله شدة تعبى وشقاى ويخلص اخى | فلما سمع القديس هذا قال اعلم ان الله قد | وهب لك اخوك. فساعة خرج الاخ من عند | انبا ابرامه القديس لقيه اخوه يصيح ويقول | خذنى ياخى ومر بنا الى البرية
301 v عسا انى اتوب || وتخلص نفسى فاخذه اخوه ونزل به الى | مغاير الاردن فحبسه. ومن بعد ذلك بزمان | قليل ارضا الله جدا وتنيح فمكث اخوه | من بعده فى المغارة التى تنيح فيها اخوه | ليحفظ اليمين التى كانت بينهما.

55 (XCVIII)

فجاه شيخ | من دير القلمون من بعد ما تنيح اخوه | فقال له قول لى ياخى ايش الذى قومت فى هذه | السنين التى كنت فى السكوت والجهاد و|التعب فقال له الاخ اذهب واذا مضت عشرة | ايام تاعال وانا اخبرك. ومع تمام عشرة ||ايام رجع اليه الشيخ فوجده قد تنيح وقد | كتب فى حرفة فخار اغفر لى يابتاه فانى ما | تركت عقلى / قط على الارض وانا اصنع قانونى. |

56

واخبرنا ايضا انبا قامويل القديس يريد | بذلك منفعتنا وقال انه كان
302 r اثنين من | اخوتنا الرهبان تواخوا بالحب || الروحانى وسكنوا جميعا فى دير فى قلية | واحدة ونفس واحدة وفى بعض الايام دخلوا | المدينة جميعا فى حاجة عرضت لهما و|من حيلة العدوا ابصر احدهما جارية زانية | فوسوس له الشيطان الخبيث بها والهبه | بشهوتها فاعلم اخوه بالامر فجعل | اخوه

اما شرب هذا السحر فهو ذا | انا بين يديكم اشربه فصلب عليه ثلثة مرار | وقال بسم الاب والابن وروح القدس انا اشرب هذا الكاس فشربه ولم يرزاه شيا. | فاستغفروه وصنعوا له مطانيات فلم | يوبخ الذين ارادوا به الشر.

52 (XCV)

كان شيخ | رومى فى دير الدواكس يسما بطريق بلغماية | وثلثة اعشر سنة وكان وديع سهل جدا واخبروا عنه انه كان راس دير فترك رياسته | وكان يقول ان الذين يريدون يكونوا ريسا ويراعون ضان المسيح الناطقة يحتاجوا ان يكوانوا كبار وفزعين من دين الله المرهوب | ولذلك ترك رياسته وجا وجلس مثل | تلميذ بقطع الهوا.

53 (XCVI, ٤٥)

واخبروا ايضا || عنه انه كان فى الدواكس شيخ اعما يقال | له 300 r لوليان فشكك ببطريرك بيت المقدس ولم | يكون يتقرب من قرباته فارسل الى انبا سمبون | الحبيس الذى قرب انطاكية ليسله عن هذا الشى | فارسل اليه انبا سمبون يقول له لا تتعرس ولا | يخرج من ديرك ولا تشكك ولا تمتنع تتقرب من | الكنيسة فان ليس ثم مكروه ومع هذا | احب ان تعلم ياخى ان فى ديركم شيخ يقال له بطرايقوس وهو يقوم فى اسفل الكنيسة وايقول صلاوات القداس كلها بينه وبين | نفسه اذا اقام القداس فمنه اقبل الله القداس وليس من الذى يقدس كاين من كان | من الناس.

54 (XCVII, ٤٦)

حدث انبا ينه السياح انه | سمع انبا اسطافنا المابى يحدث ويقول | انه حين كان فى دير الدواكس كان هناك | اخوين قد تحالفوا وعاهدوا الرب انهم | لا يفترقوا ولا فى حياتهم ولا فى مماتهم || وفى بعض الزمان 330 v قوتل احدهما بالزنا | فقال لاخوه خاى سبيلى ياخى فانى اقاتل بالزنا وانا اريد الان اذهب الى العالم فطلب | اليه اخوه وقال له لا تفعل ياخى لا تهلك | تعبك قال له الاخر اما تجى معى حتا اقض | شهوتى واما تخلى سبيلى فاما را اخوه | انه لا يقبل منه انطاق معه الى المدينة | ولم يخليه وحده فدخل منزل الزانية واجلس اخوه على الباب يتنظره*

* ხელნაწერშია ماتنا. ფორმა აღვადგინეთ ვატიკანის ხელნაწერის მიხედვით.

جرجى هكذا يستقيم لك | من بعد تعبى كله تركتنى خارج من اساس | الكنيسة. فلما ابصرت جمال اسكيمه | وحسن رهبانيته استحيت منه وقلت
له | حاش يابتاه ما فعلت هذا فقال لى حقا | انك قد فعلت فقلت له ايضا اسلك يابتاه | لما اخبرتنى من انت فقال لى انا بطرس ||السياح الذى كان يرعا على شط الاردن. | فلما اصبحت وسعت اساس الكنيسة ||
298 v ووضعته فيها.

50 (XCIII, ٩٣)

وايضا اخبرنا انبا | جرجى هذا القديس وقال انى انطلقت الى انبا | سيسنى السياح قرب نمرين من الاردن على | ستة اميال وقد كان هذا السياح و|هو فى العالم اسقف فترك اسقفيته ولزم | السياحة فى البرارى فلما جيته ضربت | الباب ففتح لى تلميذه وقال لى حقا | يابتاه ان الشيخ اشتكا حتا اشرف على | الموت فطلب من الله ان لا يخرج من الدنيا | حتا تقدم الى هذه البلاد وذلك انى كنت | سافرت الى القسطنطينة فى حاجة للد|ير. فطلع تلميذه يستاذنه فمكث | ساعة طويلة ثم انه جا فادخلنا فلما | طلعنا اليه وجدنا الشيخ قد تنيح | فعرفت انا انى حين ضربت
299 r الباب وعرف ||ابى انا هو اسلم روحه للرب. فلما اخذت | اسلم على جسده وهو ميت قال لى بصوت و|ديع مرحبا بك يابى ورجع اسلم روحه ايضا. | فارسلت ودعوت اهل القرية ليدفنوه معنا | فلما جوا وهم يحفرون القبر قال لهم تلميذه | اصنعوا حب ووسعوا القبر قليل قدر ما | يسعنى وللشيخ وفيما هم يحفرون القبر | وضع التلميذ نفسه على الحصيرة واتنيح فد|فناهما جميعا وانصرفنا ونحن نسبح الله على | كثرة رحمته ومواهبه للذين يحبوه. |

51 (XCIV, ٩٤)

وايضا حدثنا انبا جرجى عن انبا لوليان الذى صار | اسقف على بصرا ان اهل بصرا ارادوا ان يسقوه | سحر ليقتلوه فرشوا خادمه واعطوه السحر | حتا يجعله فى الكاس اذا اراد يسقيه وكذلك | صنع فلما قبل الاسقف الكاس اوراه الله | ان فيه سحر فوضعه بين يديه ولم يقول ||
299 v للخادم شى فارسل ودعا ربسا المدينة ود|عا ايضا للذين صنعوا السحر ثم قال لجماعتهم | بسهولة ان كنتم تظنو انكم تقتلوا لولياني ||المسكين اذ

48 (XCI)

حدثوا عن انبا جرجه السياح | انه مكث خمسة وثلثين سنة عريان
في | البرية وكان له تلميذ فاتنيح فلم يكن | للشيخ شي يحفر به ليدفنه
فنزل الى شط البحر | فطلب من الربان ان يرسل معه بعض النوا|تية
ليحفر معه ففعل. فلما دفنوه احب | احد النواتية ان يبقا مع الشيخ لما
ابصر | من فضله فقال له الشيخ ليس يستطيع || للجهاد والتعب فقال له 297 r
الاخ نعم يابتاه | انا اومن وارجوا ان الله يعين فقبله الشيخ | ومكث معه
سنة يتعب جدا بالحقيقة | فلما تم السنة صنع مطانية للشيخ وقال | له صلى
على يابى فان الله بصلاتك قد صنع | مع (sic) رحمة وليس احس
بالتعب ولا حر | يوذنى ولا برد وانا فى نياح جدا. فتركه | الشيخ
ومكث معه سنين فوهب الله | له نعمة وسبق وعرف خروجه من هذه |
الدنيا فطلب من الشيخ ان ياخذه الى بيت | المقدس لكيما يصلى فيها
قبل يخرج من | الدنيا. فاخذه الشيخ وذهب معه الى بيت | المقدس فلما
صلوا ونزلوا الى الاردن | تنيح الاخ ودفنه الشيخ. وبعد ذلك بزمين (sic) |
قليل اتنيح الشيخ فدفنوه اهل سيق || قبراثا فى جوف كنيستهم. 297 v

49 (XCII)

(٩٥) حدثنا | انبا جرجى راس دير الدواكس عن اخ كان | عنده
يقال له انبا جرجه ايضا وكان يخدم | فى مزرعة للدير يقال لها فاسيلاذا |
وفى بعض الايام الاخوة يريدون يخبزون | فكان انبا جرجى اخ يوقد
الفرن فخبوا | الاخوة مكنسة الفرن على عمد حتا | يجربوه ايشى يصنع
فلما طلب المكنسة | ولم يجدها دخل الفرن وكنسه بثيابه | ولم يرزا
اصلا من النار. فلما علمت | انا بهذا انبا جرجى راس الدير انتهرت
الا|خوة وشكتهم وسبحنا الله.

(٩٦) واخبرنا | انبا جرجى عن هذا الاخ انه كان يرعا خنا|زير
فاتوا اليه اسدين يريدون يخطفوا | خنزير فاخذ عصاه وطردهم حتا
بلغوا || الاردن. 298 r

(٩٧) ايضا حدثنا انبا جرجى راس الدير | انه لما اراد ان يبنى كنيسة
مارى مرقس التى | فى هذه المزرعة حفر اساس الكنيسة | فلما كان
الليل ابصر اورى له راهب لا|بس قلوبية من ظفيرة الخوص وعلى
كتفه | ايضا بربطارية من حصيرة فقال بصوت | سهل قول لى يابتاه

295 v مرة مع ساعتين من النهار || فدفنوها فوقه ومع نصف النهار | رمت بها
الارض فلما ابصرو الناس | تحيروا وعجبوا فدفنواها ايضا عشية عليه | ومن
الغد وجدوا الجسد فوق القبر مطروح | فدفنوها فى مقبرة اخرا وبعد
ذلك ايضا | بايام دفنوا فوق انبا ثوما امراة فرمت | بها الارض. فعلموا انه
لا يترك امراة | تكون فوقه فارسلوا واعلموا البطر|يرك انطاكية فامر اهل
المدينة ان | يخرجوا بالقير والبخور ويحملوا الجسد ا|لقديس ويقرون
بين يديه ففعلوا كذلك | حتا ادخلوه المدينة فاخذه البطريرك و|جعله
مع شهدا كثير وبنا عليه كنيسة. ا

46 (LXXXIX; დაბ., II თხრ. 19)

واخبرنى ايضا انسان من الابهات ونحن ؛ فى انطاكية وقال انى
طلعت الى الجبل فى | حاجة فوجدت* سياح فى مغارة ساجد على ||
296 r ركبتيه ويديه ممدودتين الى السما وشعر | راسه يبلغ الارض فظننت انه
حى فصنعت | له مطانية وقلت صلى على يا ابتاه فعندما لم | يجيبنى دخلت
المغارة لكيما اسلم عليه | فلما ابصرته ميت خرجت فمشيت قليل. | فاذا
مغارة اخرا فيها شيخ فرحب بى وقال | لى دخلت تلك المغارة يابنى
فقلت له نعم | يابتاه فقال لى اخذت من ثمة شى فقلت | له لا فقال لى
الشيخ** الذى رايت منذ تنيح خمسة ا اعشر سنة. فعجبت لانه كان كانه
ذلك | اليوم تنيح فصلا الشيخ على وانصرفت. |

47 (XC)

كان فوق دير انبا ثيادولس الذى ذكرنا سياح | وتلميذ له فى
الجبل فتنيح الشيخ فدفنه | تلميذه وبعد ذلك بايام قليلة نزل التلميذ |
296 v فوجد انسان حراث ذايب يعمل ارضه فقال || له اصنع حب ياخى وهب لى
عناك وخذ | فاس ومجرفة والحقنى. فلما طلعوا الجبل | اوراه التلميذ قبر
معلمه السياح ثم قال له | احفر هاهنا قبر ووقف يصلى ثم انه سلم | على
الفلاح ونزل فبسط جسده فوق معلمه | واسلم روحه فدفنه الحرث (sic) وسبح
الله | ونزل. فلما تباعد قدر رمية حجر قال لنفسه | ارجع اخذ بركة من
القديسين فرجع فلم | يجد القبر.

---

* ხელნაწერშია فوجت.

** ხელნაწერშია للشيخ.

اخوتنا المساكين بما نعطيهم | ولا يصيبنا هذا لانا حين لم نفعل قد فسد
خمسما|ية مدى قمح فايشى انتفعنا الان من هذا ا|لتدبر السو بل
خصلتين سو اصابنا من | هذا الامر اما واحدة فقد عصينا وصية || ابونا v 294
واما الاخرا فلم تتكل على الله انه هو الذى يدبر | ويرزق جميع
الناس.

43 (LXXXVI)

واخبرونا ايضا انه | كان قرب هذا الدير سياح يرعا وكان ياتى |
يوم الاحد يتقرب فى الدير فوقع فيما بين الاخوة | شك فلما علم بهذا* 5
مكث خمسة جمع لم ياتى مثل | عادته فحزنوا اهل الدير لذلك فلما
كان | يوم الاحد جا فلما ابصروه الابهات فرحوا | به وصنعوا له مطانيات
وصنع هو ايضا | لهم مطانية فلما اتقرب السياح جسد ربنا | ودمه الكريم
بسط نفسه فى وسط الكنيسة | واسلم روحه ولم يشتكى راسا. فعرفوا 10
الا|بهات انه حين عرف موته لذلك سبق وجا ليلا يخرج | من الدنيا
وفى نفسه على احد شى**.

44 (LXXXVII)

ذهبنا مرة | الى قرية قريبة من روسو المدينة فاذا هنالك | سيحين
فقبلونا بفرح واورونا بلاطة فى | الكنيسة وقالوا لنا تحت هذه البلاطة
سياح | كبير فقلنا لهم وما يدريكم فقالوا || لانا كنا نبصر بالليل قبل r 295
سبع سنين فوق راس | الجبل ضو كانه من نار فظننا ان اناس يوقدوا |
نار منجل السباع فمكثنا ايام نبصر الضوا فطلعنا | الجبل فلم نجد اثار
ولا نار ولا ضوا. فمكثنا بعد | ذلك ثلثة اشهر نبصر النار ايضا بالليل
فاخذنا | سلاح لحال السباع وطلعنا الجبل نحو ذلك الضوا | فجلسنا عنده 5
حتا اصبحنا فابصرنا مغارة | صغيرة فدخلنا فاصبنا السياح فيها ميت | وعليه
مسح شعر ومعه انجيل عليه صليب | من فضة ومكتوب يوم مات فاذا
له | سبع سنين وكان كانه ذلك اليوم تنيح | فجينا به الى الكنيسة ودفناه فيها. | 10

45 (LXXXVIII)

حدثونا عن انبا ثوما انه تنيح فى كنيسة | مر اوفيمية وان كهنة
الموضع دفنوه | مثل غريب حيث يدفنوا الغربا وفى اليوم | الاخر ماتت

---

* ეს სიტყვა ჩამატებულია.

** შდრ. მარკოზი 10, 25— فاغفروا ان كان لكم على احد شى და სხვ.

فصنع ثلثة مطانيات لله | وصليب عليها باسم ربنا يسوع المسيح | ثم ذهب الى بيت صاحب السفينة وقال له | اذهب الان جر سفينتك. وذهب ومعه اناس | قليل فجرها من ساعتها ادخلها فى البحر | فعجبوا وسبحوا الله ربنا المسيح.

41 (LXXXIV)

وحدثونا | ايضا اصحاب هذا الدير انه كان فى هذا الجبال | انسان سياح قديس ومكث فيها سنين كثيرة | يرعا فتنيح فى مغارته ولم ندرى وظننا ان غاب | الى موضع اخر او برية اخرى فاورى لراس الدير | فى رويا الليل وقال له خذ معك اخوة واطلع || الى الجبل وخذ جسدى. فطلعنا الجبل وطلبناه | فلم نصيبه لان باب المغارة كان من طول الزمان | قد اندفن فرجعنا نريد ان ننزل فنظرنا الى ايل | قريب منا يحفر برجليه فقال لنا راس الدير يابنيه | صدقونى ان عبد الله ثم هو فذهبنا فاصبنا | جسد القديس هنالك فحملناه الى الدير وادفناه عندنا.

42 (LXXXV)

اخبرونا ايضا وقالوا | لنا انه كانت لنا عادة نقسم بركة فى يوم | الخميس الكبير لجميع مساكين الكورة لليتاما | والارامل نصف مدى قمح لكل انسان وخمسة | اعشر خبزة وخمسة افلس وقسط شراب ونصف | قسط عسل. ومن قبل هذه الثلثة سنين غلا | القمح فلما دنا الخميس قالوا اناس من الاابهات لراس الدير لا نقسم على المساكين شى | لان القمح كما ترا قد غلا ونخشا نصيب الدير | نقصان فجعل راس الدير يعظهم ويقول لهم || يابنيه لا نقطع بركة ابونا فانها وصيته واليس هو اخير لنا ان نعصى وصيته لان هو الذى | يهتم بهذا الموضع فلجوا الرهبان على الريس | ولم يطيعوه فحزن لذلك جدا وقال لهم | اصنعوا ما شيتم وانا برى من هذه الخطية. | فلما كان يوم الخميس لم يعطوا انسان شى | فذهب صاحب البرى يوم الجمعة يفتح البيت | فاصاب القمح كله قد نبت وفسد فتكلفوا | يطرحوه فى البحر. فقال لهم راس الدير هذا | جزا كل من يعصى ناموس ابهاته قد كان | الخير ان نقسم خمسين مدى وننيح ابونا بطاعتنا ونعزى

اجير ارثدقسى | وكيل على ماله فاخذ ذلك الاجير قربان الخميس
الكبير مثل عادته وصنعه فى درج | ومن بعد الفصح ارسله اليعقوبى
فى تجارة | الى القسطنطينة فترك مفاتيح التابوت | عند اليعقوبى. وفى
بعض الايام فتح || اليعقوبى التابوت واصاب الدرج وفيه القربان 292 r
فحزن ولم يدرى ايش يصنع لانه كان يعقوبى | ولم يستجرى
يتقربه فتركه وقال اذا جا الذى | وضعه يتقربه. فجا يوم الخميس الكبير
لتمام | سنة ولم ياتى الاجير فاراد اليعقوبى ان | يحرق القربان بالنار
لكيما لا يبقا ايضا ففتح | التابوت فلما اخرج الخارج وفتحه اصاب |
القربان قد نبت وسنبل فتحير وفزع وعجب | جدا حينيذ انطلق الى
الكنيسة الجامعة | هو وجميع اهل بيته يسبحون الله ودخل | عند
الاسقف واخبره بالذى كان واعترف | وامن بالذين المستقيم مع
جميع اهل بيته | وكثير من اليعقوبين امنوا ايضا معه. | وهذا العجب
ابصره جميع اهل الكنيسة | والغربا وكانوا الناس [كلهم] يسبحون | الله
ويشكروه على كثرة رحمته وعجايبه || التى يفوق العقول. 292 v

39 (LXXX)

مررنا الى دير انبا | ثيادولس الذى خلف انطاكية وابصرنا ثمة |
عين ما فحدثونا الابهات انها لم تكن ثمة | وانما وهبت لهم بصلاوت (sic)
انبا ثيادولس | وقالوا ان اناس من الرهبان طلبوا الى راس | الدير ان
يعملوا عليها حمام فابا ان يفعل | فلما اعزموا عليه واكثرو | ارخا لهم
فعند|ما استحموا فى ذلك الحمام مرة واحدة يبست | العين فطلبنا الى
الله مرار كثيرة ان يردها | فلم يستجيب لنا فعند ذلك هدمنا الحمام |
حينيذ رجعت العين.

40 (LXXXIII)

واخبرونا ايضا ابهات | هذا الدير عن رجل عمل سفينة كبيرة
جدا فمكث | جمعتين ومعه ثلثماية رجل يجروها لكيما | يدخلواها البحر
فلم يقدروا يحركوها | لانها كانت مسحورة من قوم سو فكان | صاحبها
فى غم وحزن كبير. وفيما كان || هكذا فاذا شيخ قديس قد جا 293 r
الى ثم فقال | له الرجل يابونا صلى على سفينتى فانها قد | سحرت
وليس تتحرك فقال له الشيخ اذهب | هيى لى غدا وان الله سايعين
وانما اراد | الشيخ ان يغيب عنه الرجل. فجا الشيخ الى السفينة وحده

فنزلت انا الى السندا[ل] | فلم تبرح السفينة فطلعت وقلت لها انزلى | انت
الان الى السندال فساعة نزلت غرق | السندال بها وسارت بنا السفينة
من | ساعتها وفى ثلثة ايام ونصف قطعت | مسيرة خمسة وعشرين
يوما. |

37 (LXXVII, ٤)

مررت انا والقديس سفرونيوس الى بيت | الحكيم الذى كنا نتعلم
عنده الحكمة مع | نصف النهار فضربنا الباب فاشرفت | علينا جارية
وقالت لنا اصبروا قليل. فذ|هبنا الى قبة الاكسندرية ويقال ان ثمة |
دفن ارميا النبى فلم نجد هنالك الا ثلثة عمى | جلوس يتحدثون فجاسنا
قربهم يسمع ||الحديث فقال وحد (sic) منهم انا اسلكم اخبرونى ||
291 r كيف عميتم فقال الواحد انا كنت نوتى و|كنا مقبلين من
افريقية فاشتكت عينيه | ولم اجد احد يعالجنى فصار عليهم بياض |
فعميت قال الاخر انا كنت اعمل الزجاج | ومن حرارة النار عميت
قالوا الاثنين للثالث | انت الان اخبرنا كيف عميت فقال بحق اقول |
لكم عندما كنت شاب كنت ابغض ||العمل جدا واحب البطلان
والكسل والخنجرة | فلزمت البذخ والاكل والشرب وكان ذلك |
يكلفنى الى السرقات لانى لم اكون ادرى من اين | اكل وفى بعض
الايام ابصرت جنازة مارة | فلحقتها لان اعرف اين تدفن الميت فلما |
انصرفوا الناس دخلت انا الى المقبرة فنزعت | ثياب الميت وكانت
جياد فلم اترك عليه | شى الا قميص واحد فلما اردت الخروج من |
المقبرة لم تتركنى رغبتى وشرة نفسى فقلت | اخذ ايضا والقميص
291 v الباقى فرجعت انا الشقى || فلما نزعت الثوب فاذا الميت قد جلس |
قدمى فارسل اصابعه الى وجهى وفقا عينيه فتر|كت كل شى
وخرجت من تلك المقبرة بالكد وحزن | كثير. فلما سمعنا حديث هاولى
العمى قال | لى صاحبى بحق ياخى ما نريد نتعلم اليوم شى | يكفينا هذه
المنفعة التى سمعنا. فكتبنا | لكم هذا لكيما* تنتفعوا انتم ايضا | وتعرفوا
انه ليس فى الدنيا احد يعمل شى | من الشر ويخفا على الله.

38 (LXXIX, ٤٥)

جينا الى سلو|قية انطاكية فحدثنا اسقفها وقال انه | كان هاهنا
رجل تاجر وكان يخاف الله جدا | وكان يعقوبى وكان عنده

* ეს სიტყვა ხელნაწერში ორჯერ წერია.

حينيذ لعلى انما امنع الدخول | لحال انى يعقوبى. فعند ذلك جا صاحب 10
الكاس فقربه جسد ودم ربنا والالهنا | يسوع المسيح واعترف وامن
بالامانة | المستقيمة حينيذ دخل المقبرة بلا منع | وصلا ويسبح المسيح.

36 (LXXVI)

289 v حدثنا | بلاديوس ان انسان ربان حدثه وقال || انى كنت فى
سفينة وكان معى رجال ونسا كثيرة | فلما تواسطنا اللجة ومعنا سفن
كثيرة | بعضها تريد الى القسطنطينة وبعض الى | مواضع شتا وكان
الريح مواقف جدا فانطلقت السفن كلها وبقيت سفينتنا | واقفة خمسة 5
اعشر يوما فكنا فى حزن | شديد. فجعلت انا اطلب الى الله واصلى
فجانى | صوت يقول لى اطرح مريم فى البحر وسفينتك | تسير فاخذت
اتفكر واقول من مريم | وفيما انا متفكر اذ جانى الصوت ايضا | 10
وقال لى قد قلت لك اطرح مريم وانتم | تخلصون فدعوت على غفلة
وقلت يا مريم | فاجابتنى مرة وقالت لى ماذا تريد ايه السيد | فقلت لها هبى لى
عناك وتاعالى. فلما جت | اخذتها فى خلوة وقلت لها الا ترى يا اختى |
290 r مريم ان فى سبب خطيتى تهلكون كلكم || فتنهدت وقالت لى بحق
ايه الربان اذ انا هى | الخاطية فقلت لها ما هى (sic)* خطايا لك انت
وانتى | مرة مسكينة انما الويل لى انا الذى لم تبقا | خطية فى الدنيا الا
وقد عملتها وبسبب خطاياى جا هذا الحزن فقالت لى اكن
احدثك ايه | السيد انا الشقية الكبرا كان لى (؟) زوج | وكان لى منه (؟)** 5
غلامين واحد بن تسع سنين | والاخر بن خمس سنين فمات زوجى
وكان | لى جار فارس من الجند فاحببت ان اتزوجه | فارسلت اليه فقال
مرة لها بنين من رجل | اخر انا ليس اتزوج فلما سمعت ذلك ذبحت | 10
الغلامين وارسلت اليه اعلمه انه لم يبقا | لى ولد فلما سمع بما فعلت
قال حى هو الله | الذى يسكن فى السما انى لا تزوجها (sic)
ففزعت | ان يظهر امرى فاقتل فخرجت هاربة وصرت | معكم. فلما
سمعت كلامها فزعت ان || اطرحها فى وسط البحر فاحتلت وقلت | لها
290 v انا انزل فى هذا السندال فان كانت الخطية | منى سارت السفينة

---

* ეს ადგილი და მომდევნო შვიდი სტრიქონი ცუდად იკითხება, როგორც ჩანს, მელანია გადაშლილი. ტექსტის აღსადგენად ვიძველებთ ვატიკანის ხელნაწერს.

** ხელნაწერში იკითხება به ალ. ამ ორ სიტყვას ვასწორებთ ვატიკანური ნუსხის მიხედვით.

الى عسقلان فخرجه. فلما ابصر الراهب ازاحه
ربه فخاليه. فدخل اليها. وعند ما نظرت اليه الجارية
انه قد اتعب نفسه وجهه الخدمه. قالت له لا تتعب
نفسك بالمشي الى الدير كل يوم ولا تعد. ولكن
اسمع مني جيدا كلمة. وكما تحب الله وكلما
تريد ان افعله. فاخذته بدعه وشرعت تقول
له. اخبرني يا مخ كم لك سنه في الدير صنعت اترا
هنت. فقال لها سبعه عشر سنه. فقالت له
عرفت عمره. قال لها لا. فقالت له اخره. فتريد
الازمخ اساعه واحده سلف تعبك كله الذي
لك في هذه السنين. كم بكا بيت يريد الله.
لكي اعفط نفسك بالعفه. وتريد الازمخ
شعوه باطل نفسه تخسر زمان تعبك كله. وعي
ذلك انا اكفيك كما تشتهي. وكل خير ان
وعدته هو اليه كان يرجع اليه. وتعود وتاخذ
فقال لها انني لا. فقالت حقا اقول لك يا ابن
فتحم في هذه الخطيه. فانك ستاتي بنفسك

بشر كثير. فقال لها الراهب وكيف. قالت له اتبا
ربه. (اما) اجده فيركس يتحدث نفسه وتهيا
بتك. وانا اتبعه لسلك المسيح عز نفسي. وهذا
انا افعلك بسمن. وحوا المسيح لا ياتي فتعذ
بنا الاخطيه نفسي مرتساعي. حينئذ ازعوم
الراهب مثل اني قاتوا. فمن اجل ان يسبب
لنفسك هذا الشر كله. اذهب يسدد الا
دبرك فتسبرك تتاعليه. فلما سمع هذا الا
خ انتبه ورجع الى نفسه. وانطلق الى ديره فلم
يمكث بعد ذلك الا ثلثه اشهر حتى
حدثت انا سيلوا. وقال الذي ذهب الى اخاه
ليؤنسه فاذا ان قال له انه جاء فكر يقول
له عاد الى الكلمة التي قال له ساوعلى هذا المسيح
لبعض عبده. فترك رعيه ثوب خلفه وباع
له سكين. فقالوا له الملاعبد هاه الاسكين
فلما اكبرت الاخ اوكاري لواحد لنفسه الكلمة
خرج من نفسه نصف النهار. اريد ديرا له برجه

الا [illegible] وانكر
[illegible] وبين هذه السجوه
[illegible] ومن يمسك ملكوت السما
افعلها الاسطرلاب الذي يريد تكسير تعبه
كله بدل سجوده ساعة واحده. واني جديد
مرشد وراكبه البحر وعمل الاخر.
فاذا ذلك الرجل واقامه وكف عن القتال
ومر ساعتين فوقفت الموضع اسبح
الله واشكره. الذي رجوعهم وهو يسبح
السجود ... اخبرنا انسان من الانهان
من السطر احرجدته. قابل انا كنا ناحيه
او ربيه نقاتل السودان. فهزمونا
ولحقونا. فقتلوا منا سبعة كثير.
فلحقني واحد منهم وهو رجيه ليطعن
فجعلت الطلب من الله وافوا ناظر

والي. فما زاب الاصبع بقله وذلصبر
كذلك حتى مر هذه السنه وانقدن من
هذا الموت المر. وابتدا حالي الريه وبرا
عن. واسقف. وصار الاسود. حديد ابيه
الهذا الدير وراهبت فيه. والي الوم بعده
الله سالم وبه خمسه وثلثين سنه. وايضا
اخبرنا راسد براجع. وقاير قبل ان اصير
الى هذا الرياسه. كنت انا وسيت نمشي
وحيره فوق الجبل. فاذا على شط
البحر سباع ابيضا. وفيما نحن ننظر اليه اذا
قد نهض اعراب. فبعد ما نفذوه رجع اليه
واحد منهم وضرب راسه بالسيف وقتله
ونحن ننظره من فوق الجبل. فبينما نحن نبكي فاذا
قد اقبل الى موضع ذلك الاعرابي فقتله
تعالى الله والهوا بتوطرحه على الارض فقطع
[illegible]

288 على ايديه ومفاصل رجليه. فانتبه الشقى فاذا ايديه ورجليه || متفصلات ومبتريات من جسده وهن مواضوعات الى جانبه فاستودا على روس الناس | بان هذا اصابه منجل افتراه وحزته على مر تمريم | والدة الاله.

34 (XLVIII, ٤٣)

حدثنا نطاسيوس قسيس | القيامة ان امراة من بطارقة الروم اتت بيت | المقدس للصلاة فارادت ان تذهب وتدخل | وحدها ليلة الاحد مقبرة سيدنا المسيح. | فلما دنت من الباب لقيتها مر تمريم وجه | لوجه وكان معها جماعة نسا فمنعتها | تدخل وقالت لها انتى ليس انت منا ولماذا | تدخلى معنا ولا ينبغى ان تتركى تدخلى هاهنا | لانها كانت بعقربية فاكثرت الطلبة | الى مر تمريم لان تتركها ان تدخل فقالت لها | سيدتنا الطاهرة حقا اقول لك ايه المرة انك | لا تدخلين هاهنا الا ان تامنى كما نامن الكنيسة | المقدسة الجامعة السليحية. فعند ذلك | امنت 288 تلك البطريقة وارسلت الى الكبنة | فجابوا لها الكاس وقربوها جسد ربنا المقدس ودمه الكريم يسوع المسيح مخلصنا | ثم انها دخلت المقبرة المقدسة مقبرة | ربنا والاهنا المسيح.

35 (XLIX, ٤٩)

وايضا اخبرنا | هذا قسيس القيامة انه كان على زمان | الروم ولى فلسطين والى رومى فجا يصلى | فى قيامة ربنا والالهنا يسوع المسيح | فلما جا يدخل فى المقبرة المقدسة وثب | عليه من المقبرة كبش عظيم يريد ينطحه | ويطرحه. ففزع ورجع الى خلفه فقال | له الدوطرار صاحب المقبرة والذى | كان يحفظ الصليب والذين معه من الخدام | ما لك ايه السيد لا تدخل فقال لهم لماذا | ادخلتم هذا الكبش هاهنا فتطلعوا | فى المقبرة فلم يروا شيا فقالوا له ادخل | فان ليس ثمة كبش 289 فلما جا يدخل ابصر || ايضا الكبش ينطحه ولم يكون احد يبصره | غيره فقال القسيس صدقنى ايه السيد ان | لك قصة فى نفسك ولذلك يمنع ان تدخل | المقبرة المقدسة ولاكن انا اقول خير | لك ان تستودى لان الله رحوم وانما فعل | بك هذا لانه رحمك وحبك حيث اوراك | هذا العجب. فجعل يستودى بخطاياه | ويبكى فلما بكا جا ليدخل فمنعه الكبش .فقال له صاحب الصليب بحق ان لك | قصة فقال

32 (XLVI, ⲥⲍ)

وايضا جينا الى انبا قو[ريا]قوس (sic) القسيس فى دير
القلمون فحدثنا وقال انى ابصرت فى الريا بين | يدى قليتى امراة
لابسة ثياب برفير ومعها | رجلين جميلين مهابين المنظر فقلت فى
نفسى | ان المرة هى مر تمريم القديسة والرجلين احد[هما مر يحنا
المعمدانى والاخر مر يحنا صا[حب الانجيل تلميذ سيدنا المسيح.
287 r فخرجت || من قليتى وطلبت اليها ان تدخل قليتى وتصنع لى | صلاة
فابت ان تفعل فلما اكثرت من الطلبة | اليها وقالت لا تصرفى عبدك
جارى انا المسكين | فقالت لى بانتهار عدوى فى قليتك وتريد ان
ادخلها فانتبهت وحزنت جدا وجعلت افكر | واقول ويلى وماصابنى
لعلى اخطيت على مر | تمريم السيدة فى امر لا اعرفه او فى
فكر لانه | لم يكون حينيذ فى القلية احد الا انا وحدى. فلما | لم اجد
فى نفسى لها شيا من الذنب عند ذلك من | شدة الحزن اخذت مصحف
افرا فيه ليذهب | عنى الحزن وكنت استمرت المصحف من او[شيوس القديس
قسيس بيت المقدس | فلما فتحته وجدت فيه ميمرين لنسطوريوس |
المجدف فعرفت حينيذ ان منجله اعنت السيدة | مر تمريم. فاخذت المصحف
من ساعتى فرددته | الى الذى اعطانى ايام وقلت له خذ مصحفك |
287 v ياخى فانى لم انتفع منه مثلما || رزيت وحدثته القصة فقطعهما من
المصحف من ساعته واحرقهما بالنار وقال لى | من اليوم لا اترك
فى قليتى عدوا لمر تمريم سيدتنا | وام الاهنا.

33 (XLVII, ⲇⲁⲃ. II, ⲟⲃⲏ. 14)

وايضا انه كان فى مدينة بعلبك | ميمس خبيث فكان ابدا يشتم
سيدتنا مر تمريم | الطاهرة فى كل مجمع على روس الناس فاوريت | له
سيدتنا القديسة بالليل وقلت (sic) له ما لى ولك | وايشى الذى صنعت بك
من الشر حيث تتهزا بى على | روس الناس فاستنبه وازداد قحة
وحزة وشتيمة | على شتيمة ثم انها ايضا اوريت له ثانية وقالت | له انتهى
عن ما انت فيه وكف لسانك والا | فساتلقا ما تكره وترزا
نفسك فلم يكترث | ولاكنه ازداد ايضا شر ومرح عند ذلك
اوريت | له المرة الثالثة وعاتبته ايضا فلم ينتفع بشى | حينيذ اتت
اليه وهو نايم نصف النهار ولم | تقول له شى فخطت باصبعها

الان منجل ساعة واحدة تتلف تعبك كله الذى كان | لك فى هذه
السنين كم بكا بكيت بين يدى الله | لكيما يحفظ لك جدك بالعفة
وتريد* الان منجل | شهوة باطلة نجسة تخسر زمان تعبك كله وعلى |
ذلك انا اطيعك كما شيت ولاكن اخبرنى ان | وقعت معى لك مكان
تاخذنى اليه وتقوم بحاجتى | فقال لها الاخ لا فقالت حقا اقول لك ياخى
286 r ان انت | فضحتنى فى هذه الخطية فانك ساتسبب لنفسك || شر كثير
فقال لها الراهب وكيف قالت له الجا|رية اما واحدة قبل كل شى
تهلك نفسك ورهبا|نيتك والثانية يسلك المسيح عن نفسى وهذا |
انا اقنعك بيمين وحق المسيح لان انت فعلت بى | هذا لااخنقنه (sic)**
نفسى من ساعتى حتا تدان يوم | القيامة مثل زانى قاتول فمن قبل ان
تسب | لنفسك هذا الشر كله اذهب بسلام الا (sic) | ديرك فمصيرك تصلى
عليه. فلما سمع هذا الا|خ انتبه ورجع الى نفسه وانطلق الى ديره
فلم | يمكث بعد ذلك الا ثلثة اشهر حتا تنيح. |

31 (XL მეორე ნაწილი, ლა)

حدثنا انبا بسيلوان وقال انى ذهبت الى انبا قز|ما فى سيق
فاران فقال لى انه جاء فكر يقول | له ماذا هى الكلمة التى قال ربنا
ومخلصنا المسيح | لتلاميذه من كان معه ثوب فليبيعه وياخذ | له سكين
فقالوا له التلاميذ هاهنا سكينين***. | فلما اكثرت اللاج (sic)**** فى افكارى
ولم اجد تفسير الكلمة | خرجت من قليتى نصف النهار اريد دير
286 v الابرجة || لكيما اسال انبا توفيل. فلما كنت قريب من القلمون | فى
تلك البرية ابصرت تنين عظيم نازل من الجبل ناحية | القلمون وكان
طويل جدا حتا كان من طوله | يتقنطر فجزت فى بعض قناطره بلا
مرزية فعرفت | ان الشيطان انما اراد ان يبطل جهاد ما كنت | فيه
ولاكن صلاوات الشيخ عانونى. فلما | بلغته سالته عن الكلمة فقال لى ان
السكينين | الواحدة هى عمل التعب والاخرا هى عمل الثواريا ; اما
الثواريا فهى التفكر بالله وباعماله فاذا | كانت هاتين الخصلتين فى
الانسان فهو تام.

---

* ხელნაწერშია تدید.

** გაუგებარია აქ ნაცვალსახელოვანი ნაწილაკის ხმარება. თავისთავად ხმნა ენერგეტივის ფორმითაა წარმოდგენილი და წინ უძღვის მტკიცებითი ნაწილაკი.

*** ლუკა 22, 36—38.

**** შდრ. ვატიკანის ხელნაწერში الالجاج .

عرض لى انا (sic) وجع شديد ولم يقدر احد من الاطبا بشفيه فصلا
على القديس انبا | لوليان فبريت فتراهبنا ثلثنا عنده فصير | والدى خازن
على القمح. ففرغ القمح فجا والدى | اليه وقال له يابونا قد فرغ
القمح وليس لنا شى | فقال له الشيخ من العمود اذهب يابنى فكل
ما | وجدته فاجمعه واطحنه ولا تهتم لغدا فان | الله يرزق وقد
كان الشيخ يعرف انه ما بقى شيا | فتعرس والدى الشيخ ايضا من ذلك.
واخذ | المفاتيح بغضب وذهب الى البرى لياتى بتراب البيت ليريه
القديس فلما فتح الغلق دفع الباب | فلم يقدر فاذا البيت ملا قمح فجا
الى الشيخ || وصنع له مطانية واستغفر منه وسبحوا الله. | 285 r

29 (XXXV)

عندما كان نسطاسيوس الملك انفا قورى اليا | بطريرك بيت
المقدس الى ايلة وانفا ايضا لابنا | افلابيانوس بطريرك انطاكية الى رقة
منجل | السنودس التى اجتمعت فى خلقدونية فكتبو | البطاريركين
جميعا فى يوم واحد بعضهم الى | بعض ان نسطاسيوس قد مات اليوم
فمروا | بنا حتا نخاصمه بين يدى المسيح ومن بعض | ذلك بايام يسيرة
تنيحا اكليهما وذهبوا | عند الرب.

30 (XXXIX, ⲙⲁⲑ. II, ⲟⲃⲏ. 8)

بعث راهب من ديره فى دياقو|نية ناحية بيت جبرين فنزل
عند انسان فلاح | يخاف الله وكانت له بنت عفيفة وكا|نت امها قد
ماتت فمكث الراهب نازل | عندهم ايام فقابله الشيطان بالجارية | فكان
يطلب خلوة لكيما يقع معها فى الخطية | فلم يكن يجد وان الشيطان
الذى زرع فيه | القتال السو جعل لابوها سبب ان يذهب || الى 285 v
عسقلان فى حاجة. فلما ابصر الراهب ان الجا|رية خالية دخل اليها فعندما
نظرت اليه الجارية | انه قد التهب بشهوة الخطية قالت له لا تتعر|بس
يابى فان والدى لا ياتى اليوم ولا غدا ولاكن | اسمع منى حتا
اكلمك وكما يحب الله وكلما | تريد انا افعله فاخذته بدعة ورفق
وقالت | له اخبرنى ياخى كم لك سنة فى الدير منذ اترا|هبت فقال لها
سبعة اعشر (sic) سنة فقالت له | عرفت مرة قال لها لا فقالت له الحرة فتريد |

فالحق بالكنيسة الجامعة | لسليحية القديسة التى يعلمك الشيخ الذى | انت
عنده وحقا اقول لك لو ان الانسان عمل | كل الفضايل ولم تكون
امانته مستقيمة الى | هذا الموضع يجى. فلما سمع الاخ هذا الكلام | رجع
الى نفسه فلما جا الشيخ حدثه بالذى ||ابصر فعلمه الشيخ وامن ومكث
مع الشيخ | بعد هذا اربع سنين ثم انه تنيح وانصرف الى | الرب.

27 (XXVII, ქმ)

فى قرية يقال لها مردادس كنيسة | لمر يحنا المعمدانى وكان
فيها شيخ قسيس | طيب قديس فذهبوا اهل القرية الى الاسقف | وقالوا
له اخرج عنا هذا الشيخ فانه يحزنا | فقال لهم الاسقف وايشى يصنع حتا
284 r يحز|نكم قالوا له انه يجى يوم الاحد فمرة || يصنع القداس مع ثلث
ساعات ومرة مع تسع | ساعات وليس يحفظ طقس الكنيسة. فا|خذه
الاسقف على (*... وقال له ايه الشيخ الصا|لح لماذا تصنع هكذا
هل يسقط عن مثلك | طقس الكنيسة فقال له الشيخ حقا قلت | يابونا
ونعما تكلمت ولاكنى ليس ادرى | ايش اصنع يابتاه وانا اخبرك انى
اذا فرغت | من القانون صبيحة الاحد اجلس قرب المذبح | فليس اتقدم
راسا ان اقيم القداس حتى ابصر | روح القدس قد نزل على المذبح
حينيذ اقوم | واتم القداس. فعجب حينيذ الاسقف من | فضيلة الشيخ واقنع
اهل قريته وخلا|هم بسلام.

28 (XXVIII)

(ქმ) وهذا الشيخ القديس بعث | اليه شيخ اخر جليس فى عمود
خرقة قد ر|بطها على ثلث جمرات من نار فقبلهم | الشيخ ولم ينطفى
284 v الجمر ولا الخرقة اخترقت. || فبعث اليه الشيخ الخرقة وصر فيها ما
وكان | بعد ما بينهم عشرين ميل فقبل الخرقة الاخر و|فيها الما.

(ქდ) وايضا اخبرنا انبا قرياقوس | تلميذ انبا لوليان صاحب العمود
وقال انى | اتيت انا وابى واحى من بلادنا الى انبا لوليان | وكان قد

---

* ამ ადგილას შეიძლება ამოვიკითხოთ حلاه. ვატიკანურ ნუსხაში ამ სიტყვის შესატყვისია خلوة; შეიძლება აქ სწორედ ეს სიტყვა იყოს დამახინჯებულად დაწერილი, მით უფრო რომ კონტექსტს خلوة უდგება: فاخذه الاسقف فى خلوة

يحملها وهو مقبل قال صلاوات | القداس كمثل انسان يهذ القول. فلما
بلغ الدير | اخذ القسيس الابرسفرا وجعلها على المذبح | يقدسها فلما
جعل يقدس لم يرا روح القدس تنزل | كعادته فحزن لذلك جدا
واقبل يقول لنفسه | لعلى اخطيت اليوم فى قلبى بشى ولم ادرى لذلك || 282 v
لم تنزل روح القدس. فدخل الذياقونيقون | يبكى ويطرح نفسه على
وجهه فاورى له ملا|ك الرب وقال له ان الاخ الذى حملها فى
الطر|يق قال عليها صلاوات القداس فقد قد|ست وتمت. فمن ذلك
اليوم كان الشيخ | يمنع من يريد يستظهر القداس.

26 (XXVI, دل)

كان شيخ | قديس جالس فى قلمون الاردن فجا اليه اخ | يريد
الجلوس مع الشيخ فقبله الشيخ | فاخذ الاخ يسله عن حسبات الزنا فجعل
||الشيخ يعظه منجل العفة والنقاوة فانتفع | الاخ. حينيذ قال للشيخ
بحق يابتاه انى كنت فى | بلادى نسطورى ولحال هذه العلة لا اقدر |
اجلس معك فلما سمعه الشيخ حزن لهلاك | نفسه فكان يعظه ويطلب اليه ان
يترك امانة | نسطور ويلحق الكنيسة الجامعة القديسة | ويقول له ليس
خلاص الا للذين يامن بالحقيقة || ان مر تمريم ولدة (sic) اللاه هى فقال 283 r
الاخ للشيخ بحق | يابتاه ان جميع الارطقيين هكذا يقولون من لم |
يكن معنا فى امانتنا فليس له خلاص ولاكن ان | كنت تحب خلاصى
فاطلب الى الله يابتاه ان يقنعنى | ويبقنى بالامانة المستقيمة ففرح الشيخ
بكلا|مه وقال له اجلس فى هذه المغارة ورجانى بالله | انه يظهرك
على الحق فتركه الشيخ فى مغارته | وخرج نحو البحر الميت يطلب الى
الله منجله. | وفى اليوم الثانى مع تسع ساعات ابصر الاخ انسان | فزع المنظر
يقول له تعال حتا اريك الحق فذهب | به الى موضع مظلم منتن وفيه
نار فابصر فى تلك | النار نسطوريوس واوطوشيوس وذياسقر|وس
وسوريوس واريوس واورحانيس و|دونهم من ريسا الهرطقيين فقال
له الذى اورى | له هذا الموضع الذى قد هى لكل هاولى المخا|لفين
الذين يجدفون ويلحقون هاولى المسامين || الذين رايت فى النار فان
احببت ان يكون مصيرك | الى هذا الموضع فابقا على ما انت عليه 283 v
من خلا|ف الحق بامانة نسطور المجدف وان كنت | تحب ان تخلص

طير فخطف ذلك الاعرابى فقله وإتعالا به فى الهوا ثم طرحه على
ר 281 الارض فتقطع | قطعة قطعة. ||

22 (XXII, ٢٢)

كان فى دير الدواكس شيخ يسما قونون | مكث فى الدير ثلثين سنة ياكل فى الجمعة مرة | خبز وما ويعمل ابد ويصلى ولا يخرج من | الكنيسة.

23 (XXIII, ٢٣)

وابصرنا هنالك اخر وهو فى | العالم كان جندى من الفرسان
5 من حين دخل | الدير ما افطر قط بالنهار ولا رقد على جنبه | وكان ابد يمشى خافى.

24 (XXIV, ٢٤)

وايضا كان فى | قلالى الخوزيب شيخ مزين بجميع الفضايل واكانوا شيوخ الموضع يحدثوا عنه انه | حين كان فى قريته من قبل ان
10 يتراهب كان | اذا علم بانسان مسكين وليس عنده بذار يزارع بقعة كان ياخذ بالليل معه زرع وبقر | ويذهب يزرع له بقعة من قبل يصبح فلما | تراهب امسك سيرته القديمة الرحمة. | فكان يطلع فى طريق بيت المقدس التى تاتى | من الاردن يحمل خبز وما فان وجد انسان |
ר 282 يحمل شى وقد عنى كان ياخذ وسقه ويحمله || عنه حتا يبلغه طور زيتا ثم يرجع فان لقى انسان | اخر هابط كان يحمل وسقه حتا يبلغه ريحا. | فكنت ترا هذا الشيخ القديس مرة يحمل صبى | على كتفه ومرة اثنين * يحمل وسق ثقيل حتا يعرق | وان لقى انسان قد انقطعت
5 نعلة او خفة كان | يجلس معه ويخرزه له ويصلحه وان لقى جايع | اطعمه وسقاه وان لقى عريان نزع ثوبه وكساه | وان اصاب انسان ميت على الطريق دفنه فهذه | كانت سيرته ابدا.

25 (XXV, დამ. II, თხრ. 4)

كان فى الخوزيب اخ اخر | ايضا فكان قد استظهر صلاوات
10 القداس عن | ظهر قبة فارسلوه ان ياتى بالبرسفرا من | ريحا فلما كان

---

* ეს ორი სიტყვა ჩამატებულია, მაგრამ ამის შემდეგ ტექსტში ისევ წერია ومرة (sic).

حتا ضرب | انسان على مغارتى فخرجت فابصرت امراة | فقلت لها ايشى تصنعى
انت هنا فقالت || لى انا قريبة منك اهنا فى مغارة بعيدة قدر | ميل مثابرة 280 r
لزوم سيرتك ولاكنى كنت |اسير فى البرية فعطشت من شدة الحر فاصنع
حب يابتاه واسقينى قليل ما فاسقيتها | وذهبت. فلما ذهبت جعل شيطان
الزنا | يقاتلنى بافكارى فانهزمت للشهوة |السو واخذت عصاتى وذهبت
الى مغارتها | فى ساعة حر شديد كان بالمثل تحرق الحجارة. | فلما
مشيت قدر ميل والشهوة قد احرقتنى | من جوا فسهوت وابصرت
الارض قد انفتحت | فنزلت فيها فابصرت هنالك اجساد موتا | متماسية
منتنة جدا لا يقدر احد ان يشتم | رايحتها وكان انسان حسن الجمال
ثمة يوارينى الاجساد ويقول لى هذا جسد امراة | وهذا جسد صبى
وهذا جسد رجل اقضى || الان شهوتك من ايها شيت وانظر | كم 280 v
تعب تريد الان تهلك منجل هذه الشهوة | المنتنة وتحرم نفسك ملكوت
السما | افه لهذا الانسان الذى يريد يحسن تعبه | كله بدل شهوة ساعة
واحدة. وانى حينيذ | من شدة رايحة النتن وقعت على الارض | وجا
ذلك الرجل واقامنى وكف عنى القتال | من ساعتى فرجعت الى
موضعى اسبح | الله واشكره الذى رحم ضعفى ولم يسلمنى | الى
شهوتى.

20 (XX, 03)

اخبرنا انسان من الابهات | عن انسان اخر حدثه قايل انا كنا
ناحية | افريقية نقاتل السودان فهزمونا | ولحقونا فقتلوا منا ناس كثير |
فلحقنى واحد منهم ومد رمحة ليعطنى | فجعلت اطلب من الله واقول
يا ربى || والهى كما ترايت لامتك ثقلة وخلصتها | كذلك خلصنى 281 r
من هذه الشدة وانقذنى من | هذا الموت المر وانا اذهب الى
البرية وترا|حب (sic). فالتفت فلم ارا الاسود حينيذ اتيت | الى هذا الدير
وتراهبت فيه ولى اليوم بنعمة | الله ساكن فيه خمسة وثلثين سنة.

21 (XXI, ⴰⵏⵙ. II, ⵜⵜⵎ. 3)

وايضا | اخبرنا راس دير البقاع وقال من قبل ان اصير | فى
هذه الرياسة كنت انا وسياحين نمشى | فى جيرة بحر الميت فوق
الجبل فاذا على شط | البحر سياح ايضا وفيما نحن ننظر اليه اذا | قد
لقيه اعراب فبعد ما تفدوه رجع اليه | واحد منهم فضرب راسه بالسيف
وقتله | ونحن ننظره من فوق الجبل. فبينما نحن نبكى فاذا | قد اقبل

15 (XV, ٥٥)

حدثوا عن راس دير | بنثقلا انه كان ذاهب الى نمرين فلقيوه يهود | وارادو قتله فاسلوا سيوفهم ليقتلوه | بقيت اياديهم ممدودة قد يبست حتا ان | الشيخ رحمهم وصلا عليهم وخلا سبيلهم. |

16 (XVI, ٥٥٨. II, ٥٦٢. 22)

279r وايضا حدثنا شيخ من سيق انبا بطرس || وقال انى كنت جلست فى برية راية فبعثونى | واخوين معى ايضا فى دياقونية الى الصعيد | فطلنا ونقصنا الما حتا كدنا نموت من ||العطش وفيما انا مطروح كانى ساهى فا|بصرت بركة ملا ما تفيض وكان اثنين و|قوف على فمها ومعهم قدح من خشب | فجعلت اطلب الى احدهما واقول له اصنع | حب ياسيدى واعطينى قليل ما فانى قد | هلكت من العطش فابا ان يعطينى فقال | له الاخر اعطيه قليل فاجابه وقال | لا اعطيه لانه كسلان جدا ومتانى بنفسه | فقال له الاخر نعم نعم حقا انه كسلان | ولاكن لحال غربته اعطيه فاعطانى و||اعطا اصحابى فشربنا وتقوينا وسرنا | ثلثة ايام حتا بلغنا العمران.

17 (XVII, ٥٦)

279v اخبروا | عن شيخ كبير كان فى دير انبا بطرا جالس || فى مغارة خمسين سنة لم يذوق خبز ولا | شراب وانما كان طعامه نخالة فى الجمعة | ثلثة مرار.

18 (XVIII, ٥٦)

وايضا شيخ اخر كان فى هذا | الدير كان يسيح على شط الاردن فحيث ما | وجد مربض اسد ثمة كان يرقد. وفى بعض | الايام جا الى الدير ومعه فى كساه جروين | اسد فقال للاخوة فى الكنيسة لو كنا | نحفظ وصايا ربنا يسوع المسيح كانت | قد متفزع منا ولاكن لحال انا عبيد للخطية | صرنا نفزع منها. فانتفعوا الاخوة جدا | وذهبوا الى قلاليهم.

19 (XIX, ٥٥٨. II, ٥٦٢. 2)

حدثنا انبا | يليا السايح وقال انى كنت جالس فى مغارة | قرب دير الخصيان فلم ادرى نصف النهار | فى شدة الحر فى شهر اغسطس

ضرب الناقوس ليجتمعون الذين كانوا | خارج فى المغاير للجنازة جا
الشيخ فلما|نظر الى الاخ موضوع على السرير فى الكنيسة|حزن لانه لم يسلم
عليه من قبل وفاته حينيذ | دنا من الميت فقال له قوم ياخى حتا اسلم |
عليك فقام وسلم على الشيخ فقال له ايضا | الشيخ ارقد يابنى من الان
بسلام حتا ياتى ||المسيح بن الله يقيمك.
هذا الشيخ ايضا || كان مار على شط الاردن فكان يتفكر و|يقول 278 r
ترا فى اى موضع جعلت الحجارة الذى و|ضع يسوع بن نون بدل
الذى اخذ فلما قال هذا | افترق الما الى هنا وهنا فابصر الشيخ الاثنا |
عشر حجر ثم انه سجد لله وانصرف الى مد|ينته.

12 (XII, ٥٥)

اخ سال لانبا البيدس قسيس القلمون | وقال له قول لى يابتاه
كلمة فقال له الشيخ | لا تحسن الارطقيين وامسك لسانك وبطنك |
وحيث ما جلست تقول انما انا انسان غريب. |

13 (XIII, ٥٥)

وايضا اخبروا عن انبا مرقس السايح وقالوا | انه مكث ثلثة
وستين سنة جالس ناحية الا|ردن يصوم ابد جمعة جمعة حتا ظنوا اناس |
انه بلا جسد وكان يعمل الليل والنهار ويعطى | المساكين ولم
ياخذ من انسان قط شى. وان | اناس صالحين سمعوا به واتوا اليه
يعطوه || صدقة فابا ان ياخذ منهم فقال لهم عمل | يدى يكفنى (sic) 278 v
ويكفى من ياتنى.

14 (XIV, ٥٨)

اخبرنا | القسيس انبا بولاخرونيوس انه كان فى دير | بنثقلا اخ
حريص على سلامة نفسه فقاتله | شيطان الزنا فعندما لم يقوا
يصبر خرج من | الدير وذهب الى ريحا ليتم شهوته فلما دخل | منزل
|الزانية صار من ساعته ابرص. فرجع | الى الدير وشكر الله على ذلك
وقال ان الله | ارسل على هذا الادب لان يخلص نفسى ولا | اقع
فى الخطية.

8 (VIII)

كان فى هذا دير الابرجة شيخ | قد حمل على نفسه بالجهاد حتا
وقع فى مرض | الحبن فكان يقول للذين يعوده صلوا على يا|بهاتى
ليلا يصير انسانى الجوانى حبن فاما | انا فانى اشتهى ان يتركنى الله فى
هذا المرض | ثلثين سنة. فسمع به بطريرك بيت المقدس | فاراد ان
يبعث اليه حوايجه فابا ان يقبل منه | وارسل يقول له صلى على يابونا
يخلصنى الله من | عذاب الاخرة.

9 (IX, ⲙⲁⲑ. II, ⲙⲃⲙ. 18)

كان فى هذا الدير ايضا انسان | من الابهات مسكين ليس يقتنى
شى وكانت | معه نعمة الرحمة فجاه مسكين يطلب | منه صدقة فلم
يكون عند الشيخ الا خبزة | واحدة فاخرجها الشيخ ليعطيها المسكين |
277 ا فقال له المسكين ليس اريد خبز انما اريد ثوب || فاخذ الشيخ بيده
فادخله القلية لكيما يقنعه | فلما ابصر ذلك المسكين انه ليس يقنا شيا
الا | ما على جسده اشفق عليه جدا المسكين و|رحمه وافرغ
تليس خبز فى قلية الشيخ | وقال له خذ هذا يابتاه وانا المسيح
يرزقنى من | مكان اخر.

10 (X)

(ⲁ) كان فى مغاير الاردن سياح يقال له | برنبا فانطلق يشرب من ما
الاردن فدخلت | فى رجله شضية قصبة فمكث فى رجله لا | هو يخرجها
ولا يذهب الى طبيب فتماست | رجله فتكلف ان يطلع الى دير الابرجة
لياخذ | له فيه برج فكانت رجله تزداد شرا فكان يقول | لكل من
يجيه كلما وجع الانسان البرانى يصح | الجوانى.

(ⲃ) ومن بعد ما طلع هذا القديس برنبا | من مغارته الى دير
277 ب الابرجة انطلق سايح اخر | الى مغارته فلما دخلها ابصر ملاك الرب ||
واقف على المذبح الذى كان الشيخ هيا فى تلك | المغارة فقال الشيخ
للملاك ايشى تصنع ها|هنا فقال له الملاك انا ملاك الرب ومن حين|قدس
هذا المكان اتمنت عليه من الله لكى | احفظه.

11 (XI)

(ⲁ) انبا بطرس حدثنا عن انبا ثواد|ولس انه حيث كان راس
دير القلمون بالا|ردن تنيح بعض الاخوة ولم يعلم به الشيخ | فلبا

اتقرب. فابصرت ملاك قايم على يمين | المذبح ففزعت ورجعت الى قليتى فجانى صوت | يقول لى انه من يوم قدس هذا المذبح اتمنت | عليه لان الزمه.

5 (V)

(ه) حدثنى ايضا قيس هذا | السيق الجديد وقال انى حيث كنت فى دير الإ|برجة قرب الاردن ابصرت هنالك اخ كان متوانى | بخلاص نفسه ولم اراه قط تم قانون الاحد. | ومن بعد ذلك ابصرته بعد يومين يجتهد جدا | فى خلاص نفسه فقلت له الان نعما تصنع يا|خى حين تهتم بخلاص نفسك فقال لى يابتاه | لانى الان اموت وكذلك كان عند ما مضا | له ثلثة ايام تنيح.

(ه٥٥٥٥. II, ٥٥٥. 26, ٥٥٥٥. I) واتنيح ايضا فى هذا الدير | اخ فقال الافنوم اصنع حب وتعال ننقل متاع | الاخ الى الوسط فجعلنا ننقل متاع الاخ | الميت فابصرت الاقنوم يبكى فقلت له. || لما تبكى 276 r يابتاه فقال انا اليوم انقل متاع الا|خ واخرين الى يومين ينقلون متاعى وكذلك | كان فى اليوم الثانى اتنيح.

6 (VII, ٥)

وايضا كان | شيخ فى هذا الدير الابرجة فابصروه الابيات | انه يستاهل لحال | قدسه ان يكون راس دير | فطلبوا ذلك منه فابا عليهم وقال اغفروا | لى يابهاتى واتركونى ابكى على خطيتى فانى لم | ابلغ بعد ان ادبر انفس اخرين لان الذى يريد ان | يدبر الانفس ينبغى له ان يكون مثل مار انطو|نيوس وبخوميوس وثدوسيوس وبادروس. | فلجوا عليه الابهات فقال لهم اتركونى ثلثة | ايام حتا اصلى وهوا الله يكون وكان ذلك | يوم الجمعة ويوم الاحد تنيح وانصرف الى | الرب.

7 (VI, ٥)

حدثنا هذا القديس انه سمع من || انبا قسطنطين راس دير النية 276 v مر تمريم يحدث عن | انسان من الابهات اتنيح فى ريحا ولم يزال كوكب | يلحقه حتا دفناه.

2 (II, ბ)

كان ايضا فى هذا الموضع صفصا|فا شيخ اخر فادرك فيه وبلغ اعمال الفضايل| حتا ان الاسد كانت تاتى اليه وتحبه ويطعمها| فى حجره.

3 (III, დამატ. II თხრ. 1)

ذهبنا الى انبا اثناسى وهو فى سيق | مر سابا فحدثنا انه حين
275 ٧ كان فى الدير (*... || يقال بنثقلا كان فى الاردن هنالك را|هب قسيس
يقال له انبا قونون فى المعمود|ية ولحال قدسه جعلوه يعمد لكل من | ياتى.
فكان اذا جت مرة تعتمد يدخل | عليه قتال شديد فاراد ان يخرج من
الدير | منجل هذه العلة فاورى له مر يحنا وقال | له اصبر ولا تبرح
فانى سارفع عنك هذا|القتال ومن بعد ذلك قدمت جارية شابة | فارسية
جميلة جدا حتا ان القسيس لم يقدر | ان يعريها ليمسحها بالميرون وانها
مكث | يومين. فسمع بذلك بطريرك بيت المقدس | فعجب فاراد ان يعمل
فى المعمودية راهبة | شماسة لحال هذا الامر فلم يفعل لان الموضع | لا
يقبل ذلك. فخرج انبا قونون القسيس هارب | على وجهه فلما بلغ النل
275 ١ لقيه مر يحنا فقال | له بصوت سهل ارجع الى موضعك و انا ارفع
عنك القتال فقال له القسيس لا حقا | لا ارجع بغضب** لانك اوعدتنى
ولم تفى لى | ثم ان مر يحنا اخذه بيده واجلسه على التل و|كشف
ثيابه وصلب على سوته ثلث مرار | وقال له صدقنى ايه القسيس انى
قد كنت | اشتهى لك ان يكون لك اجر لحال هذا القتال | فاذ ابيت
فقد رفعته عنك وليس لك من الان | اجر فى هذا الشى. فرجع
القسيس الى المصبو|غية واعمد تلك الجارية الفارسية ولم يرا|ها
راسا انها جسد امراة فمكث هنا|لك اثنا عشر سنة يعمد كل من جاء
ولم يتحرك | عليه قتال الزنا حتا تنيح فى ذلك الموضع. |

4 (IV, ბ)

حدثنا لينطس الذى من دير الدواكس وقال | انه بعد ما طردوا
275 ٢ اهل سيق الحديث || منه ذهبت وسكنت فيه فنزلت يوم | الاحد

---

* შემდეგი სიტყვა გაურკვეველია.

** ეს ადგილი სწორად არ უნდა იყოს აგებული: بغضب უნდა ეკუთვნოდეს პირველ ფრაზას—القسيس له فقال შდრ. ხელნაწერში Vat. ar. 77: بحرد القسيس ابهاجا და ბერძნ. Ὁ ἀββᾶς Κόνων λέγει αὐτῷ μετ' ὀργῆς.

بسم الاب والابن وروح القدس هذا المصحف | الذى يقال
له البستان الذى كتبه سفرونيو|س بطريرك بيت المقدس.

وانما سماه | البستان لان كمثل ما فى البستان من احواك | الاشجار الطيبة كذلك جمع فى هذا المصحف | احواك قصص طيبة رجال ونسا علمانين | ورهبان ورهبانيات. يالمسيح كون | لى ابتدا عون وتمام فى الطريق التى اليك امين. |

1 (J, ა)

كان شيخ يقال له انبا يحنا يسكن فى دير | انبا اسطرحيوس فاراد بطريرك بيت | المقدس يجعله راس | دير فابا وقال انا اريد اصلى 273 v بطور سينا فحرص | ان يجعله وبعد ذلك يذهب فابا الشيخ ولا|كن اوعده اذا هو رجع يطيعه فسلم على | البطريرك وخرج هو وتلميذه يريد طور سينا. | فلما جازوا الاردن قدر ميل اخذت الشيخ حماة | شديد (sic) بنافض فوجد مغارة صغيرة فدخلها | فمكث فيها ثلثة ايام عليه الحما فابصر فى | الريا انسان يقول له ماه ايه الشيخ اين تذهب | فقال له الشيخ الى طور سينا فقال له الذى | اورى له فانا اسلك ان لا تفعل ولا تبرح من | هذه المغارة فلم يقنع الشيخ بكلامه | فاشتدت عليه حماة ثم اورى له ايضا وقال | له ايش تقول ايه الشيخ الصالح لا تريد تتعب | نفسك ولاكن اطيعنى ولا تبرح فقال له الشيخ | انت من انت فاجابه الذى اورى له وقال له انا | يحنا المعمدانى ولذلك انا اقول لك ان لا | تبرح 274 r فان هذه المغارة الصغيرة الذى انت فيها | هى اكبر من طور سينا لانه مزار كثير دخل | على فيها الرب يسوع المسيح يعتقدنى ولا|كن اعطينى كلمة بانك تسكن فيها وانا |شفيك. فاوعده الشيخ بانه يسكن تلك |المغارة فبرى من ساعته فقام وصير|ها كنيسة وجمع معه اخوة وثوى فيها | حتا انصرف الى الرب ويقال لذلك الموضع | صفصافا.

* ამ სიტყვის შემდეგ თითქოს ორი ასო წერია, მაგრამ მათი გარკვევა არ ხერხდება.

اكاديميّة العلوم للجمهوريّة الجورجيّة السوفياتيّة الاشتراكيّة
معهد المخطوطات باسم ق. ققليدزه

البستان

بمخطوط القرن العاشر من طور سينا

عنت بنشره وترجمته وبحثه روسدان غوارامیا

بتحرير الاستاذ جيورجي تسيرتيلي

دار النشر «متسنيارباً»
تبليسي ١٩٦٥